

**KISÚJSZÁLLÁSI
NAGYKUN KALENDÁRIUM**

a 2011. közönséges évre

Kisújszállás, 2011

KISÚJSZÁLLÁSI
NAGYKUN KALENDÁRIUM

a 2011. közönséges évre

Régi magyar áldás

Kalendáriumunk főszerkesztője:

Dr. Ducza Lajos

Szerkesztők:

Ari Géza

Gubuczné Tomor Mária

Dr. Kiss Kálmánné

Kocsisné Monoki Julianna

Major Zita

Pozsonyi Gariella

Tán Eszter

Zaharán-Lapikás Réka

A hónapokhoz kapcsolódó képeket Pintér Attila szobrászművész rajzolta.
A kalendárium szerkesztői köszönetet mondanak mindazoknak, akik írásaikkal,
fotóikkal, hirdetéseikkel vagy más módon segítették a kiadvány elkészítését.

ISSN 1416-7611

Kisújszállás Város Önkormányzatának kiadványa
A tördelés és a nyomdai munka a Karcagi Nyomdában készült 2010-ben,
felelős vezetők: Márkusné Tankó Orsolya, Nagyné Tankó Tímea
Tipográfia: Szabó Éva

*Áldott legyen a szív, mely hordozott,
és áldott legyen a kéz, mely felnevelt.
Legyen áldott eddigi utad,
és áldott legyen egész életed.*

*Legyen áldott benned a Fény,
hogy másoknak is jénye lehess.
Legyen áldott a Nap sugara,
és melegítse fel szívedet.*

*Hogy lehess melegeztető forrás,
a szeretetedre szomjazóknak.
És legyen áldott támasz karod
a segítségre szorulóknak.*

*Legyen áldott gyógyír szavad,
minden hozzád fordulónak.
Legyen áldást hozó kezed,
azoknak, kik érte nyúlnak.*

*Áldott legyen a mosolyod,
légy vigasz a szenvedőknek.
Légy te áldott találkozás,
minden téged keresőnek.*

*Legyen áldott immár,
minden hibád, bűnöd, vétked.
Hiszen aki megbocsátja,
végtelenül szeret téged.*

*Őrizzen hát ez az áldás,
fájdalomban, szenvedésben.
Örömben, bánatodban,
bűnök közti kísértésben.*

*Őrizze meg tisztaságod,
őrizze meg kedvességed.
Őrizzen meg önmagadnak,
és a Téged szeretőknek.*

"Az élet valóban kegyetlen, megtizedeli jó szándékainkat, terveinket és törekvéseinket, s mindenki, aki kicsiben vagy nagyban valaha megkísérelte, hogy valami maradandót hozzon létre, mélységesen érezte a tragikumát annak, hogy milyen óriási erőfeszítések révén lehet csak valami igazán érdemeset alkotni."

- Gróf Klebelsberg Kuno -

(135 évvel ezelőtt, 1875. december 13-án született gróf Klebelsberg Kuno)

ELŐSZÓ

Kedves Olvasó!

Közös emlékezet nélkül nincs közösség. Sem kisebb, sem nagyobb. Amelyik közösségnek nincs története, az nem is él. Léte kétségbe vonható. A közösségi emlékezet ápolására, megújítására kezdtük el 1992-ben a helyi kalendáriumok készítését.

A kalendárium formát megfelelőnek találtuk egy kisváros - Kisújszállás - emlékeinek megőrzésére, közös életünk eseményeinek megjelenítésére.

Az ember arra született, hogy kis közösségekben éljen, ilyen a család, az utcaközösség, egy üzem, hivatal, egyházi közösség, egyesület, kör stb. Ez az átlátható, megismerhető méret alkalmas egy szociális közösség képzésére. Ezekből a hatékony, egymást segítő, szolidáris közösségekből épülhet fel a város dinamikus társadalma, és teszi lehetővé közös célok, feladatok kitűzését és eredményes megvalósítását.

A közösségek szempontjából káros az elmagányosodás, az individualizmus és az önzés. Ezek csökkentik végső soron a nemzeti kohéziót, az össznemzeti teljesítményt, végső soron rontják a nemzet fennmaradási esélyét. Az önzés terjedésének a kis közösségek hiánya, életképtelenné válása és a nagyfokú urbanizáció is kedvez. Ezért próbáljuk mi, ez évkönyv szerzői és szerkesztői városunk egész közösségének összetartozását erősíteni. Sőt ápoljuk az elszármazottakkal való kapcsolatokat is. Ha ez az igyekezetünk támogatásra és megértésre talál, akkor elértük célunkat.

Helyi kalendáriumunk a nemzet, a város múltjával, jelenével, közösségünk gyarapodásának bemutatásával, a hagyományok ápolásával igyekszik örömet, tanulságos olvasnivalót kínálni. Bízunk benne, hogy a szerkesztők elég változatos anyagot gyűjtöttek össze, ami olyan érdekes lesz, hogy a hűséges Olvasó nemcsak a karácsonyi ünnepek alatt veszi elő kalendáriumunkat, hanem év közben is többször belelapoz.

Illendő, hogy megköszönjem a könyv szerzőinek, szerkesztőinek önzetlen munkáját, a fénykép-készítők buzgalmát, a hirdetést vállalók anyagi támogatását.

A könyv alkotóinak nevében kívánok minden kedves Olvasónak és családjának Istentől áldott, boldog új esztendőt, benne jó egészséget.

Kelt Kisújszálláson, Karácsony havában, Anno Domini 2010.

*Tisztelettel:
Dr. Ducza Lajos
főszerkesztő*



*Turulmadaras országzászló Kisújszálláson.
Alkotója Györfi Lajos szobrászművész*

KÖSZÖNTŐ

Kedves Olvasó!

...talán elegendő is lenne egyszerűen csak Tamási Áron erdélyi magyar írónkat, illetve valós-mesés szereplőjét, Ábelt idéznem kalendáriumunk ajánlásaként:

"Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne - ismétellem el magamban. És éreztem, hogy a szívem megtelik nagy és általános meleggel, a lelkem megtelik a derűs idő nyugalmaival, és a szemem megtelik a hajnal harmatával.

Lassan felálltam és azt mondtam:

- Igaza van: késedelem nélkül haza fogok menni, hogy otthon lehessen valahol ezen a világon! Igaza van: nem is lehetünk más célra ebben az életben, mint hogy megismerjünk mindent, amennyire lehetséges: a tarka és zezugos világot, a megbocsátandó embereket, az egymásra morgó népeket; s amikor mindent megismertünk, amennyire lehetséges, akkor visszamenjünk oda, ahol otthon lehetünk."

...de hadd tegyek a világot járt és hazavágyó-hazatérő Ábel gondolataihoz mégis valamit. Választ arra, hogy miért is őt idézem e hagyományos, évről évre megjelenő helyi évkönyvünk elé. Azért, mert *ez a kalendárium is az otthonunkat jelenti*. Természetesen nem a tárgyi valójában, hanem szellemi közegében. Arról szól ugyanis, mi minden történt az Idő egy szeletében, egy esztendőben a mi városunk közösségének életében. De szól arról is, milyen események és emlékek vették és veszik körül tágabb környezetében ezt a kisvárost, Kisújszállást és lakóit. És mesél e sajátos krónika a város egyes lakóiról, fiatalokról és idősebbekről is - akiknek élete, munkája, alkotása sajátos színt ad e közösségnek.

És bizony az *otthon* nemcsak térben létezik, hanem lélekben is. Az élet utazás: utazunk térben és gondolatainkban, képzeletünkben egyaránt. Így is lehet világot járni. De a képzeletünk és a lelkünk is otthonra vágyik. Kívánom, induljon el a kedves Olvasó e könyv *'tarka és zezugos világában'*, és közben találja meg a benne rejlő, neki szóló üzeneteket arról, hogy lélekben Kisújszállás szellemi közege otthont kínál, és ez az a hely, *"ahol otthon lehetünk."*

Kisújszállás, 2010. decemberében

*Kecze István
polgármester*

Összesített naptár a 2011. évre

JANUÁR		FEBRUÁR		MÁRCIUS	
H	3 10 17 24 31	H	7 14 21 28	H	7 14 21 28
K	4 11 18 25	K	1 8 15 22	K	1 8 15 22 29
Sz	5 12 19 26	Sz	2 9 16 23	Sz	2 9 16 23 30
Cs	6 13 20 27	Cs	3 10 17 24	Cs	3 10 17 24 31
P	7 14 21 28	P	4 11 18 25	P	4 11 18 25
Sz	1 8 15 22 29	Sz	5 12 19 26	Sz	5 12 19 26
V	2 9 16 23 30	V	6 13 20 27	V	6 13 20 27

ÁPRILIS		MÁJUS		JÚNIUS	
H	4 11 18 25	H	2 9 16 23 30	H	6 13 20 27
K	5 12 19 26	K	3 10 17 24 31	K	7 14 21 28
Sz	6 13 20 27	Sz	4 11 18 25	Sz	1 8 15 22 29
Cs	7 14 21 28	Cs	5 12 19 26	Cs	2 9 16 23 30
P	1 8 15 22 29	P	6 13 20 27	P	3 10 17 24
Sz	2 9 16 23 30	Sz	7 14 21 28	Sz	4 11 18 25
V	3 10 17 24	V	1 8 15 22 29	V	5 12 19 26

JÚLIUS		AUGUSZTUS		SZEPTEMBER	
H	4 11 18 25	H	1 8 15 22 29	H	5 12 19 26
K	5 12 19 26	K	2 9 16 23 30	K	6 13 20 27
Sz	6 13 20 27	Sz	3 10 17 24 31	Sz	7 14 21 28
Cs	7 14 21 28	Cs	4 11 18 25	Cs	1 8 15 22 29
P	1 8 15 22 29	P	5 12 19 26	P	2 9 16 23 30
Sz	2 9 16 23 30	Sz	6 13 20 27	Sz	3 10 17 24
V	3 10 17 24 31	V	7 14 21 28	V	4 11 18 25

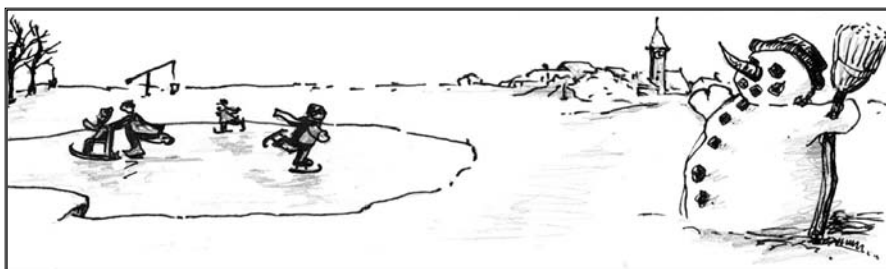
OKTÓBER		NOVEMBER		DECEMBER	
H	3 10 17 24 31	H	7 14 21 28	H	5 12 19 26
K	4 11 18 25	K	1 8 15 22 29	K	6 13 20 27
Sz	5 12 19 26	Sz	2 9 16 23 30	Sz	7 14 21 28
Cs	6 13 20 27	Cs	3 10 17 24	Cs	1 8 15 22 29
P	7 14 21 28	P	4 11 18 25	P	2 9 16 23 30
Sz	1 8 15 22 29	Sz	5 12 19 26	Sz	3 10 17 24 31
V	2 9 16 23 30	V	6 13 20 27	V	4 11 18 25

Öröknapár

A) Évek 1801-1900				A) Évek 1901-2099				B) Hónapok																		
								1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12							
01	29	57	85					25	53	81	09	37	65	93	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
02	30	58	86					26	54	82	10	38	66	94	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
03	31	59	87					27	55	83	11	39	67	95	6	2	2	5	0	3	3	1	4	6	2	4
04	32	60	88					28	56	84	12	40	68	96	0	3	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
05	33	61	89	01	29	57	85	13	41	69	97				2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
06	34	62	90	02	30	58	86	14	42	70	98				3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
07	35	63	91	03	31	59	87	15	43	71	99				4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
08	36	64	92	04	32	60	88	16	44	72					0	1	2	6	0	3	5	1	4	6	2	4
09	37	65	93	05	33	61	89	17	45	73					3	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
10	38	66	94	06	34	62	90	18	46	74					1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
11	39	67	95	07	35	63	91	19	47	75					2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
12	40	68	96	08	36	64	92	20	48	76					3	6	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
13	41	69	97	09	37	65	93	21	49	77					5	1	1	4	6	2	4	6	3	5	1	3
14	42	70	98	10	38	66	94	22	50	78					6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
15	43	71	99	11	39	67	95	23	51	79					0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
16	44	72		12	40	68	96	24	52	80					1	4	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
17	45	73		13	41	69	97	25	53	81					3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
18	46	74		14	42	70	98	26	54	82					4	0	0	3	6	1	3	6	2	4	0	2
19	47	75		15	43	71	99	27	55	83					5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
20	48	76		16	44	72	00	28	56	84					6	2	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
21	49	77		17	45	73	01	29	57	85					1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
22	50	78		18	46	74	02	30	58	86					2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
23	51	79		19	47	75	03	31	59	87					3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
24	52	80		20	48	76	04	32	60	88					4	0	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
25	53	81		21	49	77	05	33	61	89					6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
26	54	82		22	50	78	06	34	62	90					0	3	3	6	1	4	6	2	6	0	3	6
27	55	83		23	51	79	07	35	63	91					1	4	4	0	2	5	0	3	6	4	4	6
28	56	84		24	52	80	08	36	64	92					2	5	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1

C) Napok						
V	H	K	Sz	Cs	P	Sz
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	32	33	34	35
36	37					

Példa: Milyen napra esett 1848. március 15-e?
A) táblázatban az 1848-as év sorának a B) táblázatban a március oszlopának a 3-as szám felel meg, ehhez kell hozzáadni a keresett napot (a hónap 15. napját) mely a $15+3=18$ -as számot adja.) A C táblázatból a 18-as számot kikeresve: szerdai nap.



December 21-től január 19-ig Bak csillagjegy

JANUÁR		2011		31 nap		
TÉLHÓ				Boldogasszony hava		
Napok	Névnap	Szentek napja	A Nap		A Hold	
			kelte ó. p.	nyug. ó. p.	kelte ó. p.	nyug. ó. p.
1 Sz	Újév, Fruzsina	Mária, Isten anyja	07.31	16.02	04.48	13.20
2 V	Ábel	Vazul, Gergely	07.31	16.03	05.51	14.13
3 H	Genována, Benjámin	Genována	07.31	16.04	06.44	15.14
4 K	Titusz, Leona	Angéla, Renáta	07.30	16.05	07.27	16.20
5 Sz	Simon	-	07.30	16.06	08.01	17.28
6 Cs	Gáspár, Menyhért, Boldizsár	Vízkereszt	07.30	16.08	08.29	18.36
7 P	Attila, Ramóna	Bálint, Rajmund	07.30	16.09	08.52	19.42
8 Sz	Gyöngyvér	Szeverinusz	07.30	16.10	09.13	20.46
9 V	Marcell	Juliánusz, Marcella	07.29	16.11	09.32	21.49
10 H	Melánia	Vilmos	07.29	16.12	09.50	22.52
11 K	Ágota	Ágota, Honoráta	07.28	16.13	10.09	23.56
12 Sz	Ernő, Cézár	-	07.28	16.15	10.30	-
13 Cs	Veronika	Veronika, Hiláriusz	07.27	16.16	10.54	01.01
14 P	Bódog, Félix	Félix	07.27	16.17	11.23	02.07
15 Sz	Lóránt, Lóránd	Mór, Pál	07.26	16.19	12.00	03.13
16 V	Gusztáv, Stefánia	Marcell	07.26	16.20	12.47	04.17
17 H	Antal, Antónia	Antal	07.25	16.21	13.45	05.16
18 K	Piroska	Árpádházi Szt. Margit	07.24	16.23	14.54	06.07
19 Sz	Sára, Mórió	Márta, Máriusz	07.23	16.24	16.11	06.50
20 Cs	Fábián, Sebestyén	Sebestyén, Özséb	07.23	16.26	17.31	07.25
21 P	Ágnes	Ágnes	07.22	16.27	18.53	07.55
22 Sz	Vince, Artúr	Vince, Artúr	07.21	16.29	20.14	08.21
23 V	Zelma, Rajmund, Mária	Emerencia	07.20	16.30	21.34	08.45
24 H	Timót, Xénia	Ferenc	07.19	16.32	22.53	09.09
25 K	Pál	-	07.18	16.33	-	09.35
26 Sz	Vanda, Paula	Timóteusz, Paula	07.17	16.35	00.11	10.04
27 Cs	Angelika, Angéla	Angéla, Angelika	07.16	16.36	01.27	10.38
28 P	Károly, Karola	Tamás, Károly	07.15	16.38	02.39	11.19
29 Sz	Adél	Adél, Valér	07.13	16.39	03.44	12.08
30 V	Martina, Gerda	-	07.12	16.41	04.40	13.06
31 H	Marcella	Bosco-Szt. János	07.11	16.42	05.25	14.09

Január

"Adjon az Isten
szerencsét,
szerelmet, forró
kemencét,
üres vékamba
gabonát,
árva kezembe
parolát,
lámpámba lángot,
ne kelljen
korán az ágyra
hevernem,

kérdésre választ
ő küldjön,
hogy hitem széjjel
ne düljön,
adjon az Isten
fényeket,
temetők helyett
életet -
nekem a kérés
nagy szégyen,
adjon úgy is, ha
nem kérem."

(Nagy László: Adjon az Isten)

Miért szeretem a januárt?

A január a római Janus istenről kapta a nevét. Ő volt a kapuk, így a be- és kijárás, valamint a kezdet és a vég védőszelleme. Napjainkban a január az újrakezdések, a remények hónapja. Bár javában tombol a tél, az új év már új lehetőségekkel kecsegtet. Lehetőséggel arra, hogy megváltozzunk, megfogadjuk, hogy lemondjunk rossz szokásainkról. Ebben a hónapban született a forradalom költője, Petőfi Sándor, a nagy mesemondó, Jacob Grimm, a rock & roll királya, Elvis Presley és a "Másfélmillió lépés" című, legendássá vált természetfilm-sorozat megalkotója, Rockenbauer Pál is. Ebben a hónapban, 515 évvel ezelőtt próbálta ki Leonardo da Vinci első repülőjét, s később az első fotót is ekkor készítette a Holdról Louis Daguerre. Ebben a hónapban indult a Nyugat című folyóirat és a rádió ősenek tekinthető telefonhírmondó is. Az új év kezdetén legyünk mi is bátrak, merjünk hinni önmagunkban.

Tán Eszter

Jegyzetek



Január 20-tól február 18-ig Vízöntő csillagjegy

FEBRUÁR		2011		28 nap		
TÉLUTÓ				Böjtelő hava		
Napok	Névnap	Szentek napja	A Nap		A Hold	
			kelte ó. p.	nyug. ó. p.	kelte ó. p.	nyug. ó. p.
1	K Ignác, Virgínia	Brigitta	07.10	16.44	06.02	15.15
2	Sz Karolina, Aida	-	07.08	16.45	06.32	16.23
3	Cs Balázs	Balázs, Celerina	07.07	16.47	06.57	17.29
4	P Ráhel, Csenge	András, Veronika	07.06	16.49	07.18	18.34
5	Sz Ágota, Ingrid	Ágota, Etelka	07.04	16.50	07.37	19.37
6	V Dorotta, Dóra	Pál, Dorottya	07.03	16.52	07.56	20.40
7	H Tódor, Rómeó	Richárd	07.02	16.53	08.15	21.43
8	K Aranka	Jeromos 07.00	16.55	23.46	08.35	22.47
9	Sz Abigél, Alex	Apollónia, Erik	06.59	16.56	08.57	23.51
10	Cs Elvira	Skolasztika, Elvira	06.57	16.58	09.24	-
11	P Bertold, Marietta	-	06.56	17.00	09.56	00.56
12	Sz Lívia, Lídia	Lídia, Eulália	06.54	17.01	10.37	02.00
13	V Ella, Linda	Katalin	06.52	17.03	11.28	03.00
14	H Bálint, Valentin	Szt. Cirill, Metód	06.51	17.04	12.30	03.54
15	K Kolos, Georgina	Geogina	06.49	17.06	13.42	04.40
16	Sz Julianna, Lilla	Julianna	06.48	17.07	15.00	05.19
17	Cs Donát	Donát	06.46	17.09	16.22	05.52
18	P Bernadett	Bernadett, Simon	06.44	17.10	17.45	06.20
19	Sz Zsuzsanna	Zsuzsanna	06.42	17.12	19.08	06.46
20	V Aladár, Álmos	Leó	06.41	17.14	20.30	07.11
21	H Eleonóra	Péter, Eleonóra	06.39	17.15	21.52	07.37
22	K Gerzson	-	06.37	17.17	23.12	08.06
23	Sz Alfréd	Polikárp, Alfréd	06.35	17.18	-	08.39
24	Cs Mátyás	Szt. Mátyás apostol	06.34	17.20	00.28	09.19
25	P Géza	Cézár	06.32	17.21	01.36	10.06
26	Sz Edina	Viktor	06.30	17.23	02.35	11.01
27	V Ákos, Bátor	Gábor, Leander	06.28	17.24	03.24	12.03
28	H Elemér	Oszwald	06.26	17.26	04.03	13.08

Február

"Hócsorda torkát déli sugár
késelte, gyorsan dagad az ár,

indul habosan lejtő iránt, ugrat
farsangos öreg cigányt.

Barackfa ágát nyomja a hold,
bagoly kinyitja szemét, rikolt.

Szelek pengetnek lécapukat,
vörhenyes rókát kutya ugat.

Újszülött csikó szalmán zihál,
szívárvány-burkot rugdos, feláll.

Hívja, vezeti anyás delej,
bársonyorrára spriccel a tej.

Kivilágított ablakon túl csipkés
menyasszony irul-pirul.

Elsiratja a síp, hegedű,
füstpára röpdös, lila begyű.

Násznépre mámor száll, a fehér
asszony szívére férfi tenyér.

Síp, dob, hegedű, mulassatok,
zúgnak teremő sugallatok."

(Nagy László: Télvégi mozaik)

Miért szeretem a februárt?

Lehet-e szeretni a februárt?

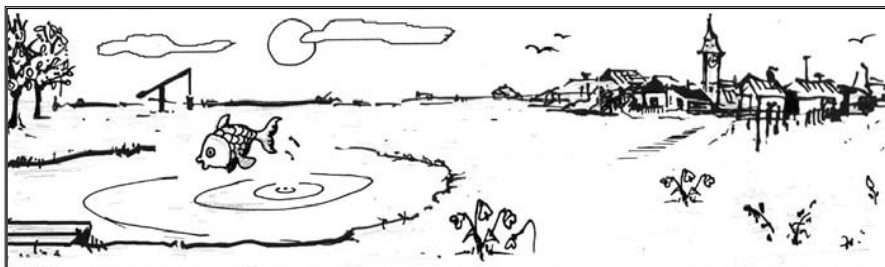
Ha arra gondolok, hogy ez még téli hónap, hogy ilyenkor még gyakran esik a hó, erős hidegek vannak - ha ez jut eszembe, akkor azt kell mondanom, hogy nem. A február nem szeretni való hónap.

Ha viszont arra gondolok, hogy ez mégiscsak a tél vége, amikor már hosszabbak a nappalok, egyre többet süt ki a nap, s ahogy a közmondás is tartja: "Január, február, itt a nyár!", s ha a nyár még messze is van, de már érezzük, hogy nemsokára itt a tavasz - szóval ha ez jár a fejemben, akkor azt mondom, hogy igen. Lehet szeretni (is) a februárt.

Van egy személyes dolog, ami miatt egyértelműen csak szeretni tudom: ebben a hónapban született a fiam. Ködös, nyirkos február végi nap volt - ilyen is tud lenni ez a hónap -, de csak kívül volt ilyen szomorú, mert belül én akkor valami nagy-nagy örömet és felszabadultságot éreztem.

Pintér István

Jegyzetek



Február 19-től március 20-ig Halak csillagjegye

MÁRCIUS		2011		31 nap		
TAVASZELŐ				Böjtmás hava		
Napok	Névnap	Szentek napja	A Nap		A Hold	
			kelte ó. p.	nyug. ó. p.	kelte ó. p.	nyug. ó. p.
1	K Albin	Leontina, Lea	06.24	17.27	04.35	14.14
2	Sz Lujza	Ágnes, Henrik	06.22	17.29	05.01	15.20
3	Cs Kornélia	Frigyos, Kornélia	06.21	17.30	05.23	16.24
4	P Kázmér	Kázmér, Luciusz	06.19	17.32	05.43	17.28
5	Sz Adorján, Adrián	Adorján, Kolett	06.17	17.33	06.02	18.31
6	V Leonóra, Inez	Kolett	06.15	17.35	06.21	19.34
7	H Tamás	Perpétua, Felicitász	06.13	17.36	06.41	20.37
8	K Zoltán	János, Domonkos	06.11	17.38	07.03	21.41
9	Sz Franciska, Fanni	-	06.09	17.39	07.28	22.45
10	Cs Ildikó	Emil	06.07	17.41	07.58	23.48
11	P Szilárd	Konstantin	06.05	17.42	08.35	-
12	Sz Gergely	Gergely, Maximilian	06.03	17.43	09.20	00.48
13	V Krisztián, Ajtony	Patricia	06.01	17.45	10.16	01.43
14	H Matild	Matild, Paulina	05.59	17.46	11.21	02.31
15	K Nemzeti ünnep, Kristóf	Kelemen, Lujza	05.57	17.48	12.33	03.12
16	Sz Henrietta	-	05.55	17.49	13.51	03.46
17	Cs Gertrúd, Patrik	Patrik, Gertrúd	05.53	17.51	15.12	04.16
18	P Sándor, Ede	Cirill, Sándor	05.51	17.52	16.34	04.43
19	Sz József, Bánk	Szt. József	05.49	17.54	17.58	05.09
20	V Klaudia	Alexandra	05.47	17.55	19.22	05.35
21	H Benedek	Benedek, Miklós	05.45	17.56	20.45	06.03
22	K Beáta, Izolda	Beáta, Katalin	05.43	17.58	22.06	06.36
23	Sz Emőke	-	05.41	17.59	23.20	07.14
24	Cs Gábor, Karina, Gabriella	Gábor, Karina	05.39	18.01	-	08.00
25	P Irén, Írisz	-	05.37	18.02	00.25	08.55
26	Sz Emánuel	Emánuel	05.35	18.03	01.19	09.56
27	V* Hajnalka	Lídia	06.33	19.05	03.02	12.00
28	H Gedeon, Johanna	Johanna	06.31	19.06	03.37	13.07
29	K Augusztina	-	06.29	19.08	04.05	14.12
30	Sz Zalán	-	06.27	19.09	04.28	15.17
31	Cs Árpád	Benjámín	06.25	19.11	04.49	16.20

* A nyári időszámítás kezdete

Március

"Mintha a tavasz jönne,
ébredek jó örömré,
ámulva körülnézek:
honnan szállsz, édes ének?"

Én is már olyan dalra
sóvárgok: aki hallja,
ujjongva vele éljen,
zord időben se féljen...

Fehér a fenyő tornya,
zuzmára szítál róla,
szárnyát kicsit kitarva
itt szól a víg madárka.

...Élve, remélve több fényt,
hívjunk tavaszi örvényt
zuzmarás téli fákra,
s erre a nagyvilágra.

Madárka, víg madárka,
baljósan mord a Mátra,
mégis te szépen, bátran
zengesz a zuzmarában.

A legszebb dal felszálljon,
emberben vérré váljon,
legyen a szívek táján
örökös tűz-szivárvány."

(Nagy László: Tűz-szivárvány)

Miért szeretem a márciusot?

Nehezen tudok különbséget tenni a hónapok között. Számomra valamennyi hónapnak meg van a maga varázsa és kellemetlensége. A természethez közelálló emberként az év minden szakában megtalálom - mindenekelőtt a családommal - azokat az élményt adó lehetőségeket, amiket az adott hónap felkínál számunkra.

A tavaszelő hava, a "rügymozdító március" azért mégis különösen kedves hónapom. Március idusa előtt születtem négy, feleségem pedig utána három nappal. Márpedig a születésnap az ember egyik legszentebb dátuma. A mélyenélvő természet is ekkor kezd újraszületni, ébredve téli álmából. A hagymás növények már virítanak, a rügyek pattanásig feszülnek. Az olykor szakállát is megrázó Gergely napján rendszerint fészket raknak a bibecek. Örömteli pillanat az első golyák és fecskék megérkezése is.

Van az esztendőnek két olyan dátuma, amiről nemigen szoktunk megemlékezni. Az egyik március 21-e, a tavaszi napéjegyenlőség napja. Ekkor a nappalok és éjjelek hossza egyenlő. Ebben a szélsőségektől terhes, oly sokszor igazágtalan világunkban legalább ekkor ugyanannyi fény és sötétség jut valamennyiünknek ezen a bolygón.

Dr. Tóth Albert



Március 21-től április 20-ig Kos csillagjegy

ÁPRILIS		2011		30 nap		
TAVASZHÓ				Szent György hava		
Napok	Névnap	Szentek napja	A Nap		A Hold	
			kelte ó. p.	nyug. ó. p.	kelte ó. p.	nyug. ó. p.
1	P Hugó	Hugó	06.23	19.12	05.09	17.23
2	Sz Áron	Áron, Ferenc	06.21	19.13	05.28	18.26
3	V Buda, Richárd	Richárd	06.19	19.15	05.47	19.29
4	H Izidor	Izidor	06.17	19.16	06.08	20.32
5	K Vince	Vince, Irén, Teodóra	06.15	19.18	06.33	21.37
6	Sz Vilmos, Biborka	-	06.13	19.19	07.01	22.40
7	Cs Herman	Herman	06.11	19.20	07.36	23.41
8	P Dénes	Dénes, valér, Valter	06.09	19.22	08.19	-
9	Sz Erhard	-	06.07	19.23	09.10	00.37
10	V Zsolt	-	06.05	19.25	10.10	01.26
11	H Leó, Szaniszló	Leó, Szaniszló	06.03	19.26	11.18	02.08
12	K Gyula	Gyula	06.01	19.27	12.31	02.44
13	Sz Ida	-	05.59	19.29	13.47	03.15
14	Cs Tibor	Tibor	05.57	19.30	15.06	03.42
15	P Anasztázia, Tas	Anasztázia, Oktávia	05.56	19.32	16.26	04.07
16	Sz Csongor	Bernadett	05.54	19.33	17.49	04.33
17	V Rudolf	Izidóra, Dezsó, Rudolf	05.52	19.34	19.12	05.00
18	H Andrea, Ilma	Apolló	05.50	19.36	20.35	05.30
19	K Emma	Emma	05.48	19.37	21.55	06.06
20	Sz Tivadar	-	05.46	19.39	23.07	06.49
21	Cs Konrád	Anzelm, Konrád	05.44	19.40	-	07.42
22	P Csilla, Noémi	Kájusz, Noémi	05.43	19.41	00.08	08.42
23	Sz Béla	Adalbert, Béla	05.41	19.43	00.57	09.48
24	V Húsvét, György	György, Fidél	05.39	19.44	01.35	10.55
25	H Húsvét, Márk	Szt. Márk	05.37	19.46	02.06	12.02
26	K Ervin	Ervin, Klétusz	05.36	19.47	02.32	13.08
27	Sz Zita, Mariann	-	05.34	19.48	02.54	14.12
28	Cs Valéria	Valéria, Péter	05.32	19.50	03.14	15.15
29	P Péter	Katalin	05.31	19.51	03.33	16.17
30	Sz Katalin, Kitti	Piusz, Zsófia, Katalin	05.29	19.53	03.52	17.20

Április

"Tél veszíti ingét,
pirosodik Húsvét,
hamarosan hazamegyek,
boldog leszek ismét.

...Alkonyatkor festek
piros tojást, kéket,
borozgatva megköszönünk
égi üdvösséget.

Kötél meg nem köthet,
szél vissza nem lökhet,
aki velem összeveszik:
porba höntöröghet...

Tél veszíti ingét,
pirosodik Húsvét,
hamarosan hazamegyek,
boldog leszek ismét."

(Nagy László: Pirosodik húsvét)

Miért szeretem az áprilist?

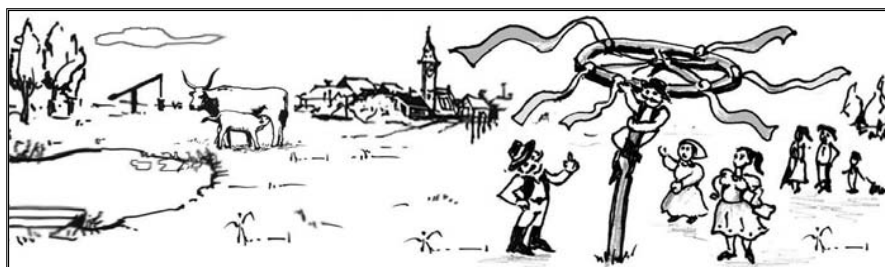
Az április olyan, mint az élet, olyan, mint körülöttünk az emberek; hiszen annyi-félék vagyunk: természetesek, képmutatók, szürkék és színesek, erősek és gyengék, kiszámíthatók és kiszámíthatatlanok, szeszélyesek, nyugodtak és zavartak...

Az április férfiasan erős szelekkel érkezik, de követi párja, a gyöngye eső, ki néha heves zivatarokkal torolja meg párja féktelen természetét. Úzik egymást tereken, utakon, vizeken át, mígnem vitájuk eláll, s a végén - mint egy szerető párnál - a természet rendje is helyreáll. Az április neveli gyermekeit, az eső duzzasztotta, napsütötte, új színben pompázó friss természetet, ki már végleg levetette nyirkos ruházatát, fakó színei meghozzák az élet hangjait, és ha becsukom a szemem, a csalóka, erőtlen nap-sugár már újra felmelegít, s ha körbenézek, már elhiszem: igen, ez a tavasz. A kiszámíthatatlan időjárásával, a színekkel, melyek visszahozzák a mindennapokba a felfedezés azon örömét, melyet számomra egy kinyíló virág, egy felébredt bogár, a házunk eresze alá megérkező fecskepár okoz...

Az április maga az élet.

Ponyokainé Rab Judit

Jegyzetek



Április 21-től május 20-ig: Bika csillagjegy

MÁJUS		2011		31 nap			
TAVASZUTÓ				Pünkösdi hava			
Napok	Névnap	Szentek napja	A Nap		A Hold		
			kelte ó. p.	nyug. ó. p.	kelte ó. p.	nyug. ó. p.	
1	V	A munka ünn., Fülöp	Fülöp, Jakab, József	05.27	19.54	04.13	18.24
2	H	Zsigmond	Atanáz, Zsigmond	05.26	19.55	04.37	19.28
3	K	Tímea, Irma	Fülöp, Jakab	05.24	19.57	05.04	20.32
4	Sz	Mónika, Flórián	Mónika, Flórián	05.22	19.58	05.37	21.34
5	Cs	Györgyi	Irén, Gotthárd	05.21	20.01	07.07	23.23
6	P	Ivett, Frida	Judit, Frida	04.20	19.03	23.40	6.14
7	Sz	Gizella	Gizella	05.18	20.02	08.05	-
8	V	Mihály	Mihály, Győző	05.16	20.03	09.10	00.08
9	H	Gergely	Gergely	05.15	20.05	10.20	00.45
10	K	Ármin, Pálma	Izidor, Ármin	05.14	20.06	11.34	01.16
11	Sz	Ferenc	Ferenc, Fábiusz	05.12	20.07	12.49	01.44
12	Cs	Pongrác	Pongrác	05.11	20.09	14.06	02.09
13	P	Szervác, Imola	Szervác, Imola	05.09	20.10	15.24	02.33
14	Sz	Bonifác	Bonifác	05.08	20.11	16.44	02.58
15	V	Zsófia, Szonja	Zsófia	05.07	20.13	18.06	03.26
16	H	Mózes, Botond	János, Mózes	05.06	20.14	19.26	03.59
17	K	Paszka	Paszka	05.04	20.15	20.43	04.38
18	Sz	Erik, Alexandra	Alexandra	05.03	20.16	21.50	05.26
19	Cs	Ivó, Milán	Celesztin, Ivó	05.02	20.18	22.46	06.24
20	P	Bernát, Felícia	Bernát, Bernardin	05.01	20.19	23.30	07.29
21	Sz	Konstantin	András	05.00	20.20	-	08.37
22	V	Júlia, Rita	Rita, Júlia, Emil	04.59	20.21	00.05	09.47
23	H	Dezso	Dezso, Renáta	04.58	20.22	00.33	10.55
24	K	Eszter, Eliza, Hanna	Eszter	04.57	20.23	00.57	12.00
25	Sz	Orbán	Gergely, Orbán	04.56	20.24	01.18	13.04
26	Cs	Fülöp, Evelin	-	04.55	20.26	01.37	14.07
27	P	Hella	Pelbárt, Ágoston	04.54	20.27	01.57	15.10
28	Sz	Emil, Csanád	Vilma, Vilmos	04.53	20.28	02.17	16.13
29	V	Magdolna	Magdolna, Ervin	04.53	20.29	02.40	17.17
30	H	Janka, Zsanett	Johanna	04.52	20.30	03.06	18.21
31	K	Angéla, Petronella	Petronella	04.51	20.31	03.37	19.24

Május

"Piros tükör a háztető,
aranyfüst égre lebegő,
zöld vesszőkön esőszemek
csimpaszkodva merengenek.

A sudár fán csörgő szarka
tüske-fészékét igazgatja,
kiskutya a fűvet eszi,
kifordulnak kis fülei.

Fölfújódva kukorékol,
a vén kakas toporzékol,
cifra lába nyírfa ága,
feje tulipán virága."

(Nagy László: Zápor után)

Miért szeretem a májust?

Nekem legkedvesebb hónap a május, nevezik Pünkösdi havának vagy Ikrék havának is. Vidám, kedves hónapnak tartom. Ez a természet kiteljesedésének, a szerelemnek, a termékenységnek a hónapja.

Madárdaltól hangos a kiszélesült erdő, liget, és a virágillatban méhek zümmögnek a virágok és a gyümölcsfák között.

Nevelő időnek is nevezik, mert a fokozódó felmelegedés és az aranyat érő eső gazdagítja a határt. Lehet kertészkedni, szabadban játszani.

S persze azért is kedves számomra ez a hónap, mert nekem és családom legtöbb tagjának születés- és névnapja is erre a hónapra esik, és ezek nagyon kedves ünnepek.

Dr. Ducza Lajos

Jegyzetek



Május 21-től június 21-ig: Ikrek csillagjegy

JÚNIUS		2011		30 nap			
NYÁRELŐ				Szent Iván hava			
Napok	Névnap	Szentek napja	A Nap		A Hold		
			kelte ó. p.	nyug. ó. p.	kelte ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Sz	Tünde	Jusztinusz, Paulina	04.50	20.32	04.15	20.25	
2 Cs	Kármén, Anita	Marcellinus, Péter	04.50	20.33	05.02	21.19	
3 P	Klotild	Károly, Klotild	04.49	20.33	05.58	22.06	
4 Sz	Bulcsú	-	04.49	20.34	07.02	22.46	
5 V	Fatíme	Bonifác, Reginald	04.48	20.35	08.11	23.19	
6 H	Norbert, Cintia	Norbert	04.48	20.36	09.25	23.48	
7 K	Róbert	Fülöp, Róbert	04.47	20.37	10.39	-	
8 Sz	Medárd	Medárd, Ágnes	04.47	20.37	11.54	00.13	
9 Cs	Félix	Efrém	04.47	20.38	13.10	00.37	
10 P	Margit, Gréta	Margit	04.46	20.39	14.27	01.01	
11 Sz	Barnabás	Barnabás	04.46	20.39	15.46	01.27	
12 V	Pünkösöd, Villó	János	04.46	20.40	17.05	01.57	
13 H	Pünkösöd, Antal, Anett	Antal, Antónia	04.46	20.41	18.21	02.32	
14 K	Vazul	Vazul	04.46	20.41	19.31	03.15	
15 Sz	Jolán, Vid	Jolán, Viola	04.45	20.42	20.32	04.07	
16 Cs	Jusztin	Jusztina, Auréliusz	04.45	20.42	21.22	05.09	
17 P	Laura, Alida	Adolf, Laura	04.45	20.42	22.01	06.17	
18 Sz	Arnold, Levente	Arnold	04.45	20.43	22.33	07.27	
19 V	Gyárfás	Gyárfás, Romuald	04.46	20.43	22.59	08.37	
20 H	Rafael	Rafael, Franciska	04.46	20.43	23.21	09.44	
21 K	Alajos, Leila	Alajos, Lujza	04.46	20.44	23.42	10.50	
22 Sz	Paulina	Tamás	04.46	20.44	-	11.54	
23 Cs	Zoltán, Szidónia	Etelka	04.46	20.44	00.01	12.57	
24 P	Iván	Iván	04.47	20.44	00.21	14.00	
25 Sz	Vilmos	Viola, Vilma	04.47	20.44	00.43	15.03	
26 V	János, Pál	Cirill, Dávid	04.47	20.44	01.07	16.07	
27 H	László	László, Sámson	04.48	20.44	01.36	17.11	
28 K	Levente, Irén	Iréneusz, Irén, Laura	04.48	20.44	02.11	18.13	
29 Sz	Péter, Pál	Péter, Pál, Judit	04.49	20.44	02.54	19.10	
30 Cs	Pál	Szt. Emília	04.49	20.44	03.46	20.01	

Június

"Lángszalagos aranykerék
a hajnali égen,
én fölfelé vágyakoztam
s csak lent lehet élnem.

Vércsét látok, mégse vágyok
dühök csillagára,
homlokomra holdat karcolt
a gilice lába.

Föllebeg vérpettyes vércse,
soha nem rak fészket,
gyöngye madárt lehóhérol,
nevel kis vércséket.

Pünkösöd jeles napja eljött,
ne lázadozz nyelvem,
bűnösöknek szót se szólok,
nem értenek engem.

Piros a pünkösdi rózsza
s nehéz mint a szívem,
lehull a pünkösdi rózsza,
hitem elvesztem."

(Nagy László: Pünkösdi hajnal)

Miért szeretem a júniust?

Júniusra még nem tudok nem diákszemmel tekinteni. Ez a hónap az, amikor a kisdíák izgatottan bámulja a táblán napról napra szaporodó betűket, melyek aztán egy édes, kedves szóvá állnak össze: VAKÁCIÓ! Kitágul a világ. Meglátogatjuk nagyszüleinket, távol élő rokonainkat. Nyakunkba vesszük a környéket, és útnak indulunk, hiszen ilyenkor nyáron ország-világ vetett ágyunk. A madarak élete is kiteljesedik, párra lelnek, majd családot alapítanak, életük legnagyobb "kalandjába" kezdenek, akár csak az emberek. Miért szép még a június? A bódító, könnyű nyári szerelmek, barátságok szövődésének időszaka ez, melyek felejthetetlen emlékei végigkísérik életünket, és a múló idő távlatából újra és újra felidéződnek. Nem tudom, milyen lesz a júniusra immáron felnőttként tekintnem, de annyi bizonyos, a nyári szünidőket soha nem feledem, hiszen elmesélhetem majd a gyerekeimnek, unokáimnak, miért szerettem én diák lenni.

Zaharán-Lapikás Réka



Június 22-től július 22-ig: Rák csillagjegy

JÚLIUS		2011		31 nap		
NYÁRHÓ				Szent Jakab hava		
Napok	Névnap	Szentek napja	A Nap		A Hold	
			kelte ó. p.	nyug. ó. p.	kelte ó. p.	nyug. ó. p.
1	P	Tihamér, Annamária	04.50	20.44	04.48	20.44
2	Sz	Ottó	04.50	20.43	05.58	21.21
3	V	Kornél, Soma	04.51	20.43	07.11	21.51
4	H	Ulrik	04.52	20.43	08.27	22.18
5	K	Emese, Sarolta	04.52	20.42	09.44	22.43
6	Sz	Csaba	04.53	20.42	11.00	23.07
7	Cs	Apollónia	04.54	20.42	12.17	23.32
8	P	Ellák	04.55	20.41	13.34	-
9	Sz	Lukrécia	04.55	20.40	14.51	00.00
10	V	Amália	04.56	20.40	16.07	00.32
11	H	Nóra, Lili	04.57	20.39	17.18	01.11
12	K	Izabella, Dalma	04.58	20.39	18.21	01.58
13	Sz	Jenő	04.59	20.38	19.15	02.55
14	Cs	Őrs, Stella	05.00	20.37	19.58	03.59
15	P	Henrik, Roland	05.01	20.36	20.32	05.08
16	Sz	Valter	05.02	20.36	21.00	06.18
17	V	Endre, Elek	05.03	20.35	21.24	07.27
18	H	Frigyes	05.04	20.34	21.46	08.34
19	K	Emília	05.05	20.33	22.06	09.39
20	Sz	Illés	05.06	20.32	22.26	10.43
21	Cs	Dániel, Daniella	05.07	20.31	22.46	11.46
22	P	Magdolna	05.08	20.30	23.09	12.49
23	Sz	Lenke	05.10	20.29	23.36	13.53
24	V	Kinga, Kincső	05.11	20.28	-	14.56
25	H	Kristóf, Jakab	05.12	20.27	00.08	15.58
26	K	Anna, Anikó	05.13	20.25	00.47	16.57
27	Sz	Olga, Liliána	05.14	20.24	01.34	17.51
28	Cs	Szabolcs	05.15	20.23	02.32	18.38
29	P	Márta, Flóra	05.17	20.22	03.38	19.18
30	Sz	Judit, Xénia	05.18	20.20	04.51	19.51
31	V	Oszkár, Ignác	05.19	20.19	06.08	20.20

Július

"Hófehér ingben állok a nyár közepén.
Illatos földeken súlyos a kéve.
Dicsérni termést magasról zuhan a fény,
zümzmög a táj és az idő zenéje."

(Nagy László: Rapszódia)

Miért szeretem a júliust?

"Iskolajáró" emberként, számomra július az a hónap, melynek ritmusa különbözik a többitől. Hogy miben? Más az ébredések ritmusa. Nincsenek kötöttségek, a saját belső bioritmus szabályozza a napi tevékenységeket. Más a tevékenységek ritmusa. A július az otthon gondozásáé, az építése és a szépítése, az ötletek megvalósításáé. Más a család ritmusa. A július az együttlét, a közös nyaralás, a családi "emléktárak" megtöltésének időszaka. Hogy majd legyen miről emlékezni tíz év múlva, amikor gyerekeink már nem velünk járnak nyaralni. És amikor majd eljön az idő, legyen mintájuk a saját családi utazásaikhoz. Júliusban mások a hangok is. A munkahely zsváját felváltja a csend és a család neszei. A kert is megtelik hangokkal, amelyek ott vannak máskor is, csak nincs fül hozzá, ami meghallja. A július megtelik ízekkel, a gyümölcsök ízeivel. A meggy és cseresznye ízeivel, a málnáéval, majd a kajszi mézédessé ízeivel. Ha július, akkor nekem túrázás is; új tájak, az ismeretlen világ minden érzékszervvel történő befogadása, tikkasztó meleg, szeszélyes időjárás, monoton gyaloglás, a fizikai teljesítőképesség határainak feszegetése. Amikor csak magamra számíthatok. Összességében a július a pihenés, a feltöltődés időszaka. Mind mentális értelemben, mind a családi kapcsolatok ápolása terén. Július ezért más, mint a többi hónap...

Szabó Tamás

Jegyzetek



Július 23-től augusztus 22-ig: Oroszlán csillagjegy

AUGUSZTUS		2011		31 nap		
NYÁRUTÓ				Kisasszony hava		
Napok	Névnap	Szentek napja	A Nap		A Hold	
			kelte ó. p.	nyug. ó. p.	kelte ó. p.	nyug. ó. p.
1 H	Boglárka	Alfonz, Péter	05.20	20.18	07.26	20.47
2 K	Lehel	Őzséb	05.22	20.16	08.45	21.12
3 Sz	Hermína	Hermína, Lídia	05.23	20.15	10.03	21.37
4 Cs	Domonkos, Dominika	János	05.24	20.13	11.22	22.04
5 P	Krisztina	Krisztina	05.25	20.12	12.40	22.35
6 Sz	Berta, Bettina	-	05.27	20.10	13.57	23.12
7 V	Ibolya	Sixtus, Kajetán	05.28	20.09	15.09	23.56
8 H	László	Domonkos	05.29	20.07	16.14	-
9 K	Emőd	Román	05.31	20.06	17.10	00.49
10 Sz	Lőrinc	Lőrinc, Blanka	05.32	20.04	17.55	01.50
11 Cs	Zsuzsanna, Tiborc	Klára, Zsuzsanna	05.33	20.02	18.32	02.56
12 P	Klára	Hilária	05.35	20.01	19.03	04.04
13 Sz	Ipoly	Ipoly	05.36	19.59	19.28	05.13
14 V	Marcell	Maximilian, Marcell	05.37	19.57	19.50	06.20
15 H	Mária	-	05.38	19.56	20.11	07.26
16 K	Ábrahám	Ábrahám, Rókus	05.40	19.54	20.31	08.30
17 Sz	Jácint, Kistűszállás városnapja	Jácint	05.41	19.52	20.51	09.33
18 Cs	Ilona	Ilona, Rajnald	05.42	19.50	21.13	10.36
19 P	Huba	Emília, Marián	05.44	19.49	21.38	11.39
20 Sz	Állami ünnep, István, Vajk	Sz. István	05.45	19.47	22.08	12.42
21 V	Sámuel, Hajna	Piusz, Sámuel	05.46	19.45	22.43	13.44
22 H	Menyhért, Mirjam	Menyhért	05.48	19.43	23.26	14.44
23 K	Bence	Róza	05.49	19.41	-	15.39
24 Sz	Bertalan	Bertalan	05.52	19.38	01.19	17.11
25 Cs	Lajos, Patrícia	Patrícia, Elvira	04.53	18.38	17.26	0,38
26 P	Izsó	Natália	05.53	19.36	02.28	17.47
27 Sz	Gáspár	Mónika, Cézár	05.54	19.34	03.42	18.19
28 V	Ágoston	Ágoston, Mózes	05.56	19.32	05.00	18.47
29 H	Beatrix, Erna	Beatrix	05.57	19.30	06.20	19.13
30 K	Rózsa	Félix, Rózsa	05.58	19.28	07.41	19.39
31 Sz	Erika, Bella	Arisztid	06.00	19.26	09.02	20.07

Augusztus

"Dobognak, tündöklenek,
élnék a teremtmények.
Ősz fele fordult arccal
pirulnak tudatlan lázban,
még nyár van...."

Csúpa sujtás az ég,
dicsőség-sugarat hány
özönnel a nap,
szurony-él minden irány,
madár is belevakul.
...
Dolgozik minden,
nincs kegyelem.

(Nagy László: Szárnyak zenéje - részletek)

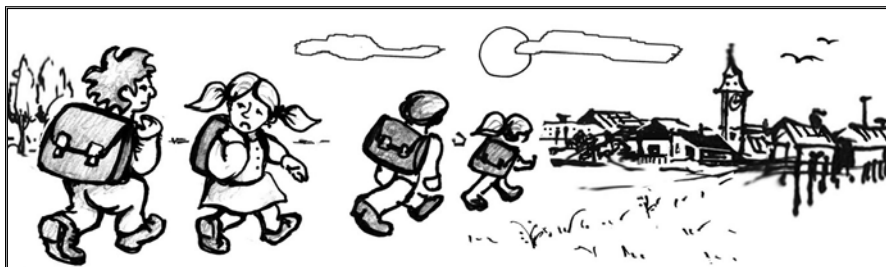
Fény zaklatja a földet,
szűköl a táj,
de terem.
...
nem a lemondás érik,
lerogyni nem szabad élve.
...
Szakad az ember veséje,
de az úrt álma belengi,
muszáj dicsőnek lenni,
nincs kegyelem.
Ez itt a szárnyak zenéje,
ne feledd.
Soha nem feledem."

Miért szeretem az augusztust?

Az augusztus ősi magyar nevén az új kenyér hava. Ezt a hónapot a népi kalendárium Kisasszony havának nevezi, de nyárutóként is emlegetjük. A hónap vége felé haladva ezt gyakran már érezhetjük is, mivel hűvösebbé válnak az esték. A hónap, mint köztudott, nevét a híres római császárról, Augustus Octavianusról kapta. Pedagógusként visszagondolva a történelemórákra eszembe jut, hogy a naptár megújítása kapcsán a diákok számára is feltűnt: ez a hónap a júliust követően szintén 31 napos. Ez ugyanis annak köszönhető, hogy Augustus császár ugyanannyi napot akart, mint amennyi a Ceasarról elnevezett júliusban van.

Eszembe jutott az is, hogy kisgyermekként - kilencévesen - milyen különös élményt jelentettek számomra az 1957. augusztus 11-20. között városunkban megtartott Nagykun Napok rendezvénysorozaton átélt események, melyeken sok ezren vettek részt. Ebből adódóan csak én nem értettem akkor, hogy miért sodor oda a tömeg, ahová én nem is akarok menni! Napjainkban, már nyugdíjasként, megélve sok-sok nyárutót, az augusztus egy évszaktól való búcsúzást is jelent számomra. Hiszen a megállíthatatlan idő kereke átgördül egy következő évszakba, az őszbe, ezzel együtt egy következő hónapba is, ahol már egy "új embert" talál, a szeptembert.

Ari Géza



Augusztus 23-tól szeptember 22-ig: Szűz csillagjegy

SZEPTEMBER		2011		30 nap			
ŐSZELŐ				Szent Mihály hava			
Napok	Névnap	Szentek napja	A Nap		A Hold		
			kelte ó. p.	nyug. ó. p.	kelte ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Cs	Egyed, Egon	Egyed, Noémi	06.01	19.24	10.23	20.37	
2 P	Rebeka, Dorina	István, Renáta	06.02	19.22	11.42	21.13	
3 Sz	Hilda	Gergely, Hilda	06.04	19.20	12.58	21.56	
4 V	Rozália	Ida, Rozália, Róza	06.05	19.18	14.07	22.46	
5 H	Viktor, Lőrinc	Lőrinc, Viktor	06.06	19.16	15.05	23.45	
6 K	Zakariás	Zakariás, Beáta	06.08	19.14	15.54	-	
7 Sz	Regina	Regina	06.09	19.12	16.33	00.49	
8 Cs	Mária, Adrienn, Adorján	06.10	19.10	17.05	01.56		
9 P	Ádám	Ádám, Péter	06.12	19.08	17.32	03.03	
10 Sz	Nikolett, Hunor	Miklós	06.13	19.06	17.55	04.10	
11 V	Teodóra	Jácint, Igor	06.14	19.04	18.16	05.15	
12 H	Mária	Mária	06.16	19.02	18.37	06.20	
13 K	Kornél	János, Kornél	06.17	19.00	18.57	07.23	
14 Sz	Szeréna, Roxána	06.18	18.58	19.19	08.26		
15 Cs	Enikő, Melitta	06.20	18.56	19.43	09.29		
16 P	Edit	Ciprián, Edit	06.21	18.54	20.10	10.31	
17 Sz	Zsófia	Róbert, Zsófia	06.22	18.52	20.43	11.33	
18 V	Diána	József	06.24	18.50	21.22	12.33	
19 H	Vilhelmina	Januáriusz	06.25	18.48	22.09	13.29	
20 K	Friderika	Zsuzsanna	06.26	18.46	23.05	14.19	
21 Sz	Máté, Mirella	Máté, Jónás	06.28	18.44	-	15.03	
22 Cs	Móric	Tamás, Móric	06.29	18.42	00.09	15.41	
23 P	Tekla	Linusz, Tekla	06.30	18.40	01.19	16.14	
24 Sz	Gellért, Mercédesz	Gellért	06.32	18.38	02.33	16.44	
25 V	Eufrozina, Kende	Kleofás, Eufrozina	06.33	18.36	03.51	17.11	
26 H	Jusztina	Kozma, Jusztina	06.34	18.34	05.11	17.37	
27 K	Adalbert	Vince, Adalbert	06.36	18.32	06.32	18.05	
28 Sz	Vencel	Salamon, Pelbárt	06.37	18.30	07.55	18.35	
29 Cs	Mihály	Mihály	06.38	18.28	09.18	19.10	
30 P	Jeromos	Jeromos	06.40	18.26	10.38	19.51	

Szeptember

"Ősz van újra, lehervad a környék,
fenn a dombháton sövények zöldjét
előnti halálos pirosság.
De szőlő és körte édesebbek,
állatok hívva vérmesednek,
a rétet jóllakva tapossák.

Megmérhetetlen verejték elfolyt,
ez a nyár mégis gyönyörűszip volt,
gyümölcsöt nevelő szerelem.
Sürög az ember nekigyürkőzve,
kincseit hordja pincébe, csűrbe,
s mosolya ragyog e kincseken.

Majd altató fény szítál az égből,
erdő és mező pihenni készül,
suhogó ruháját leveli.
Én nem alhatom át ifjuságom,
deres és havas lenne az álom,
a halál az alvót szereti."

(Nagy László: Ősz van újra)

Miért szeretem a szeptembert?

Én mindig mondom, hogy a szeptember az én hónapom. Akkor érzem igazán, hogy élek. Olyankor minden olyan szín pompás, és ez a pompázás más, mint tavasszal. Ilyenkor minden olyan melegen simogató, elmúlásra emlékeztető, édesen búsító! Sokszor nézem sétatím során a madarakat, akik szorgosan készülődnek, ki a télre, ki a hosszú útra! Figyelem a fákat, ahogy zöld ruhájukat díszesebbre cserélik, és nászba kezdenek az idővel! Gyönyörködöm a folyóban, ahogyan ezernyi parányi kis csillagként fogadja magába a lemenő szeptemberi napot. Ilyenkor a nap sugara is olyan puhán körülölelő, olyan diszkrétén megbúvó, és mégis érezhető, hogy jelen van. Ilyenkor töltődöm fel energiával, reményekkel. A magamba nézés időszaka ez. Lelki harmóniám megteremtése, erőgyűjtés az elkövetkező hónapokhoz. Szeptemberben érzem, hogy élek és vagyok és alkotok!

Major Zita és Szántó-Kalmár Anita

Jegyzetek



Szeptember 23-tól október 22-ig Mérleg csillagjegy

OKTÓBER		2011		31 nap		
ŐSZHÓ				Mindenszentek hava		
Napok	Névnap	Szentek napja	A Nap		A Hold	
			kelte ó. p.	nyug. ó. p.	kelte ó. p.	nyug. ó. p.
1 Sz	Malvin	Teréz	06.41	18.24	11.52	20.40
2 V	Petra	-	06.43	18.22	12.57	21.38
3 H	Helga	Évald	06.44	18.20	13.50	22.41
4 K	Ferenc	Ferenc	06.45	18.18	04.33	23.48
5 Sz	Aurél	Placid, Attila	06.47	18.16	15.07	-
6 Cs	Brúnó, Renáta	Brúnó, Renáta	06.48	18.14	15.36	00.56
7 P	Amália	Amália	06.50	18.12	16.00	02.03
8 Sz	Koppány	Simon	06.51	18.10	16.22	03.08
9 V	Dénes	Ádám, János	06.52	18.08	16.42	04.12
10 H	Gedeon	Ferenc	06.54	18.06	17.03	05.15
11 K	Brigitta, Gitta	Lajos	06.55	18.04	17.24	06.18
12 Sz	Miksa	Edvin	06.57	18.02	17.47	07.20
13 Cs	Kálmán, Ede	Kálmán, Edvárd	06.58	18.00	18.14	08.23
14 P	Helén	Kallixtus, Helén	06.59	17.58	18.45	09.25
15 Sz	Teréz	Teréz	07.01	17.56	19.22	10.25
16 V	Gál	Margit, Hedvig	07.02	17.54	20.06	11.22
17 H	Hedvig	Ignác, Rudolf	07.04	17.52	20.59	12.14
18 K	Lukács	Lukács, Jusztus	07.05	17.51	21.58	12.59
19 Sz	Nándor	János, Pál	07.07	17.49	23.04	13.38
20 Cs	Vendel	Vendel, Kleopátra	07.08	17.47	-	14.12
21 P	Orsolya	Orsolya, Celina	07.10	17.45	00.14	14.42
22 Sz	Előd	Szalóme	07.11	17.43	01.27	15.09
23 V	Nemzeti ünnep, Gyöngyi	János	07.12	17.42	02.43	15.35
24 H	Salamon	Salamon, Antal	07.14	17.40	04.01	16.01
25 K	Blanka, Bianka	Blanka	07.15	17.38	05.22	16.30
26 Sz	Dömötör	Armand	07.17	17.36	06.45	17.02
27 Cs	Szabina	Szabina	07.18	17.35	08.08	17.41
28 P	Simon, Szimonetta	Simon, Júdás, Tádé	07.20	17.33	09.27	18.28
29 Sz*	Nárcisz	Melinda	07.21	17.31	10.39	19.24
30 V	Alfonz	Alfonz, Zenóbia	06.23	16.30	10.39	19.27
31 H	Farkas	Wolfgang	06.24	16.28	11.28	20.36

* A nyári időszámítás vége

Október

"Október ága vállaimra
palástot levélből terít,
harangok zúgnak álmaimban,
nyelvükkel szívemet verik.

Októberben pirosra váltam,
Litániázok, jaj, sokat,
Ajkad szentséges harmatában
Fürdetek bűnös csókokat."

(Nagy László: Októberi napló)

Miért szeretem az októbert?

Miért is választottam? Hiszen annyi megélt évtized után nincs már olyan hónap, amelyhez valamiféle - örömteli vagy szomorúságos - élmény, emlék ne kapcsolódna. Így persze az októberhez is. Tízennyolc évesen pl. ebben a hónapban (18-án) ismertem meg Debrecenben egy egyetemista fiút, akivel máig fogjuk egymás kezét. 2010 októberében pedig 18. születésnapját ünnepeltük drága legkisebb unokánknak... A természet csodái miatt is kedves nekem ez a hónap, megörvendeztetni az embert a termő nyár és a teremtő emberi munka gyümölcseivel: a learatott búza arra vár, hogy kenyér, a széna, a kukorica arra, hogy tej és hús, a must arra, hogy bor kerülhessen majd egész évben az asztalunkra. Máig feledhetetlen a végtelen szőlősorok és a hatalmas almáskertek pirosuló gyümölcscsel ékeskedő látványa Kiskőrösön, ahová a középiskolásokkal évtizedeken át rendszerint szeptember végén, október elején jártunk. És milyen szépek tudnak lenni az őszi erdők, az út menti fák, a bokrok sárga, vörös, barna lombjai októberben! A bogyadt, enyhe napfényben sétára, pihenésre hívogatnak. Petőfi Sándor 25 évesen, 1848-ban vallotta egyik legszebb versében, hogy mennyire szereti az őszt, amely "itt van újra", mert az a természetben nem a halált, csak a pihenést, az erőgyűjtést jelenti, s magában hordozza az eljövendő kikelet ígérését is.

Dr. Kiss Kálmánné



Október 23-tól november 21-ig Skorpió csillagjegy

NOVEMBER		2011		30 nap		
ŐSZUTÓ				Szent András hava		
Napok	Névnap	Szentek napja	A Nap		A Hold	
			kelte ó. p.	nyug. ó. p.	kelte ó. p.	nyug. ó. p.
1. K	Marianna	Mindenszentek	06.26	16.27	12.07	21.45
2. Sz	Achilles	Achilles	06.27	16.25	12.38	22.53
3. Cs	Győző	Márton, Szilvia	06.29	16.24	13.04	-
4. P	Károly	Károly	06.30	16.22	13.26	00.00
5. Sz	Imre	Imre, Zakariás	06.32	16.21	13.47	01.04
6. V	Lénárd	Krisztina	06.33	16.19	14.08	02.07
7. H	Rezső	Ernő, Florentin	06.35	16.18	14.29	03.10
8. K	Zsombor	Gottfrid	06.36	16.16	14.52	04.12
9. Sz	Tivadar	Teodor	06.38	16.15	15.17	05.15
10. Cs	Réka	Leó, András	06.39	16.14	15.47	06.17
11. P	Márton, Martin	Márton	06.41	16.12	16.22	07.18
12. Sz	Jónás, Renátó	Jozafát	06.42	16.11	17.05	08.17
13. V	Szilvia	Szaniszló, Szilvia	06.44	16.10	17.55	09.10
14. H	Aliz	Huba	06.45	16.09	18.52	09.57
15. K	Albert, Lipót	Albert	06.47	16.08	19.55	10.38
16. Sz	Ödön	Margit	06.48	16.07	21.03	11.13
17. Cs	Hortenzia, Gergő	Dénes, Hilda	06.50	16.05	22.13	11.43
18. P	Jenő	Jenő	06.51	16.04	23.25	12.11
19. Sz	Erzsébet, Zsóka	Erzsébet	06.53	16.03	-	12.36
20. V	Jolán	Zsolt	06.54	16.02	00.40	13.01
21. H	Olivér	Olivér	06.56	16.02	01.56	13.27
22. K	Cecília	Cecília, Filemon	06.57	16.01	03.15	13.56
23. Sz	Kelemen, Klementina	Kelemen, Kolumbán	06.58	16.00	04.36	14.31
24. Cs	Emma	Emma, Flóra	07.00	15.59	05.57	15.13
25. P	Katalin, Katinka	Katalin	07.01	15.58	07.13	16.04
26. Sz	Virág	Konrád, Viktória	07.02	15.57	08.21	17.05
27. V	Virgil	Virgil	07.04	15.57	09.16	18.14
28. H	Stefánia	Jakab	07.05	15.56	10.01	19.25
29. K	Taksony	Filoména	07.06	15.56	10.36	20.37
30. Sz	András, Andor, Andrea	András	07.08	15.55	11.05	21.46

November

"Mi jelenti az őszt? Felhők, szelek csatája,
a nyáj ha hallgatag búsul a kút körül,
nyirkos, komor a nap, a hosszú éjszakába
fülelsz és hallgatod: a víz dobol kívül,
reggel veréb-raj sír az átázott sövényen,
kőkény, galagonya hideg csatákba dül,
kicsi az ég a hízott fellegek között
s mély mint a vágy, sajog törölhetetlenül."

(Nagy László versfordítása)

Miért szeretem a novembert?

Az udvarunk közepén áll egy nagy diófa. Galambok, madarak kedvelt pihenőhelye, ágairól messzire el lehet látni. ... Azon a november elsején fényesen sütött a nap, tiszta volt az ég, még a nap melege simogatott is egy kicsit - egyszóval semmi sem illett a novemberhez, már ami az időt illeti. Talán még el is hittem, hogy nem lesz tél, amikor a déli verőfény csendjébe valósággal belekarcolt egy éles, gúnyos hang:

- Kááár!!!

És azon nyomban diófa legfelső ágára repült egy éjfékete varjú. Megtelepedett ott, látszott, semmi kedve továbbrepülni. Lénye mindent átírt, áthangolt. Meghozta a maga testi-lelki sötétjével ezt a 'nemszeretem' hónapot. A veszteségek, a hiány hónapját. Azt, amely már az első napjaival is a halottaink felé fordítja a szívünket. Aztán hozza a szürkeséget, a ködöt, esőt, sarat, szeleket, hideget, egy egész fénytelen, lecupaszított világot...! Mindent, amibe beleborzong az ember, mindent, amitől menekülünk!

Miért szeretem mégis? Egy gyertya piciny fénye miatt, amely november végén, advent első vasárnapján, dacolva a sötétséggel, fellobban, és csöndesen odasúg nekünk egy titkos üzenetet arról, hogy várjunk, várjunk türelemmel, mert el fog jönni újra a fény... Ennek reményéért szeretem a novembert.

Kocsisné Monoki Julianna

Jegyzetek



November 22-től december 20-ig Nyilas csillagjegy

DECEMBER		2011		31 nap		
TÉLELŐ				Karácsony hava		
Napok	Névnap	Szentek napja	A Nap		A Hold	
			kelte ó. p.	nyug. ó. p.	kelte ó. p.	nyug. ó. p.
1. Cs	Elza	Blanka	07.09	15.54	11.30	22.52
2. P	Melinda, Vivien	Aranka	07.10	15.54	11.52	23.57
3. Sz	Ferenc, Olívia	Ferenc, Natália	07.11	15.54	12.12	-
4. V	Borbála, Barbara	János, Borbála	07.13	15.53	12.33	01.00
5. H	Vilma	-	07.14	15.53	12.55	02.02
6. K	Miklós	Miklós	07.15	15.53	13.20	03.05
7. Sz	Ambrus	- 07.16	15.52	13.48	04.07	
8. Cs	Mária	-	07.17	15.52	14.21	05.09
9. P	Natália	Valéria, Natália	07.18	15.52	15.02	06.09
10. Sz	Judit	Eulália, Judit	07.19	15.52	15.49	07.05
11. V	Árpád	Damazus	07.20	15.52	16.45	07.55
12. H	Gabriella	Johanna, Franciska	07.21	15.52	17.48	08.38
13. K	Luca, Otília	Lúcia	07.22	15.52	18.55	09.16
14. Sz	Szilárda	-	07.23	15.52	20.04	09.47
15. Cs	Valér	Valér	07.23	15.52	21.16	10.15
16. P	Etelka, Aletta	Adelaida, Albina	07.24	15.53	22.28	10.41
17. Sz	Lázár, Olimpia	Lázár, Olimpia	07.25	15.53	23.42	11.05
18. V	Augusztó	Gracián	07.26	15.53	-	11.30
19. H	Viola	Anasztáz, Orbán	07.26	15.54	00.57	11.57
20. K	Teofil	Teofil, Liberátusz	07.27	15.54	02.14	12.27
21. Sz	Tamás	-	07.27	15.54	03.32	13.04
22. Cs	Zénó	Flórián, Zénó	07.28	15.55	04.49	13.50
23. P	Viktória	János, Viktória	07.28	15.55	05.59	14.45
24. Sz	Ádám, Éva	Szenteste, Adél	07.29	15.56	07.01	15.49
25. V	Karácsony, Eugénia	Urunk születése	07.29	15.57	07.51	17.00
26. H	Karácsony, István	István	07.30	15.57	08.31	18.13
27. K	János	János, Teodor	07.30	15.58	09.04	19.25
28. Sz	Kamilla	Aprószentek, vértanúk	07.30	15.59	09.31	20.34
29. Cs	Tamás, Tamara	Tamás	07.30	16.00	09.54	21.41
30. P	Dávid	Libériusz	07.30	16.00	10.16	22.46
31. Sz	Szilveszter	Szilveszter, Donáta	07.31	16.01	10.37	23.50

December

"Ó, havas erdő némasága,
szél se járja,
oly igen árva,
csak egy magányos
vörösbegy szálldos
ágról-ágra.

Pereg a hópor,
gyenge reptü
szárnyatolla
két pici seprü

takarít, csak takarít,
söpri az éhség csillagait,

piros kis őrült,
bűvöl-bájol,
hideg vesszőkön,
akár a szívem
jajgatva táncol,
szép napot vár,

végtelességig
fehéredve

ámul a tél, a halál:

micsoda madár,
micsoda madár!"

(Nagy László: Havon delelő szívárvány - részlet)

Miért szeretem a decembert?

A december izgalomban teli 31 nap minden ember számára. Nincs még egy hónap, amely annyi lelki-fizikai feladatot adna az embereknek, mint ez az utolsó. A férfiak fenyőt vásárolnak, a gyerekek kívánságlistát készítenek a Mikulásnak és a Jézuskának, az asszonyok a karácsonyi és szilveszteri menü tanakodnak. A bevásárlóközpontokban lázas keresgélés folyik a meglepetések után.

Csupa izgalom, rohanás, kapkodás... Ezekért önmagában nem szeretném ezt a hónapot. De szerencsére a december mellett, hogy feladatok özönét zúdítja ránk, szerintem nagy varázsló is. Ahogy ez a hónap közénk lép, melegebbé válnak az utcalámpák csöndes fényei. Többen sétálgatnak az utcákon. Az emberek sűrűbben és bátrabban mosolyognak egymásra, és a házak előtt sétálva lépten-nyomon nevető hóemberek integetnek az udvarokról. Az ablakokat télapós csomagok díszítik. A szomszédok egymással viccelődve hányják a havat a járdákról...

Igen, ezért tudom szeretni a decembert, mert elhinti a lelkekbe a szeretet, a törődés, a béke morzsáit és egy csipetnyi mocorgó lendületet, amely segít átlépni következő évünkbe.

Pozsonyi Gabriella

Névnepok

Aba nov. 12.
 Ábel jan. 2.
 Abigél febr. 9.
 Ábrahám aug. 16.
 Achilles nov. 2.
 Ada dec. 24.
 Adalbert szept. 27.
 Ádám szept. 9., dec. 24.
 Adél jan. 29., dec. 24.
 Adolf febr. 11., máj. 11., jún. 17., szept. 27.
 Adorján márc. 4., 5., szept. 8.
 Adrián I. Adorján, márc. 5.
 Adrienn I. Adorján, szept. 8.
 Afrodité aug. 5., 7.
 Ágnes jan. 21.
 Ágoston máj. 28., aug. 28.
 Ágota jan. 11., febr. 5.
 Aida febr. 2.
 Ajándék febr. 6., jún. 25., júl. 17., dec. 31.
 Ajtony márc. 13., júl. 27.
 Ákos febr. 27.
 Aladár febr. 20., márc. 11., jún. 21.
 Alajos jún. 21.
 Alán nov. 25.
 Albert ápr. 29., nov. 15.
 Albertina I. Albert
 Albin márc. 1.
 Albina márc. 1., dec. 16.
 Aletta dec. 16.
 Alex febr. 9.
 Alexandra márc. 18., máj. 18.
 Alfonz aug. 2., okt. 30.
 Alfréd febr. 23.
 Alida jún. 17.
 Alina jún. 17.
 Alinda jún. 17.
 Alíz I. Erzsébet, nov. 14.
 Alma júl. 10.
 Álmos febr. 20.
 Alóma jún. 21.
 Alpár szept. 5.
 Amádé márc. 30.
 Amália júl. 10., okt. 7.
 Amanda febr. 6. máj. 26.
 Amarilla máj. 1.
 Amáta jan. 5. febr. 20., szept. 13.
 Ambrus dec. 7.
 Anasztáz jan. 22., aug. 17.
 Anasztázia ápr. 15.
 Anatol júl. 3.
 Andor I. András, nov. 30.
 András febr. 4., ápr. 18. máj. 21., júl. 17. okt.
 9., nov. 10., 30.
 Andrea I. András, ápr. 18.
 Anett I. Anna, jún. 13.
 Angéla jan. 4., 27., máj. 31.
 Angelika jan. 27.
 Anikó I. Anna, júl. 26.
 Anita I. Anna, jún. 2.
 Anna jún. 2., 13., júl. 26.
 Annabella jún. 9.
 Annamária jún. 2., júl. 1., 26.
 Antal jan. 17., jún. 13., júl. 5.
 Antónia jan. 17., ápr. 29., jún. 13.
 Ányos ápr. 25.
 Apolló ápr. 18.
 Apollónia febr. 9., júl. 7., 23.
 Apor febr. 2., dec. 20.
 Arabella márc. 13.
 Aranka febr. 8.
 Arika aug. 17.
 Arisztid ápr. 27.

Ármin máj. 10.
 Arnold jún. 18.
 Áron ápr. 2., júl. 1.
 Árpád márc. 31., ápr. 7., dec. 11.
 Artúr jan. 22., nov. 15.
 Árvácska júl. 27.
 Atália dec. 3.
 Atanáz máj. 2.
 Attila jan. 7.
 Augusztá márc. 29., dec. 18.
 Aurél okt. 5.
 Aurélia dec. 2.
 Auróra okt. 15.
 Babet júl. 4., dec. 4.
 Balabán márc. 23., máj. 20.
 Balázs febr. 3.
 Bálint febr. 14.
 Bánk márc. 19., ápr. 16.
 Barabás I. Barnabás
 Barbara I. Borbála, dec. 4.
 Barna I. Barnabás jún. 11.
 Bátor febr. 27.
 Beáta márc. 22., máj. 9., szept. 6.
 Beatrix júl. 29., aug. 29., okt. 14.
 Béla ápr. 23.
 Belizár dec. 17.
 Bella aug. 31.
 Bence márc. 21., aug. 23.
 Bendegúz márc. 11.
 Benedek márc. 21., júl. 11. 17.
 Benjámin jan. 3.
 Benő márc. 31.
 Bernadett febr. 18., ápr. 16.
 Bernát máj. 20., aug. 19.
 Berta júl. 4., aug. 6.
 Bertalan aug. 24.
 Bertold febr. 11., dec. 14.
 Bettina aug. 6., okt. 8., dec. 4.
 Bianka I. Blanka, okt. 25.
 Bibiána I. Viviana
 Bíborka ápr. 6.
 Blanka aug. 10., okt. 25., dec. 1.
 Bódog jan. 14., nov. 20.
 Bodomér dec. 21.
 Boglárka aug. 1.
 Boldizsár jan. 6.
 Bolívar febr. 18., jún. 19.
 Bonifác máj. 14., jún. 5.
 Bónis I. Bonifác
 Borbála dec. 4.
 Boriska I. Borbála
 Borisz júl. 24.
 Boróka I. Borbála
 Boriska márc. 11.
 Botond máj. 16., dec. 25.
 Bottyán jan. 25.
 Brigitta júl. 23. okt. 11.
 Brúnó okt. 6.
 Buda ápr. 3.
 Bulcsú jún. 4., nov. 20., dec. 12.
 Cecília nov. 22.
 Celeszta okt. 14.
 Celesztin ápr. 6.
 Celina okt. 21.
 Cézár febr. 25., ápr. 15., aug. 27.
 Cintia jún. 6. okt. 20.
 Ciprián szept. 16.
 Cirill febr. 14., márc. 18., jún. 26., júl. 7.
 Csaba júl. 6. dec. 5.
 Csanád máj. 28.
 Cseke aug. 16.
 Csenge febr. 4., júl. 24.
 Csenger nov. 7.
 Csilla ápr. 22., aug. 10.
 Csongor jan. 13., ápr. 16., 17.
 Dália okt. 25.
 Dalida ápr. 13.
 Dalma júl. 12.
 Dániel júl. 21.
 Daniella I. Dániel, júl. 21.
 Darinka febr. 24.
 Dávid dec. 29., 30.

Deli jan. 5.	Eliza I. Erzsébet, dec. 1.
Délia jún. 6., okt. 20.	Emánuel márc. 26.
Demeter szept. 27., okt. 26.	Emerencia jan. 23.
Dénes ápr. 8., okt. 9.	Emese júl. 5.
Detre aug. 24., dec. 15.	Emil máj. 28.
Dézi máj. 23.	Emilia jan. 5., júl. 19.
Dezső máj. 23.	Emma ápr. 19., nov. 24.
Diána jún. 9., 10., szept. 18.	Emőd aug. 9.
Dolóresz szept. 15.	Emőke márc. 23., dec. 8.
Doloróza jún. 18., szept. 15.	Endre I. András, júl. 17.
Dominika aug. 4.	Enikő szept. 15.
Domokos I. Domokos	Erhard ápr. 9.
Domokos márc. 9., aug. 4., 8.	Erik máj. 18., aug. 31., szept. 10.
Donát febr. 17.	Erika I. Erik, aug. 31.
Donáta dec. 31.	Erna jan. 12., aug. 29.
Dóra I. Dorottya, febr. 6.	Ernő jan. 12.
Dorina I. Dorottya, szept. 2.	Ervin ápr. 26.
Dorottya febr. 6., szept. 2., 3.	Ervina ápr. 25.
Döme I. Demeter	Erzsébet júl. 4., 8., aug. 24., nov. 14., 19., 25., dec. 1.
Dömötör I. Demeter, okt. 26.	Eszter máj. 24.
Éda dec. 13.	Etel I. Etelka
Edda szept. 16.	Etele márc. 10.
Ede márc. 18., okt. 13.	Etelka febr. 5., okt. 8., dec. 16.
Edina febr. 26.	Eufrozina jan. 1., szept. 25.
Edit szept. 16.	Eugénia szept. 16., dec. 25.
Edgár júl. 8., szept. 10.	Éva dec. 24.
Edmond nov. 16.	Evelin febr. 12., máj. 26.
Édua máj. 9.	Fábián jan. 20.
Edvárd okt. 13.	Fabióla dec. 27.
Edvin okt. 4., 12.	Fanni márc. 9., okt. 4.
Egon júl. 15., szept. 1.	Farkas aug. 23., okt. 31.
Egyed szept. 1.	Fatime jún. 4., 5.
Elek febr. 17., júl. 17.	Felícia máj. 20.
Elemér febr. 28.	Felicián jún. 9.
Eleonóra febr. 21.	Félix jan. 14., jún. 9., nov. 20.
Éliás febr. 16., júl. 20.	Ferdinánd máj. 30.
Eliza máj. 24.	Ferenc jan. 29., ápr. 2., máj. 11., jún. 4., 10., dec. 3.
Ella febr. 13.	Fidél ápr. 24.
Ellák júl. 8.	Flóra jún. 20. júl. 29., nov. 24.
Előd jún. 9., okt. 22., dec. 26.	Flórián máj. 4.
Elvira febr. 10.	

Franciska márc. 9., aug. 21.	Gyula ápr. 12., máj. 27.
Frida I. Friderika, máj. 6.	Hajna júl. 9., aug. 21.
Friderika máj. 6., szept. 20., okt. 19.	Hajnalka márc. 27.
Frigyes márc. 3., júl. 18.	Hanga febr. 9., máj. 18.
Fruzsina I. Eufrozina jan. 1.	Hanna máj. 24., 30.
Fülöp máj. 1., 26., jún. 7., aug. 23.	Hedvig júl. 18., okt. 16., 17.
Gábor febr. 27., márc. 24., szept. 29.	Helén I. Ilona, okt. 14.
Gábor I. Gábor	Helga okt. 3.
Gabriella dec. 12.	Hella máj. 27.
Gál okt. 16.	Henriett márc. 16.
Gáspár jan. 6., aug. 27.	Henrietta I. Henriett márc. 16.
Gaszton febr. 6.	Henrik jan. 25., júl. 13., 15.
Gedeon márc. 28., szept. 1., okt. 10.	Herman ápr. 7.
Gellért ápr. 23., szept. 24.	Hermész aug. 28.
Genovéva jan. 3.	Hermina aug. 3.
Georgina febr. 15.	Hetény aug. 17.
Gerda jan. 30., szept. 24.	Hilda szept. 3.
Geréb márc. 16.	Honória szept. 30.
Gergely jan. 2., márc. 12., máj. 9., 25., szept. 3., nov. 17.	Hont okt. 11.
Gergő I. Gergely, nov. 17.	Hortenzia nov. 17.
Gerő I. Gergely	Huba aug. 19., nov. 14.
Gertrúd márc. 17., nov. 17.	Hubert márc. 20.
Gerzson febr. 22.	Hugó ápr. 1.
Géza febr. 25.	Hunor ápr. 24., szept. 10., 30., dec. 30.
Gibárd aug. 27.	Ibolya aug. 7.
Gitta I. Brigitta, okt. 11.	Ida ápr. 13., szept. 4., 6., nov. 3.
Gizella máj. 7., 8.	Ignác febr. 1., júl. 31., okt. 17., 23.
Glória ápr. 11.	Igor szept. 11., nov. 1.
Gotfrid nov. 8.	Ila I. Ilona
Gothárd máj. 5.	Ildikó márc. 10.
Gotlib márc. 6.	Ilka nov. 3.
Grácia jún. 7., aug. 21.	Illés júl. 20.
Gréta jan. 19., jún. 10.	Ilma ápr. 18., nov. 29.
Gújdó márc. 31., szept. 12.	Ilona aug. 18., szept. 23., okt. 14.
Gusztáv jan. 16., aug. 2.	Imelda máj. 13.
Gyárfás jún. 19.	Imola máj. 13.
Gyöngyi máj. 14., okt. 23.	Imre nov. 5.
Gyöngyvér jan. 3., 8.	Ince júl. 28., aug. 13.
György febr. 15., ápr. 24., máj. 5., dec. 7.	Inez márc. 6.
Györgyi I. György, máj. 5.	Ingrid febr. 5., szept. 2.
Győző febr. 26., máj. 8., júl. 28., nov. 3.	Ipoly aug. 13.

Irén márc. 25., jún. 28., okt. 20.	Kamélia aug. 3.
Iréneusz jún. 28.	Kamill júl. 14., 18.
Irina l. Irén	Kamilla márc. 3., dec. 28.
Iringó dec. 24.	Karina márc. 24.
Írisz márc. 25., szept. 22.	Kármén jún. 2., júl. 16.
Irma máj. 3., szept. 12., 14.	Karola jan. 28., szept. 27., nov. 4.
István aug. 3., 20., szept. 2., dec. 26.	Karolina febr. 2.
Itala jan. 15.	Károly jan. 28., jún. 3., nov. 4.
Iván jún. 24.	Kartal márc. 23.
Ivett máj. 6.	Katalin febr. 13., márc. 22., ápr. 29., 30., máj. 9. nov. 25.
Ivó máj. 19.	Katinka l. Katalin, nov. 25.
Ivonn máj. 19.	Kázmér márc. 4.
Izabella júl. 12.	Kelemen márc. 15., nov. 23.
Izidor márc. 30., ápr. 4., dec. 21.	Kende szept. 25.
Izolda márc. 22., jún. 6., 15., aug. 5.	Kenese júl. 10., dec. 13.
Izsák máj. 15. okt. 19.	Kenéz dec. 7.
Izó aug. 26.	Kerény jún. 4.
Jácint júl. 3., aug. 17., szept. 11.	Keresztély I. Krisztián
Jácinta jan. 30.	Keve jan. 8.
Jakab máj. 1., júl. 25.	Kilián júl. 8.
Janka l. Johanna, máj. 30.	Kincső február 1., júl. 24.
János jan. 27., 31., febr. 8., márc. 8., máj. 6., jún. 12., 24., 26., júl. 12., aug. 9., 29., nov. 24., dec. 27.	Kinga júl. 24.
Jenő júl. 13., nov. 18.	Kitti l. Katalin, ápr. 30.
Jeromos júl. 20., szept. 30.	Klára aug. 11., 12.
Joakim aug. 16.	Klaudia márc. 20.
Johanna márc. 28., 31., máj. 30.	Klementina nov. 14., 23.
Jolán jún. 15., nov. 20.	Kleofás szept. 25.
Jónás nov. 12.	Klotild jún. 3.
Jozefina nov. 14.	Kocsárd ápr. 19.
Józsa jún. 24., nov. 14.	Kolos febr. 15., okt. 30., nov. 8.
József márc. 19., ápr. 7., 16., aug. 27., szept. 18.	Konrád febr. 18., 19., ápr. 21., nov. 26.
Judit máj. 6., júl. 30., dec. 10.	Konstantin máj. 21.
Júlia febr. 16., máj. 22.	Konstantina márc. 11., szept. 19.
Julianna febr. 16.	Koppány okt. 8.
Juliánusz jan. 9.	Kordélia okt. 22.
Jusztin jún. 1., 16.	Korinna okt. 22.
Jusztina jún. 16., szept. 26.	Kornél júl. 3., szept. 13., 16.
Kada márc. 2.	Kornélia márc. 3.
Kadosa márc. 10., okt. 25.	Kozima szept. 26.
Kálmán okt. 13.	Kozma szept. 26., 27.
	Kreszcencia ápr. 9., jún. 15.

Kristóf márc. 15., júl. 25.	Magdolna máj. 29., júl. 22.
Kriszta l. Krisztina	Malvin okt. 1.
Krisztián márc. 13., ápr. 3., nov. 12.	Magda l. Magdolna
Krisztina júl. 24., aug. 5., nov. 6.	Manó márc. 26.
Kunigunda márc. 3.	Manuéla márc. 26.
Kunó nov. 12.	Marcell jan. 9., 16., 31., aug. 14.
Kürt febr. 14.	Marcella I. Marcell, jan. 31.
Lajos aug. 19., 25.	Marcián jún. 17.
László jún. 27., aug. 8.	Margaréta l. Margit
Laura ápr. 11., jún. 17.	Margit jan. 18., 19., febr. 22., jún. 10., júl. 20., okt. 16., 17.,
Lázár dec. 17.	Mária jan. 1., 23., febr. 11., márc. 25., ápr. 8., máj. 24., jún. 15., júl. 6., 22., aug. 15., 16., 22., szept. 8., 12., okt. 8., 24., dec. 8.
Lea márc. 22.	Marián aug. 19.
Lehel aug. 2.	Mariann ápr. 27.
Leila jún. 21.	Marianna ápr. 27., nov. 1.
Lénárd nov. 6.	Marietta l. Mária, febr. 11.
Lenke júl. 23.	Marina júl. 9., 20.
Leó ápr. 11.	Márió jan. 19., dec. 31.
Leona jan. 4., ápr. 11., nov. 10.	Máriusz jan. 19.
Leonóra febr. 21., márc. 6.	Márk ápr. 25.
Letícia aug. 30.	Márkus l. Márk
Levente febr. 13., jún. 18., 28.	Márta júl. 29.
Lídia febr. 12., ápr. 8., aug. 3.	Martina jan. 30.
Lili júl. 11.	Márton ápr. 13., nov. 11., 12., 13.
Liliána júl. 27.	Máté szept. 21.
Lilla febr. 16., júl. 27.	Matild márc. 14., júl. 6.
Linda febr. 13.	Mátyás febr. 24.
Lipót nov. 15.	Maura szept. 21.
Lívia febr. 12.	Medárd jún. 8.
Lóránd l. Lóránt, jan. 15.	Medárda l. Medárd
Lóránt jan. 15.	Megyer jan. 19., nov. 13.
Loretta dec. 10.	Melánia jan. 10., dec. 31.
Lotár jan. 27.	Melinda okt. 29., dec. 2.
Lőrinc júl. 21., aug. 10., szept. 5.	Melitta márc. 10., ápr. 1., szept. 15.
Luca l. Lúcia , dec. 13.	Menyhért jan. 6., aug. 22.
Lúcia dec. 13.	Mercédesz szept. 24.
Lucián jan. 7.	Metella jan. 24.
Ludmilla szept. 17.	Mihály máj. 8., szept. 29., nov. 8.
Ludovika szept. 13.	Miklós márc. 21., szept. 10., dec. 6.
Lujza márc. 2., jún. 21.	
Lukács okt. 18.	
Lukrécia júl. 9.	

Miksa okt. 12.
 Milda júl. 13.
 Milos nov. 26.
 Milán máj. 19.
 Mirandola máj. 11.
 Mirella szept. 21.
 Mirjam aug. 22.
 Mónika máj. 4., aug. 27.
 Mór jan. 15., márc. 20., okt. 25.
 Móricz szept. 22.
 Mózes máj. 16.
 Nándor máj. 30., okt. 19.
 Napóleon aug. 15.
 Napsugár júl. 3.
 Nárcisz okt. 29.
 Natália aug. 26., dec. 1., 9.,
 Natasa I. Natália
 Niké dec. 23.
 Nikolett szept. 10.
 Nimród aug. 31.
 Noé ápr. 22., dec. 24.
 Noémi ápr. 22.
 Nóra febr. 21. márc. 6., júl. 11.
 Norbert jún. 6.
 Norberta I. Norbert
 Oktávia ápr. 15.
 Olga júl. 27.
 Olimpia dec. 17.
 Olivér nov. 21.
 Olívia márc. 5., dec. 3.
 Ond jún. 10.
 Orbán máj. 25., dec. 19.
 Oresztész júl. 3.
 Oros dec. 19.
 Orsolya okt. 11.
 Oszkár febr. 3., júl. 31.
 Oszvald febr. 19., 28., aug. 5.
 Otília dec. 12., 13.
 Ottó júl. 2.
 Ottokár febr. 26., júl. 2.
 Ödön nov. 16., 18.
 Örs jan. 17., júl. 14., szept. 30., okt. 2.
 Őzike jún. 16.
 Özséb jan. 20., aug. 2., 14.
 Pál jan. 15., 25., febr. 6., ápr. 28., jún. 26., 29.,
 30., okt. 19., nov. 18.
 Pálma máj. 10., 18.
 Paszkál máj. 17.
 Patrícia márc. 17., ápr. 28., aug. 25.
 Patrik márc. 17., ápr. 28.
 Paula jan. 26.
 Paulina márc. 14., jún. 22.
 Pázmán aug. 30.
 Péter jan. 28., febr. 21., 23., ápr. 28., 29., jún. 2.,
 29., júl. 30., aug. 1., szept. 9., okt. 19., nov.
 18., dec. 9., 21.
 Petra febr. 22., okt. 2.
 Petronella máj. 31., júl. 13.
 Piroska jan. 18.
 Piusz máj. 5., júl. 11.
 Polla I. Apollónia
 Pongrác máj. 12.
 Rafael jún. 20., szept. 29., okt. 24.
 Ráhel febr. 4.
 Rajmund jan. 7., 23., aug. 31.
 Rajnald aug. 18.
 Ramóna jan. 7., aug. 31.
 Rebeka szept. 2.
 Regina szept. 7.
 Réka aug. 17., nov. 10.
 Renáta szept. 2., okt. 6.
 Renátó szept. 2., okt. 6., nov. 12.
 Rezső ápr. 17., okt. 12., nov. 7.
 Richárd ápr. 3.
 Rita máj. 22.
 Róbert máj. 13., jún. 7., szept. 17.
 Rókus aug. 16.
 Roland jan. 15., júl. 15., aug. 9., szept. 15.
 Román febr. 28.
 Rómeó febr. 7.
 Roxána szept. 14.
 Róza I. Rozália

Rozália aug. 23., 30., szept. 4.
 Rozina márc. 13.
 Rózsa I. Rozália aug. 30.
 Rudolf ápr. 17., okt. 17., nov. 7.
 Salamon okt. 24.
 Samu I. Sámuel
 Sámuel aug. 20., 21., okt. 10.
 Sándor febr. 26., márc. 18.
 Sára jan. 19., júl. 13.
 Sarolta júl. 5., 17.
 Sebestyén jan. 20., dec. 5.
 Sebő I. Sebestén
 Simon jan. 5., febr. 18., okt. 28.
 Solt márc. 13.
 Soma júl. 3., szept. 16.
 Stefánia aug. 20., okt. 30., nov. 28.
 Stella máj. 8., júl. 14., 19.
 Szabella júl. 4., 8.
 Szabin dec. 11.
 Szabina okt. 27.
 Szabolcs júl. 28., szept. 19.
 Szalvia jan. 11.
 Szandra márc. 18.
 Szaniszló ápr. 11., nov. 13.
 Szeráf okt. 12.
 Szerafina I. Szeráf
 Szeréna júl. 28., aug. 16., szept. 14.
 Szervác máj. 13.
 Szeverin febr. 1.
 Szeverin jan. 8.
 Szibilla ápr. 29.
 Szidónia jún. 23., aug. 23.
 Szigfrid febr. 15.
 Szilárd márc. 11.
 Szilárda dec. 14.
 Szilvánusz máj. 4.
 Szilveszter nov. 26., dec. 31.
 Szilvia nov. 3., 13.
 Szimóna máj. 16., 24.
 Szimonetta okt. 28.
 Szonja máj. 15., aug. 1.
 Szórad júl. 17.
 Szorina febr. 10.
 Szörény jan. 8.
 Taksony nov. 29.
 Tamara jan. 26., szept. 1., dec. 29.
 Tamás márc. 7., jún. 22., szept. 22., dec. 21., 29.
 Tarcal febr. 25.
 Tarján máj. 26., nov. 30.
 Tas ápr. 15.
 Tekla szept. 23.
 Telma okt. 15.
 Teodor dec. 27.
 Teodóra ápr. 5., szept. 11.
 Teofil dec. 20.
 Teréz júl. 8., okt. 1., 3., 15.
 Tetény nov. 5.
 Tibád máj. 21.
 Tibold júl. 1.
 Tibor ápr. 14., aug. 11.
 Tiborc aug. 11.
 Tihamér júl. 1., dec. 16.
 Tilda I. Matild
 Tilla márc. 14.
 Tímea máj. 3.
 Timot jan. 24., 26.
 Titanilla febr. 6.
 Titusz jan. 4., 26.
 Tivadar ápr. 20., nov. 9.
 Tóbiás jún. 13.
 Tódor febr. 7.
 Toszka máj. 5.
 Tőhötöm jún. 17., szept. 2.
 Tullia jún. 22.
 Tünde ápr. 2., jún. 1.
 Ubul máj. 16.
 Ugrom máj. 22.
 Ulrik júl. 4.
 Ulrika aug. 6.
 Upor szept. 17.
 Vajk aug. 20.
 Valentin febr. 14., júl. 25.

Valentína I. Valentin	Vitális okt. 20.
Valér jan. 29., dec. 15.	Viviána dec. 2.
Valéria ápr. 28., dec. 9.	Vivien I. Viviána, dec. 2.
Valter ápr. 8., júl. 16.	Xavér dec. 3.
Vanda jan. 26., nov. 14.	Xénia jan. 24., júl. 30.
Vászoly jan. 2.	Zádor márc. 16.
Vazul jan. 2., jún. 14	Zajzon dec. 18.
Vencel szept 28.	Zakariás szept. 6.
Vendel okt. 20.	Zalán márc. 30., júl. 14.
Vera jan. 13., júl. 9.	Zelma jan. 23.
Veronika jan. 13., júl. 9.	Zénó dec. 22.
Vid jún. 15.	Zenóbia okt. 30.
Vidor jan. 13., 14	Zita ápr. 27.
Viktor júl. 28., szept. 5.	Zoárd júl. 17.
Viktória dec. 23.	Zoltán márc. 8., jún. 23.
Vilhelmina szept. 19.	Zóra jún. 19., okt. 4.
Villó jún. 12.	Zorán márc. 4.
Vilma jún. 25., szept. 19., dec. 5.	Zsaklin I. Jakab
Vilmos jan. 10., ápr. 6., jún. 25.	Zsanett I. Johanna, máj. 30.
Vince jan. 22., ápr. 5., júl. 19., szept. 27.	Zsigmond máj. 2.
Viola jún. 25., dec. 19.	Zsófia máj. 15., szept. 17.
Virág febr. 10., júl. 29., nov. 26.	Zsóka I. Erzsébet, nov. 19.
Virgil márc. 5., nov. 27.	Zsolt ápr. 10., okt. 21., nov. 20.
Virgília jan. 31., nov. 27.	Zsombor ápr. 21., nov. 8.
Virgínia febr. 2., szept. 13.	Zsuzsanna febr. 19., aug. 11.
Vitália aug. 13.	

Vásárok Kisújszálláson

Országos állat- és kirakodóvásár:

március 13-án

június 26-án

szeptember 4-én

december 11-én

A vásárok helye: Vásártér, eseti döntés alapján a Piac tér.

Piaci napok: minden héten kedd, csütörtök, szombat
(ha piaci nap ünnepnapra esik,
akkor a piacot az ünnepet megelőző napon tartjuk meg)

Helye: Piac tér (Vásár u. 7-9.)

Évszakok képekben

Majláth Gábor fotói

Tél



Höesésben



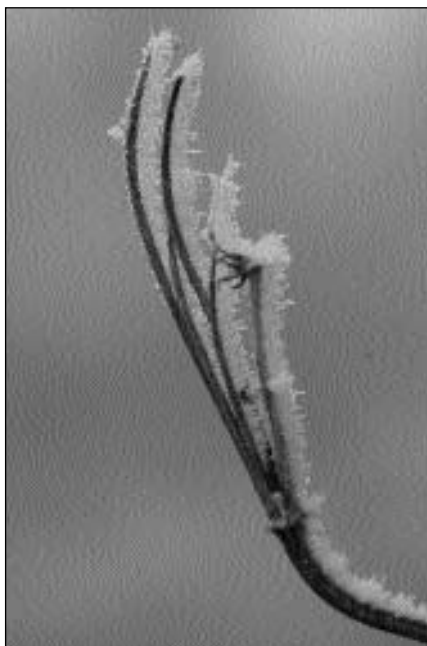
Liget



Téli erdő



Verébélet



A Tél fagymarka



Jégmadár

Tavaszi



Boglárka



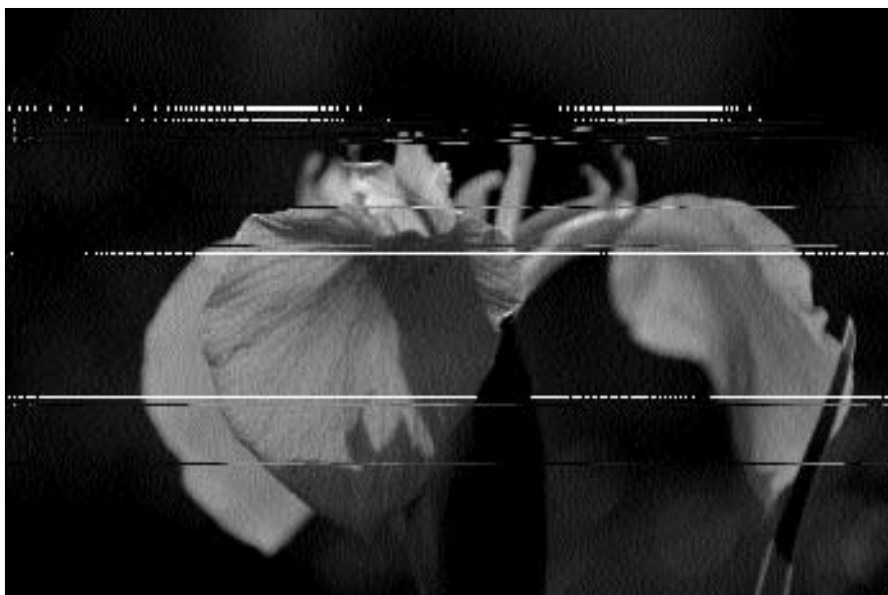
Gyorsétterem



Fiatalság



Nézd fiam, ezt így kell csinálni!



Ellenfényben

Nyár



Gémeskút



Rudi



Pipacsok



Pihenő



Gyalbár

Ősz



Késői pillangó



Fülesbagoly



Őzike



Libatelep



Út a fénybe

Évfordulók 2011-ben

- 1085 éve (926-ban) a magyarok felprédálják Dél-Németország legnagyobb bencés monostorát, Sankt Gallent, majd az Atlanti-óceánig nyomulnak.
- 1015 éve (996-ban) Géza fejedelem fiát, Istvánt összeházasítja II. Henrik bajor herceg lányával, Gizellával. Egyúttal lemond a Lajtán túli (ausztriai) magyar hódításokról.
- 1010 éve (1001. jan. 1.) István fejedelmet egyházi szertartás keretei között királlyá koronázzák. Ebben az évben megalapítják az esztergomi érsekséget.
- 980 éve (1031-ben) Szent István elkészíti *Intelmeit* fia, Imre herceg részére. Imre ebben az évben vadászbaleset következtében meghal.
- 960 éve (1051-ben) I. András vezetésével a magyarok a Vértes hegységben megfutamítják a német sereget. A hegy eldobált vértzetükről kapta a nevét.
- 920 éve (1091-ben) I. (Szent) László Orsovánál legyőzi az Erdélybe betörő kunokat.
- 865 éve (1146. szept. 11.) II. Géza a Lajta melletti csatában legyőzi II. Henrik német seregét. A csatáról tudósító források már megemlítik a székeleyeket.
- 800 éve (1211-ben) II. András az erdélyi Barcaságba telepíti a Német Lovagrendet. Feladatuk a kunok elleni védelem és keresztény hitre térítésük.
- 775 éve (1236. dec. 27.) visszaérkezik keleti útjáról Julianus domonkos szerzetes, híreket hozva egy másik, a Volga mellett élő magyar népcsoportról, valamint a mongol hódításokról.
- 765 éve (1246-ban) IV. Béla visszatelepíti a kunokat az elnéptelenedt Duna-Tisza közébe, illetve a Szolnok-Debrecen közti részekre. A kunokkal együtt a jászok is jönnek.
- 710 éve (1301. jan. 14.) meghal III. András, akivel férfiágon kihal az Árpád-ház.
- 615 éve (1396. szept. 28.) a bulgáriai Nikápoly vára alatt a törökök legyőzik a Zsigmond vezette európai kereszties sereget.
- 595 éve (1416-ban) említenek először forrásaink Magyarországon lakó cigányokat: Brassó mellett táboroznak.
- 565 éve (1446. június 6.) a pesti országgyűlés a Rákos-mezejére felvonult ne-

- messég részvételével kormányzóvá választja Hunyadi János erdélyi vajdát.
- 555 éve (1456. jún. 29.)** a **Nándorfehérvár elleni török támadás kivédésére irányuló könyörgésként III. Calixtus pápa elrendeli a déli harangozást.**
- 555 éve (1456. júl. 4-22.) II. Mehmed szultán seregei Nándorfehérvárt ostromolják. Hunyadi János főkapitány a város felmentésére érkező kereszties sereg élén nagy győzelmet arat.
- 555 éve (1456. aug. 11.) a zimonyi táborban kitört pestisjárványban meghal Hunyadi János.
- 485 éve (1526. ápr. 23.) a szultáni sereg Isztambulból megindul Magyarország ellen.
- 485 éve (1526. aug. 29.) a mohácsi csatában a 25 ezer főnyi magyar haderő megsemmisítő vereséget szenved I. Szulejmán 80 ezer főnyi hadától. A főméltóságok többsége holtan marad a csataterén. II. Lajos menekülés közben a Csele patakba fullad.
- 470 éve (1541. aug. 29.) a törökök csellel elfoglalják Budát. Az ország végleg három részre szakad.
- 445 éve (1566. szept. 8.) egy hónapos védekezés után a horvát-magyar őrsereg Zrínyi Miklóssal kitör Szigetvár várából. Nagy részük hősi halált halt.
- 340 éve (1671. ápr. 30.) kivégzik a Wesselényi-összeesküvés három résztvevőjét: Zrínyi Péter horvát bánt, Nádasdy Ferenc országbíró és Frangepán Ferencet.
- 325 éve (1686. szept. 2.) felszabadul Buda a 145 éves török uralom alól.
- 300 éve (1711. ápr. 30.) Szatmáron a szövetkezett rendek és a király képviselői aláírják a békét.
- 270 éve (1741-ben) a pozsonyi országgyűlésen a rendek életüket és vérüket - "Vitam et sanguinem!" - ajánlják a királynő, Mária Terézia trónjának védelmére.
- 265 éve (1746-ban) Illéssy István, későbbi nagykunkapitány, az újonnan felállított jászkun huszárezred élén vonul hadba Poroszországba.
- 250 éve (1761. május 1.) Esterházy Pál Joseph Haydnt udvari zenészenek szerződötteti kismartoni kastélyába.
- 240 éve (1771. jún. 21.)** **Szent István Mária Terézia által Raguzától kiváltott jobbkez-ereklyéjét ünnepélyesen átadják Budán az angolkisasszonyok szerzetének megőrzésére. A ki-**

- rálynő elrendeli Szent István napjának (augusztus 20.) megünneplését.**
240. éve (1771. nov. 5.) a Lengyelországnak 1412-ben elzálogosított tizenhárom szepesi várost a királynő visszacsatolja Magyarországhoz.
- 240 éve (1771-ben) Herpai Mihály tollba mondta Kollár Ádám bécsi udvari tanácsnoknak a "Kun Miatyánk" eredeti szövegét.
- 230 éve (1781. okt. 25.) II. József kiadja türelmi rendeletét. Ez a protestáns és ortodox hívőknek szabad vallásgyakorlatot biztosított, és megnyitotta előttük a magasabb állami hivatalokat is. Engedélyezte számukra a templom építését, papok tartását, és kivonta őket a katolikus püspökök ellenőrzése alól.
- 230 éve (1781-ben) Rabl Károly építész tervei alapján elkészül a Morgó csárda.
- 225 éve (1786. ápr. 16.)** **"Pacséri kirajzás". - Kisújszállásról több mint 1000 lakos költözött el a délvidéki Bácskába, Pacsérra.**
- 225 éve (1786. okt. 4.) Illéssy János nagykunkapitány irányításával megkezdődik a Hatkunság közös összefogásával a Mirhógát építése.
- 220 éve (1791. márc. 12.) II. Lipót szentesíti az 1791. évi törvényeket. Ennek XVI. tc.-e a magyar nyelv terjedését elősegítendő kimondja: "a gimnáziumokon, akadémiákon és a magyar egyetemen a magyar nyelv és írástan számára külön tanár fog beállíttatni..."
- 220 éve (1791-ben) Ez évtől egyházi ítélőszék működik Kisújszálláson
- 205 éve (1806. júl. 11.)** **I. Ferenc király kiváltságlevele engedélyezi városunkban a vásártartást évi négy alkalommal.**
- 205 éve (1806-tól)** **az Osztrák Császárság hivatalos színe a fekete-sárga, a Magyar Királyságé a piros-fehér-zöld.**
- 190 éve (1821-ben) megalakul a kovács és a lakatos cég.
- 190 éve (1821-ben) létrehozzák Kisújszálláson az ún. III. magyar (vagy nemzeti) iskolát.
- 165 éve (1846. július 15.) Pest és Vác között megnyitják az ország első vasútvonalát.
- 165 éve (1846. aug. 27.) Dobnál és Szederkénynél megkezdődik a Tisza szabályozása.
- 155 éve (1856. dec. 24.) a pesti utcákon megkezdődik a gázvilágítás.

155 éve (1856-ban)	a gimnáziumban tanítani kezd Jermy Gusztáv, a muzeális értékű természetrajzi szertár megalapítója.
155 éve (1856-ban)	a budapesti világkiállításon Gaál Sándor szücsmeister kisbundái elismerést váltanak ki.
155 éve (1856. dec. 7.)	Kossuth kormánybiztosa, Illéssy János négy és fél év után általános amnesztiával szabadul a várfogságból.
150 éve (1861-ben)	Jedlik Ányos elkészíti a világ első dinamóját. Korányi Frigyes főorvos javaslatára a megyékben kötelezővé teszik a himlőoltást.
150 éve (1861-ben)	született Illéssy János (Kisújszállás, 1861. február 12. - 1905. március 7.) történész, irodalomtörténész. A neve előfordul Illéssy alakban is. 1880-1885 között a budapesti egyetem bölcsészkarán tanult. 1884-1885-ben Kisújszálláson volt tanár. 1886-ban bölcsészdoktori diplomát szerzett. 1887-től haláláig az Országos Levéltár munkatársa, előbb gyakornoka, 1892-től fogalmazója volt.
150 éve (1861-ben)	megjelenik Fekete Lajos <i>A jász-kunok története</i> című munkája. Fekete Lajos (Kisújszállás, 1834. november 1. - Kisújszállás, 1877. január 10.) orvos, tanulmányait szülővárosában kezdte, s a debreceni főiskolában végezte be, s érettségi vizsgát Nagyváradon tett. Az orvosi tudományok hallgatása végett Pestre ment, ahol 1860-ban orvosi oklevelet kapott. Még ez évben kisújszállási városi, majd tiszti orvos, s a jászkun kerületek tiszti főorvosa lett.
145 éve (1866. dec. 10.)	megalakul a Polgári Kör, elnöke: dr. Fekete Lajos.
135 éve (1876. ápr. 30.)	Budapesten átadják a Margit hidat. Az év folyamán minden idők legeredményesebb magyar versenylóva, Kincsem megkezdte sikersorozatát.
135 éve (1876-ban)	megszüntetik a jászkunok évszázados önkormányzati rendszerét, a hármaskerületi beosztást.
130 éve (1881. február)	a király szentesíti a csendőrség felállításáról szóló törvénycikket.
130 éve (1881. május 1.)	megindul a budapesti távbeszélő szolgálat. Az év folyamán országos felmérést végeznek a népesség élelmezéséről. A nép tömegei rosszul és egyoldalúan táplálkoznak, ám sok húst fogyasztanak (egy városi lakosra évi 64 kg hús jutott, egy falusira csak 28,8 kg).

125 éve (1886-ban)	létrejön az Ipariskola.
115 éve (1896. ápr. 21.)	az országgyűlés törvénybe iktatja a honalapítás évezredes emlékét.
115 éve (1896. május 2.)	Ferenc József megnyitja a millenáris kiállítást és a földalatti vasutat.
115 éve (1896-ban)	Dr. Pallagi Gyula lesz a gimnázium igazgatója, aki Móricz Zsigmondot Kisújszállásra hozza tanulni
110 éve (1901. jan. 19.)	megalakul a Magyar Labdarúgó Szövetség, az MLSZ.
105 éve (1906. október)	II. Rákóczi Ferenc és Zrínyi Ilona Törökországból hazahozott hamvait országos ünnepségek közepette a kassai székesegyházban helyezik végső nyugalomra.
105 éve (1906. október)	létrejön a kisújszállási Leszámítoló és Takarékegylet intézete, a Piculás.
100 éve (1911-ben)	született Barcza Gedeon (Kisújszállás, 1911. augusztus 21. - Budapest, 1986. február 27.) tanár, sakkozó. 1916-ban Debrecenbe költözött a család, édesapja a református főgimnázium igazgatója lett. Barcza Gedeon iskoláit Debrecenben végezte, 1936 őszén Budapestre költözött. Az Egressy úti polgári fiúiskolában 1940-től tanárként, majd 1943-tól helyettes igazgatóként dolgozik. 1951. február 15-től kezdve újságíró lett (Népsport, Magyar Sakkélet). Nyolcszor nyerte meg a magyar sakkbajnokságot 1942-1958 között, és hét sakkolimpián képviselte Magyarországot (1952-1968 között). 1954-ben lett nagymester.
100 éve (1911-ben)	megépül a Színház és Vigadó épülete.
95 éve (1916. augusztus)	Románia titkos szerződést kötött az antanttal, melyben Magyarország keleti felét - a Kárpátoktól a Tiszáig - Romániának ígérték. Augusztus 27-én éjszaka a román haderő megkezdte az átkelést a teljesen védetlen Kárpátokon át Erdélybe. A kortársak árulásról beszéltek.
95 éve (1916. nov. 21.)	Schönbrunnban meghal I. Ferenc József.
95 éve (1916. dec. 30.)	IV. Károlyt és feleségét, Zitát megkoronázzák a Mátyás-templomban.
90 éve (1921. október)	Sopron és környékének hovatartozásáról népszavazáson döntöttek, így 257 km ² -nyi terület magyar kézen marad.
90 éve (1921-ben)	megszületik Papi Lajos szobrászművész.

- 80 éve (1931. szept. 13.) Matuska Szilveszter felrobbantja a biatorbágyi vasúti hidat. Huszonkét ember életét veszíti, tizenhét súlyosan megsebesül.
- 80 éve (1931. szept. 25.) a budapesti Royal moziban bemutatják a *Kék bálványt*, az első magyar hangosfilmet.
- 75 éve (1936. aug. 1-6.) Berlinben megkezdik a XI. olimpiát, ahol a magyar sportolók tíz aranyérmert szereznek.
- 75 éve (1936-ban) megszületik Csukás István.
- 70 éve (1941. márc. 20.) Moszkvában a szovjet kormány megbízottjai 56 darab 1848-as magyar zászlót adnak át a magyar megbízottoknak.
- 70 éve (1941. április) hazánk bekapcsolódik a Jugoszlávia elleni támadásba.
- 70 éve (1941. június 26.) Magyarország hadat üzen a Szovjetuniónak.
- 70 éve (1941. július) Magyarország területén hatályba lép a jobbra tartó közlekedési rend.
- 70 éve (1941. június 8.) átadják a csikónevelő telepet.
- 65 éve (1946. január) elindulnak az első áttelepülő csoportok Németországba. Decemberig 133.655 személy települ át.
- 65 éve (1946. február 1.) Magyarországot köztársasággá nyilvánítják.
- 65 éve (1946. aug. 1.) megjelenik az új értékálló pénz, a forint.
- 60 éve (1951. márc. 18.) a beszoolgáltatási kötelezettséget kiterjesztik a termény-, állat-, a baromfi-, a tojás-, valamint a tejbeadás területére.
- 60 éve (1951. okt. 6.) a Szabad Európa Rádió megkezdí rendszeres magyar nyelvű adásait, Szabad Magyarország Hangja néven.
- 60 éve (1951-ben) Kisújszállás az országban harmadikként termelőszövetkezeti város lesz.
- 55 éve (1956. július 14.) megnyitják a Keleti főcsatornát.
- 55 éve (1956. okt. 22.) a budapesti Műszaki Egyetem gyűlésén kiadják a jelszót a tüntetésre.
- 55 éve (1956. okt. 23.) 15 órakor a Petőfi-szobornál és a Műegyetemen megkezdődik a tüntetés. A tömeg a Bem térre, majd a Parlament elé vonul, ahol 21 órakor Nagy Imre beszél.
- 55 éve (1956. nov. 4.) a szovjet csapatok közreműködésével megkezdődik a forradalom felszámolása.
- 55 éve (1956. dec. 8.) a salgótarjáni tüntetésen a karhatalom tüzet ad le a tüntetőkre, kb. 80 halott van.

- 50 éve (1961 szept.) átadják a mai Arany János Városi Könyvtárat.
- 45 éve (1966. aug.) az első táncdalfesztivál döntője. Győztesek: Toldy Mária *"Más ez a szerelem"* és Kovács Kati *"Nem leszek a játékszered"* című dalokkal.
- 40 éve (1971. jún. 9.) felavatják a Budapesti Műszaki Egyetem atomreaktorát.
- 40 éve (1971. okt. 28.) megnyílik a Néprajzi Kiállítóteremben a helytörténeti gyűjteményes kiállítás.
- 35 éve (1976.) a montreali XXI. nyári olimpiai játékokon a magyar sportolók négy arany-, öt ezüst- és tizenkét bronzérmert nyernek.
- 25 éve (1986. július 14.) átadják hazánk leghosszabb, közel 100 km-es mesterséges folyóját, a Keleti főcsatornát.
- 20 éve (1991. április 24.) az országgyűlés elfogadja a kárpótlási törvényt.
- 20 éve (1991. június 16.) az utolsó szovjet katonai szerelvény is elhagyja Magyarországot
- 20 éve (1991. április 9.) az országgyűlés határozatként elfogadja dr. Tóth Albert országgyűlési képviselő önálló indítványát az "Alföld egyes időszakú környezetvédelmi tájvédelmi és tájhasznosítási" kérdéseiről.
- 20 éve (1991. szept. 1.) Tyukodi András városunk első súlyemelő Európa-bajnoka lett. Edző Szabolcsi Károly.
- 15 éve (1996. július 3.) az országgyűlés a nyugdíjkorhatárt egységesen 62 évre emeli.

*Dr. Ducza Lajos,
Újszállási Rác Lajos és
az Arany János Városi Könyvtár összeállítása*

Zseni volt, adakozó - magyar és európai

- Kétszáz éve született Liszt Ferenc -

Az Eszterházy-uradalomhoz tartozó Doborjánban 1811. október 22-én - ahogy akkor mondták, az üstökös évében - megszületett a magyar Liszt Ádám és az osztrák Lagen Mária Anna gyermeke, Liszt Ferenc. Liszt Ádám művelt, nyelveket beszélő, zenei ismeretekben járatos ember volt. Egy ideig melengette felesége hozományát, az ezer ezüstforintot, majd egy szép napon bekocsizott Sopronba, és az egész környék megrökönyödésére hatszáz forintért zongorát vásárolt. Esténként a maga örömeire nagy zeneszerzők műveit játszotta. Egyetlen hallgató-sága a kis Ferenc volt.

Az apa felismerve gyermeke tehetségét és érdeklődését, zongoraleckéket adott neki. A kisfiú hihetetlen gyorsasággal tanult. Naphosszat a zongora előtt görnyedt, izgalmában alig táplálkozott. Egy este elvesztette az eszméletét, és az orvos nem sok jóval biztatta a szülőket. Három hétig feküdt élet-halál között. A negyedik héten alighogy felkelt a betegágyból, első útja a zongorához vezetett.

Liszt Ádám belátta, ennek a gyermeknek zenét kell tanulnia, erre azonban csak Bécsben volt lehetőség. Az Eszterházy családtól hiába kér segítséget fia taníttatásához. Közben a doktor is szorgalmazza a költözést, ugyanis a gazdasági lakás falait kiverte a salétrom, a hajópadló réseiben megtelepedett a gomba, az egész lakást nehéz, dohos szag töltötte be. A segítség váratlanul érkezett. Egy Braun nevű fiatal báró közös koncertre kéri fel a fiút Sopronban. A korabeli kritika így ír róla: "...ritka tünemény ragadott el bennünket a múlt csütörtökön, Liszt Ferenc Sopron-vármegyei tizenegy esztendősféle ifjacska hangmesteri tehetségét klaviron közbámulásunkra kifejtette. Játszott az ifjú mester...egy nagy koncertet és nagy variációkat...végre ő az akkor feladott téma szerint szabad fantáziájából



Liszt Ferenc

gyönyörű variációkat. Az ő remek játszásából már ki-ki azon kellemetes reménységre fakadott, hogy ő a szép mesterségek pályáján Hazánkknak nagy dicsőségére leszzen."

Újabb soproni, majd pozsonyi koncert következett. Olyan sikert aratott, hogy további zenei tanulmányaihoz magyar főurak ajánlottak fel ösztöndíjat. Az ösztöndíj hat esztendőre szólt, de már az első hatszáz forint sem gyűlt össze, a későbbiekéről pedig soha többé nem esett említés sem.

Nehezen indult, de magasra tört ez a pálya. Nagy lépésre szánja el magát Liszt Ádám, sorra eladja ingóságait: a zongorát, az öreg almáriumot, a könyveit, egyetlen kincsét, az arany zsebóráját, állatait. Családjával Bécsbe költözik. Élete egyetlen célja a tehetséges gyermek taníttatása, bármi áron. Bécsben a Beethoven-tanítvány, Karl Czerny - felismerve a gyermek zsenialitását - jelképes összegért (egy forint) elvállalta a tanítását. Czerny igen szigorú, könyörtelen tanárnak bizonyult. A gyermek Liszt sokat sírt, tiltakozott. Anyjával regényes terveket szőttek, hogy visszatérnek Magyarországra, de apját nem tudta a maga oldalára állítani. Czerny tanár úr ajánlásával a leg híresebb műértők szalonjaiba jutottak be. Egymást követik a hangversenyek, a gyermek Liszt egyre nagyobb népszerűsége tesz szert.

1823-ban a Liszt család Párizsba érkezett, ahol az ifjú a zeneélet ünnepeit művésztévé vált. Sokat koncertezik, zongoraórákat ad arisztokrata családoknál. Minden szabad idejét az irodalom és a filozófia tanulmányozásának szenteli. Voltaire-t, Rousseau-t, Pascalt, Kantot, Hegelt olvas. Első magyar vonatkozású műve is itt született. Variációkat komponál Bihari János és Táy László verbunkos dallamaihoz. Itt ismerkedett meg Berliozsal, Chopinnel. Hangversenykörútjai során bejárta Európát Lisszabontól Szentpétervárig, Londontól Isztambulig. 1838-ban a nagy pesti árvíz híre hozta újra haza Magyarországra. "Véletlen körülmény ébresztette föl bennem hirtelen ezt az érzést, amiről azt hittem, hogy kialudt, pedig csak szunnyadt. Egy reggel Velencében, egy német újságban olvastam a pesti szerencsétlenség részletes elbeszélését. Ez szívemig hatott...érezem, hogy szívemnek nem lesz addig nyugta, nem száll addig álom a szememre, míg nem vittem el a magam fillérért annak a végtelen nyomorúságnak. 7-én indultam Bécsbe. Az volt a szándékom, hogy két hangversenyt adok ott: az elsőt honfitársaim javára, a másikat, hogy útiköltségemet kifizessem, aztán egyedül, gyalogszerrel, zsákkal a hátamon hatolok be Magyarország legelhagyottabb vidékeire." Összesen nyolc koncertet adott, amelyek bevételeiből 25 000 forintot utalt át az árvíz áldozatainak.

Mindig magyarnak vallotta magát, erről tanúskodnak művei is. *Hungária* című szimfonikus költeményében a hősi történelmi múltat örökíti meg. 1849. október 6-án gyászzenével tiszteleg az aradi vértanúk előtt (*Funérailles*). Magyar rapszódiait a cigányzenekarok hangulata ihlette. Legnagyobb liturgikus kompozíciója - az *Esztergomi mise* - a bazilika fölavatására készült. A *Szent Erzsébet legendája* című oratóriuma a szegényeket istápoló magyar szentnek állít em-

léket. Magyar történelmi arcképsorozatával a nemzet nagyjait mutatja be. Mozgalmas élete során számtalanszor koncertezett Magyarországon is, számos magyar előkelőséggel és politikussal ápolt baráti kapcsolatot. Egy alkalommal Zichy Géza grófot látogatta meg, aki a házi hangversenyre az egész falut meghívta. Játéka után egy ősz hajjú paraszt így szólt Lisztnek: *"Hogy mint hívnak, azt megmondta a gróf. Hogy mit tudsz, azt megmutattad nekünk, de hogy mi vagy, azt megismertük és ezért áldjon meg a magyarok Istene."*

52 éves, amikor belép a ferences papi rendbe. Apát lett, de nem lett diakónus és pap, ám a papi ruhát köteles volt viselni. Így indokolta lépését: *"Beléptem az egyházi rendbe - de semmi esetre sem a világ iránt megvetésből, vagy még kevésbé, mert ráuntam a művészetre... A katolicizmushoz való vonzalmam gyermekkorom óta jelen van, és egy állandóan jelen lévő és uralkodó érzés lett."*

1870-től váltakozva hol Budapesten, hol Weimarban, hol Rómában tartózkodott. Deák Ferenc kérésére elvállalja az éppen alapuló első pesti Zeneakadémia elnökségét. A mester szakon a növendékek tanítása is az ő feladata. Az akkori Zeneakadémián lakosztályt alakítottak ki számára. A tanítás is itt folyt. Liszt ingyen tanította diákjait. Nem ez az egyetlen jótékony tette. Érezte, hogy a művészetektől elzárt tömegekhez is kell szólnia. Az első ingyenes munkás hangversenyről a zenetörténet is megemlékezik: 1841-ben Toulouse-ban hangversenyének bevételét jótékony célra átadta a munkásoknak. A küldöttség egyik tagja, megköszönve a pénzt, sajnálatát fejezte ki, hogy a drága helyárok miatt a hangversenyt nem hallhatták. Liszt elhalasztotta utazását és megismételte a munkásoknak a koncertet - ingyen.

Liszt Ferenc nevéhez fűződik egy új zenei műfaj, a szimfonikus költemény megalkotása is, amivel a zeneirodalom egy újabb fejezettel gazdagodott. Művészete sohasem volt öncélú. Legfőbb törekvése volt, hogy alkotásait megértsék. Ezért kapcsolta zenéjét - amelyet az elnyomottak szenvedése, szabadság utáni vágya és a hazaszeretet ihletett - közismert képzőművészeti, irodalmi alkotásokhoz, természeti képekhez. Saját programjaként is vallotta, hogy a művészi ábrázolás *"az a médium, amely a zenét a közönség gondolkozó és letterős része számára hozzáférhetőbbé és érthetőbbé fogja tenni"*.

1886. július 21-én megfázva érkezett Bayreuthba. Az elkövetkező napokban egyre betegbb lett. Július 31-én 23 óra 30 perckor tüdőgyulladásban elhunyt.

A sok külföldi tanulás és tartózkodás miatt sohasem tanult meg rendesen magyarul, de mindent megértett, amit mondtak neki. Magyarul tartotta magát, ezt számos kijelentésében meg is erősítette. Az egyik legjelentősebb bizonyíték az, hogy habár hosszú ideig élt Párizsban, Weimarban és Rómában, soha nem vette fel sem a francia, sem a német vagy az olasz állampolgárságot. Liszt soha nem volt osztrák állampolgár sem. Utazásai során minden alkalommal magyar útlevelet használt, az illetőségi hely, amely útleveleiben szerepelt,

Sopron volt. Liszt gyermekei is magyar állampolgárok voltak, ez egy 1845-ös leveléből derül ki: *"Gyermekeim apjuk állampolgárságát viselik. Akár tetszik nekik, akár nem, magyarok."*

Nemcsak szellemi kincseit, barátságát, hanem mindenét szétosztva volt az adakozás apostola. *"Apám egész életén át a legnagyobb keresetű emberek egyike volt..., s amikor meghalt, hét zsebkendő maradt utána."* (Leánya, Cosima följegyzéseiből) Örökségként azonban remekművek egész sorát hagyta ránk, magyarokra és egész Európára.

Újváriné Oros Róza

Morzsák

*"Hírhedett zenésze a világnak,
Bárhová juss, mindig hű rokon!
Van-e hangod e beteg hazának
A velőket rázó hűrokon?
Van-e hangod, szív háborgatója,
Van-e hangod, bánat altatója?
...
És ha hallod, zengő húrjaiddal
Mint riad föl e hon a dalon,
Melyet a nép millió ajakkal
Zeng utánad bátor hangokon,
Állj közénk és mondjuk: hála égnek!
Még van lelke Árpád nemzetének."*

Vörösmarty Mihály: Liszt Ferenchez (részlet)

Hol van Trianon?

Kecze István polgármester köszöntője 2010. június 4-én,
a turulmadaras szobor avatásán

Ki tudja, merre, merre visz a végzet...?, kedves Barátaim, tisztelt emlékező és megemlékező Közönség, kedves Felnőttek és Fiatalok!

Erről gondolkodhatott azután a különös álom után a szép fejedelemszszony, Emese is, valamikor ezeregyszáz éve, valahol - ahogyan a költő mondja - egy "ázsiai sátor mélyén, ázsiai éjek éjén". Beleborzonghatott a különös álomba, a turulmadár hozta üzenetbe. Isten szent madara egy gyermek születésével egy erős nép ígétét ajándékozta a hun-magyar nemzetségnek. Az álom az ezer éven át erős és megújulni tudó Magyarországgal beteljesült. A turulmadár ősi, védő szimbóluma népünknek. Amikor a keresztény nyugat-európai hatalmak az I. világháború után, 1920. június 4-én Magyarországot mint vesztes országot darabokra tépték, népünk hitte, hogy e madár új reményt hozva, újra visszazáll.

Kellett a hit, kellett a remény az idegen fennhatóságok alá vetett ország-részekben lakóknak: kellett a hit a Felvidéken, Kárpátalján, Erdélyben, a Partiumban, Bánátban, Bácskában és a Burgenlandon élőknek. De kellett a remény a csonka Magyarországon élőknek is. A trianoni békediktátum úgy parancsolta ránk a békét, hogy abba - köztudottan - milliónyi egyéni sors, velük együtt a nemzet rokkant bele. Dsida Jenő szavaival:

*"Fáj a földnek és fáj a napnak
s a mindenségnek fáj dalom,
de aki nem volt még magyar,
nem tudja, mi a fájdalom!"*

"Jaj, hol az arcom? / Jaj, hol a múltam? / Jaj, hol az ágyam? / Jaj, hol a sírom?"
- tükrözik a kétségbeesést Kosztolányi verssorai. Megmaradni, elviselni ezt csak erős hittel lehetett. Vagy eltitkolt, néma fájdalommal. Ahogyan azt Márai Sándor elbeszéli:

"Csatakos márciusi délután a versailles-i kertben: apa megy elől, a pázsiton át, szóltanul. A látnivalókat rosszkedvűen nézegeti. Életében először járt itt és Párizsban; először és utoljára. Már elmúlt hatvan, amikor meglátta Párizst. A park közepén hirtelen megáll, mellékesen kérdi:

- Hol van Trianon?

Oda kell vezetni. A teremben, ahol a pimasz békét aláírták, szóltanul lépdél, megnézi a márványasztalt... Aztán gyorsan elmegy, szóltanul és nyugtalan zavarban. Megkérdem, akarja-e a szökökutatót látni. Int, hogy nem akar semmit látni. A visszaúton, a kocsiban, egyetlen szót sem szól többé."

Kedves Megemlékezők!

A Trianont körülvevő némaságnak, félig kimondott gondolatoknak legyen vége a mai emléknappal. Beszéljünk róla, értelmezzük, értsük meg, 'rendezzük közös dolgainkat', és mostantól nyíltan vállaljuk fel igazunkat. De ne feledjük: 1920 óta generációk nőttek fel. 1920 óta megéltük a 20. század legnagyobb háborúját. 1920-ra ma, 90 évvel később, 2010-ben kell választ adnunk, a történelem ismeretében. Nem a nagyhatalmak érdekeit kell válaszunkban kiszolgáltatni, hanem a magyar nemzet érdekeit. A magyar nemzet érdekeit úgy, hogy polgáraink békében és kölcsönös tiszteletben élhessenek más nemzetekkel, nemzetiségekkel együtt.

A múlt eseményeit minden generáció másként dolgozza fel. Jogtalanságot újabb jogtalansággal orvosolni nem lehet. Mi a nemzeti összetartozás felé fordulunk Trianon emléknapiján. A magyar nemzet összetartozását - országhatároktól függetlenül - az emberi lelkekben kell újjáteremtünk. Ez mindennél erősebb kötelék lehet és lesz.

Mi itt Kisújszálláson ennek már most szép példáját adtuk. A hamarosan felavatandó turulmadaras emlékmű eddig nem tapasztalt, érdekektől, politikai elvektől mentes városi összefogást testesít meg. Nagy István képviselőtársam és Nagykun Polgári Kör gyűjtést kezdeményezett azért, hogy az 1936-45 között álló emlékmű mintájára városunkban újra emlékhelye legyen Magyarország trianoni tragédiájának. Magánszemélyek százai, civil szervezetek, gazdasági egységek, vállalkozók és vállalkozások tettek felajánlásokat. A Városvédő és -Szépítő Egyesület pályázati támogatást nyert a szoborállításához. Önkormányzatunk is egyhangúlag a támogatás mellett döntött. Vállaltuk a tér kialakítását, a területrendezést és az országzászló felállítását. A konszenzusra, az egyetértés megteremtésére mindvégig törekedtünk. Különösen fontos volt ez a szobor helyének kiválasztásakor, amikor is figyelembe vettük a Képzőművészeti Lektorátus szakmai véleményét.

Az emlékmű alkotójának személye is külön öröm, hiszen Györfi Lajos Magyar Örökség díjas szobrászművésznek városunkban ezzel most már önálló alkotása is lesz.

Kedves Barátaim!

Mindenkinek, aki valamilyen módon közreműködött e turulmadaras emlékmű létrehozásában, tisztelettel köszönetet mondok. Legyen ez az emlékműavatás, ez a madár egy új álom megvalósulásának kezdete. Folytassuk és valósítsuk meg Emese hajdani álmát egy erős, szabad és összetartó nemzetről; itt, Kisújszálláson pedig egy összetartó, együttműködő városról. A madár jelentse ősi múltban gyökerező hitünket az égi, védelmező erőről, mely - higgyük - itt fog őrködni felettünk. Mi pedig tegyük azt, amit Váci Mihály költőnk utolsó versében mondott:

*"Újra kell kezdeni mindent,
- minden szót újra kimondani.
Újra kezdeni minden ölelést,
- minden szerelmet újra kibontani.
Újra kezdeni minden művet és minden életet,
- kezünket mindenkinek újra odanyújtani."*



A turulmadaras emlékmű avatása

„Magyar az, akinek fáj Trianon”

Az országzászló mozgalom története a trianoni békeszerződésig nyúlik vissza. A békediktátum folytán mind területi egységében, mind lelkében megroppant ország nemzeti összetartozásának jelképévé vált az országzászló. 1928. augusztus 20-án, Szent István napján avatták fel az első, ún. ereklyés országzászlót Budapesten, a Szabadság téren. Az ötlet Ur-mánczy Nándor erdélyi születésű országgyűlési képviselőé volt. Ő álmodta - élete fő műveként - a Szabadság térre ezt az emlékművet. Maga a zászló egy nemzeti színű lobogó volt, középen az angyalos-koronás nagycímerrel, melyen az elszakított országrészek címerpajzsai is ábrázolva voltak. A zászló alapján a Trianon előtti Magyarország területére utalva az *"Így volt, így lesz"* felirat volt olvasható. A 20 méter magas zászlórúdon a gyász jeléül állandóan félárbocra



Turulmadaras országzászlós emlékmű

eresztett 8 méter hosszú nemzeti lobogó függött. A zászló tövében kibontott szárnyú bronzturul állt. Az építmény talapzatába egy ereklye-földtartó volt beépítve, melyben a Csonka-Magyarország és Nagy-Magyarország minden vármegyéjéből származó rögöket összekeverve helyezték el.

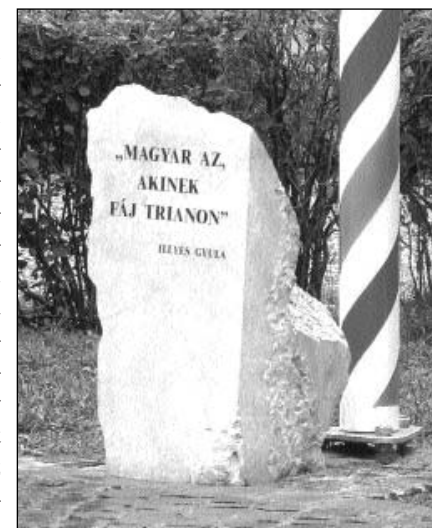
Az országzászló-állítás - a budapesti emlékmű mintájára - mozgalommá terebélyesedett a két világháború közötti Magyarországon. Molnár Ferenc tartalci pedagógus állt elő azzal a gondolattal, hogy Budapest nyomán a többi magyarországi település is állítson országzászlót. Az országzászlót minden ünnepen vonják fel, majd a trianoni gyász jeléül engedjék félárbocra. A javaslat országos mozgalommá szerveződött. A mozgalom vidéken, 1932 májusában Nagykanizsán indult útjára. A 100. zászlót 1935-ben állították fel Sátoraljaújhelyen. A bajtársi és nemzeti szövetségek szervezésében 1939-ig 350 magyarországi településen állítottak országzászlót. A hatszázadik országzászlót 1941-ben állították, az utolsókat 1944-ben Erdélyben, a visszacsatolt területeken.

A kisújszállási országzászló felállítását az 1934. február 4-én alakult Kisújszállási Városszépítő Egyesület elnöke, dr. Csányi József fogorvos kezdeményezte. Megalakult a városi Országzászlós Bizottság, és megkezdte a gyűjtést. A bizottság elnöke Vadai Ferenc gimnáziumi igazgató volt. A közadakozásból elkészült emlékművet 1936. október 25-én avatták fel. A város első köztéri emlékművének felavatására a szervezők Urmánczy Nándort, az Erekyés Országzászló Nagybizottságának elnökét kérték fel, de tragikus halála miatt dr. Javorniczky Jenő társelnök érkezett az ünnepségre. A pályaudvaron dr. Gaál János polgármester fogadta a vendégeket, majd a Városháza előtt dr. Porteleky László az egyesületek nevében köszöntötte a küldöttséget. A himnusz hangjai mellett vonták félárbocra a nemzeti lobogót, majd Kiss Tamás segédlelkész szavalt el a *"Magyar Miatyánkot."* Dr. Javorniczky Jenő beszédében hangsúlyozta, hogy nem fegyverrel kell visszaszerezni a tőlünk elrabolt területeket, hanem igazságunk hirdetésével, a hazugságok leleplezésével. Minden módon nemzetünk megerősödését kell szolgáljunk szellemi és anyagi téren is, így van esélyünk. *"Az országzászló most félárbocra leng, mert fájdalmat, szenvedést hirdet, mert hazánk területének nagy részét, testvéreink millióit elrabolták! De hirdeti az országzászló a magyar élni akarást is. (...) A feltámadás hitét szimbolizálja az országzászló, és nem a lemondás reménytelenségét"* - hangsúlyozta a szónok. Az emlékművet az Országzászló Bizottság nevében Vadai Ferenc elnök adta át a városnak, meg-



A turulmadár

őrzésre Pápay István főjegyző vette át. Az emlékműre koszorút helyeztek el az egyesületek, a hadirokkantak, frontarcosok, leventék, a polgári és elemi iskolák tantestületei. A magyar Hiszek egy elhangzása után a vitézek, rokkantak, frontharcosok, elemisták, gimnazisták és leventék díszmenetben vonultak el az emlékmű előtt. Az emlékmű 1945 tavaszáig volt dísz a Városháza parkjának. Ekkor lebontotta az új igazgató. Helyére egy sírba a városi harcokban elesett szovjet, német és magyar katonákat temették, majd egy szovjet hősi emlékművet emeltek a sír fölé. Az emlékmű turulmadara sokáig a városistálló padlásán porosodott, majd az ötvenes évek vasgyűjtési akciójának áldozata lett - bár nem bronzból, hanem spiáterből öntötték.



Az emlékkő

Az emlékmű visszaállítását évekkel ezelőtt a Nagykun Polgári Kör kezdeményezte, a gyűjtőmunkát Nagy István, a kör elnöke végezte nagy aktivitással. A gyűjtéshez és az adminisztratív teendőik ellátásához a Nagykun Kisújszállásért Alapítvány és a Tatár Zoltán elnök vezette Városvédő és -Szépítő Egyesület is csatlakozott. Nagyon sokan fizikai munkát is vállaltak az emlékmű létrehozásában. A képzőművészeti lektorátus javaslatára az emlékmű a Városházától keletre lévő parkban nyert elhelyezést. A közadakozáshoz a város önkormányzata is csatlakozott, a Györfi Lajos Magyar Örökség díjas szobrászművész által elkészített alkotás felállításához több cég is adott segítséget.

Az országzászlós emlékmű felállítására a trianoni országcsönkítés 90. évfordulóján került sor 2010. június 4-én 16 órakor. Az ünnepi istentisztelet után Kecze István polgármester mondott köszöntőt, majd Takaró Mihály irodalomtörténész tartott emlékbeszédet. Az ünnepség emelkedett hangulatát a debreceni Csokonai Színház művészeinek szereplése is fokozta.

Dr. Ducza Lajos

„Ismerjétek meg az igazságot, és az igazság szabadokká téssen titeket”

Takaró Mihály ünnepi beszéde,
mely elhangzott 2010. június 4-én, az országzászló avatásán

Kisújszállás szeretett és tisztelt Népe!

Az ért kalászt lengető Kunság e városában, a Himnusz megénekelte táján azért gyűltünk ma itt össze, hogy emlékezzünk nemzetünk legnagyobb tragédiájára és kataklizmájára, valamint, hogy helyreállítsuk igaz múltunk egy darabját.

Mert nincs reménytelenebb rabszolgaság annál, mint amikor az ember hamisan gondolja szabadnak magát. Ahogy az Ige mondja: *"Ismerjétek meg az igazságot, és az igazság szabadokká téssen titeket."* Az igazság ismerete nélkül nincs valódi szabadság. Ezért volt döbbenetes az, ami történt ebben az országban 1945 után, amikor a leggyűlöltebb és legüldözöttebb dolog maga az igazság kimondása volt. Ma együtt emlékezzünk és gyászolunk, itt vagyunk mindannyian, akiknek még jelent valamit ez a kifejezés, hogy magyar nemzet. És persze sokan nincsenek itt. Vannak, akik önhibájukon kívül - betegség, vagy más tartja őket távol - de sokan tudatosan hiányoznak innen. Hiányoznak a tudatlanok, akik ismereteik híján nem is sejtik, hogy miért fontos ez a mai nap az egész magyar népnek. És hiányoznak a gyökértelenek, akik közönnnyel szemlélnek mindent, ez a nap is olyan nekik, mint bármelyik más nap. Szívük nem dobban meg, nem érzik múltjuk gyökereit, és ezért nem jönnek el. És hiányoznak a gyűlölködők, akiket félrevezettek, akik számára gyűlöletes minden, ami nemzeti, mert vagy úgy tanulták, vagy úgy tanították nekik, hogy ez már a múlt, ez már valamiféle ostoba köldöknézés csupán, egy mai modern európai ember ezzel már rég nem törődik. Egy régmúlt történelmi esemény csupán 1920. június 4-e. És persze, akiknek ez fontos, azok a múlt emberei, azok nem értik az idők szavát, és azok nem értik mi az, hogy európaiság. Ők azok, akiknek talán ma a zsebükben ökölbe szorul a kezük. Pedig ma ez a nemzet együtt ünnepel, és direkt használtam ezt a kifejezést, hogy "ünnepel", hiszen egy gyász, egy megemlékező gyász is válhat ünneppé akkor, ha egy új kezdet kezdetét jelenti, a nemzeti összetartozás, a nemzeti összefogás kezdetét.

Mert kedves hallgatóim, 1920 után nem akadt Magyarországon egyetlen politikai erő, és egyetlen politikus sem, akinek ne fájt volna, aki ne tartotta volna felfoghatatlanul igazságtalannak Trianont. Sajnos, ma Magyarországon

vannak ilyenek. Ugyanazok, akiknek elődei ledöntötték az országzászlót, és eltakarították a Turult, hogy az apáik fájalmát, nagyapáik, nemzet-testvéreik fájalmát jelentő, képviselő és jelképező zászlók és szobrok eltűnjenek örökre Kisújszállás főteréről. Ők azok, akik nem tudták és nem is hitték, hogy a múlt erős gyökér: jelen, jövő belőle él. Hatalmas, félelmetes, ám mégis megfontolásra alkalmas tanulságokat is tartalmaz a magyarság számára Trianon, amely természetesen nem csak 1920. június 4-ét jelenti.

Kétféle Trianonunk van: az első egy máig élő és ható múltbeli történelmi esemény, 1920. június 4-e. Fontos erre a napra emlékeznünk. De még fontosabb beszélünk mindennapi trianonjainkról, mert ez 90 év óta folyamatosan örli a magyarságot. Az egyik a múlt, a másik a jelen trianonja. Szerencsés sorsú nemzetek, amikor a múltba néznek, történelmi eseményeket látnak csupán. Mi szerencsétlen sorsú nép vagyunk. Nekünk folyamatosan újra kell építenünk a múltunkat is. Mert hirdették ebben az országban, és énekelgették generációkkal, hogy *"indulj az útra, és vissza ne nézz, múltad a fájó, bús ezer év"*. És aki vissza mert nézni, és tisztelni merte apái, nagyapái, dédapái és ezer évig felmenői kincseit, azt az összehordott nagy kincset, amit magyar nemzetnek és kultúrájának nevezünk, azt reakciónak nevezték. És ők voltak azok is, aki azt énekeltek: *"a múltat végképp eltörölni"*. Micsoda ellentmondás ez azzal az igazsággal szemben, hogy a múlt erős gyökér, jelen, jövő belőle él. Ez a fajta nézet és szemlélet okozza hétköznapi trianonjainkat, azokat a minden nap velünk megeső, kis betűs trianonokat.

Gondoljanak csak Magyarország demográfiai helyzetére. Azon különös sorsú nép vagyunk, akik békeidőben, külső nyomás nélkül, saját akaratunkból évente elveszítjük lakosságunknak közel fél százalékát. Önsorsrontás ez. Hétköznapi trianonjaink egyik legtragikusabb mozzanata. Immáron negyven esztendeje nem vagyunk képesek reprodukálni önmagunkat. Azóta fogyó nemzet vagyunk. Hétköznapi trianonjaink közé tartozik az a 6 millió elabortált gyermek, akik ma hiányoznak Magyarországról. Gondoljanak Önök Magyarország morális helyzetére. Az ország már nem bízik - eddig legalábbis nem bízott - politikusaiban, mert csalódnia kellett bennük. És gondoljanak arra, hogy nem csak belső trianonok érnek bennünket, hanem minden nap külsők is. Éppen néhány nappal ezelőtt született egy törvény Szlovákiában, amely alapján, ha valaki meri vállalni a magyarságát ott Szlovákiában - ahogy mi hívjuk, Felvidéken -, ahol közel 700 ezer nemzettestvérünk él, akkor megfosztják a saját szülőföldjén annak az államnak az állampolgárságától. Pedig az ott élő magyarok csak azt kapták meg, ami minden európai nép minden gyermekének jár.

Trianon eltörlése nem gazdasági, nem politikai kérdés. Akarás és elszánás kérdése.

Amikor 1920. június 4-én megkötötték ezt a gyalázatos békediktátumot, Magyarországon volt valaki, aki ki merete mondani, hogy - bár ki akarták végezni ezt a nemzetet - nem hagyjuk! Úgy hívták, Vitéz Nagybányai Horthy Miklós. A nemzet megmentője. Ő, hány évtizeden keresztül hazudtak róla, és hazudnak némelyek ma is folyamatosan. Nevezték őt fasisztának, múltba révedő 19. századi ködlovagnak, antiszemitának, irredentának, sovínisztának. Miközben személyes érdeme volt 1920 után, hogy Magyarországot nem lehetett térdre kényszeríteni. Az országot abban a helyzetben vette át, amelynek az adatai közismertek. Egy halálra ítélt ország volt a maradék Magyarország. De Horthy Miklós semmit sem maga tett, hanem államférfiakat keresett maga mellé, hogy ezt a nagy nemzetmentő munkát végre tudja hajtani. Megtalálta Bethlen Istvánt, aki rövidesen Magyarország miniszterelnöke lett. És megtalálta hozzá gróf Klebelsberg Kunót, aki azt javasolta neki, hogy ha semmink nincs, akkor használjuk azt, amiben a leggazdagabbak vagyunk - az értelmünket. És elkezdődött egy program, az iskolaprogram. Tíz esztendő alatt 5000 általános iskolai, elemi iskolai osztály és tanítói lakás épült. Hallgatóim, szégyenünk az, hogy nem tudjuk - mert nem írják meg a tankönyveink -, soha előtte nem volt - ma sincs! - olyan helyzet, hogy a legkisebb tanyai iskolában is képesített tanerő tanított, mint a trianoni Magyarországon volt. Miközben Európa nagyhatalmai 1920 után költségvetésük alig 3%-át fordították kultúrára és oktatásra, a kizsárolt és halálra ítélt Magyarországon, amikor ezer felé kellett volna a pénz, több mint 10%-ot fordítottak erre. Mert tudták, hogy a jövő a következő, erős, egészséges nemzetű generációknak a fölnevelésében van. Az első trianonunkat 1920 előtt elszenvetjük már, mert már ekkor végzetesen kettészakadt a magyar értelmiség, amelynek ezt a népet vezetnie kellett volna, és ehelyett elárulta azt. És amikor az első világháborút elvesztettük, volt Magyarországon hadügyminiszter, aki azt merete mondani: "Nem akarok többé katonát látni". Linder Bélának hívták.

Az első nagy tanulság, amit Trianonból le kell vonnunk: soha ne válasszuk az önfeladást! Mert eleink tudták, hogy ha egy ország krízisben van, akkor csak az ország lakosain múlik, hogy abból a krízisből katasztrófa lesz, vagy katarzis, összeomlás, vagy fölemelkedés. És azt is tudták - mert megtanították velük a történelem, benne a saját népük, fajtájuk és hazájuk történelme -, hogy krízisben a gyengék élethazugságokba menekülnek, az erősek meg életigazságokba kapaszkodnak. Soha többé ne engedjük meg magunknak az élethazugságokba menekülés luxusát! Az önfeladás, mely az előző 70 évet jellemezte a magyar politikában és a magyar közgondolkodásban, immáron véget ért.

A második nagy tanulság Trianonnal kapcsolatban a felejtés és a felejtetés. 1945 után egy félelmetes gépezet indult be, hogy úgy nőjenek fel a magyar generációk (fel is nőttek), hogy nem tudnak semmit Trianonról. Engedje-

nek meg - miután irodalomtörténész és író vagyok - egy félelmetes példát, hogy megértsék ezt. Amikor 1968-ban megjelent Babits Mihály összes verseinek kritikai kiadása, annak a végén, az 588. oldalán olvasható a következő: *"Gyűjteményünk nem tartalmazza a költő néhány olyan versét, amely irredenta hangjával sértené a szomszéd népek nemzeti érzéseit..."* és itt felsorolnak öt verset. Többek közt az Erdélyt, a Csonka Magyarországot, és még másik hármat, amelyik legnagyobb nemzeti fájdalomkról szól Babits Mihály tollából. De itt nincs vége az idézetnek, így folytatódik: *"ugyanilyen okból kihagytuk a következő versek egy-egy versszakát is..."* És felsorolnak három verset, egyikből a harmadik, a következőből a harmadik, meg a negyedik versszak hiányzik. Tudják mit jelent ez? Hogy versszak szintig akarták kiirtani a magyarság tudatából legnagyobb kollektív fájdalmát: Trianont. Mert amiről nem tud az új és felnövekvő magyar társadalom, az nem is fájhat neki.

Az az idézet, amit ott olvashatunk az országzászló melletti kövön, Illyés Gyulától való, és így szól: *"Magyar az, akinek fáj Trianon"*. Igen, sokan nincsenek itt, akik tudatlanok, mert eltakarták előlük az igazságot. Nem tudják, mi történt ezzel a néppel, pedig ez a nép az ő apáik, nagyapáik, dédapáik voltak.

És a jelen tanulságai. Tegnap jelent meg egy liberális sajtóorgánumban, mintegy negatív hír, hogy úgy látszik, a magyarságban a szélsőségesek újra nő, hiszen egy felmérés szerint a magyar lakosság 43%-a nem tartja soha elfogadhatónak Trianont. És nekem, amikor olvastam ezt a hírt, fölfénylett a szívemben valami. Mert - talán érdemes itt elmondanom - tegnap Monoron avattunk Trianon emlékművet és országzászlót, és ma, ezekben a percekben, ebben a kis, maroknyi hazában, 102 helyen állnak most ugyanígy, talán esőben emberek, és emlékeznek megrendülten, ugyanakkor az újbóli összetartozás boldog érzésével egy-egy szobor, vagy egy-egy országzászló előtt. Újra szabad emlékezni, újra szabad fájni annak, ami mindenkinek fájni, akivel ilyen megesett. A legnagyobb tanulsága Trianonnak, hogy nem egyedül vagyunk, ezért propaganda nélkül, igazságaink megismertetése nélkül nem várhatjuk, hogy egyszer igazat adnak nekünk. 1920 után, Csehszlovákia, a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság - így hívták Jugoszlávia elődjét - és Románia elárasztotta Európát angol, német, francia nyelven írt propagandaanyagokkal, amelyben az új béke igazságát zengték. És csak Vitéz Nagybányai Horthy Miklós idején történt meg, hogy a magyarság ellenállt, és ők is kifejtették a maguk igazságait. A magyar politika, a magyar diplomácia tehetetlensége árulással ötvöződött 1945 után. Lemondtak mindenről és mindenkiről, akik nemzetársaik voltak, és - ahogy hallottuk imént az énekekben, a Nélküledben - akikkel egy vérből valóknak kellett volna lenniük.

Végül, a legfőbb tanulság a jövőre nézve pedig: szüntelenül munkálkodni kell. Munkálkodni a diplomáciában, munkálkodni a propagandában, új

szövetségi politikát kell folytatni, erős gazdaságot kell építeni, létrehozni egy valós ismeretekkel rendelkező nemzetet a saját múltjával kapcsolatban, és erős hadseregre is szükség van.

Befejezésként engedjék meg, hogy bár talán meglepő lesz, amit mondok, mégis kimondjam - valamiért nemcsak megrendítő és szomorú, de boldog is ez a nap. A magyar nemzet néhány hete nemzeti kormányt választott magának, melynek az első dolga az volt, hogy lemosta a kommunizmus negyvenöt éves, és 2004. december 5-e - a második trianonunk - kollektív nemzeti bűnének gyalázatát. Azt adta meg a Kárpát-medence határainkon kívül élő 3,5 millió magyarjának, ami Európa minden népének és nemzetének jár.

A jelen lévő képviselők 97,7%-a szavazott igennel a magyar jövőre, 97,7% volt, aki beismerve a múlt bűneit most igent mondott a magyarság életére. Az 1000 éves Magyarország politikai határai nem visszaállíthatók. De a kárpát-medencei magyar nemzet egységesítése, egységbe vonása igen. Mert a mai napon, mikor országszerte mindenhol esőben ázva emberek emlékeznek egy 90 évvel ezelőtti, ám máig számunkra elfogathatatlan eseményre, a nemzet és egyben eleink igazsága helyreállított. Ezért van okunk a gyász és az emlékezés mellett ma boldognak és reménykedőnek is lenni. Hogy egyszer igazzá válhasson és beteljesüljön az, amit Szabó Dezső így fogalmazott meg: "minden magyar felelős minden magyarért". És ha ezt egyszer komolyan vesszük újra, akkor talán a Legnagyobb Magyar szavai is igazak lesznek ránk: "Magyarország nem volt, hanem lesz!"

Éljen Magyarország!

Morzsák

*"Sósabbak itt a könnyek
S a fájdalma is mások.
Ezerszer Messiások
A magyar Messiások.*

*Ezerszer is meghalnak
S üdve nincs a keresztnek,
Mert semmit se tehettek,
Óh, semmit se tehettek."*

- Ady Endre -

„Rabok legyünk vagy szabadok?”

Kecze István polgármester ünnepi köszöntője 2010. március 15-én

"Eljöttem, hogy megkérdezzem a magyar nemzettől, hogy igaz-e hát, hogy meg akar halni gyalázatosan, vagy élni akar dicsőségesen" - ezt a kérdést tette fel Kossuth Lajos híres, ceglédi beszédében, 1849-ben. Kérdése ma, 2010 márciusának idusán más háttérrel ugyan, de ismét sorsdöntően aktuális. Értjük a kérdést: meghalni gyalázatosan, vagy élni dicsőségesen. "Rabok legyünk vagy szabadok?" - kérdezte másként Petőfi is, 1848. március 15-én.

Tisztelt Megemlékezők! Kisújszállás Ünneplő Lakossága!

A 162 évvel ezelőtti napra emlékezni, a magyar szabadság ünnepét megőrizni gyűltünk össze. Tisztelettel köszöntöm ünnepségünk valamennyi résztvevőjét, és egyben megköszönöm e percek, hogy ez ünnep alkalmából szólhatok Önökhöz. - Kossuth idézett ceglédi beszédét, így kezdte: *"Midőn a szószékre lépek, hogy önöket felhívjam: mentsék meg a hazát! - e percnél irtózatosságszerűsége szorítva hat keblemre."* A Kossuth szavai iránti alázattal ismerem fel magamban is az Önök elé való kiállás szívszorító és egyben felemelő érzését. Szívszorító, mert nemzetünk legszebb ünnepén szólhatok szeretett városom közösségéhez, és felemelő, mert Kisújszállás mai lakosai a szabadságharc mellett nagyszerű tettekkel kiálló ősök leszármazottai. Múltbéli örökségünk miatt büszkén viselhetjük szívünk fölött a nemzetiszín kokárdát.

A nemzet ünnepe akkor része életünknek, értelmünknek és lelkünknek, ha létünk teljességével azonosulni tudunk a benne megtestesült értékekkel. Azonosulni tudunk egyénként és nemzetként egyaránt. Mindez azonban még kevés. Kell, hogy jelenünkben és jövőnkben is méltóak legyünk ezekhez az értékekhez. A kokárda mint jelkép viselése ekkor lehet csak hiteles. Az ünnep kikerülhetetlenül szembenézésre készít bennünket: méltóak vagyunk a kokárda viselésére? Méltó örökösei vagyunk 1848 eszméinek? Kossuth után szabadon, tegyük fel újra a kérdést: pusztulunk, sorvadunk "gyalázatosan", vagy élünk emelt fővel?

Tisztelt Ünneplő Közönség!

Arany János így emlékezett vissza 1848. március 15-ére:

"A népeknek természet szerint való jussa van a szabadsághoz, éppen úgy, mint a halnak a vízhez, a madárnak a levegőgöghöz, - mert szabadság nélkül az ember nem is

Isten képére teremtett állat, hanem igavonó barom.

Ezért a népek, amint lassanként felvilágosodni kezdtek, mindig jobban-jobban érezték, hogy szabadság nélkül el nem lehetnek. Minthogy pedig az uralkodók a népek szabadságát soha sem akarták, a népek kénytelenül lettek fegyvert ragadni és fegyveres kézzel vívni ki a szabadságot, melyet az Úristen szívökbe oltott.

Ezt a harcot, melyet a népek az elnyomó hatalmasság ellen vívnak, - nevezik forradalomnak.

A forradalom legszentebb harc, ami a világon lehet. Mikor egyik király a másik ellen visel háborút, az csak a királyok jussáért történik, de a forradalom a népek jussát vívja ki, a hatalmasság körme közül.

A mi forradalmunk Pesten, március 15-én, nem vérontás volt, hanem egy szép ünnep, a szabadság ünnepe; ezrek meg ezrek csoportoztak össze Isten ege alá, ezrek meg ezrek emelték égre kezeiket, s egy szívvel, szájjal mondák Petőfi Sándor után az eskü szavait... "

Kedves Barátaim!

1848 forradalma az emberiség legszentebb eszméit emelte magasba: az "egyenlőség, szabadság, testvériség" ígét. A pesti egyetemi ifjúság és a hozzájuk csatlakozó tömegek nemcsak a Kossuth vezette magyar országgyűlési ellenzék reformpolitikájának adtak megerősítést, hanem megdobbantották egy nemzet szívét is. Megdobbantották? Nem. Lángra lobbantották! A szabadság szerelmének lángjára lobbantották! Azt az üzenetet kiáltották a világba, hogy Magyarország szabad és független akar lenni! A magyar ember szabad és független akar lenni!

Azt, hogy Magyarország békében és egyetértésben akar élni! Magyarország egyenlőséget akar - határain belül és kívül egyaránt. Polgárainak törvény előtti egyenlőséget akar! Magyarország egyenlő kíván lenni a nemzetek sorában - ezért érdekeit nem akarja alávetni más országok érdekeinek, mert maga is tiszteli más népek önállóságát. "A magyar katonákat ne vigyék külföldre, a külföldieket vigyék el tőlünk" - szól a 12 pont 10. parancsolata.

A márciusi ifjak, azok a lángoló huszoneves fiatalok (Petőfi, Jókai, Arany, Vasvári...!), Arany János szavait kölcsönözve: forradalmukkal 'hatalmaságok karmai közül' akarták kiragadni az országot. Az ő forradalmuk Magyarország legszebb álma lett.

Az ő forradalmuk - barátaim! - még mindig csak újraálmodjuk!

Ma is.

Mert a **szabadság** szerelméről szóló forradalom nem tűri a nemzet elnyomását. Sem a bőség kosaránál, sem a jognak asztalánál, sem a szellem napvilágánál.

Nem tűr hamis prófétákat. Nem tűr bevallott és be nem vallott hazugságokat, csalásokat, tolvajlásokat, korrupciót, zsarolást, megvesztegetéseket. A forradalom szabadságeszményében nincs helye a nemzet semmiféle kiárusításának. Nincs helye a nemzet kincseit kiárusítani megengedő törvényeknek. Egyáltalán: semmiféle szándéknak, amely áruvá teszi a magyar földet, vizeinket, erdeinket, a létünket biztosító energiakincseinket. Nincs helye olyan döntéseknek, amelyek révén határainkon belülre engedjük azokat az érdekeket, amelyek semmivé teszik a magyar értékeket: a kétkezi munkával megteremtett kisgazdaságokat, vállalkozásokat, munkahelyeket.

Akiben él a márciusi ifjak álma, az tudja, hogy a szabadságban nincs helye az emberi méltóságot sértő törvényeknek. De nincs helye az emberi méltóságot védő törvények sárba tiprásának sem. Nincs helye a törvénykezés házában a demokrácia megsértésének, a pártoskodásnak, a viszálykodásnak, a széthúzásnak, a vélemények semmibevételének. Van helye azonban annak, amit Kossuth így fogalmazott meg képviselői küldetesként: "Nekünk, kiket a nemzet azzal bízott meg, hogy jelene felett őrködjünk, s jövődjét biztossítsuk, nekünk nem szabad szembehunyva várni, míg hazánkat a bajok özöne elborítja; megelőzni a bajt, ez hivatásunk, s én akként vagyok meggyőződve, hogy ha ezt elmulasztanók, Isten, világ s önlelküismeretünk előtt felelősekké válnánk, mindazon szerencsétlenségekért, mely az elmulasztásból erend."

A testvériség és egyenlőség eszményéről szóló forradalomtól idegen a szolidaritás hiánya. Idegen az éhező gyermek, a magára maradt öreg, a kiszolgáltatott beteg, a munkanélküliségbe beleszegényedett család léte. Idegenek az erőszak fölött - a törvénykezésben és az utcákon egyaránt - szemet hunyó emberek. A testvériség fogalmába nem fér bele semmilyen népcsoport kirekesztése a társadalmi javakból, de nem fér bele semmilyen népcsoport jogtalan előnyökhöz való juttatása sem. A testvériség kézfogás; az erősebb lehajolása és a gyengébb felemelése. Érdek nélkül. Emberségből. Természetesen.

A testvériség a nemzetek fiainak kézfogása is nemes ügyekért. Az, ami megnyilvánult 1848/49-ben a magyar szabadságharc segítésére érkező bécsi légionárius fiatalok csapataiban, a Kossuthot védő tiroli vadászcsapatban, a lengyel dzsidasok és Bem tábornok sikeres csatáiban, és megnyilvánult abban is, hogy többen - csak néhányukat említem: a horvát Damjanich János, a német Aulich Lajos vagy az osztrák Poltenberg Ernő - halni is tudtak a magyar szabadságért...

Tisztelt Egybegyűltek! Kedves Ünneplő Barátaim!

Különös ország és különös nép a mienk. Nincs még olyan egy nép Európában, de talán a világban sem, mely annyit küzdött, lángolt, égett volna a

szabadságáért és függetlenségéért, mint a mienk. Rákóczi, a 48-asok, az 56-osok... És talán nincs még egy olyan nép sem itt Európában, amelynek oly sokat köszönhetett volna a történelmi Európa, mint nekünk: megállítottuk a keletről tatár, török, orosz színekben érkező hatalmi törekvéseket (melyek pusztításban, erőszakban, elnyomásban öltöttek testet), és közben határt nyitottunk - elvont és konkrét értelemben egyaránt. És ami gyötrelmesen gyönyörű: élet-halál szabadságküzdelmeinkkel világraszóló példát mutattunk.

De ami fáj, hogy nincs még egy olyan nép, amelyet szabadságküzdelmeiben annyira magára hagyott volna Európa és a világ, mint bennünket. Magára hagyott és nagyhatalmi érdekeknek kiszolgáltatott. Így történt ez 1849-ben is. Így 1956-ban is. És féltő: hogy 1989 után ma is. A nagyhatalmi érdekek ma a pénz, a profit, a nagytőke, a manipuláció áldozataivá tesznek bennünket, aminek során a legfontosabbat, mindennek az alapját: nemzettudatunkat és szabadságvágyunkat veszíthetjük el.

Barátaim! Testvéreim!

1848/49 forradalma nemzetünk lelkébe, szívébe égett. Amikor megsűrűsödnek a felhők nemzetünk ege fölött, amikor elnehezül az életünk, nekünk 1848 örök csillaga mutat helyes utat. Személyes életünk nemzetünk sorsától függ. Össze kell fogunk nemzeti értékeink és érdekeink védelméért. Ebben nem alkudhatunk. A "szabadság, egyenlőség, testvériség" tiszta eszménye kell, hogy világítson. Nehéz a feladatunk, de erős az akaratunk. Ady így üzent "A Tűz márciusa" c. versében a fiataloknak - de talán mindannyiunknak is:

*"... Tűz és Tűz, én ifjú testvéreim,
Jaj, a Tűzet ne hagyjátok kihalni,
Az Élet szent okokból élni akar
S ha Magyarországra dob ki valakit,
Annak szászorta inkább kell akarni."*

Tisztelt Ünneplő Városom!

Nemzetünk újbóli felemelkedése belső erőnkön: hitünkön, akaratunkon, és az ezen alapuló cselekedeteinken múlik. Válaszoljunk Kossuthnak: nem igaz, hogy a magyar nemzet meg akar halni gyalázatosan. Élni akar. 1848 márciusának fényében. Dicsőségesen.

„A haza minden előtt”

- Március 15. és az Illéssy család -

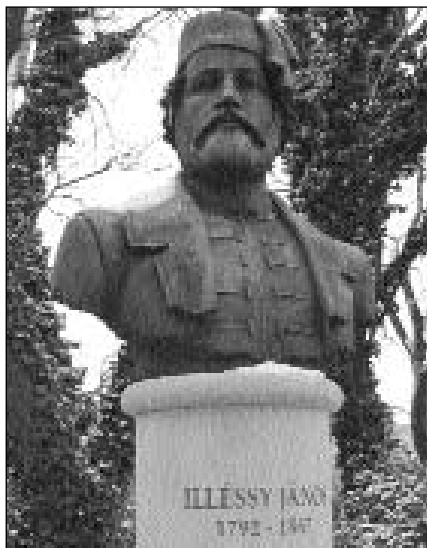
"Szabadságát az ember rendszerint akkor becsüli, amikor már nem szabad, vagy ha szabadságát végtelen áldozatokkal vívta ki." - mondta Széchenyi István. 1848. március 15-e a szabadságért folytatott küzdelem jelképe lett Magyarországon.

1848-ban forradalmak sora söpört végig Európán, melyet "népek tavasza"-ként emlegetnek. A forradalom 1848. február 23-án tört ki Párizsban, aztán Ausztria olasz tartományában, majd Dániában és Prágában. Bécset március 13-án érte el a forradalmi láng, melynek híre hamar eljutott Pestre. Petőfi megírta a *Nemzeti dall*, majd a márciusi ifjak megfogalmazták a 12 pontot. Megfogalmazták, mit kíván a magyar nemzet. A magyar nemzet, melynek célja a polgári állam megvalósítása, valamint Európa szabadságszerető népeivel való együttműködés.

1848. március 15-én a márciusi ifjak (Jókai Mór, Petőfi Sándor, Vasvári Pál, Bulyovszky Gyula, Vajda János, Pálffy Albert) a Pilvax kávéházban gyülekeztek. A lelkes ifjúsághoz, értelmiséghez hamarosan csatlakoztak liberális nemesek, polgárok és parasztok, és együtt követelték a 12 pont elfogadását. Még aznap megalakult Pest Közcsendi Bizottmánya, hogy kezébe vegye az események irányítását. Érvényt szereztek a sajtószabadság jogának, mert kinyomtatták Landerer nyomdájában a 12 pontot és a *Nemzeti dall*. Majd ünnepélyesen kiszabadítottak egy politikai státusfogyót, Táncsics Mihályt. A következő napokban a vidék is csatlakozott a forradalomhoz. Megalakították a forradalmi bizottmányokat, megkezdték a nemzetőrség szervezését.

A nemzeti függetlenség érdekében azonban további lépésekre is szükség volt. 1848. április 7-én gróf Batthyány Lajos miniszterelnökségével megalakult az első felelős magyar kormány. V. Ferdinánd április 11-én jóváhagyta a magyar országgyűlés döntését a jobbágyrendszer megszüntetéséről és a nemesi adómentesség eltörléséről. Szentesítette a polgári állam alapjait biztosító törvényeket. Kimondták a törvény előtti egyenlőséget, a vallás- és sajtószabadságot, a közteherviselést. Ezzel a polgári átalakulás vér nélkül lezajlott.

A császár azonban csak szorult helyzetében döntött így. Időt akart nyerni, hogy aztán majd visszavonja rendelkezéseit. Ezt követően kitört a fegyveres harc. Kossuth 1849. április 14-én mondta ki a Habsburg-ház trónfosztását a debreceni Nagytemplomban. 1849. augusztus 13-án azonban a magyar erők a nagy túlerő hatására Világosnál letették a fegyvert. A magyar alkotmányt felfüggesztették, Haynau megkezdte a gyilkos bosszúállást. A szabadságharc elbukott.



Illéssy János szobra



Illéssy Sándor szobra

Az Illéssy család

Az 1848-49-es szabadságharcban a Kunság lakossága - köztük Kisújszállás is - fontos szerepet vállalt. A toborzások során sok ifjú állt be a haza védelmére szervezett seregbe. Kisújszállás lakossága a városon átvonuló seregek élelmezésében, valamint a kormány Debrecenbe történő költöztetése során is emberfeletti áldozatokat hozott.

Az Illéssy család tagjai is mindig jelentős szerephez jutottak városunk történelmében. 1721-ben költözött Kisújszállásra Illéssy György és családja. Az Illéssyek II. Ferdinándtól kapták nemesi oklevelüket. Illéssy György fia, István Mária Terézia védelmében harcolt a jászkunok élén. A hadjáratok befejezése után, a Jászkun Redemptiot követően nagykunkapitánnyá választották, s ezt a tisztséget haláláig betöltötte, sőt családjában négy generáción át haladt ez a hivatal.

Fiát, I. Illéssy Jánost négyszer jelölték a jászkun kerületi tisztségre, huszonhat évig nagykunkapitány volt. A császári-királyi felség aranykulcsos híve. Két fia született, II. Illéssy János, aki szintén nagykunkapitány lett, és I. Illéssy Sándor, a napóleoni háborúk hőse, az uralkodóház egyik leghűségesebb altábornagya. Részt vett a lipcsei, drezdai harcokban, még Széchenyi István is megemlékezik róla naplójában.

III. Illéssy János nagykunkapitány, aljegyző, majd alügyész. 1830-ban a Hármas kerület országgyűlési követe. Az 1832-1836-os országgyűlésen a reformpárt kiemelkedő alakja, azonban 1834-ben a kerület megvonja tőle támogatását. Az országgyűlésből való távozásakor Kölcsey Ferenc búcsúztatja. Az 1848-as események hatására ismét visszatér a politikai életbe. Jászberény követe az első népképviselői országgyűlésen, Kossuth teljhatalmú kormánybiztosa a Hármas kerületben, részese a tavaszi hadjárat sikereinek. A kormánybiztosi hivatal megszűnése után a Hétszemélyes Tábla bírója. A szabadságharc bukása után bujdosásra kényszerül, ám 1851-ben önként feladja magát. Előbb halálra, majd tíz év várfogságra ítélik. 1856. december 7-én közkegyelem útján szabadul, majd 1861-től a kunszentmártoni járás országgyűlési követe. 1867-ben, a kiegyezés évében hunyt el.

Ennek a nagy történelmi múlttal rendelkező családnak a leszármazottja iskolánk névadója, Illéssy Sándor is. Tizennyolc évesen, 1848-ban több más kisújszállási fiattal együtt beállt honvédek a haza védelmére, mint önkéntes nemzetőr. Szeptemberben bátorságával felhívja magára Görgey Artúr figyelmét, aki a Csepel-sziget parancsnokává nevezi ki. Később több tisztársával együtt átlép a nemzetőrségből a honvédseregbe. Damjanich bátorságáért honvéd századossá lépteti elő. Az Isaszeg, Vác, Nagysalló körüli harcok résztvevője, Buda visszafoglalásakor is hősiességgel harcol. Komárom elestekor osztrák fogságba kerül. Olmützben és Theresienstadtban raboskodik, majd kényszer-sorozás után az osztrák hadsereg tagja lesz. Itt három évig közlegény, de tehetségére itt is felfigyelnek, és hadnaggyá léptetik elő. 1855-ben lemond katonai rangjáról és hazatér Kisújszállásra. 1864. november 1-jétől 1867. május 5-ig főbíró, a Közbirtokosság elnöke, utolsó nagykunkapitány, majd Kisújszállás első polgármestere 1872 és 1879 között. A polgármesteri tisztségről lemondott. 1886-ban halt meg Budapesten. Kisújszállás lakossága 1891-ben földi maradványait hazaszállíttatta, majd családja többi tagja mellé, az Illéssy-sírkertben helyezték örök nyugalomra.

Habár a szabadságharc elbukott, a magyarság nemzeti öntudatát nem tudták megtörni. 1867-ben megvalósult a kiegyezés, melynek eredményeképpen létrejött az Osztrák-Magyar Monarchia, a két független államot összefogó dualista államrend. A kiegyezés Magyarországon alkotmányos, parlamentáris monarchiát teremtett. Visszaállította és megszilárdította az alkotmányos polgári állam alapvető intézményeit, a népképviselői parlamentet és a felelős kormányt.

A márciusi fiatalokra, a szabadságért küzdőkre és az Illéssy családra emlékezünk. A megemlékezést az alábbi idézettel szeretném zárni: *"Négy szócskát üzenek, vésd jól kebeledbe, s fiadnak hagyd örökül, ha kihunysz: A haza minden előtt!"*

Szidey István

„Hitet adtál, jövődőt”

Kecze István polgármester ünnepi beszéde 2010. augusztus 20-án

Kedves Vendégeink itthonról és város- vagy országhatáron túlról!
...Kedves Barátaim!

"Ha most feltámadna, s eljöne közétek..." - így kezdi a legendás hősről szóló versét Arany János. Napok óta vissza-visszatér bennem ez a képzet, hogy ha most feltámadna, s eljöne közénk Szent István királyunk, mit tennénk? Vajon mit mondana? Lenne kedvük elképzelni ezt a helyzetet? Ha most belépne az ajtón, palástjában, koronával a fején? Mit gondolnak, hogyan fogadnánk?

Minden szem reá szegeződne, némi suttogás után néma csend lenne a teremben: mindannyain felállunk, valaki a sorokból énekelni kezdi a Himnusz, melyhez mindannyian csatlakozunk. A meghatottságtól szívből, hátborzongatóan gyönyörűen énekelünk. Királyunk ezalatt méltósággal körbetekint a közönségen, az ének végeztével tekintetével a polgármester felé fordul, aki pedig megilletődve üdvözl.

- Isten hozott Kisújszállás népének körében, szent királyunk, István király! - köszöntöm, majd Szabó Magda író szavaival hódolok. - *"Te vagy legendáink legnagyobbika ... aki megnyitottad előttünk az élet kapuját. Amit te tettél, valóban az ég csodája volt, hitet adtál, jövődőt."*

Barátaim, az ünnep különleges nap, mert ilyenkor a múlt, a jelen és a jövő egymásnak felel. Az ünnep az időtlenségé. Ilyenkor a múlt élővé, jelenné válhat képzeletünkben. A jelent pedig a múlt magyarázhatja. És talán ezekkel együtt a jövő is megnyílik képzeletünk számára. A nagy emberi alkotások egyébként sincsenek az idő korlátainak alárendelve. Szent István időtől függetlenül él ma is a szívünkben és tudatunkban. Ezért hát jelen van ő, és szavai vannak hozzánk:

- *Üdvöz légy, Kisújszállás népe!* - szól. - *Legyetek üdvözölve Ti is, külhoniak. Jó együtt látni titeket, magam is így, ilyen tisztelettel gondoltam mindig a vendégek befogadásáról. Köszönöm méltató szavait a város elöljárójának, és köszönöm e helyen is a késői utókor, benne a város tiszteletét. Öröm tudni, hogy számon tartja e szép magyar kisváros is mindazt, ami az én országlásom alatt történt. Egy erős, életrevaló pogány népet akartam megtartani a világban. Hittem, hogy meg tudjuk állni a helyünket Európában. ... Késői utódaim! Az Isten szívet, értelmet és kart adott nekem a cselekvéshez. Én pedig biztonságot adtam az országnak, ha kellett, harcok árán is megvédtem határainkat. Rendet és békét teremtem az országban, legendássá vált törvényeim célja ez volt.*

Békességet akartam az emberi lelkekben is, ezért adtam teret a kereszténységnek. ... Ti az államalapítás lényegét jól ismeritek történelemlényveitekből, de kérem, ne tartsatok történelmi leckét ez ünnepen. Fontosabb ennél a számvetés, önmagatokkal. Méltó vagy-e, Kisújszállás népe, az államalapítás szent örökségéhez? Szolgálod-e, szolgáljátok-e a magyar nép jövőjét? Elősegítitek-e közösségeitek jobb sorsát erkölcsseitekkel és cselekedeteitekkel? Válaszoljatok, válaszolj - tekint reám.

- Urunk, Királyunk! - fordulok hozzá. - Te tudod, hogy mennyi hazugság és bűn betegítette meg országunkat és országunk népét az elmúlt években. De nemzetünk ez év áprilisában hozott döntésével valósággal újrakezdte az országépítést. Királyom, az a nép, amelynek Te a kereszténységet hoztad el, most az erkölcsi megújulás mellett állt ki. Ez olyan erő, amelyre építhet és épít is a nemzet. Az a nemzet, amely az ország házában a Szent Korona őrzésével emlékezet bennünket Rád, államunk alapítójára. - A mi városvezetésünk is a számvetés időszakát éli éppen. Négy év eredményeit kell mérlegre tennünk.

Királyom! Szeretem ezt a várost, a szülővárosomat. *Szívrvel és értelemmel.* Ideköt az ifjúságom, a felnőttkorom, ideköt a munkám, ide a családom - és valami titokzatos erő, amely parancsként szól bennem, hogy szolgáljam közösségem életét. Örömmel teszem ezt, képviselőtársaimmal együtt. Azt akarjuk, hogy otthon legyünk e városban, és a város otthon legyen mibennünk.

Ahhoz, hogy *otthon legyünk városunkban*, kényelmesnek, biztonságosnak és szépnek kell lennie. Ezért indítottunk javarészt pályázatokkal számos beruházást. Eredményünkkel egészségesebb lett az ivóvizünk, járhatóak az utak, Idén soha nem látott mértékben utakat építünk, parkolókat, aztán ifjúsági szállót, jövőre pedig fürdőgyógyászati centrumot és szállodát. Sőt a városközpontban is több új beruházást indítunk: hamarosan új kulturális központunk lesz a hajdani vigadóban, felújítjuk a városközponti parkjainkat, és fel a városkép meghatározó épületét, a városházát. A szívemhez legközelebb a felújított játszóterek állnak, jó látni, milyen sok kisgyermeknek szerezünk ezekkel örömet. Elkezdtük a város jelentős részében a belvíz elvezetését is, ezzel sokakat fogunk megmenteni az esők okozta károktól. Számos fejlesztést sorolhatnék még, de nem akarom, nagy Királyom, hogy ezek előtted kérdésnek tűnjenek.

- *Polgármester Úr! Hű alattvalóm!* - szól a király. - *Hidd el, látom, tudom, mi történik a magyar néppel, és látom azt is, mit cselekedtek ti. Lelkem jól érzi magát közöttetek, mert érzem az értelem és a szív elkötelezettségét ebben a városban. Okosan, bátran és merészen terveztek, vállalkoztok és építetek. Én is így tettem annak idején, ezer esztendeje, csak más körülmények között. Akartok és tudtok munkálkodni szülőföldetekért. De mondd csak, milyen az, ahogyan mondtad: 'amikor 'bennetek van otthon' a város?'*

- Jó Uram, akkor érezhetjük ezt, amikor társakra találunk az értékek gyarapításában. Amikor jó ötletekkel keresnek meg bennünket intézményeink,

civil szervezeteink, és együtt gondolkodva és cselekedve valósíthatjuk meg azokat. Általuk javíthatjuk például gyermekeink nevelését-oktatását, vagy színesebbé tesszük a város életét. Akkor érezhetjük, amikor nem a személyes boldogulás hajt bennünket, hanem a közösségünk érdeke. Sokan vagyunk ilyenek ebben a városban; én ennek tulajdonítom azt a hatalmas eredményt, amit az elmúlt néhány évben elértünk. Királyom, mond az Neked valamit, hogy több mint hat és fél milliárd forintnyi értéket teremtettünk hivatalban létünk alatt? Ma úgy mondják: fejlődési pályára állítottuk a várost. Olyan alapokat teremtettünk, amelyekkel elősegíthetjük vállalkozások létrehozását, a vállalkozások pedig új munkahelyeket adnak. Végre - teszem hozzá -, végre a mintegy száz évvel ezelőtt élő, hajdani nagy városfejlesztő Gaál Kálmán polgármesterünk nyomába léphetünk!

Királyunk, Szent István! Ismersz bennünket, mondd, méltó-e Kisújszállás népe a te örökségedhez? Szolgáljuk-e a jövőnket? Egy költőnk, Ady Endre ezt a kérdést így teszi fel: *"...a világ siet, s most kerül dűlőre: érdemesek vagyunk életre s jövőre?"*

- *Gyermekeim! Ismeritek a mondást: a múlt emlék, a jelen ajándék, a jövő titok. De van hatalmatok hozzá, és 'érdemesek lesztek életre s jövőre', ha nem feleditek el, hogy az ember igazi értékét az általa létrehozott alkotások csak részben jelentik. Emlékezzetek az intelmeimből a következőre: "A szeretet gyakorlása vezet el a legfőbb boldogsághoz". Ha ezt követitek, megtart benneteket újabb ezer esztendőn át. Ez az én üzenetem számotokra... Utatok helyes: Szívvel és értelemmel - Kisújszállásért.*



A Szent István-szobor koszorúzása

Közös kincsünk a szabadság

Kecze István polgármester köszöntője, mely elhangzott 2010. október 23-án

„A hétköznapok egyszerű, csendes, profán józanságában az Én, aki csak önmagát akarja, egyedül akar lenni, s minden tudást, örömet magának akar megtartani, megvan és él. Az ünnepen azonban az Én-nek meg kell halnia. Az ünnepen a hétköznap értelme lepleződik le: az ember a többi emberrel egy magasabb létben találkozik, és kilép a hétköznapi, az egyéni létezésből. Ez az ünnep a közösség.”

Valóban, ahogy Hamvas Béla írja, nincs is más ünnep, csak a közösségé. Az ünnep közösségi létezés, mikor az egyéni érdekek fölé a másik embert, a többi embert helyezük, mikor egyéni céljaink a közösség javában oldódnak fel. Nemzetünk nagy pillanatai azért váltak ünnepé, azért váltak létté, mert lényegük mélyén nem az én, hanem a közösség állt, az emberek tekintetüket nem az egyéni vágyak, hanem a közösségi érdekek felé fordították.

Most, 1956 nemzeti ünnepén is az élet egy kiemelt pillanatában élünk. Nemzeti önértetünk szempontjából is fontos, hogy tisztán lássunk, számot vessünk múltunkkal, és továbbadjuk utódainknak. Ahogy Babits Mihály írja *"a múlt nem halt meg, hanem hat ránk, él testünkben, lelkünkben, egész valónk, az egész múlt eredője. Minden jelen pillanat magában foglalja az egész múltat és valamit ad hozzá."*

Magyarország életének egyik legszebb napjára ébredt 1956. október 23-án. 54 évvel ezelőtt. Az ezt megelőző napok, évek az ország mint nemzet méltóságának sárba tiprásáról szóltak. A II. világháború után Kelet-Európa nemzetei csak a nagyhatalmak által kialakított rendszerben, itt: a Szovjetunió által kijelölt mozgástérben léteztek. A szovjet modelltől eltérni nem lehetett. Következtesen irtották nemzetünk ezredéves gyökereit. A külsőségekben Sztálin szobra magasodott a fel, az emberi életet pedig a lelki és fizikai megsemmisítés ezernyi formája taposta a mélybe. A nemzet gondolkodó, kisebb és nagyobb közösségei által elfogadott személyeire az ÁVH, kínzások, munkatáborok, kitelepítések vártak, míg a többiekkel elhitették, hogy a nagy Szovjetunió katonáinak megszállása alatt *'tiéd az ország, magadnak építed'*.

A magyar nemzet szabadságvágyát azonban nem lehet eltiporni. Minél nagyobb elnyomás nehezedik rá, annál jobban erősödik, és utat tör magának. Erről szól - 1848 után - 1956 forradalma és szabadságharca.

"Aki nem volt ott végig, semmiféle költői képzelőerővel, forradalomért lüktető szívvel, akár lángelmével sem tudhatja felfogni, mi volt ez - írja Ottlik Géza. - Én sem tudtam volna előre elképzelni, hogy milyen ez a boldogság, amivel az ember járt Budapest

utcain - mert nem ismertem, egyszerűen fogalmam sem volt róla, hogy van ilyen boldogság. [...] A rongy, a talán túlságosan ronggyá vált élete - senkinek sem drágább, mint a haza absztrakt becsülete. Lássa meg az arcokat, vegye észre rajtuk [...] a megkönnyebbült nyugalmat! Mert ez a döntő: nem bátor elszántság, nem hősiesség, hanem ez van a szemükben: boldog megkönnyebbülés. Mennek együtt vagy külön, mély, boldog nyugalommal neki a tankoknak, a rájuk célzott ágyúknak, gépfegyvereknek. Semmi nem drágább nekik, mint a visszanyert emberi méltóságuk."

Hol voltak akkor a hétköznapiok egyéni érdekei? - kérdezhetjük. Egy egész nép fogott össze, küzdelmében feloldódtak az egyének, csak a másik, csak mások számítottak, azok, akikkel közös kincsünk a szabadság. Déry Tibor ezt így írta le:

Ezek a suhancok, kedves barátaim, itt, ebben Kárpát-medencei kicsiny és sebezhető magyar hazában megrendítették a nagyhatalmak világrendjét. Jöhetett aztán a világhatalmak gerjesztette mindenféle gyilkos megtorlás és hallgatás. Egy nemzet, a magyar nemzet szabadságáért szívüket és életüket adó magyarok ünneppé tettek minden hétköznapot, amelyben a szabadság eszménye bármilyen módon is, de megjelenik és továbbél.

Morzsák

"... ezerkilencszázötvenhat, te csillag,
oly könnyű volt a nehéz út veled!
Nagyon soká süttöttél ősz hajamra,
ragyogj, ragyogj, ragyogj sírom felett."

- Faludy György -

„a fű lehajlik a szélben, és megmarad, fiam”

Abádi Nagy Zoltán egyetemi tanár, volt kisújszállási diák ünnepi beszéde, mely elhangzott 2010. október 23-án, a városi ünnepi megemlékezésen

Kedves Kisújszállásiak! Tisztelt Ünneplő Közönség!

Személyes hangon kívánok szólni önökhöz, mert erre biztattak, akik felkértek. És, mert ahogy dr. Szabó Lajos tanár úr a "Kisújszállási '56" c. kiadvány-sorozat első számának első mondatában írta: "1956-ról nem tudok személyes emlékek, élmények nélkül szólni". Én sem. Nem lehet.



Abádi Nagy Zoltán diákkorában

Ennek megfelelően hadd kezdjem mindjárt azzal, hogy nem tartozom azok közé, akiket meghurcoltak, ütlegettek, mint dr. Sípos István tiszteletes urat, vagy akik évekig börtönben raboskodtak, mint "a békás csoport" Imre Károly. Azok közé sem, akiket állásaikból kirúgtak, a pályájukról is eltiltottak. Kenyey Zoltán tanár urat kékre-zöldre verték, Katsányi Sándor tanár úrnak pedig 1957-ben negyvennyolc órán belül el kellett hagynia a várost, és 1989-ig sehol nem taníthatott - hogy csak a Móricz Zsigmond Gimnáziumnál maradjak, melynek akkor tanulója voltam. Mindezt igaz forradalmi kiállásukért. Az 1956-os forradalmat és szabadságharcot követő megtorlás keményen megleckézettető formájában nekem is volt részem,

de nem kellett szörnyűséges változatait elviselnem.

III. humán osztályos gimnazistaként azonban a kisújszállási diákság forradalmi bizottságának választott vezetője voltam. Úgy érzem tehát, nemcsak jogomban állt elfogadni a mai alkalomra szóló megtisztelő felkérést, hanem egykori diáktársaim iránti kötelességem is. Azok iránti kötelességem, akik közül sokan a legtöbbet tették kockára akkor: a jövőjüket. Mert akit a mániákus meg-

torlás korszakában innen egyik napról a másikra eltávolítottak, és az ország összes iskolájából kitiltottak, örülhetett, ha ennyivel megúsza. Mint ahogy ritkán úszta meg ennyivel. Azt akarom mondani, hogy rajtam keresztül '56-os diákjait tiszteli meg a város a mai napon. Mert odafordul azokhoz, akiknek legjobbjai, bármelyik környező faluból vagy városból jöttek, helybeliek, kollégisták vagy naponta bejárók voltak, a város legjobbjaival együtt, dobbanó szívvel fordultak szembe a totalitárius önkénnyel, a haladásnak és demokráciának hazudott paranoid és hisztérikus politikai tébollyal. Az 1956-os Móricz Zsigmond Gimnázium egykori bátor tanárainak és diákjainak nevében is köszönöm ezért a megtiszteltetést, hogy ma itt szólhatok.

Azzal kezdtem, hogy személyes hangon kívánok szólni önökhöz. De mit jelent a személyesség '56-tal kapcsolatban? Különös kettősség, hogy míg a totalitárius diktatúra alapvetően elszemélytelenít, a normális emberi viszonyrendszereket is eltorzíja; általában nem tűri az egészséges társadalmi reflexű szuverén személyiséget, de a személyest sem (az uniformizált kommunista embernek lehetőleg egyénisége, pszichéje, lelke se legyen) - ugyanakkor mélységesen személyes sorsunkká válik, ahogyan legázol bennünket az elnyomó gépezet; személyes a közösségi fuldoklás, mert titokban szabad csak levegőt venni; és személyes élmény, amikor honfitársak millióival együtt fel lehet lélegezni.

És bizony, milyen nagyon meg tud mámorosodni egy ország, amikor reménytelenül fojtogatott helyzetben hirtelen levegőhöz jut. Ez az, ami minden visszaemlékezésben megjelenik: annak izzó lelkesedésre gyűjtő élménye, hogy együtt dobban meg az ország szíve, mert most lehetne végre lerázni a hazug és elvetemült diktatúrát, mely egy népnek (a térséget tekintve több népnek) hátraarcot parancsolva kirabolta és sanyargatta az országot, kisajátította és lezüllesztette a morált. A kommunista terror ellen kelt föl a magyar nép, ezért volt ez forradalom. Több mint száz év elteltével, még mindig az 1848-as márciusi ifjak követeléseiért, például a szólásszabadságért harcba szállva. Nem véletlenül hasonlították sokan össze 1848-at és 1956-ot, ahogyan azt oly kiváló elemző-készséggel Szabó Lajos tanár úr is tette. És, mint 1956. november 4-én kiderült, az 1848-as törekvések több mint száz évvel később, még mindig kudarcra voltak ítélve.

Együtt dobban meg az ország szíve '56-ban azért is, mert a végsőkig elkeseredett nép úgy érezte, most lehetne távozásra kényszeríteni azt a bizonyos külső erőt, a szovjet impériumot, melynek ágyúcsöveit a nemzet hátába nyomta a nagyhatalmi rendezés és a kommunista terror a II. világháború után. Ettől lett '56 "*szabadságharc*" is. Ezért van az, hogy így helyes róla beszélni: "*az 1956-os forradalom és szabadságharc*".

Igen, a személyesség igazi terepe az emlékezés. De mit jelent az emlékezés '56-tal kapcsolatban? Épp most abból villantottam fel valamit, amit egysége-

sen őriz a kollektív emlékezet. Amikor azokra a nagyszerű napokra emlékezünk, ne felejtjük viszont, hogy '56 utóéletében mekkora szerephez jut a kollektív felejtés is. Utóbbit pedig, noha közösségi amnézia, mégis egyéni sorsszempontok vezérlik. Ennek megértéséhez hadd idézzek fel vázlatosan annyit a kisújszállási forradalmi eseményekből, amennyiben nekem is szerep jutott, és amennyiről azon kívül (itt-ott másoktól) tudok. Ezzel közelebb lépünk Kisújszálláshoz, a városhoz, mely '56-os emlékeit olyan tiszteletet érdemlően őrzi. És közelebb lépünk a Móricz Zsigmond Gimnázium tanáraihoz és diákjaihoz, akiket a város a mai napon ezzel az emlékezéssel megtisztel (sajnos több esetben már: akiknek az emlékét a város ma megtisztelteli).

Tanári szemszögből Katsányi Sándor tanár úr már publikált egy tömör, visszatekintő összefoglalást, mely jelzetes eseménytörténet, egyszerismind világos helyzetelemzés, tárgyilagos és egyben személyes. Nekem diáknézetből vannak emlékeim. Tanárainkkal kapcsolatos emlékek is, természetesen általában is, konkrétan is.

Általában visszanézve, negyvenöt éves tanári pályával a hátam mögött, az akkori tanári kar hatalmas teljesítményének tartom azt, ahogyan eltakarták előlünk aktuálpolitikai meggyőződéseiket, ezzel önmagukat, de bennünket is védve a politikai "*eltévelyedésre*", "*kilengésekre*" vadászó rendőrállam csapdájától. Viszont csak annyit, és csakis annyit pufogtattak a kötelező politikai szólamokból, amennyire szigorúan rákényszerítette őket az ideológiai túlélési stratégia. Ezzel valójában politikailag kifürkészhetetlenek maradtak a tanulói ifjúság számára. Ugyanakkor érezni lehetett azt a határozott és kemény értékrendet, tananyagban és tanári habitusban közvetített szellemet, mely biztos kézzel tartotta a helyes irányt azokban, akik erre a tananyagba burkolt üzenetöbbletre fogékonyak voltak. Így hát megkönnyebbüléssel hallottam, és akkori érzéseim igazolását láttam sok évvel később abban, hogy - az egyetlen, Nádudvari Imre kivételével - Ari Sándor igazgató úr és a tanári kar egésze, ha eredménytelenül is, de kiállt Katsányi tanár úr mellett. Mély tisztelet fogott el annak hallatán, ami a mi szemünk láttára is zajlott (a már említett Katsányi és Kenyeyi tanár urak bátor magatartása), meg amit a tanulói ifjúság alig vagy egyáltalán nem érzékelt még a politikai színvállás napjaiban sem (például Borók Imre és Kárai Sándor tanár urak tevékenységét, valamint - mint a helyi MSZMP Intéző Bizottságának géppel írott eseményösszegzéséből évtizedek múltán előtűnik - Katsányi és Kenyeyi tanár urak mellett "*aktív ellenállást és szervezkedést folytattak*" még, "*főleg*" Fekete László, Jámbor István tanár urak, valamint Mester Mária tanárnő).

Az én diákszemzőgű konkrét '56-os tanáremlékem egytanáros. Aki az oly kiváló tantestület és sok kedves tanár között is a legnagyobb hatást gyakorolta rám emberként is, magyartanárként is (rám, a leendő modern filológusra és

irodalomtörténéssre), Katsányi Sándor volt. '56-os összefüggésben azonban arra gondolok, hogy a forradalmi diákbizottság vezetőjeként a tanárok közül vele tartottam a kapcsolatot. Bölcs, nyugodt és megfontolt gondolkodás jellemezte ezekben a beszélgetésekben, mondhatni egyeztetésekben, és közvetlen, baráti hang.

Személyes történetemnek az a lényege, hogy a tanárháza alagsori kihallgató helyiségében engem is kihallgattak (falnak támasztott orral, a hátam mögött kézben csattogtatott gumibottal). Miért? Nyilvánvalóan azért, mert néhány diáktársammal együtt meglehetősen az előtérben tevékenykedtem. Nem igényelt nyomozást, hogy kiderítsék, kik a forradalmi bizottság tagjai, ki a vezetője, hiszen az egész iskola tudta.

Miért engedtek mégis haza, miért nem tanácsoltak el mégis az iskolából? Úgy gondolom, két okból: részben azért, amit tudtak, részben azért, amit nem tudtak rólam.

Mi az, amit tudtak? A megtorlás végül, mintha a tüntetéses október 27-ei napnál és az aznapi csillagleverésnél húzta volna meg a diákok esetében a határt. És tudták, hogy azon a napon nem tartózkodtam Kisújszálláson. Ugyanis 27-e előtt egy vagy két nappal valakik csellet eltávolítottak a városból. Élénken emlékszem arra, ahogyan Katsányi tanár úrral a lehetséges gimnáziumi kivonulást, tüntetést latolgatjuk. Aztán megjelenik a városban apám Abádszalókról, hogy azonnal haza kell mennem, mert haldoklik a nagymamám. Abádszalókra hazaérve derült ki, hogy ez nem volt igaz. Föltételezhetően két ok vezérelte az iskolát vagy a kollégiumot, amikor apámat behívta és arra kérte, valamilyen ürüggyel vigyen haza. "*Menteni*" akartak engem, mert úgy gondolták, így is elég mélyen "*másztam bele*" valamibe, amiből nagyon komoly baj lehet. Másfelől: valamelyest fékezhetőnek tarthatták a diákság körében megindult folyamatokat eltávolításom révén. Ha valakiket az utóbbi gondolat vezérelt volna nagyot tévedtek, mert túlértékelték az én szerepemet. A tanári kar és a diákok együttesen kivonultak az utcára. Katsányi tanár úr visszatekintéséből tudjuk, hogy ez rendezett sorokban, méltóságteljesen történt. A 48-as emlékműnél Lómen Endre elszavalta a Nemzeti dalt (izgalmában, Illés István barátomtól tudom, egy versszakot kifelejtve), és néhány tanuló a szovjet emlékműről leverte a vörös csillagot, akiknek aztán ezért a napért kegyetlen megtorlásban volt része, többek között, ahogy azt Szabó Lajos tanár úr megírta: Bakondi Jánosnak, Baunok Árpádnak, Lómen Endrének, Sípos Töhötömnek.

Ha a nyomozók nyilvánvalóan tudták rólam, hogy ezen a napon nem voltam a városban, mi az, amit nem tudtak, és ha tudták volna a legsúlyosabb megtorlásban részesülök? A forradalmi diákbizottsággal mi is pontokban szövegeztük meg követeléseinket, és ezeket - minthogy a karcagi forradalmi diákbizottságnak nyomtatási lehetősége is volt - én vittem át, a kollégiumból mintegy

elszökve, teherautóstopppal Karcagra, és adtam át a karcagiaknak, akik a követelések kinyomtatását megígérték. Ekkor azonban már közel voltunk november 4-hez, a kinyomtatott röplapot sohasem láttam.

Az egész azért mégsem volt ilyen egyszerű (habár talán ez így önmagában sem túlságosan egyszerű, napi szinten pedig sok más tevékenység van mögötte), "*a léc még így is rezgett*", ahogy mondani szokás. A megtorlás része volt, hogy az iskolának előírták: nyilvánosan, az iskola színe előtt meg kellett szégyenítenie bennünket, és be kellett lépnünk a KISZ-be. Ez volt a gimnáziumból való ki-csapatás megúszásának feltétele. Beléptünk, mert ugyan fenyegető, mégis formális színjáték volt. Nem kellett senkihez és semmihez semmiféle hűségnyilatkozatot tennünk, soha nem vártak el tőlünk a KISZ-ben semmiféle munkát. És a tét óriási volt. Olyan háttérrel nem rendelkezünk, hogy az egyházi iskola alternatív megoldás lehetett volna. Az iskolából való eltávolítás, melyben néhány iskolatársunknak eleve része volt, azt jelentette volna, hogy örökre elvágják előttünk a tanulás útját. Mi tanulni akartunk. Ahogy Sütő András mondja: "*a fű lehajlik a szélben, és megmarad, fiam*".

De még ezzel sem volt vége. Belém költözött az állandó belső rettegés attól, hogy a karcagiak mégiscsak kinyomtatják a röplapot, és előkerül. Akkor aztán a helyzet menthetetlen lesz. Nem a fizikai bántalmazástól félttem, hanem attól, hogy nem tanulhatok tovább, az ország összes iskolájából kitiltanak. Máiig nem tudom tehát, hogy Karcagon kinyomtatják-e a kisúji diákok követeléseit tartalmazó röplapot. Ha megtörtént volna, és valakinek van belőle, nagy örömet okozna, ha kaphatnék róla legalább egy fénymásolatot. (Nem a november 4-e után terjesztett kézírásos diákröplapokról van szó.) De abban majdnem biztos vagyok, hogy a bizonytalan fenyegetettségérzet kiváltotta 1957-es belső rettegésnek, feltehetően az ázsiai influenzával kombinálódva, nem kis része lehetett abban, hogy 1958 tavaszán súlyos tüdővérzéssel vitt el Kisújszállásról a mentő, és két év kórház lett belőle.

Ne felejtjük az 1956 utáni következményes stresszhelyzetek gyakorta traumatizáló sorát sem. A rendőrségi egzecíroztatás, a kicsapatás damoklészi kardja és a gimnáziumi nyilvános megszégyenítés mellett íme néhány stresszhelyzet: Katsányi tanár úr mélységesen megrendítő búcsúja, amikor tanárnak is, diáknak is úgy kellett tennie, mintha semmit nem tudna arról, ami voltaképpen történt és történik (miközben mindenki nagyon jól tudja, és a könnyeivel küszködik); Urbán Ernő "*író elvtársat*" hozták az "*ideológiailag eltévelyedett*" osztály nyakára, hogy kenetteljes politikai hazugságokkal terelgessen minket a "*jó irányba*" (miközben kinyílik a zsebünkben a bicska); éjszakánként nyitott kollégiumi ablakokból néztük a Budapest felé csörömpölő szovjet lánctalpas oszlopot (összeszorult szívvel); le kellett adnunk a rövid időre felvett második nyugati nyelvet (részemről a franciát), és újra oroszra kellett tanulnunk (miközben a

legtöbb tanár, a legtöbb szülő, a legtöbb diák akkoriban nem vette komolyan ennek a nyelvnek a tanulását sehol ebben az országban, már pusztán passzív ellenállásból sem).

Azt mondtam, személyes történetem is azt bizonyítja, hogy '56-tal kapcsolatban a személyes felejtésből kollektív összeálló felejtés '56 utóéletének figyelmen kívül hagyhatatlan része. Igen, a túlélés feltétele volt, hogy minél előbb, minél tökéletesebben felejtjük el, ami történt, semmisítsük meg dokumentumait, nehogy rájuk akadjon valaki, ne tartsunk kapcsolatot a politikailag bajba jutottakkal, ezzel óvjuk magunkat is, őket is. Életkérdés volt, de legalábbis egzisztenciális.

Ráadásul ez nem egyszerűen felejtés, hanem akaratlagos felejtés. Én Abádszalókon ástam el a diákbizottság névsorát, a rölpap kéziratát, a mi dokumentumainkat. Majd egyszer, megint a megtorlás rémséges eseteiről hallván, megkértem anyámat, vegye fel és semmisítse meg őket. Tegyük ehhez hozzá, hogy a több éves, nehéz egészségügyi kalamajka (a betegség és a kórház), majd az egyetem (ahol szintén célszerű volt rejtőzni, és nem felhívni arra a figyelmet, amiről tudtam, hogy benne van a titkos személyi anyagomban) - mindez felerősítette a felejtés folyamatát nálam. Ezért aztán ma se kérdezzék tőlem, kik is voltak a diákbizottság tagjai, miket is követeltünk egészen pontosan és hány pontban, kivel is találkoztam Karcagon, és így tovább. Mert szívesen megmondanám, de - Istenem, milyen szomorú - ma már fogalmam sincs.

Véleményem azért 1956-ról változatlanul van. Többször kikirályosítottam, és nem egyszer nyilvánosan is előadtam. Ezekből vett mozaikokkal hadd rakjak most ki, befejezésül, három dolgot önöknek: 1956-ra vonatkozó hitvallásomat, egy tisztelgő főhajtást egykori forradalmár tanárain és diáktársaim előtt, és egy üzenetet a mai gimnázium ifjúságának.

A hitvallás - bár, tulajdonképpen, mind a három szegmens az lesz. Néhány évvel ezelőtt a Debreceni Egyetem felkért arra, hogy az 50. ötvenhatos évforduló emlékbizottságának elnökeként Debrecen Várossal összehangolva, mi néhányan próbáljuk meg elképzelni, megtervezni a megemlékezés méltó formáit, tegyünk javaslatot ezekre. Első javaslatunk az emlékláng felhívás volt. Igaz, az



Abádi Nagy Zoltán
a városi ünnepi megemlékezésen

egyetemi szenátus és a város közgyűlése jóváhagyásával az egyetem rektora és a város polgármestere írta alá - de én szövegeztem, nekem ezért személyes. Engedjék meg, hogy idézzek belőle annyit, amennyiből kiderül, mit gondolok '56-ról.

Legyen a forradalom emléklángjának meggyújtása egyetemes főhajtás a magára hagyottan eltiport forradalom hősiessége és mártíromsága előtt; olyan forradalom és szabadságharc emléke előtt, melynek fényét a totalitárius zsarnokság erői 1956. november 4-én ugyan brutálisan kioltottak, mégis, máig ható erővel formálja valamennyiünk sorsát, hiszen a folyamat, melyet elindított, új pályára helyezte a világtörténelmet.

A főhajtás - mely egykori tanárainknak és diáktársainknak szól. Hozzájuk az ötvenedik debreceni évfordulón elhangzott emléktábla-avató beszédem szavaival szólok. Elvégre, amikor ezeket a gondolatokat 2006. október 23-án, a Debreceni Egyetem főépületének III. emeleti kerengőjében az egykori, akkor még nem egységes debreceni egyetemek forradalmár oktatóinak és ifjúságának szántam, az én egykori kisújszállási bátor tanárainra és diáktársaimra is gondoltam. Hajtsunk fejet, Kedves Kisújszállásiak, együtt, a kisúji ötvenhatosok előtt általában. Az alábbi gondolatokkal pedig a gimnázium egykori forradalmár tanárai és diákjai előtt különösen.

Legyen bár az értelem, az igazságszeretet és a szabadságvágy az Isten vagy az Anyatermészet adománya az emberben, az értelemnek van egy tulajdonsága: nem szabad megcsúfolni; az igazságszeretnek és a szabadságvágnak pedig az, hogy nem lehet büntetlenül elfojtani. Ti, ötvennégy évvel ezelőtti tanáraink és diáktársaink, mindent hőiesen kockára téve megmutattátok a diktatórikus-totalitárius hitványságnak, hogy valóban nem szabad, valóban nem lehet - az értelmet az értelmetlenség igájába fogni, a hazugságot igazságként ünnepelteni, a rabságot szabadságként dicsőíteni. A láng képes arra, hogy fényt árasszon, megtisztítson, és emlékezni tud, ám végzet az, hogy elfújható. Ahogyan '56 lángját is elfújta a kommunista diktatúra. Csakhogy a forradalom a tántoríthatatlanság gránitjával kövezte ki a legázottak és eltiportak legjobbjainak szívét és lelkét. Innen van a legázottak és eltiportak összetörhetetlensége, itt az a legnemesebb anyag, melyből az értelmes jövő utat építhet magának. A jelen és a jövő legjobbjainak lelkében megmaradtak és megmaradtok a mi igazi tanárainknak és diáktársainknak - már csak azért is, mert az értelem, az igazságszeretet és a szabadságvágy minden új élettel újra megszületik; és a láng, ha százszor elfújja is, az ifjúság új nemzedékeiben újra meg újra fellebben.

Az 1956-os gimnáziumnak szóló főhajtást hadd toldjam meg egy kéréssel. Ha van történész, történelemtanár vagy doktori képzésben résztvevő történész PhD-s hallgató, aki kutatni kívánna az Móricz Zsigmond Gimnázium 1956-os szerepét, és fel tudná dolgozni, publikálná ennek történetét, Katsányi tanár úr nevében is mondhatom: szívesen segítenénk a még élő szereplők és tanúk elérésében is.

És most zárásként az üzenet a gimnázium mai tanulóinak, akiket iskolatársaimnak tekintek, hiszen egyazon alma mater nevelt, nevel minket, ha néhány évtizednyi különbséggel is. Hadd nyújtsak nekik kezét legszemélyesebb gondolataimmal, arra vonatkozóan, hogy mit jelenthet ma nekünk 1956, hogyan ünnepehetjük ma, méltón az '56-os forradalmat és szabadságharcot. Az 50. évforduló előkészítésének napjaiban fogalmazódott meg bennem egy versben. A 2006-ban Budapesten történtek sajnos hamarosan igazolták érzéseimet. Bár ne így lett volna.

Az ötvenedik '56 elé

*Legyen csak józan az ötvenedik.
Nem kell se "fujj!", se tömjénezés.
Se köpködés, se mámor.
Az érdekel, kik voltunk akkor,
te meg én meg a magyar.*

*Ne még a függőnyt!
Nézzünk a színpad mögé!
Az igazi kell, nem előadás:
csend-könyörgő jaj,
rendért zúgó zaj,
morált dübörgő robaj,
lesöpört nemzedék eltördelt keze,
páncélos férget eltípró heve,
csikorgó fogaknak semmije-mindene,
agyonvert néped fölemelt feje!
A színpad mögött
láthatod, gyere!*

*Legyen lelünk a koszorú:
mert minket font ötvenhat
tanktörő keze,
jövőnknek ő lett a szeme.
Ha látunk vele
- te meg én meg a magyar -,
az lesz ötvenhat
méltó ünnepe.*

Abádi Nagy Zoltán

„Hogyan élték át az 1956-os forradalmat nagyszüleim?”

A Kisújszállási 56'-os Emlékek Ápolása Alapítvány pályázatot hirdetett középiskolások részére „Hogyan élték át az 1956-os forradalmat nagyszüleim?” címmel, szabadon választott irodalmi stílusban.

A pályázat kiírása lehet, hogy kissé megkésített, hiszen a mai középiskolások nagyszülei is inkább tizenöt éven aluliak, mint felüliek lehettek 1956-ban. Ez a pályaművek megírása során kisebb nehézségeket okozhatott.

A pályázatra városunk két középiskolájából négy-négy pályamű érkezett.

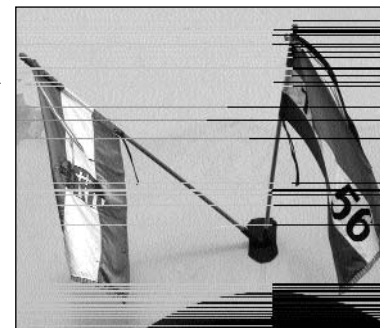
A nyolc írás közül hármat részesített az alapítvány oklevéllel elismerésben, illetve díjazásban. A nyertes pályamunkák szerzői:

- I. helyezett: **Kerekes Viktor**, az Illéssy Sándor Szakközép- és Szakiskola 11. évfolyamos tanulója
(Tanulmány és emlékek 1956)
- II. helyezett: **Ratkai Mária**, a Móricz Zsigmond Gimnázium, Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégium 12. évfolyamos tanulója
(Hazáért, szabadságért)
- III. helyezett: **Tichy-Rács Alex István**, a Móricz Zsigmond Gimnázium, Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégium 12. évfolyamos tanulója (1956. október 23. a nagypapám meséiből)

Szabó Lajos

Tanulmány és emlékek 1956

1945. november 4-én tartották a II. világháború utáni Magyarországon az első demokratikus választásokat, melyet a Független Kisgazdapárt nyert meg fölényesen (57%) a három baloldali párt előtt (szociáldemokraták, kommunisták, parasztpárt). Ennek ellenére a megszállt országban szovjet nyomásra koalíciós kormány alakult, melyben a kommunista párté lett a belügyi tárca. A kommunisták megkezdték politikai ellenfeleik kiszorítását a hatalomból. Módszereik közé tartozott a politikai harc mellett a megfélemlítés, a lejáratás éppúgy,



mint esetenként az emberrablás, a fizikai megsemmisítés. Az 1947-ben lezajló második, nyíltan manipulált, úgynevezett *"kékcédulás választások"* még nagyobb befolyáshoz juttatták a baloldali pártokat. A parlamenti ellenzéket, a polgári pártokat felszámolták. A korábbi vezetőitől megfosztott szociáldemokrata párt és a kommunista párt 1948-as egyesülése után létrejött egypártrendszer és totális kommunista diktatúra élén Rákosi Mátyás állt. A korszakra mind párton belül, mind országosan féktelen terror volt jellemző. Az időszakot az ÁVO, illetve a belőle önállósított ÁVH kegyetlenkedései, koncepciós perek, az *"osztályidegen elemek"* gulagszerű táborokba történő deportálása, kivégzése, illetve a párton belüli ellenzék pusztítása jellemezte, amely Rákosi Mátyás és Sztálin személyi kultuszával, erőltetett kolhozosítással, a nehéz- és hadiipar teljességgel indokolatlan és gazdaságtalan fejlesztésével párosult, ami nyomorba taszította a lakosságot.

A jelenkorból visszaemlékezni a múltra nem egyszerű dolog. Az emberi elme szelektálja a történeteket. A kevésbé fontos dolgokat elfelejtjük, mások elhalványodnak, de vannak olyan képek, amelyek örökre élénken bennünk maradnak. Úgy érezzük, mintha tegnap történt volna. Az ember élete során történések napjait éli, ezek lehetnek jó és lehetnek rossz időszakok. A tegnap már mindig történelemnek számít, függetlenül attól, hogy naptári számítás szerint ténylegesen tegnap vagy évtizedekkel ezelőtti események hordozói vagyunk. Ilyen események sorozata a szegénység, az elnyomatottság, a kiszolgáltatottság, az emberi jogok porba tiprása, a forradalmak, a háborúk, melyekre az emberek nem szívesen emlékeznek.

Nagyszüleink már éltek vagy beleszülettek a II. világháborúba, melynek befejeződésével egy emberibb, jobb sorsot reméltek. De úgy látszik, hogy a sors könyvében nem ez rendeltetett. Az 1950-es évek elején az emberek életében még mindig jelen volt a szegénység, az elnyomatottság, a megalázottság. A Rákosi rendszerben az embereknek nem volt szabad akaratuk, jogaikban korlátozva voltak, nagyfokú szegénység és félelem volt. Nem tudták az emberek, mit hoz a holnap, bizonytalanság jellemezte mindennapjaikat. Nem volt elég élelem, jegyrendszer került bevezetésre, amelynek lényege az volt, hogy a családokban főre volt meghatározva az élelem mennyisége. Nagyfokú volt az adózás, a családok minden nehezen megtermelt javuk után beszolgáltatni kényszerültek. De nem csak ezekkel a problémákkal kellett szembenézni, hanem a félelem is eluralkodott a lakosság között. A nagy bajban nem volt összetartás, összefogás, mindenki bizonytalan volt még a szomszédjával is, mert nem tudhatta mikor jelentik fel a családfőt hazug vádakkal, rosszindulatú bejelentésekkel, így egy életre tönkretéve családok ezreit. Többek között ezek a tények vezettek az 1956-os eseményekhez.

Nagyszüleim Kisújszálláson voltak részesei e történelmi időszaknak. A nagymamám 1956-ban 12 évesen az Arany János Ált. Iskolába járt (mai Török Pál Ref. Ált. Isk. épülete).

Egy tizenkét éves kislány így emlékszik: *"Az épület emeletén voltak a tantermek. Folytak az órák, és egyszer csak szörnyű hangos zajra lettünk figyelmesek. A be nem azonosítható zaj a 4-es főútról, Karcag felől hallatszódott. Akkor még a 4-es főút nem sima, egybefüggő aszfaltút volt, hanem úgynevezett "macskaköves". Minden lovas kocsis, amely ott haladt, nagy zörgést tudott csapni, de ez a zaj teljesen más volt. A tanár néni és mi, diákok odaszaladtunk az ablakokhoz, hogy kíváncsiságunkat kielégítsük. Ekkor a kanyarban felbukkant az első vörös csillagos harcokocsi. Az Arany János út és a Kálvin út kereszteződésénél a tankok megálltak, és a szovjet katonák az úton lévő emberektől érdeklődtek, hogy hol van a Szuzei-csatorna, mivel őket oda irányították. Az igazgató bácsi ekkor lépett be az osztályba, mindenkit a helyére parancsolt, az ablakokat be kellett csukni, és a rolókat lehúzni. Mi, diákok nem tudtuk mire vélni ezt az eseményt, csak a tanárok nyugtalanságát és feszültségét éreztük. Az órának folytatódnia kellett. Kisdíakként fogalmunk sem volt arról, hogy milyen eseményeknek leszünk tanúi."*

A nagypapám így emlékszik: *"Én tizenkilenc éves voltam, a térszében dolgoztam traktorosként. A földekről kukoricát szállítottam haza a tsz-tagoknak. Ahogy közeledek a Rákóczi utca és a 4-es számú főút kereszteződéséhez, látom, nagy csoportosulás van. Odaérek, és egy ember fegyvert fogott rám, mondván nézzem végig, hogy döntik le a tanácsháza kertjében lévő szovjet szobrot. Én nem akartam ennek tanúja lenni, mert még sok tsz-tagnak kellett aznap hazavinnem a terményt, igyekezni kellett. Kicsleztem a puska embert, és egy másik útvonalon folytattam utamat. Az ország szegény volt, nem volt elég élelem, ezért Kisújszálláson is, amit megtermeltünk, abból kötelező mennyiséget be kellett szolgáltatni. Meg volt határozva, hogy mennyi gabonát, tejet, disznóvágáskor mennyi húst, zsírt kellett a tanácsházára beadni. Ezeket az arra kijelölt emberek ellenőrizték, és aki nem szolgáltatta be az előírt kötelező részt, kimentek a házához és "leseperték a padlást".*

A nagyszüleim fiatal életében ezek a napok, ezek az események nem a legsebbe emlékeik közé tartoznak, de ezt a történelmi időszakot átvészelték, túléltek. Az ő dolguk a továbbiakban az volt, hogy becsületesen dolgozzanak, egy jobb világot teremtsenek, és hasznos tagjai legyenek az elkövetkező társadalomnak. Minden nagyszülő kívánsága, hogy az unokáik ne éljék át mindazt a borzalmat, amit ők átéltek fiatalokként.

A következő három évben mintegy négyszáz embert végeztek ki a forradalomban való részvételért, több mint 21 668 személyt börtönöztek be, 16-18 ezer főt internáltak. Mindezt az amnesztia ígérete után és úgy, hogy a résztvevők jelentős része elmenekült az országból. A börtönökben sokakat brutálisan vallattak, megkínóztak, köztük számos nőt és kiskorút is. Az 1957. évi 4. törvényvel lehetővé tették a tizenhat év feletti fiatalok esetében is a halálbüntetés

kiszabását. A szovjet hadsereg által elfogottak közül további több száz főt szovjet hadbíróági eljárás során végeztek ki, mintegy 860 embert a Szovjetunió kényszermunkatáboraiába deportáltak. A magyar nép számára a forradalom dicsőséges bukás volt, amely egyrészt az idők során hozzájárult az elnyomás enyhítéséhez, másrészt erőt adott az alávetettség elviseléséhez, és olyan nemzetközi elismerést szerzett a magyarság számára, amilyenben az 1848-as forradalom óta nem volt része. Leverése után a magyar forradalmat egyöntetűen reakciós, fasiszta ellenforradalomként bélyegezte meg a keleti blokk valamennyi országának politikai vezetése, ez alól csak a lengyel vezetés volt kivétel. A magyar forradalom leverése a blokk többi országában és magában a Szovjetunióban is egy megszorítási és terrorhullám kezdetét jelentette. A Szovjetunióban a szimpátiájukat kifejezők ellen brutális kizárási és letartóztatási hullám következett. Romániában pedig a megtorlás még súlyosabb volt, mint Magyarországon. A szervezkedő román egyetemisták bebörtönzése után 1958 áprilisától a romániai magyar értelmiségiek elleni tömeges letartóztatásokra és koncepciós perekre került sor a magyarországi forradalommal való szimpatizálás vádjával. Több száz embert megkínóztak, kivégeztek, munkatáborokba zártak, felszámolták az önálló magyar nyelvű felsőoktatást, és valósággal lefejezték a kisebbségi magyar értelmiségi réteget. A forradalom és leverése ugyanakkor a kommunista ideológia óriási erkölcsi hitelvesztését és befolyásának visszafordíthatatlan meggyengülését is eredményezte az egész világon. 1956 után nem lehetett többé nem tudomásul venni, hogy a Szovjetunióban és a fennhatósága alatt álló országokban fennálló rendszerek valójában népeellenes, korrupt és életképtelen totalitárius diktatúrák. A magyar forradalomnak ez a nemzetközi hatása végső soron a Szovjetunió és az egész keleti blokk válságát és bukását okozta.

1957 januárjában az ENSZ-főtitkár speciális bizottságot állított fel a magyarországi események kivizsgálására. Az 1957 júniusában elkészült 268 oldalas jelentés a magyar nép emberi jogainak a Kádár-kormány és a Szovjetunió részéről való súlyos megsértését állapította meg. Az ENSZ közgyűlése ennek nyomán 1958. december 12-én közös nyilatkozatot fogadott el, amelyben elítéli a magyar nép elnyomását és a szovjet katonai megszállást, más érdemi lépés azonban nem történt.

*Kerekes Viktor
tanuló*

Hazáért, szabadságért

"Amelyik nemzet a múltját nem ismeri, a jövőjét meg nem teremtheti!" - hirdeti a történelemkönyvek első oldala, és sokan nem is sejtik, mennyi igazság rejlik ebben a mondatban. Hiszen, ha a múltunkat nem ismerjük, akkor nem értjük

a jelent sem, s ez jövőnket is kilátástalanná teheti. Többek között ezért tartom fontosnak az 1956-os emlékek ápolását és a saját generációm megismertetését a nagy magyar forradalommal. Nagyszüleinktől számtalan történetet hallhatunk erről az időszokról, de a kis unokák felnőttek, az érdeklődés alábbhagyott, ezek az emlékek pedig megkoptak és félő, hogy szép lassan feledésbe merülnek. Pedig ki másnak tudnák a magyar szabadság korának szülöttei továbbadni örökségüket, mint nekünk, az új generációnak? 54 évvel ezelőtt ártatlan emberek, köztük sok velünk egykorú fiatal vesztette életét egy szent cél érdekében. Ne hagyjuk, hogy áldozatuk a feledés homályába vesszen! Emlékezzünk '56-ra, hogy méltó emléket állíthassunk az "októberi mártíroknak", azoknak a hősöknek, akik életüket adták a szabadságért, a nemzetért, értünk, egy szebb jövőért.

Október 23. ma pirosbetűs ünnep a naptárban, s még külföldön is az egyik legismertebb magyar vonatkozású történelmi esemény. Am nem volt ez mindig így. Volt idő, amikor még említése is bűnnek számított, az iskolában a tanárok is csak ellenforradalomként emlegették, ezért sok akkori diák azóta is ebben a tudatban él. A mai fiatalság azonban már tudja az igazságot és fontos, hogy minél részletesebben megismerjék azt, hiszen az '56-os hősök között nagyon sok diák neve is szerepel. A forradalom 23-án a diákok felvonulásával kezdődött Budapesten, ám néhány napon belül az egész országra kiterjedt a forradalmi láz, beleértve a kisebb településeket is. 1956. október 27-én a forradalom szele Kisújszállást is elérte.

Iskolám, a Móricz Zsigmond Gimnázium több mint száz éve áll már Kisújszállás központjában, s amikor reggelente kinyitom a nehéz faajtót és belépek ebbe a sokat látott épületbe, gyakran kívánom, bárcsak a falak mesélni tudnának. 1956. okt. 27-én jó öreg gimnáziumom érdekes eseményeknek lehetett tanúja. Diákjai egytől egyig kiléptek azon a bizonyos ajtón, s a tanárok vezetésével rendezett sorokban a '48-as emlékmű felé vették útjukat. Az emlékü megkoszorúzásával azonban nem ért véget a felvonulás, a budapesti ifjúság mintájára felolvasták a tizenhat pontos követelést, majd továbbvonult a tömeg és meg sem álltak, míg a szovjet emlékművet le nem döntötték. A város forradalmi lázban égett. Néhány héttel később azonban már szomorú látvány fogadott volna, ha kinézek az iskola ablakán: a védtelen országunkra támadó szovjet invázió képe. Az USA számára fontosabb volt a Szuezi-csatorna, így hát segítség nélkül maradtunk. A Kisújszálláson áthaladó, Budapestre támadó tankokat a Molotov-koktélok és az eltérítő táblák nem állíthatták meg. A tragédia bekövetkezett.

Nehéz lenne mindezeket röviden összefoglalni, de remélem, ennek az írásnak hatására sokan maguk olvasnak utána a részleteknek. Én azonban a dokumentált események után most áttérnék a személyes élményekre. Nagy-

szüleimtől már számtalanszor hallhattam a történetet, amikor a város csendjét tankok dübörgése verte fel, és amikor a fővárosban még a gyerekek is fegyvert fogtak. Elhatároztam, hogy felkeresek egy-két olyan kisújszállási lakost, akik még többet tudnának hozzátenni '56-os gyöngyszemeim tárházához.

Kutatómunkámhoz egyik osztálytársam, Bordás Viktor segítségét kérem, akivel elsőként nagymamáját, Nagy Ilonát keressük fel. Itt barátságos fogadtatásban van részem, azonnal előadom hát kérésem. Ő szívesen segít, bár előre leszögezi, túl sokat nem tud mesélni, hiszen a forradalom évében még csak 16 éves volt. Engem azonban épp az érdekel a legjobban, hogy hogyan látta a forradalmat egy hozzám hasonló fiatal leány. Ica néni akkor, 16 évesen már dolgozott és a munka menetén még a forradalmi események sem változtathattak. Egy nap, munkába indulva furcsa látvány fogadta: a szovjet emlékmű nem volt a helyén. A következő emléke az, hogy jöttek a "pufajkások" (köztük a volt ÁVH-sok) és embereket ítélték el, vertek csaknem halálra. Nem tudja pontosan, kik voltak ők, hogy néztek ki, de amerre jártak, félelem vette őket körül. Jól emlékszik, hogy novemberben fiatal unokatestvérét is lelőtték. A tragédiát feldolgozni sem volt idő, amikor a városban már feltűntek az első tankok. A további emlékek már ködösek, felrémlenek az akkori rádióadások, innen értesültek Nagy Imre megválasztásáról, ahogy később kivégzéséről is. A beszámoló itt zárul, mert ahogy mondja, egy 16 éves lány még nem nagyon foglalkozik a politikával. A beszélgetés végén Ica nénitől további segítséget is kapok, és indulás előtt megcsodálhatom az általa készített gyönyörű torták képeiből készült albumot.

Ezek után lelkesen és továbbra is "forradalmi lázban égve" indulok tovább Kisújszállás utcáin emlékek után kutatni.

Legközelebb egy kis sarki ház előtt állunk meg, melyet az előtte nyíló gyönyörű virágok tesznek egyedivé. Ebben a házban lakik Sotus József, nyugdíjas MÁV-alkalmazott, akit két éve kiadott verseskötetéről is ismerhetnek a kisújszállási lakosok. A beszélgetés dőcögösen indul, kissé félszegen adom elő kérésem, minek hallatán ő leszögezi: '56-ról olyanokat tud mesélni, hogy azt a fiatalok el sem hiszik. Kezdetben a forradalom előzményeit ecseteli és megtudom, mit is jelentett abban a korban osztályidegennek lenni. De a tanulság az, hogy a szorgalmas munka mindig meghozza gyümölcsét, az ő esetében ez többek között egy sikeres érettségi vizsgát jelentett. Hozzám hasonlóan ő is a Móricz Zsigmond Gimnáziumban tanult, levelező tagozaton. A vasútnál végzett munkájáról is megtudok egyet s mást, többek között egy '56-hoz kapcsolódó érdekes történetet: Aznap szokatlanul csendes volt az ecsegi vasút, a vonatok nem közlekedtek. A főnöke abból a célból küldte őt Kisújszállásra, hogy a szokatlan helyzet oka felől érdeklődjön. Az utat háromkerékű hajtókával tette meg, s amikor megérkezett a kisújszállási vasútállomásra, különös

látvány fogadta: épp akkor verték le a vörös csillagot az állomás tetejéről. Meg is nevezi azt az illetőt, akit aznap az állomás tetején látott, hiszen ahogy mondja, már nem árthat neki vele. '56-ból ez a legélénkebb emléke, bár Rákosi és Kádár politikáját is részletesen tudja elemezni nekem. Beszélgetésünk befejeztével elégedetten és új információkkal gazdagon távozom, és közben levonom az újabb tanulságot: a szorgalom és a becsület a két legfontosabb erény, melyekkel még ilyen nehéz időkben is felülkerekedhetünk a gondokon. Ahhoz, hogy a nemzet szabadságáért harcoljunk, előbb önmagunk szabadságát kell kivívnunk. Sotus József a forradalom idején is megőrizte semlegességét és szabad akaratát, ezt bizonyítják az általa írt verssorok is: *"Pártsemlegesen éltem életem. | Vállaltam érte sorsom, végzetem. | Kemény munkával rá emlékezem, | Hogy tudtam élni pártsemlegesen."*

Ezek a beszélgetések mély nyomot hagytak bennem, s bár már kellően sok információval gazdagodtam a témával kapcsolatban, valami arra ösztönzött, hogy tovább folytassam a kutatást. A könyvtárban némi csalódottsággal veszem tudomással, hogy az itt fellelhető könyvek tartalma mind száraz történelmi adat. Már éppen feladnám a keresgélést, amikor az egyik polcon érdekesnek látszó könyvet pillantok meg. Azonnal felismerem a borítón lévő képet: a Sztálin-szobor talapzatán maradt csizma, a forradalom jelképének számító lyukas zászlóval. Otthon aztán érdeklődve nyitom ki a könyvet, melynek címe: *Emlékművek '56-nak*, és amely tartalmazza az összes emlékmű képét és leírását, amelyet az októberi hősök tiszteletére állítottak az országban és a határon kívül. Hihetetlen, de még Brazíliában és Dél-Afrikában is található '56-os emlékmű. A könyv végén aztán a keresett városnevet is megtalálom egy pár soros leírással: Kisújszállás, elhelyezés: Rákóczi út 3., felállítás: 1996. okt. 23., felirat: Elhelyezve az 1956-os forradalom emlékére 1996-ban. A legérdekesebbnek mégsem ezt találtam a könyvben, hanem egy idézetet, amely Jobbágy Károlytól hangozott el 1957-ben, és amely így szól: *"Dávid harcol Góliát ellen"*.

Az előbbi idézet nyomán térjünk hát vissza a forradalom fiatal hőseihez. Itt mindjárt Töttösy Ernő Nemzetőrben megjelent cikkét említeném (Gyerekvér folyt a pesti utcán), melyben a következő kérdést teszi fel: "Vajon lesz-e megemlékezés a valódi szabadsághősökről? Vajon méltó helyett kap-e a történelmi körképben a gyerekleghenda, amely a forradalom legsajátabb eseménye volt?" Jogos a kérdés, hiszen a forradalom során sok bátor gyermek, sok diák vesztette életét, s közülük sokan még tisztességes síremléket sem kaptak, pedig ők aztán igazán megérdemelték volna. Sírjukon mindössze nemük és körülbelüli életkoruk szerepelt.

Állítsunk hát nekik mi emléket! Ne feledkezzünk meg az *"októberi ifjakról"*, akik fiatal koruk ellenére felnöttek megszegyenítő bátorsággal harcoltak a szabadságért. A budapesti ifjak példaértékű viselkedést tanúsítottak, s ez volt

jellemző az ország egészére is, beleértve a Kisújszálláson felvonuló gimnáziumi tanulókat is. Az emlékezés adomány. Órizzük hát meg az '56-os emlékeket, hogy mi is továbbadhassuk majd azokat unokáinknak. Így a forradalom hősei örökké élhetnek.

*Ratkai Mária
tanuló*

1956. október 23. nagypapám meséiből

Édesapám elég sokat mesélt a történelmünk ezen eseményéről, mivel mind ő és most már én is úgy vélem, hogy ez az esemény azok közé tartozik, amit nem szabad a felejtés kódéba elveszni hagyni.

A forradalom történéseit ismerjük, én inkább pár, ezzel kapcsolatos történetet szeretnék megosztani. Számomra egy másik lényeges dolog is 1956 októberében történt: édesapám 1956. október 17-én született a Vas utcai kórházban. Mint tudjuk, a rádiónál voltak az első fegyveres összecsapások, hiszen ekkor már az ÁVO-sok lőttek kifelé a rádióból. Nagymamám számára már ismerősök voltak a zajok, mert ő már megélt előtte egy háborút. Félvén, hogy a harcok elérik a kórházat, ő fogta a hatnapos csecsemőt, taxiba ült és elhagyta a kórházat a kisdéddel. Hazaérvén édesapám hatéves bátyja csak azon szomorkodott, hogy még egy fiú született a családba, miközben a magyar történelem egyik legnagyobb eseménye ment végbe tőle pár kilométernyire.

Sajnos sok információ elveszett, de pár momentumot édesapám is el tudott mesélni. Nagypapám nem volt egy túl beszédes ember, de nem is olyan időszakban élt, amikor az emberek túlságosan sokat beszélhettek. Ő sokkal születésem előtt elhunyt, ezért személyesen sosem tudtunk beszélni, de történetei és szellemisége megmaradt bennünk. Az biztos, hogy nagypapám jelen volt a Sztálin-szobor ledöntésekor és folyamatában rögzítette az eseményeket. Egészen onnantól, hogy hegesztő pisztolyokkal a csizma felett elvágták a szobrot, addig, amíg köteleket dobva a szobor nyakába ledöntötték két teherautó segítségével. Bár nagypapa nem mesélt sokat erről édesapámnak, de ezek ellenére is még kisgyermekkorából emlékszik egy régi képsorozatra, amit akkoriban még nem is igazán értett, amin egy kabátos ember ledőlő szobráról készült. Érdekesség, hogy a szobrot csaknem teljesen feldarabolták, széthordták, egyedül csak a csizma maradt ott, amiről a szobor ledőlt, s a kellően humoros pestiek (köztük felmenőim is) ezen időszak után Csizma térként emlegették. Azon eseményekről is képanyaga volt, amikor az ÁVO-tiszteket sorra akasztották fel a lámpaoszlopokra. Ez egy nagyon veszélyes része volt a forradalomnak, mivel nem lehetett követni, hogy kit miért is akasztanak fel, az irányíthatatlan tömeg bárkit kivégzett, akit besúgónak vagy ÁVO-snak gondolt, ezért

akárki kihasználhatta ezt az időt arra is, hogy ekkor végezzen rosszakaróival. Ezek mellett volt egy filmanyag is, amit édesapám sosem látott, mert a megtorlás időszakában nagymamám megsemmisítette vagy elrejtette, hogy egy házkutatás alkalmával előkerülvén nehogy elvigyék miatta nagyapát. Bár így is a forradalom után jó pár évig börtönre ítélték, mert akkoriban ő kémenyépítő vállalkozást vezetett, és mivel voltak munkásai, így rábélyegezték a kizsákmányoló jelzőt.

Egy másik történet, ami bár nem ekkor történt, de ezen időszakhoz tartozik, nagymamám testvéréről, apukám által csak Bandi bácsinak hívott személyről szól. 1953-ban Bandi bácsi egy barátjával utazott a Budapestről Ceglédre menő héven (vagy vonaton ezt nem tudjuk). Jó hangulatban utaztak, vicceket meséltek egymásnak, és Bandi bácsinak ekkor jutott eszébe egy vicc, amit akkoriban egyik barátjától hallott.

"Két barát beszélget, az egyik megszólal.

- Hallottad, meghalt Sztálin.

- Tessék?

- Meghalt Sztálin.

- Tessék?

- Te süket vagy, azt mondtam, meghalt Sztálin.

- Nem vagyok süket, csak olyan jó hallani."

Mikor Ceglédnél leszállt, már ott várták a titkosrendőrség emberei. Ezért az egy viccért egy évet kapott a recski munkatáborban. Ugyanez a személy pár évvel korábban még Budapest nagy tiszteletben álló tűzoltó főparancsnoka volt, de ez ott nem érdekelt senkit.

Remélem, ezek a történetek segítenek megérteni a történelem ezen időszakának érzéseit, nekem édesapám előadásában nagyon érdekesek és magával ragadóak voltak. Annyit mondhatok, büszke vagyok felmenőim bátorságára, és nagyon remélem, örököltem tőlük azt az erőt és hazaszeretetet, amivel kimentek az utcára a haza érdekében.

*Tichy-Rács Alex István
tanuló*

Sotus József MÁV-nyugdíjas verse:

Emlékeztető

*Tíz éve, hogy itt áll
E remek emlékmű,
E versem is akkor
Született. Emlékül.*

*Ezerkilencszáz-negyvenöt után
Sok trauma sújtotta kis hazám.
Mint legyőzöttek, nyakunkra hágtak,
S győztes pozícióból diktáltak.
Szekértolóikat megfizették.
A középréteget tönkretették.
A felsőréteget deportálták,
Vagy internáló-táborba zárták.*

*A legnagyobb talán, mint veszteség,
Hogy az ősi-erkölcsünk verte szét.
S az ifjúságot megméltelyezték
Beléjük sulykolt keleti-eszmék.
Akik nem értettek egyet velük,
Feketelistára került nevük.
Mert a szekértolók között volt bőven
Jellemtelen spicli minden téren.*

*Oktatásban, melyet ők szerveztek,
Erkölcstanoktatást nem terveztek.
Úgy féltek az ősi erkölcsünktől,
Akárcsak az ördög a tömjéntől.
S az erkölcs nélkül nevelt ifjúság
Nem tud tisztelni kort-, szülőt-, hazát.
Nem tiszteli a hagyományokat,
Pedig ezekből tanulna sokat.*

*Ámde az elfojtott érzelmeknek
Szabadság vágyaink véget vetnek.
S címerünkről mint kámfor elillant
Az ötágú szovjet vörös-csillag.
És az Ady által megénekelt
Döjfös csillag, nálunk földre esett (Csillagok csillaga)
Mert a kormány szerinti "csőcselék"
Megmutatta rettentő erejét.*

*Bár szabadságunkat megtiporva,
Lelkes ifjúságunk vérbe fojtva,
Szorításából enged't a rendszer,
De erkölctant tanítani nem mer.
Így nevelkedtek generációk,
A jó erkölcsről semmit sem tudók.
S most csodálkozik szülő, nevelő,
Hogy miért sok az ifjúbűnöző.*

*Az első kemény tizenegy évnek (1945-1956-ig)
Egy mérsékeltbb irány vet véget.
Jellemezve a harmincnégy évét, (1956-1990-ig)
Megszállóink érdekeit védték.
Hosszúnak tűnt negyvenöt év után, (1945-1990-ig)
Ismét fellélegezhetett hazám.
Köszönhető az Antal kormánynak,
Hogy a megszállóink tovább álltak.*

*De azt, amit nem szabad feledni,
Amíg élünk papírra kell vetni,
Hogy a késő utókor is lássa,
Mit jelentett hazánk megszállása:
Kemény-, szadista kínvallatások,
A tömeges kilakoltatások,
A "B"-lista, meg a Kulák-lista...
Csak a szekértolók sírják vissza.*

*Mindezekről nem lehetett szólni,
Mert az elvekhez hű talpnyalói
Olyan sűrű spicli-hálót fontak,
Melyen a szószólók fennakadtak.
Rettegni kellett az ávósoktól, (Államvédelmi Hatóság)
S óvakodni a Pufajkásoktól. (56 utáni verőlegények)
Munkásörök dolgoztak serényen,
Hogy a szekértoló had ne féljen.*

*Alig tíz éve, hogy hazánk szabad.
S Kisújszálláson az a gondolat
Érlelődött, és tett lett belőle,
Hogy az ötvenhatnak emlékére
Obeliszket állít méltó helyen,
Mely korhoz-, emlékhöz méltó legyen.
És Márai Sándor: Mennyből az angyal
Című verséből e felirattal.
Miért? hogy meghasad az égbolt,
Mert egy nép azt mondta, elég volt*

*Kettőezernek októberében
Áll az obeliszk a Kálvin-téren.
Büszkén hirdelve, hogy hazánk szabad,
S nem volt hiába a véráldozat.
Szébbé tették kettőezer-egybe,
Kockakő-burkolattal övezve.
A szovjet tank taposta kockakő
Hirdeti, hogy mi volt, s mi a jövő.*

Kisújszállás, 2001. 08. 16.

Egy békeszerződés margójára

Csak kevesek által számon tartott, a köztudatban kevésbé élő békeszerződés 300. évfordulójára emlékezünk az idén, az 1711. április 30-án aláírt, a Rákóczi-szabadságharcot lezáró szatmári békére. Az alkalom egyúttal történelemfilozófiai számvetésre is alkalmat ad hazafiság, szabadságeszmény és reálpolitika ütközéséről, s ez az aspektus már sokkal szélesebb dimenzióba helyezi a nevezett békeszerződést.

De lássuk előljárójában röviden az előzményeket!

A százötven éves török hódoltságnak és az ország három részre szakadásának megszüntetése a 17. század végén nem (csak) a magyarság saját erőfeszítésének eredményeként történt meg, hanem egy olyan széles körű európai keresztény szövetség katonai hadműveleteinek következtében, amelyben a Habsburg-dinasztia, illetve Birodalom játszott a vezető szerepet. Ez a körülmény egészében eldöntötte hazánk jövőjét, illetve behatárolta lehetőségét, mozgásterét saját sorsának irányítására. Sok jel arra mutatott, hogy a bécsi udvar Magyarországot meghódított területként, "új szerzeményként" tekinti és a győztes jogán azt teljes mértékben integrálni kívánja tartományai sorába, megfosztva rendi alkotmányától, Birodalmon belüli belső különállásától, mint tette azt Csehországgal szűk száz esztendővel korábban. Akkor, 1620-ban a levert cseh rendi felkelés után huszonkét cseh főurat felakasztottak, birtokaikat elkobozták és Habsburg-hű német főuraknak adományozták. A cseh példa intő jelként kellett, hogy szolgáljon hazánk számára is.

Ezért is bír rendkívüli jelentőséggel történelmünkben a Rákóczi-szabadságharc, amely nem kevesebbre vállalkozott, mint hogy a fentebb vázolt lehetőséggel szemben más alternatívát kínáljon népünk, nemzetünk számára, a függetlenség és szabadság alternatíváját. S nemzeti függetlenségi harcunk élére olyan főúr került, aki korábbi önmagát, feltétlen Habsburg-hűségét (hisz gyámja maga I. Lipót császár-király volt!) kellett, hogy legyőzze, midőn vállalta a történelem által neki osztott szerepet, amely elől el is menekülhetett volna. (Mint tette még először, az 1697-es hegyaljai felkelés idején!) Vagyonát, családját - szó szerint mindenét - adta oda az ügynek, melynek vezetésére 1703. június 16-án a Vereckei-hágón át a haza földjére lépve vállalkozott. S amikor kereken négy évvel később, 1707. június 16-án Ónodon az országgyűlés kinyilvánította a Habsburg-család trónfosztását, tudta, hogy számára már nincs visszaút, minden hidat felégetett maga mögött.

De vajon azt is tudta-e, hogy ott és akkor túlment azokon a reálpolitikai határokon, amelyeket az európai nagyhatalmi politika szabott a magyar szabad-

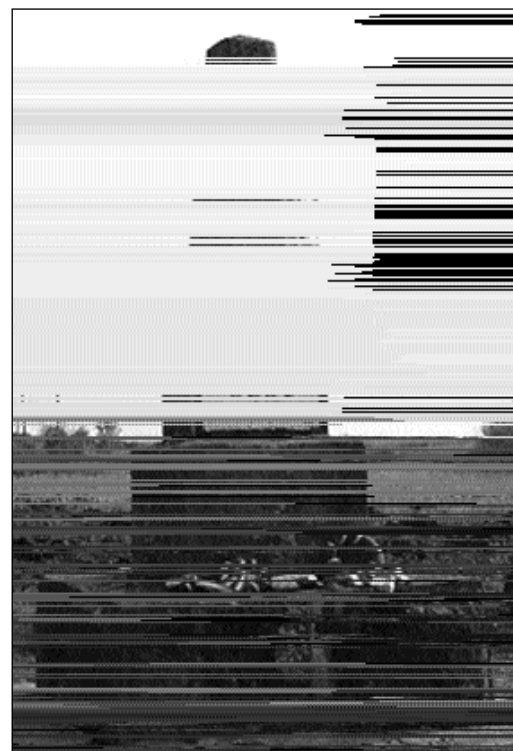


A szatmári béke szövegének magyar fordítása 1718-ból. Nagyszombatban fordította Pulay János gróf Czobor Teréziának.

ság ügyének, hogy a függetlenség nyilvánításával olyan érdekkört sértett meg, amely messze túlmutatott egy kis ország sorsán.

Miről is van szó? A hosszú évszázadok alatt kialakult Habsburg Birodalom (sokat mond geopolitikai helyzetéről és jelentőségéről, ha közkeletűen használt nevén "Dunai Monarchiának" nevezzük) a Pápaság által diktált európai nagypolitika szempontjából a 17. század végéig ellensúlyként szolgált a török Oszmán Birodalom nyugati irányú terjeszkedésével szemben, ezzel mintegy európai "küldetést" betöltve. (A "Bollwerk von Europa" - a "kereszténység védőbástyája" jelző nem szűken csak hazánkra volt érvényes!)

A 18. század azonban jelentős átrendeződést hoz majd az európai hatalmi politikába, mindenek előtt a cári Oroszország felemelkedésével. (Épp akkor, a Rákóczi szabadságharc párhuzamosan folyik a svéd-orosz "északi háború", amellyel Oroszország európai nagyhatalommá válik!) A múlt török veszéllyel szemben most a cári expanzió kíván erős ellensúlyt, s az európai politika új diktálói - Nagy-Britannia és Franciaország - már ennek az ellensúlyt keresik és találják meg a Habsburg Birodalomban. Az is világos viszont, hogy a Habsburgok ez újabb "küldetésnek" csak Magyarország birtokában képesek megfelelni. Ezért hát az a megoldás, hogy kiszakadásával hazánk meggyengítse ezt az európai koncertet és felborítsa a kontinentális egyensúlyt, Londonban és Párizsban nem találhat támogatásra. Az egyensúly egyébként éppen akkor van kialakulóban, hisz nem csak északon szólnak a fegyverek, de folyik a spanyol örökösödési háború is, amely kimenetele közvetlenül befolyásolja a Rákóczi-szabadságharc végkimenetelét. A háború 1711-ben már láthatóan a végéhez közeledik, s ha vége lesz, az addig Nyugaton lekötött Habsburg regimentek mind a Duna-Tisza tájékára zúdulhatnak,



A szatmári béke emlékoszlopa

esélyt sem adva nem a magyar katonai győzelemnek, de még a tárgyalásoknak sem. Menteni a menthetőt - az ország rendi alkotmányát, birodalmon belüli viszonylagos különállását: ez volt a legtöbb, amit még a béke megkötése árán el lehetett érni. A nagyságos fejedelem 1711. február 21-én Vereckénél elhagyja az országot, Lengyelországba igyekszik, hogy Péter cár küldötteivel tárgyaljon Varsóban, s a császári generálissal, Pálffy Miklós gróffal folytatott tárgyalások folytatását saját kuruc főparancsnokára, Károlyi Sándor báróra bízta. A báró aztán március 14-én Debrecenben megegyezett a béke feltételeiről, s április 29-én Szatmáron aláírta azt, annak ellenére, hogy a fejedelem a harc folytatására szólított fel Lengyelországból küldött kiáltványában. Egy nappal később a konföderált magyar rendek képviselői is kézjegyükkal látták el a békeokmányt, amely értelmében Magyarország (és a külön igazgatott Erdély) megtarthatják rendi alkotmányban rejlő különállásukat, a vallásszabadságot, a jászok, hajdúk és kunok szabadságukat és kollektív nemességüket, a szabadságharc résztvevői pedig - Rákóczi is, ha élni kíván vele! - általános amnesztiát kapnak és megtarthatják birtokaikat. Május 1-jén a nagymajtényi síkon végleg "letörött a zászló": a kuruc csapatok maradékai letették a fegyvert. Egy szabadságharcunk bevégeztetett.

Tudjuk, hogy Rákóczi Ferenc megtagadta a hűségeskü letételét az új Habsburg királyra (III. Károlyról van szó) és birtokairól lemondva, s elvei mellett szilárdan kitartva inkább az emigráció keserű kenyerét választotta, nem hétköznapi emberi nagyságról téve tanúságot.

De vajon áruló volt-e a grófi címmel jutalmazott Károlyi Sándor? Nem az ő reálpolitikai józanságát igazolta-e vissza a 18. század lassú gyarapodása? Mindig árulás-e vajon az okos kompromisszum? Hogy is mondja a transszilvanizmus ("erdélyiség") saját történelmén okulva? Viharban a robusztus tölgy, ha dacol a viharral, könnyen tövestől kitépethetik, míg a meghajló fűszál túléli a vihart, és annak elmúltával újra felegyenesedhetik.

A kérdések megválaszolása mindenkinek vérmérséklete és szíve joga. De ne gondoljuk mi, magyarok, hogy e dilemmák csak a mi privilégiumaink lennének. E sok vihart látott történelmi régió népei - csehek, lengyelek, s jószereivel minden kis nép - történelme éppen a kényszerpályák és mozgásterek determináltságáról tanúskodik.

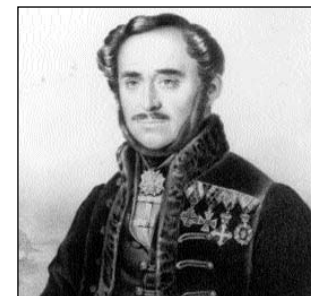
Pintér Zoltán

Miért és hogyan halt meg gróf Széchenyi István?

2010-ben a legnagyobb magyar halálának 150., 2011-ben születésének 220. évfordulójára emlékezhetünk. Előző évi Kalendáriumunkban egész életművét méltattuk, most halálának olykor máig vitatott körülményeiről szeretnénk szólni.

1860-ban, mint Arany János írja:

*Egy szó nyilallott a hazán keresztül,
Egy röpke szóban annyi fájdalom...
Éreztük, amint e föld szíve rezdül
És átvonaglik róna, völgy, halom,
Az első hír, midőn a szót kimondta,
Önnön hangjától visszadöbbene:
Az első rémület kétségbe vonta:
Van-e még a magyarnak istene.*



Gróf Széchenyi István

Mert az a szó ez volt: "Széchenyi meghalt"...

Tudjuk, mily sokat adott ő nemzetünknek. A legelső közt ismerte fel a reformok szükségességét, hogy hazánk nagy elmaradottságát leküzdve ismét az európai élvonalba kerüljön. Elképzelései súlyos szavakban (Hitel stb.) és nagy súlyú tettekben is tetet öltöttek; célja találkozott Kossuth céljaival, a választott út nem. Nagyságát bizonyítja, hogy amikor a forradalmi út az áprilisi törvények korszakalkotó eredményeihez vezetett, őszinte lelkesedéssel ismerte fel, méltatta Kossuth igazát. "Az én politikám biztos volt, de lassú, Kossuth egy kártyára tett mindent, és legalább idáig annyit nyert a hazának, mint amennyit az én politikám 20 év alatt sem bírhatott volna elérni." Abban reménykedett, hogy a Habsburg Birodalommal való fegyveres összetűzést sikerül elkerülni, de amikor kiderült, hogy nem, a nemzet pusztulásának rémképe lelkiismeretfurdalását, sőt idegrendszerre teljes összeomlását váltotta ki. Egy sikertelen öngyilkossági kísérlet után a döblingi elmeegógyintézetbe vonult vissza.

Egy ideig családja sem látogathatta; felesége - gyógyulásában reménykedve - Bécsben bérelt lakást. Széchenyi zavart lelkiállapota három évig tartott, az átmeneti elmezavarból kigyógyult. Nem betegsége miatt maradt továbbra is a szanatórium lakója, saját politikai megfontolása alapján döntött így. Kényelmes, háromszobás lakosztályban élt inasával, teljes ellátással, senkitől sem zaklatva. Családja, barátai, tisztelői gyakran látogatták, általuk mindenről tájékozódott. Azzal persze tisztában volt, hogy kémekkel van körülvéve.

A "legnagyobb magyar" fizikai és szellemi állapotának javulása 1856-tól tekinthető állandónak. Ekkor veszi fel ismét a tollat, folytatja a naplózást. *"Nagy magyar szatíra"* című írásában élesen bírálta, sőt kigúnyolta az osztrák önkényuralmat. Amikor megjelent a magyarországi Bach-kormányzatot dicséző *Rückblick* (Visszapillantás), újra a politikai küzdelem útjára lépett. 1857-ben kezdte írni *Ein Blick auf dem Rückblick* (Egy pillantás a névtelen visszapillantásra) című művét. Béla fia csempészte ki a kéziratot, s azt Londonban kiadták. A szerző nevét titokban tartották, csak arra nem számítottak, hogy "felismerik karmáról az oroszlánt".

A "döblingi emigráns" 1860 januárjában *"Diszharmónia és vakság"* címmel kezdte fogalmazni újabb tanulmányát, mellyel messze meghaladta korábbi reformkori politikai nézeteit. Ebben azt bizonyítja, hogy a nemzet és a Habsburg dinasztia között 1849-ben bekövetkezett szakításért nem Kossuthékat, hanem az 1849. március 4-i oktrojált alkotmány kibocsátóit terheli a felelősség. A Debrecenben elfogadott Függetlenségi Nyilatkozat erre adott elkeseredett válasz volt. Önkritikusan azt is írja e tanulmányban: *"Legnagyobb vakságom abban állott, hogy Kossuth ellen léptem fel."*



Gróf Széchenyi István hálószobája Döblingben

Széchenyi döblingi írásaival visszatért a maga igazi történelmi útjára. Ezt ismerték fel az elnyomó apparátus irányítói, amikor a titkosrendőrség figyelmét a döblingi szanatórium betegére fordították. A rendőrminiszter, Thierry személyesen fenyegette meg: *"Ez a hely megszűnt az Ön számára menedék lenni."* Széchenyi ezt követő naplőbejegyzése: *"Látom, hogy romlásom elhatározatott. Itt az ideje, hogy magamat ezen üldöztetések elől kivonjam."* Nem politikai pertől félt a "vén oroszlán", ahogy magát nevezte. Sőt azt szívesen vállalta volna, ezt tanúsítják a rendőrségi feljegyzések: *"Honfitársai előtt mártírkoszorút nyerhet, ha vérpadon végzi életét."* A bécsi kormányzat tehát el akarta kerülni a nyilvánosságot. Nem kell más, mint az, hogy Széchenyit a döblingi menedékből erőszakkal egy állami tébolydába szállítsák, zárt falak közé. Onnan nincs kiút, s még ítélethirdetésre sincs szükség.

Széchenyi nem omlott össze. A megaláztatástól menekült. Utolsó tette nemcsak menekvés volt azonban, hanem félelmetes erejű tiltakozás is. 1860. április 7. éjjelén agyonlőtte magát.

A tragédiának országos visszhangja lett, ahogyan Arany János már idézett sorai is mutatják. De költeményét így fejezi be:

*Mi fölkelünk: a fájdalom vigasztal:
Egy nemzet gyásza nemcsak leverő:
Nép, mely dicsőt, magasztost így magasztal,
Van élni abban hit, jog és erő!*

Dr. Kiss Kálmán

Morzsák

*„Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élte kincsét, ámbár napja múlt;
Hanem lerázván, ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomul,
Mely fennmarad s nőttön nő tiszta jénye,
Amint időben, térben távozik;
Melyhez tekint fel az utód erénye:
Óhajt, remél, hisz és imádkozik.”*

Arany János: Széchenyi emlékezete (részlet)

És a mennybe költözöttek szent lelke már is betölté a hazát, megérté egymást minden nyelv és faj; egy hang emelkedik a négy folyam és hármás halom terén, hit a nemzet nagy apostolának evangéliumában, "hogya a magyar nem volt, hanem lesz!" remény "hogya még jöni fog egy jobb kor"; s szeretet: melly a népek millióinak szívét e jelszóval fűzi össze "a haza mindenek előtt!"

E közérület nyilatvánítását nyújtjuk vigaszul Nagy Méltóságodnak a kipótolhatatlan veszteség fölött.

*A kidőlt nemes törzs két ifjú hajtása hozzon szebb jövőt az épülő hazánkra!
Karczag Máj 13. 860*

a hódoló Nagyknok

A küldöttség tagjai:

Karczagról: Ntisz Daróczy Mihály Esp., Ntisz Gömöri Ferencz plébános, Tiszt Popovics János görög lelkész, Papp Mór, Varró László, Bede Lajos tanító, Nikolics György, Varró Sámuel

Kisújszállásról: Tiszt. Erdélyi Sándor, Tekts Illéssy János, Illéssy Sándor, Kerek Ferencz

Tkeviből: Hajdú Imre és Ignác Tóth János

Kunszentmártonból: Borbély Sándor

Madarasról: Nagy Lajos, Papp Sándor

Kunhegyesről: Varga Imre, Csávás Imre, Nagy Péter

A küldöttség szónoka Daróczy Mihály esp.ur vagy ennek akadályoztatása esetén Papp Mór! Ezeken felül felszóllítottak a községek hogy minden önkéntesen vállalkozók szíves örömmel fogadtatnak!

Fenti írás Illéssy Sándor (1830-1886) utolsó nagykunkapitány, a kézirat írása idején Kisújszállás polgármestere hagyatékából előkerült eredeti kézirat teljes szövege. Érdekességként megemlíjük, hogy a kisújszállási küldöttség tagjai között volt Erdélyi Sándor református lelképásztor, aki már a szabadságharc idején Kisújszállás lelkésze volt, komoly szerepet játszott a város árvaellátásának megszervezésében. 2010-től a pacséri lakótelepen utca őrzi nevét. Illéssy János volt nagykunkapitányt és kormánybiztost, valamint unokaöccsét a szabadsághóst, Illéssy Sándort, akkori polgármestert nem kell bemutatni.

Kerek Ferenc földbirtokos neve is ismerősen cseng, ez időben alpolgármesterként a közbirtokosságot vezette, a város gazdálkodásában volt meghatározó szerepe.

A többi kun települést is városuk előkelősége képviselte. Hogy a felsorolt küldötteken kívül kik vettek még részt a küldöttségben, nem ismert.

Dr. Ducza Lajos

Az Illéssyek egy régi újságban

Török Imre esperes Kisújszálláson - 1905 és 1944 között - havonta megjelenő "Szeretet" című újságját olvasva sok érdekes, humoros tudnivalót fedez fel a kései olvasó. Ő maga a cím alatt így jellemzi újságját:

"Havonként megjelenő társadalmi és vallási képes folyóirat, melyben mindenekelőtt a kisújszállási reformált egyház híveire, de más hitfelekezethez tartozó s más helyeken lakozó embertestvéreikhez is szólnak: Török Imre és Nagy István kisújszállási református lelképásztorok."

A havilapot adományokból tartotta fenn az esperes, az újságot Kisújszálláson Szekeres József "gyorssajtóján" nyomtatták. Az alábbiakban a Szeretet 1907. év II. évfolyam 5. számából (május hónap) közlünk egy írást Illéssy Sándorról, az utolsó nagykunkapitányról, városunk első polgármesteréről és fiáról, Illéssy Jánosról, az Országos Levéltár alleveáltárnokáról. A cikk szerzője Török Imre.

Aktualitást ad az írásoknak, hogy 2011-ben 125 esztendeje Illéssy Sándor halálának, és 150 éve annak, hogy 1861-ben Illéssy János megszületett. A havilapban megjelenő fényképeket Szepesi Jenő képviselő úr javította ki, hogy az olvasó megismerje e két jeles polgárunk arcvonásait.

Dr. Ducza Lajos

Az Illéssyek

Két Illéssynek arcképét veszik olvasóink ezúttal. Az egyik kép Illéssy Sándort ábrázolja, városunk egykori polgármesterét, a másik a kiváló tudóst, Dr. Illéssy Jánost, az előbbinek fiát, kit országos alleveáltárnokká emelt saját lelke, tanulása, tudása, szorgalma, kitartása s az elismerés, mely az ő jeles tulajdonait méltányolta. Csak hadd korholja, háborgassa hát a korlátolt szűklátókörűség tanintézeteinket, hogy ily sokba kerülnek: ha egy ilyen embert, minő Illéssy János is volt, adhatunk a hazának, többet ér az minden költségeinknél, melyekkel tanintézeteinket fenntartjuk. S hány jelest, hány derék embert nevelhetünk, adhatunk még a jövőben hazánknak, anyaszentegyházunknak!

Két Illéssy egy lapon: az atya és fia! Egymásnak mintegy kezét nyújtanak. De nemcsak itt találkoznak, találkoznak künn a temetőn is.

Folyó hó 13-án hétfő reggel megható jelenet színhelye volt a mi ótemetőnk. Ott állanak, mindenki ismeri, látta, az ótemető egy zugában az Illéssyek hatalmas sírkövei. Együtt pihennek ott sokan. Sírjok már-már beékelődött az élők lakóházaik közé.



Dr. Illéssy János



Illéssy Sándor

- Hogy nyugalmukat, alvók aluvását ne zavarja az élet vásári zaja, a város kegyelete új sírhelyet jelölt nekik, s oda, a csendességbe temeti el mélységes kegyelettel városunk legnevezetesebb családjának rég porladó tagjait. Hatalmas sírkövek; nem azért, mintha nem faragna hatalmasabbat is a kőfaragó vésője, nem azért, hanem, mivel olyanok nyugosznak alattuk, mint az Illéssyek valának. Ha most feltámadna s eljönne közénk Mária Terézia királyasszony aransarkantyús vitéze; ha látnánk harci vitézségtől fénylő homlokát: sebesen verne tán petyhüdt szívünk. Milyen is volt régen a magyar s milyen most! Ha feltámadna és megállana köztünk az a másik nemes Illéssy, kit tizenhárom vármegyve tett táblabírájává, - bizony-bizony eltörpülnénk mellette kicsiségünkkel; de másfelől meg büszkén tornyosodnék fel lelkünk, hogy ez is a "mienk" volt. Hejh, a "vak kapitány" is ha közénk teremne, de sok sarabolni-darabolni valót talált ebben a mai visszás világban.... De tán nem is sarabolna, hanem látván e földön csúszómászó, önérdekéért nyargaló tülekedő világot, - a sírjába visszakívánoznék. És a többiek mind: az egyik a tiszaparti széles egyházvidék koadjutor kurátora, Sastól-Füredig százezer ember nézett reá, a másik kunok kapitánya, a harmadik e város első polgára egykor, az utolsó pedig országhírű tudós... vége, fiágon kihalt a jeles család.... A nőtagok, kik még élnek, ott álltak sírva könnyezve, mikor az ásó belemélyedt ott az ó temetőn a régi sírba.... Zengett az ének: Tebened bízunk eleitől fogva... Óh van-e még több ilyen ének a világon!? Úgy tartják Mózes írta volna ezelőtt 3500 esztendővel. Több könnyet kivett már ez szívekből, szemekből, mint amennyi habja,

mint amennyi cseppje van a nagy Veres-tengernek. - Aztán szólott ott a sírok fölött a pap. A lelkünkbe néztünk: kik voltak ők, a nyugvók, a dicsőségesek, s kik vagyunk mi?! Aztán megcsillant az ásó....

Viszik őket már az új temető felé, itt nyújtanak kezét egymásnak a régi Illéssyek s azok, kik később aluvának el. Kis ércokporsók fogadják magukba a régi nagyoknak korhadt-porladt csontjait. Hadd pihenjenek ott, álmuk csendes és boldog lehet: elvégezték a munkát, mely rájuk volt bízva. Sírjok felett viraszt minden jóknak a kegyelete!

És én úgy elgondolkozom, hogy igaz: a közért való küzdelem, mint a sas a prédáját, szétszagatja testünk erejét, igaz! de aki e földön, ez életben nemcsak magáért és magának élt, mint az oktalan állat, nem csupán a maga érdekeit hajszolta szünös-szüntelen: annak még nagy idők multán is becsületben van még a pora hamva is; míg az a másik állíthat önmagának égis éró sírkövet, - sírján mégis a feledésnek túskebokra nő.

Mely szépen énekelte ezt meg Csokonai Vitéz Mihály, mikor halálára gondolt ott a homokos Balaton gyönyörű partjain, mikor Tihany verte vissza szíve lágy trilláit;

*„Itt halok meg e sötét erdőben
A szomszéd pór eltemet;
S hogyha majd egy boldogabb időben
Föllelik sírhelyemet:
A mely fának sátorában
Áll együgyű sírhalmom magában,
Szent lesz tisztelt hamvamért.”*

Igaz! Úgy van! A nagyoknak, nemeseknek, igazaknak, becsületeseknek, önzetleneknek szent, drága, becses még a sírjok is!

Török Imre, 1907.

Magyarország belépése a II. világháborúba

Az I. világháború győztes hatalmai 1919/20-ban létrehozták az ún. versailles-i békerendszert. A vesztesek kényszerűségből tudomásul vették a döntéseket, de nem nyugodtak bele, így a békerendszer a reváns, a következő nagy össze-
csapás előkészítője lett. *"Ez nem béke, ez csupán fegyverszünet húsz évre"* - állapította meg Foch marsall francia tábornok. Ez a vélekedés szinte óramű pontossággal beigazolódott.

1933. január 30-án Németországban hatalomra került Hitler Adolf, s ez a weimari köztársaság végét is jelentette. A Figaro című párizsi lap ekkor írta: *"Ez az a szükra, mely az egész világot lánggra lobbanthatja."* Sajnos, ez a jóslat is megvalósult. A náci provokáció, 1933. február 27-én a Reichstag felgyújtása elindította azt a politikát, amely a lebensraum (életter), a herrenvolk (uralkodásra teremtett nép) és ezek gyakorlati megvalósítását a hitleri Németország legfőbb célkitűzésének tekintette. A Führer szeme előtt a harmadik német világbirodalom megvalósítása lebegett.

A fasiszta eszmék terjedése aggodalommal töltötte el a demokratikus berendezkedésű államok politikusait. A közismerten reálpolitikus Churchill úgy ítélte meg a helyzetet, hogy ha átmenetileg is, újra szövetkezni kell a volt Oroszországgal, amely 1922 óta Szovjetunióként szerepelt a világpolitika színterén. Mint később kiderült, ezt a francia és az amerikai politika is hasonlóan ítélte meg, noha a szovjet rendszer is diktatórikus, a hatalmas ország élén álló J. V. Sztálin pedig nem kevésbé veszélyes, mint Adolf Hitler. A nyugati hatalmak politikája bevált. 1945. május elejére az antifasiszta koalíció megsemmisítette a hitleri Németországot.

De térjünk vissza a háború elejére! Magyarország számára a nagy kérdés 1940/41-ben, hogy meg tudja-e őrizni semlegességét, vagy újra csatlakozik valamelyik katonai szövetséghez. Teleki Pál miniszterelnök *"fegyveres semlegesség"* politikája Magyarországnak a háromhatalmi egyezményhez való csatlakozásával meghiúsult. Teleki szerette volna távol tartani hazánkat a háborútól, hogy majd megerősödvé, kedvezőbb viszonyok között érvényesíthesse revíziós törekvéseit. A háborúpárti politikusok, főként a felső katonai vezetés Werth Henrik vezérkari főnökkel az élen, kedvező lehetőségnek tekintették az újabb világméretű háborút arra, hogy Magyarország történelmi jogait érvényesíthesse. Hittek a tengelyhatalmak végső győzelmében. Ezzel magyarázható, hogy elsőként csatlakoztunk az 1940-ben Németország, Olaszország és Japán által létre-

hozott háromhatalmi katonai szövetséghez. Néhány nappal később csatlakozott Csehszlovákia és Románia is, így azokkal is szövetkezünk, akikkel szemben területi követeléseink voltak.

1941. június 22-én a német hadigépezet támadást indított a Szovjetunió ellen. Ezzel egy időben hadba lépett Románia, Olaszország, Finnország és Szlovákia is. Werth Henrik vezérkari főnök június közepén felszólította a minisztertanácsot, hogy mi se tétlenkedjünk: távolmaradásunkkal azt kockáztatjuk, hogy eddigi revíziós eredményeinket is elveszítjük, míg a tengelyhez hű cselekvéssel biztosan visszakapjuk a történelmi Magyarország egész területét. Június 15-én a minisztertanács elutasította Werth Henrik javaslatát, ezért a német támadást követően Magyarország csak a diplomáciai kapcsolatot szakította meg a Szovjetunióval.

Váratlanul érkezett Budapestre június 24-én Molotov szovjet külügyi népbiztos üzenete, amely szerint a Szovjetunió elismeri a II. bécsi döntést, és a Romániával szembeni további magyar követeléseket is jóindulattal kezeli. Bárdossy miniszterelnök erről sem a minisztertanácsot, sem a kormányzót nem tájékoztatta. A főtisztek ekkor a németeken keresztül próbálták nyomást gyakorolni a kormányra, egyelőre sikertelenül. Hivatalos felkérés helyett csak egy besztott tábornok üzenete érkezett meg, mely szerint a németek nem elleneznek a magyar részvételt, sőt minden önkéntes felajánlást elfogadnak, de azt nem fogják kérni.

A hivatalos német vezetés - Hitlerrel az élen - „vonakodó szövetséges”-ként emlegette a magyarokat, tudták, hogy újabb követeléseink lehetnek. Hitlernek a magyar emberekről alkotott véleménye ez volt: *"Tömegeit tekintve... ugyanolyan lusták, mint az oroszok... természetüknél fogva a sztyeppék emberei."* Papan a nürnbergi perben azt vallotta, hogy *"A Führer Magyarországot a későbbiekben megszállás révén a birodalom részévé akarta tenni, szolgálóemberekként élnének a német birodalomban."* Hitler Európában értelmetlennek látta a kis államok létezését.

A villámháború sikerében bízva tehát a háború elején a németek nem számoltak Magyarország részvételével, annál inkább gazdasági közreműködésével. Az egyre több szállítandó élelmiszer teljesítését csak a beszolgáltatási rendszer szigorításával tudtuk megoldani. Az ipari nyersanyag biztosítása is egyre nehezebbé vált; 1942-ben már a bauxittermelés 90%-a, az olaj 50%-a Németországba került. A német tartozás így állandóan nőtt, 1942-ben már 1,5 milliárd márkára rúgott.

A magyar vezetés álláspontjában egy váratlan, mindmáig tisztázatlan esemény idézett elő fordulatot. 1941. június 26-án légitámadás érte Kassát és a Kárpátaljáról Budapestre tartó gyorsvonatot Rahó térségében. A támadó gépek hovatarozásáról többféle feltevés látott napvilágot. Az első jelentések szovjet gépekről szóltak. Valószínűbb, hogy német gépek szovjet felségjelzéssel provo-

kációt hajtottak végre. Ezt a háborús bűnösök nürnbergi perének tárgyalásán több (német és magyar) tiszt erősítette meg. Krúdy Ádám vadászpilótával üldözni kezdte az elkövetőket, s azt állapította meg, hogy a tengelyhatalmak gépeinek megkülönböztető sárga körére volt ráfestve a vörös csillag, de közelről a német felségjel is látható volt.

A provokáció idején Horthy Miklós kormányzó Kenderesen tartózkodott, ott kereste fel őt Szombathelyi Ferenc vezérkari altábornagy. A kormányzó már aznap délután deklarálta a hadiállapot beálltát, s azt a kormány is jóváhagyta. Másnap a parlamentben *"a honatyák hosszan tartó, élénk éljenzéssel és tapsal fogadták a hadüzenetről szóló bejelentést."*

A támadásra kijelölt seregrészek 1941. július 1-jén lépték át a magyar határt. Hadseregünk létszáma 40 ezer fő, parancsnoka Szombathelyi Ferenc altábornagy volt. Július 9-étől német parancsnokságnak alárendelve 2000 km mélységben, a Donyec folyóig nyomultak be a Szovjetunió déli területére. A hadműveletek négy hónapja alatt négyezer fős veszteséget szenvedtek. A magyar honvédek levelei egyre szomorúbb hangulatúak voltak: *"Távol Oroszországból, ahol az ember élete nagyon olcsó"...*

1941-ben Magyarország ahhoz is hozzájárult, hogy az itt élő németek közül a Waffen-SS 20 ezer főt toborozhat. A Waffen-SS feladata a náci *"új rend"* Európára való rákényszerítése volt. Azért hozták létre, hogy bizonyos feladatokra a Führernek legyen kipróbált külön alakulata.

Nagy-Britannia a Szovjetunió elleni hadba lépésünket nem nézte jó szemmel, bízott abban, hogy a csapatokat néhány hónap múlva visszavonják. 1941 végén azonban - szovjet sürgetésre - hadat üzent Magyarországnak. Magyarország 1941. december 12-én az USA-nak is hadat üzent. Rooseveltnak ezt nem vehette nagyon komolyan, mert csak hónapok múlva terjesztette a kongresszus elé.

Magyarország e hadüzenetekkel az angol és amerikai légierők támadásainak tette ki magát.

1942 januárjától Hitler már fokozott részvételt követelt, hiszen 1941 végén a német támadás Moszkva alatt elakadt, sőt a Zsukov marsall vezette ellentámadás visszavetette néhány száz kilométerrel. Ekkor Ribbentrop német külügyminiszter Budapestre érkezett, s az egész magyar haderő (28 hadosztály) bevetését sürgette a keleti fronton. Ezt a magyar vezetés túlzottnak találta, hivatkozva a minket fenyegető román veszélyre is. Ribbentrop ekkor ígéretését fenyegetésre váltotta. A részletek megbeszélésére a vezérkari főnök, Keitel tábornok érkezett Magyarországra. Ekkor állapodtak meg abban, hogy az 1942 nyarára tervezett nagy német ellentámadást a 2. magyar hadsereg 200 000 fős létszámával segíti. A Don mentén kijelölt harcvonalon északon a magyar, közben az olasz, délen a román hadsereg helyezkedik el. A 2. magyar hadsereg

élére Jány Gusztáv vezérezredest állították. A szövetséges alakulatok valamennyien német katonai parancsnokság alá tartoztak. Ennek a magyar seregnek a többségét kitevő alföldi, főleg paraszti származású katonáit ünnepélyes külsőségek között búcsúztatták a debreceni reptéren. A miniszterelnök többször hangsúlyozta, hogy ők *"a mi háborúnkba indulnak"*. Szívszorító látvány volt a fejkendő anyák, feleségek, gyermekek sírása, a búcsúzkodás. Innen a vasútállomásra mentek, ahol szerelvények sora várta a frontra indulókat. A repülőtéren valamennyi debreceni középiskola diákjait kivonultatták, így lehettem magam is - a Református Gimnázium 12 éves tanulójaként - e szomorú, soha nem feledhető esemény tanúja.

Mindenki tudja: a 2. magyar hadsereg katonái a magyar hadtörténelem legnagyobb tragédiáját szenvedték el a Don mellett.

Dr. Kiss Kálmán nyug. tanár

Morzsák

*„Borzalmak típtort országútján,
Tetőn, ahogy mindég akartam,
Révedtem által a szörnyüket:
Milyen baj esett a magyarban
S az Isten néha milyen gyenge.*

...

*Aztán rossz szivemből szakajtván
Eszembe jut és eszembe jut:
Szívemet a puska zúzta,
Szememet ezer rémség nyúzta,
Néma dzsin ült büszke torkomon
S agyamat a Téboly ütötte.
S megint élek, kiáltok másért:
Ember az embertelenségben.”*

Ady Endre: Ember az embertelenségben (részlet)

Így történt

(Egy szemtanú feljegyzései a II. világháború helyi eseményeiről)

A következő írás Czízi István kőművesmester (ő találta a kéziratot) és Kovács József konzervipari mérnök, gyűjtő jóvoltából jelenhet meg idei kalendáriumunkban.

A feljegyzéseket Süveges Zsigmondné Janó Róza kisújszállási parasztasszony készítette 1924 és 1952 között. A naplószerű feljegyzés töredékes, időjárásról, gazdasági munkákról, városi eseményekről, háborúról, tsz-szervezésről szól. A szerző személyéről nagyon keveset sikerült kideríteni, talán a kalendárium szorgalmas olvasói közül lesz, aki ismerte őt, és informálni tud bennünket.

1893-ban Kisújszálláson született, valószínűleg kenderesi illetőségű volt a férje. Földjük volt Kenderesen és Kisújszálláson is. Módos gazdálkodó család lehetett az övék. Kisújszálláson a mai Szabadság utca 7. sz. házban éltek (Mikes utca sarka). 58 évesen, 1951. október 3-án halt meg.

Feljegyzéseiből az 1942. évi írását és 1944 őszi jegyzeteit idézzük fel, amelyben a város második világháborús történéseiről ír. Írása egyszerű, objektív, ki-fejező, hűen adja vissza a háborús állapotokat.

Dr. Ducza Lajos

Naplótöredék

1942.

Január hideggel és hóval köszöntött be, mely első két héten többnyire esett, most igen hideg van. 7-én voltak itt a gabonalapot elszámloló hatósági közegek. 6 katona és 3 civil, minden rendben volt. 16-án vastag hó az utakon, földeken és 12 fokos hideg van. 18-án egészen hidegre fordult az idő, fagyhullámot kaptunk, 20-22-26-28 fokos és 24-én már 30 fokos hideg volt. 25-én enyhült és egész nap havazott. Nagyon sok hó van mindenfele, ez a hónap igen hideg volt, a nagy hó még nem olvadt el.

Február 1. hideggel köszöntött be. 2-án szintén hideg van, bár délelőtt napos az idő. 6-án sok hó esett, igen hideg van, 10-én egész éjjel és nappal esett a hó, hordta, pustolt, nagyon rossz idő volt. A köves utak takarításához kivezényelték az embereket, egész hétszámra hányták a havat. Utána hideg az idő, majd 27-én kezdett olvadni a hó, már csak a földutakon lehet szánon menni. 25-én eső csapkodott, másnap hidegebb, szeles az idő, olvadni most is olvad.

1944.

Szeptember 1. elég jó napos idővel kezdődött. 2-án ide mihozzánk is szálláltak egy menekült házaspárt. A német katonasággal jöttek együtt és azoknak az oltalmok alatt álltak. 3-án vasárnap vásár van, nagy a felhajtás a jószágból. 10 órakor megszólalt a sziréna, a vásárt széjjeloszlatták, nagyon sok bombázógép átrepült, akkor bombázták Pusztakengyelt, a nagy dörrenések idáig hallatszottak.

Itt volt nálunk egy kazári fiatal ember vendégségbe (Galló Károly). Este fele nagy zivatart kaptunk, igen nagy porfelleg jött, orkánna fajult a szél, fákat kitördelt, és egy kevés eső esett. Már ebbe a hónapba érezhető volt, hogy nem messze folyik a háború. A határoknál állt az ellenség, bár itt még mindenki dolgozik rendesen, egyre kapják az emberek a behívókat, feszült volt a helyzet. A cséplés nem haladt, a hatóság rendelete szerint míg mindenki le nem aratott, nem lehetett csépelni. Ennél fogva augusztus elején indultak meg a gépek, mégpedig a hatóság által kijelölt részeken. Szeptemberben még egyre folyt volna a cséplés, de hol az üzemanyag, hol munkás nem volt, úgy hogy nagyon sok asztag csépeletlen maradt. Nekünk is szept. 15. volt a cséplés Kenderesen. Itt pedig a Gyalpáron 20-a után mindjárt jött a tengeritörés, először Kenderesen, azután itt a Gyalpáron, napraforgószedés, de a közbe jött események miatt minden munka félbemaradt. Így maradt egy csapat tengeri töretlen, mag, here, köles vágtalan, napraforgó szedetlen, méznád szedetlen Kenderesen.

1944: a cséplést nem tudták befejezni, a határba mindenfele ott voltak a nagy asztag búzák. Rendkívül elszaporodtak az egerek, úgyhogy mikor 1945 tavaszán csépeltek, zsákszámra jöttek az egerek a termény helyett. Egy embernek lett egy zsák árpája és két és fél zsák egere, a harcok után ilyenek voltak a viszonyok.

Szept. 27-én mentek innét el az ukrán menekültek, a németek ismét Egerbe mentek, onnan pedig Bécsbe mennek. Úgy mondták, nagyon bánatosak voltak, hogy menni kellett, mi is szerettük őket, jó emberek voltak. Még akkor este beállt egy teherautó két német katonával, itt voltak két nap, azután ezek elmentek. 30. este két német tiszt jött ide aludni. Itt jelölték ki nekik a szállást. Ezek reggel tovább mentek, most egy ideig nem volt katonánk. Hozzáfoglunk az őszi takarításhoz, bár minden nap van légiriadó, itt mennek a gépek, a bunkerbe várjuk a riadó végét.

Október 1-jén vasárnap a házcsoportokat összehívták az iskolába, és a háztömbparancsnok egy csomó rendeletet felolvasott, hogy mihez tartuk magunkat, és mindnyájunkat beosztottak, nőket is nemzetőrnek. Ezen a napon szép őszi napos idő volt, ezen a héten már közelednek az oroszok. A 48. hadkiegészítő

már menekül, a berendelt kocsikat megpakolták, és elindultak Sárbogárdra.

Ezen a héten már egymást érték a civil menekült kocsik, mind közelebb éreztük a háború szelét. Szombaton 7-én menekül a csendőrség, rendőrség, hatóság, bíróság, postahivatal. A mi szekereinket is odarendelték a csendőrséghez. Megkezdődött a pakolás reggel, és este indultak el. Úgy volt, hogy Abonyba mennek, de bizony még a Dunántúlra is elmentek Nyergesújfaluig. Úgy, hogy három hét múlva jöttek vissza a szekerek. Fegyverneknél és Kendesresnél belejöttek a frontba. Ott aztán az oroszok mindenkitől elvették a szerket, lovat. Gyalog jöttek haza az emberek. Akkor szombaton reggel már a magyar katonaság jött visszafele a Kárpátokból, jóformán fegyver nélkül, és mentek Túrkevinek. Délután, hogy nagyobb legyen a zűrzavar, visszarendelték őket, és mentek a Tiszának, megrendítő látvány, a katonaság és a menekültek szekerei egymás hegyén-hátán mennek megszakítás nélkül Szolnok fele. Mindenféle a nagy fejtelenség uralkodik, és még hozzá akkor délután kaptuk az első bombatámadást, úgy 12 óra után megszólalt a sziréna, majd egy óra múlva lefűjták. Itt repültek a gépek. 2 óra körül hirtelen itt termett három repülőgép és egymás után dobta le a bombákat. Ember, jószág és épületkárok lettek, mindjárt az első támadáskor. Engem a KIE házánál az utcán ért a támadás, a legközelebbi házba beszaladtam, most már elmentek a gépek, visszamentem a csendőrséghez megnézni az indulást. Este 6-kor mentek el Kendesres fele a földúton. Most már magunkra maradtunk ketten Rózsikával a nagy bizonytalanságban, már csak ruhástól feküdtünk le, minden eshetőségre készen. Aludni nem tudunk, éjfél után arra lettünk figyelmesek, hogy a Túrkevibe vezető országúton nagy dübörgés, zaj van. Nyugtalanok voltunk, mi lehet az. Végre jöttek arról emberek, az ablakon kiszóltam és megkérdeztem a nagy zaj okát. Azok mondták, megjött a segítség, kétezer német tank jött Lionból (Franciaország). Kicsit megnyugodva lefeküdtünk és aludni próbáltunk. Ezen a szombaton már egész nap hallottuk az ágyúdörgést. Másnap vasárnap, 8-án végeztük a rendes munkánkat a ház körül, bár mindég közelebb és szünet nélkül szóltak az ágyúk. Hozzáfogtunk a főzéshez, mindjárt reggel csirkét kopasztottunk, még másik két szomszéd is itt főzött, hogy minél gyorsabban menjen minden. (Nánási Sándorné Barát Erzsébet, Karsai Albertné Fekete Mariska is). Fél tíz órakor kezdik befele lőni a várost. Szaladtunk az óvóhelyre, a közelben nagy csattanások, a kiskonyha ablakba két karika kitört. Most hirtelen repülők jönnek, bombát dobtak, egy a mi kisebb ólunk hátamegett esett le, összetörte a tetőt, kilyukasztotta az ól hátulját, az összes tapasz leomlott, a kerítés két szakasz össze-vissza tört. Az ott lévő disznó légnyomást kapott, kibírta, de nem hízott meg.

Azután egymás után jöttek a gránátok, kettő is közel esett le a ház végéhez, ablakok kitörték. Mostmár nem igen mertünk kijönni az óvóhelyről, csak ott hallgattuk a nagy csattanásokat. Közben a harmadik szomszédban kigyulladt egy ól, két boglya széna. Néhány bátrabb ember hozzáfogott oltani, de sűrűn félbe kellett hagyni, annyira lőttek befele. A harc egyre tart, a Sajó kutya megijedt, beugrott a kerítésen láncostól. Kiszaladtam kiszabadítani. Körbe egyre sűrűbben jöttek a lövések. Nehéz órák voltak, enni senki sem kíváncsozott. Este fele átjött Steuner Mátyás szomszéd megnézni, hogy vagyunk. Szegény megjárta, a német tankból rálöttek, szerencsére nem érte, de nagyon megijedt, ő mondta, hogy az orosz gyalogság itt van a lógókert előtt, megdöbbsentett ez a hír bennünket. Nemsokára megkezdődtek az utcai harcok, most már közel halaltzott a kispuskalövés, géppisztoly, gépfegyver minden szólott. Közben a tankok lőttek, borzalmasan halasztott a Sztalin orgona hangja, a föld mozgott velünk. Mink lent az óvóhelyen remegve vártuk, hogy mi lesz velünk, minden nagyobb csattanásnál összebújtunk, a kisgyerekeket magunk elébe vettük. Közben beesteledett, elhelyezkedtünk. Az óvóhelyen hatan voltunk, én magam, Rózsika leányom, Nánási Sándorné Baráth Bözsi, Karsai Albertné Fekete Mariska, két kislány Bertike, Pistuka. Úgy volt, hogy az éjszakát ott töltjük, de odajött Albert szomszéd és mondta, hogy elviszik a kisgyerekeket Orosék a pincébe. Elmentek, hárman maradtunk, egészen beesteledett, setét lett, elcsendesedett a harc



Süveges Zsigmondné egykori háza

is. Később utánok mentünk a pincébe, valahogy féltünk már itt maradni magunkba, ettől kezdve egy hónapig egyik pincéből a másikba mentünk, le nem vetkőztünk, csak úgy ülve aludtunk egy-egy keveset. Mindenkit megtörtek, megöregítettek a következő hetek, nehéz idők jöttek ránk, de a jó Isten kegyelme megőrizte és megtartotta mindnyájunkat. Egy-egy pincébe 20-25-en is voltunk. Október 8-án vasárnap estefele a város keleti felébe már be is jött az orosz katonaság. Hétfőn reggel úgy 8 óra fele Túrkevi felől jöttek megszakítás nélkül egész nap autó, kocsik, lovasok, gyalogosok, tankosok. Még elég kíméletesen bántak a lakossággal, a gyerekeket kivételesen mindnyájan nagyon szerették, bár üldözték a nőket, de legtöbbször rendes és komoly ember volt.

A tiszt urak is szigorúan vették őket, és erősen tiltva volt a nők üldözése, bár a részeg katonák nagyon vesztettek voltak. A harcok tovább folynak, a temető, nyárfaerdő, a sziget mind tele van ágyukkal, tankokkal. Keresztül lőttek a fejünk felett, a kenderesi utat verették, meg a szörfői oldalt verették, ott még hetekig ott voltak a németek, sőt 13-án pénteken vissza is jöttek. Úgy 10 óra tájba csúnya harc folyt, erősen belőtték a városnak ezt a részét, ahol mi lakunk, csak úgy remegett velünk még a pince is. Nekünk is még a megmaradt ablaküvegeket mind kivitte a légnyomás, a kerítést még jobban összetörték. Vagy két nap tartották magokat a fél városba a németek, de visszajöttökkel nagyon sok kárt csináltak. Akkor lőtték össze és égett le a templomunk, az iskolánk, óvodánk. Polgári iskola, sok nagyon sok magánház, a városháza díszterme, gimnázium fél sarka. Utána az oroszok is vadabbak lettek, raboltak, pusztítottak a lakásokba. Megették az aprólékot, különösen a kacsákat szerették nagyon, be voltak szállásolva a trének, utána a lovas kozákok, ezek az összes zabot, szénát megetették, illetve elpocsékolták. Azután jöttek az autósok, itt nálunk kapitányok voltak elszállásolva. Ezek nov. 8-án Sztalin ünnepélyt rendeztek. 35 személyre meg kellett teríteni, süteményt csinálni. Az orosz nővel ketten csináltuk, a tiszturak itt vacsoráztak, mulattak, tangóharmonika mellett táncoltak, sok bort elfogyasztottak, berúgtak. 5 orosz nő is itt mulatott velük. A konyhába a legénység itt, ezek is berúgtak, veszekedtek, mi nők idejébe elmentünk itthonról, a berúgott katonákat fegyveres őrség hordta el, ez a csapat három napig volt itt. Mikor elmentek, utánok a tankosok jöttek, ezek már 8 napig voltak itt, nálunk egy ezredes lakott, itt volt a tiszt konyha, a tiszt urak ide jártak étkezni. Egy nagy tank is itt állott a kiskonyha előtt, az ezredes úrnak két autója, sofőrök, tisztiszolga, két szakács ezek mind itt laktak. Sok bort elfogyasztottak, minden nap birkát vágtak, közbe hízót is, ettek-ittak. 5. nap hogy itt voltak, egy generális is itt ebédelt, nagy magas, idősebb ember, elég rokonszenves kinézésű. Míg az ebéd tartott, 4 tiszt úr állt posztolt a ház előtt, mikor az ebéddel végeztek, nagy tanácskozás volt, igen sok tiszt jött ide. Mikor nyílt az ajtó, láttam, hogy térképpel van tele az asztal, a kanapén ült a ge-

nerális, vele szemben egy karszéken az ezredes, a többi tiszt félkörbe álltak az asztalnál. Úgy 5 óra hosszat itt volt a generális, azután autóba ült kísérőivel. Elment, közbe pedig a sofőrök itt a másik szobába ebédeltek, és dicsekedtek nekem, hogy ők ugyanazt esznek, amit a generális, de a magyar katonaságnál az nem úgy van. Azt hiszem ők nálunk sem otthon. Itt könnyű nekik, mert a miénket ették. A generális távozása után az itt maradt tiszt újra ebédelt, ettek-ittak, és igazán vígan voltak. Úgy látszik jól sikerült a szemle. Míg a tankosok itt laktak, éjjel-nappal patrol (poszt) állt a ház előtt. Nov. 17. este tovább mentek. Ezek igen jó katonák voltak, a tisztekkel együtt, míg ezek a katonák itt voltak, minden nap esett az eső. Ebbe az évbe nálunk még egyszer volt katonaság. Estefele bejött egy autó. Egy tiszt volt a sofőrjével, itt aludtak. Reggel tovább mentek. Azután mindég kevés katonaság volt a városba, ebbe az utcába nem szállásoltak. A karácsonyi ünnepek csendben elteltek, az idő hidegre fordult, felfagyott.

1945.

Január 1-je hideg, szeles idővel köszöntött ránk, majd utána egészen hideg lett, erősen fagyott. Január hónapban hideg volt, 15-én Zsiga fiam hazajött Budapestről egy barátjával, aki a Dunántúlra való, Somogy megyébe, Osztopán községbe.

Arra fele nem lehet még hazamenni, még mindig nem foglalták el Pestet. Ők a kőbányai részen laktak, azt még 3-án elfoglalták az oroszok, 10 napig még ott voltak, azután hazaindultak, sok viszontagság után tudtak csak idáig eljutni. Az a barátja is lakatos mesterségbe dolgozott, de még is a jó Isten haza segítette őket. 10. hó esett. Pál napkor hideg borult idő van, ez elég hideg hónap végéig.

28-án átmentünk Kenderesre gyalog, a kövesúton, nagy hó van Február 1. szintén hideg, borongós, havas időjárás. 2. borult az idő, 8. enyhült, a hó elolvadt.

14. Zsiga, Dezső odaát vannak Kenderesen disznótorba. Szeles, napos idő következik, a hó elolvadt. Tavaszias az idő.

Süveges Zsigmondné

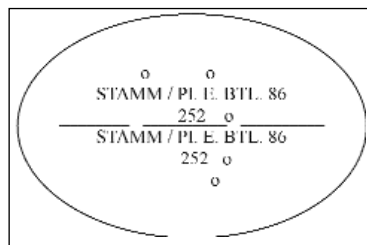
(A szerző írását szöveghűen közöltük. - Szerk.)

Sírjaik hol domborulnak?

A múltnak kútja igen mély; ezzel az írásommal én ameddig mertem és ameddig az erőm engedte, leereszkedtem bele. Írásomban azt kívánom pontosítani, hogy a második világháborúban Kistújszállás város és határa területén elesett német és orosz katonák sírjai hol domborulnak?

Soraim megírásához nagy lökést adott Csízi István és dr. Tóth Albert története, melyet részletesen leírok az utókor számára.

Csízi István ács- és kőművesmester. Az 1990-es években a helyi gimnázium földemét újították fel. Itt talált egy szemmagasságban lévő gerendán papírba csomagolva egy német katonai azonosító plakettet. Lerajzolva így nézett ki.



Anyaga rozsdamentes acél. A lukak a hozzá használatos zsinór helyei, közepesen a három vízszintes vonal három átvágást jelöl. Ha meghalt a katona, a bajtársa a plakettet széttrökte, egyik felét a katona nyakában hagyta, a másik felét az egysége Berlinbe továbbította közölve, hogy milyen helységről esett el a bajtársuk. A számok, betűk alapján tudták, ki halt meg, így veszteséglistára került.

A megtalálás után évek teltek el, költöztek, elveszett, majd 2007-ben megtalálta Pista, és mivel tudta, hogy én érdeklődöm a régi dolgok iránt, elhozta. Levelet írtam az MTV *"Sírjaik hol domborulnak?"* című adásnak, és pár napon belül a német hadisírgondozó egyik munkatársa leutazott, elkérte a plakettet, mert mint mondta, ezt beazonosítani csak Berlinben tudják. Ha már itt volt, beszéltem neki az *"Emlékkönyv a II. világháború kistújszállási áldozatairól"* című kötetben lévő cikkről, mely Georg Rieser német katona sírjáról szól. Azt mondta, hogy a fenti katona földi maradványait évekkal ezelőtt exhumálták másik három katonával együtt, és az Alföldön kialakított német katonai temetőbe vitték. A sírjelét itt hagyták, de a maradványokat elvitték. Ezt megerősítette Sipos Lajos is, aki megbízottként ott volt az exhumálásoknál.

Megmutattam neki a II. világháborús emlékművet, rajta a 26 osztrák és német katona nevével, akik a városkörnyéki harcokban estek el. Felvettem, hogy vajon honnan tudták az arra illetékesek, hogy ezek a katonák itt estek el? Azt mondta, hogy valószínűleg az ő nyilvántartásuk alapján.

Lefényképezte az emlékmű ezen részét és elment. Egy idő után telefonon visszajelezte Csízi Istvánnak, hogy a katona neve Grüber volt, egy ellátó század tagja. Mivel a gimnázium a háború alatt német katonai kórház volt, itt volt mint sebesült, vagy mint az ellátásban résztvevő katona. Berlinből azt jelezték vissza, hogy ezen a tájon tűnt el. A veszteséglistán nem szerepel, mert ha meghalt volna, úgy csak a plakett fele került volna elő. A megtalált plakett viszont egész volt. Lehet, hogy életben maradt. A plakettjét elrejtette a padláson, lehet, hogy ő véget vetett a háborúskodásnak, papírokat, ruhát szerzett és megszökött.

A korabeli református halotti anyakönyvben dr. Sípos István lelképásztor 1944. október 8-án - mikor a halálesetük volt - négy német katonáról ír feljegyzést.

151 sorszám alatt: 12/SS. Pol. Rgt. 2./115. Temetés 9-én

152 sorszám alatt: 8/SS. Pol. Rgt. 2./130. Temetés 9-én

153 sorszám alatt: 1/Pol. Pz. ABW. ABT. 109. (169.) B. Temetés 9-én

154 sorszám alatt: FELDWEBEL FRIEDRICH GÖDECKE 2800... Temetés 9-én.

A 151, 152 sorszám alatti beírás jelentése *"nem azonosítható katona/ferfi. Halál oka, utcai harcban elesett."* Jegyzet rovatban megjegyezve *"halotti plakettje megőrizve"*. A 153 sorszám alatti katonánál is az van beírva, hogy a *"halál oka..."* stb. A 154 sorszám alatti katonánál, hogy tankban elégett, neve egy nála lévő félig elégett levél borítójáról idemácsolva, boríték és levél megőrizve. Oda van még írva, hogy egyházi szertartás nélkül eltemetve október 9-én. Arról nem találtam írást, hogy hová lettek eltemetve. Azt viszont tudjuk, hogy a városban és a külterületen ideiglenesen ott temették el az elhaltakat, ahol megtalálták őket, árokparton, udvarokban, tanyákon.

A harcok csitulásával vagy elmúltával aztán a civil halottakat a temetőbe eltemették, de előfordult olyan is, hogy golyózáporban temettek. 1945 kora tavaszán belügyminiszteri utasítás jött le a megyékhez, onnan a települések polgármestereihez, hogy a harcokban elesett katonákat össze kell gyűjteni, ideiglenesen sírjaikból exhumálni kell, és díszes sírhelyet kell nekik kialakítani, közös sírba kell őket eltemetni.

Díszes sírhelyet azonban csak a szovjet katonák kaptak. Két sírhely lett kialakítva a szovjet katonáknak. A díszes sírhely a Polgármesteri Hivatal kertjében, a jelenlegi II. világháborús emlékmű helyén volt. Itt egy nagy beton szarkofágot csináltak, ide temették a tiszteket, tiszthelyetteseket, akiknek valószínűleg volt azonosító plakettjük. Az ő nevük márványtáblára fel van vésve rendfokozatuk feltüntetésével (ez ma is megvan a déli temetőben az emlékmű hátoldalán). Harmincnégy név van felsorolva. Dr. Ducza Lajos polgármestere alatt vitték az eredeti helyéről a szovjet emlékművet a déli temetőbe a jelenlegi helyére, és állították fel az ő polgármestere alatt a II. világháborús

gyönyörű emlékművet. Rátaláltak a lezárt szarkofágra. Felbontani nem merték és nem is akarták, keresztbe két nagy teherbírású vasbeton gerendát helyeztek el rajta, és erre van építve a II. világháborús emlékmű. Ugyancsak dr. Ducza Lajos mondta el nekem, hogy ő még beszélt azzal a temetőszósszal, aki az elesett katonák exhumálásában részt vett, illetve a szarkofágba való elhelyezésnél segédkezett. Ő elmondta, hogy a fellelt szovjet és német katonák holttesteit ide, ebbe a szarkofágba temették el, és utána vasbeton tetővel végleg lezárták.

Mint kisgyerek ebben az időben én is jártam arra, emlékszem, hogy egy szovjet katona - valószínűleg magasabb rangú tiszt - horganyzott lemez koporsója volt ott a gyepen, a bal lábánál a lemezkoporsó be volt szakadva, és kilátszott a csizmája orra.

Még egy sírhelyet alakítottak ki, ezt a déli temetőben ott, ahol az emlékmű van, ide egy külön kis sírkövet tettek, mely ma is ott van a nagy emlékmű előtt, ráírva:

DICSŐSÉG A NÉVTELEN SZOVJET
HŐSÖKNEK

Valószínű, hogy az ötvenkét elesett kiskatona, akiknek nem volt azonosító plakettje, ide van eltemetve.

A déli temetőben a szovjet emlékmű oldalában, attól nyugatra kb. 20-25 méterre van egy kb. 120x56 cm magas és széles sírkő. Felirata:

AZ IMPERIALISTA HÁBORÚ
ÁLDOZATAI
1940-44

Itt található ma is a már előbb említett Georg Rieser német katona sírjele. Innen vitték el az exhumálás után a német katonák földi maradványait. Sipos Lajos szerint nem négy katona maradványát, hanem mintegy tizenegyet. Azt állítja, hogy a fenti sírkő mögött kb. 6 méter szélességben és legalább 10-15 méter hosszúságban további német katonák nyugszanak, de rájuk már 25 év után rátettem.

Az elesett magyar katonákat két közös tömegsírba temették el ugyancsak a déli temetőben. A két sír egymás mellett van a Határ út felőli középső temetői út jobb oldalán a kövesúttól kb. 50 méterre. A katonák zöme névtelen.

Az egyik sírban Csillag János 32 társával együtt nyugszik - csak az ő neve ismert -, a másik sírban: Bakonyi Béla zászlós

Németh László zászlós
Szenczy Sztekló Aladár főhadnagy
Túri József szakaszvezető

nyugszik 26 névtelen katonatársával. A sírkövön a fenti négy név van feltüntetve. Fent leírtakon túl bizonyára vannak még a város területén és a hatá-

rában jeltelen sírokban nyugvó magyar és más nemzetiségű katonák, mint azt az alábbi esetben leírom.

Dr. Tóth Albert elmondta, hogy a kertesomszédja Monoki Sándor volt, akinek a kapuja a Viola utcára nyílik. Ő mondta el a történetet Bercinek, mikor már gimnazista lett, többször is.

1944. október 20-án délután egy órákor német gépek bombázták a város keleti részét. Idős Monoki Sándort repülőbomba ölte meg a házuk udvarán. Az udvaron volt még három fiatal orosz katona. Az egyiknek a jobb bokáját egy szilánk pozdorjává zúzta. Bekötötték és éjszakára Berciék disznóóljába fektették le (Berciék kint voltak tanyán a jószágokkal együtt). Reggelre elvérzett. Monoki Sándor és a két orosz katona Berciék udvarán az udvarláb szögletébe temette.



A német hadisírgondozó egyik munkatársa és Csizi István

Bercinek a szomszéd megmutatta a pontos helyet is. Berci elhatározta, hogy egyszer majd kiássza. Erre 1971 októberében került sor. A katonát hanyatt fekvé temették el. Mikor Berci leásott, az ásója a csontváz homlokcsontjában állt meg. A jobb lábas bakancsban ott voltak a szilánkok, a bakancs szét volt szagatva a repeszekről. A bordák között egy Komszomol-jelvény volt. A ruhája bal zsebében mahorka és orosz újság, meg egy kis bicikli-lámpaégő volt vezetékkel. Zsoldos tanár úr is odakerült az exhumáláshoz. Egy elemmel kipróbálták a kis égőt, egy pillanatra felizzott és kiégett, mintha jelt adott volna a halott az élőknél. Bejelentették dr. Z. Tóth István VB-titkárnak, aki intézkedett, hogy egy kis gyermekkoporsóba tegyék a csontokat és a déli temetői szovjet sírhely bal oldalába, nem mélyre ásva lett eltemetve az ötvenharmadik szovjet katona.

Nyugodjanak békében.

Kovács József

„Jobbra tarts, balra előzz!” - 70 éve

A ma élő kistűszállási idők közül is kevesen emlékeznek arra, hogy Magyarországon csak 1941 óta van a korábbi bal oldali helyett jobb oldali közlekedés. A hagyományos bal oldali közlekedés még a világ 56 országában van meg, és a világ útjainak egy-negyede bal oldali közlekedésre épült. Ezen országok zöme korábban brit gyarmat volt. A hagyomány szerint a napóleoni háborúk idején francia nyomásra történt meg Európa nagy részén az átállás.



Magyarország a kontinensen utolsó előttiként tért át a jobb oldali közlekedésre. Az utolsó ország Svédország volt, ahol csak 1967. szeptember 3-án történt meg a váltás. Angliában bal oldali közlekedés maradt. Érdekes, hogy az első világháború alatt Ausztria egyes tartományaiban jobb, más régióiban a bal oldali közlekedés volt elfogadott, ami egy ilyen kis országban egyedülálló. Ausztria végül 1938. szeptember 19-étől, Csehszlovákia 1939. május 1-jétől tért át a jobb oldali közlekedésre Hitler bevonulása után.

A magyar közlekedési tárca 1939 júniusában döntött az áttérésről, de ez a háború miatt két évet késett. Az 1941. június 26-i 187000/1941 BM-rendelet szerint az áttérés két lépésben történt. Július 6-án hajnali három órakor Budapestet és környékét kivéve az egész országban, november 9-én hajnali háromkor pedig a fővárosban és környékén tértek át a jobb oldali rendre. Az eredményt előre hírelték az újságokban, plakátokon, és az iskolásokat is hetekig készítették fel a változásra. Az áttérés 12 millió pengőbe került és zökkenőmentesen történt. Ehhez az is hozzájárult, hogy ebben az időben nagyon kevés gépjármű járt az utakon. Sürgette az áttérést az is, hogy a Magyarországhoz visszacsatolt területeken már jobb oldali közlekedés volt, így nem maradhatott meg az országon belül a kettős állapot. Ma már azon csodálkozunk - ha Nagy-Britanniában járunk - hogy ott még mindig bal oldali közlekedés van, és hogy a gépkocsikban jobb oldalon van a kormány. Elég szokatlan is a változás a kontinensről a brit szigetekre autózóknak és viszont.

Dr. Ducza Lajos

Megalakult az új képviselő-testület

2010. október 3-án Kisújszálláson is lezajlottak a helyhatósági választások, melyen a lakosok a polgármester, illetve a képviselők személyéről döntöttek.



A képviselő-testület tagjai

Polgármester: Kecze István (FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör)

Alpolgármester: Tatár Zoltán (FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör)

1. választóker. Tuka Antal (FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör)
2. választóker. Tatár Zoltán (FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör)
3. választóker. Dr. Ducza Lajos Mihály (FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör)
4. választóker. Molnár Imre (FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör)
5. választóker. Gönczi Károly Csaba (FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör)
6. választóker. Nagy István Zoltán (FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör)
7. választóker. Szepesi Jenő (FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör)
8. választóker. Demeter Jánosné (FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör)

Kompensációs listáról a képviselő-testületbe került személyek:

Nagy Lajosné (JOBBIK)
 Dr. Malatinszky András (Kj. Polgárőrség)
 Máthé Zsolt Lajos (MSZP)

Az önkormányzat bizottságainak tagjai:**Ügyrendi és Jogi Bizottság**Elnök: *Dr. Ducza Lajos Mihály*

Képviselő tagok:

*Demeter Jánosné**Molnár Imre***Pénzügyi és Gazdálkodási
Bizottság**Elnök: *Nagy István Zoltán*

Képviselő tagok:

*Gönczi Károly Csaba**Máthé Zoltán Lajos**Szepesi Jenő*

Nem képviselő tagok:

*Kolics Károly**Oláh Balázs**Tóth József***Művelődési, Oktatási és Ifjúsági
Bizottság**Elnök: *Gönczi Károly Csaba*

Képviselő tagok:

*Demeter Jánosné**Nagy Lajosné**Tuka Antal*

Nem képviselő tagok:

*Janó Lajos**Szabó Tamás**Dr. Vincze Sándor***Környezetvédelmi, Vízgazdálkodási
és Mezőgazdasági Bizottság**Elnök: *Szepesi Jenő*

Képviselő tagok:

*Dr. Ducza Lajos Mihály**Máthé Zoltán Lajos**Nagy István Zoltán*

Nem képviselő tagok:

*Kovács Lukács**Oláh Miklós**Oros Imre***Egészségügyi, Szociális
és Sportbizottság**Elnök: *Tuka Antal*

Képviselő tagok:

*Dr. Malatinszky András**Molnár Imre**Nagy Lajosné*

Nem képviselő tagok:

*Boncz Lajos**Juhász Attila**Szénási László***A cigány kisebbségi önkormányzat tagjai**

Kovács Józsefné (LUNGO DROM)

Horváth László (LUNGO DROM)

Máté Anikó (LUNGO DROM)

Vas Gyuláné (KRSZ)

Az új képviselő-testület tagjai

Kecze István (52 éves) közlekedésgépészmérnök, mérnök-tanár, közoktatási vezető. Pályakezdként három évig a Városi Tanács műszaki osztályának munkatársa, majd az Arany János Általános Iskola pedagógusa, 1995-2005 között igazgatója. Ezután egy évig könyvkiadó-vezetőként dolgozott. 1994-2002 között a 9. sz. választókerület települési képviselője, a Pénzügyi és Ellenőrzési Bizottság, valamint a Művelődési, Oktatási és Ifjúsági Bizottság tagja, egy ciklusban a Pénzügyi Bizottság elnöke. 2006. október 1-jétől városunk polgármestere. Tagja a Városvédő és -Szépítő Egyesületnek, a '48-as Olvasókörmek, több közösség - Városi Önkéntes Önkormányzati Tűzoltó Köztisztület, Városi Sportegyesület, Nagykun Hagyományörző Társulás, Karcagi Kistérségi Társulás, Kun Összefogás Konzorcium, Városok, Falvak Kulturális Szövetsége - vezető tisztségviselője. Polgármesteri hitvallása: *"Szívvel és értelemmel - Kisújszállásért."*

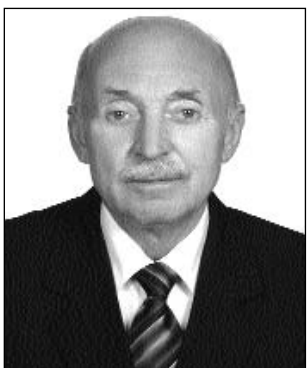


Tatár Zoltán (45 éves) mélyépítő üzem-mérnök, településüzemeltetési szakmérnök. 1987-től a Városi Tanács építési előadója, majd főelőadója. 1990 és 2004 között a Városgazdálkodási Vállalat, majd a jogutód Városgazdálkodási Kft. munkatársa, 1997-től ügyvezető igazgatója. 2004-2006 között a NÉPSZER Kft. műszaki vezetője. A Városvédő és -Szépítő Egyesület elnöke. 1994-2002 között, majd 2006-tól települési képviselő. Jelenleg a FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör szövetségében a 2. sz. választókerület képviselője. 2006 óta városunk alpolgármestere, számos sikeres városfejlesztési pályázat koordinálójá. Hitvallása: *"Hiszek a településért tenni akaró emberek, közösségek együttműködésében, erejében. Bízom benne, hogy szaktudásommal továbbra is elősegíthetem a tervszerű és céltudatos döntések meghozatalát városunk előrelépése érdekében."*





Demeter Jánosné (56 éves) érettségivel és munkaügyi, boltvezetői képesítésekkel rendelkezik. 1985 óta az Arany János Általános Iskola dolgozója. 1975-1997 között óvodai, iskolai, szülői munkaközösségi tag, illetve vezető, tagja volt a közalkalmazotti tanácsnak is. 2009 óta az Illéssy Alapítvány kuratóriumának elnöke. 2006-tól települési képviselő, az önkormányzat delegáltja a városi óvodaszékben, 2008-tól a Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Bizottság elnöke. A FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör jelöltjeként a 8. sz. választókerület képviselője. A Művelődési, Oktatási és Ifjúsági Bizottság, valamint az Ügyrendi és Jogi Bizottság tagja. Hitvallása: *"Vallom, hogy nem a politikai hovatartozás, hanem a szeretet, az emberség, az egymás iránt érzett felelősség adja az ember értékét. Képviselői munkám során fontosnak tartom a hozzám forduló gondjainak megoldását, az emberi kapcsolatok kialakítását. Hiszem, hogy a képviselői munka alapja a bizalom, és csak ezzel a bizalommal, a lakossággal való együttműködéssel érhetjük el városunk fejlődését."*

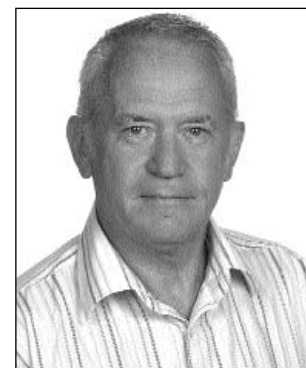


Dr. Ducza Lajos Mihály (68 éves) agrármérnök, mérnök tanár, mezőgazdaságtudományi doktor, helytörténész. 1990-98 között városunk polgármestere, 2006-2010 között alpolgármestere. Korábban a Nagykun Mg. Tsz. elnökhelyettese, majd 1998-2006 között a Mezőtúri Főiskola docense. A Városvédő és -Szépítő Egyesület tiszteletbeli elnöke, a Kisújszállási Nagykun Polgári Kör alelnöke. A Pro Urbe, a Gaál Kálmán-, a Nagykunságért és a Jász-Nagykun-Szolnok Megyéért Díj tulajdonosa. A FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör szövetségében a 3. sz. választókerület képviselője. Jelenleg az Ügyrendi és Jogi Bizottság elnöke, a Környezetvédelmi, Vízgazdálkodási és Mezőgazdasági Bizottság tagja. Hitvallása: *"Mindig közösségben és közösségért dolgoztam, melyek szolgálatát megtisztelő feladatnak tartom. Büszke vagyok rá, hogy választóim hat alkalommal is képviselőnek választottak. Érdekel a várostörténet, örömmel szerkesztem a városi kalendáriumokat, helytörténeti füzeteket."*

Gönczi Károly Csaba (45 éves) biológia-testnevelés szakos tanár, közoktatási vezető. 1989-től a Móricz Zsigmond Gimnázium pedagógusa. 2005-től közoktatási szakértő és érettségi vizsgaelnök, 2006-tól az Oktatási és Kulturális Minisztérium Támogatáskezelő Igazgatóságának EU-pályázati szakértője. Számos helyi közoktatási uniós pályázat benyújtásának szorgalmazója, menedzsere, közösségi programok kezdeményezője. Tagja a Városvédő és -Szépítő Egyesületnek. 2006 óta települési képviselő. A FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör tagjaként az 5. sz. választókerület képviselője, az önkormányzat Művelődési, Oktatási és Ifjúsági Bizottságának elnöke, a Pénzügyi és Gazdálkodási Bizottság tagja. Hitvallása: *"A lakosság összefogásával nagy eredményekre lehet képes városunk. "Lehetetlen nincs, csak tehetetlen."*



Dr. Malatinszky András (68 éves) fog- és szájbetegségek szakorvosa. Kisújszálláson 1986-tól dolgozik a helyi Fogászati Szakrendelőjében. Szívügye az emberi egészség védelme, ebben maga is aktív szerepet vállal. A városi Egészségügyi Kerekasztal megalakításának, valamint az iskolai dentálhigiénés helyiségek kialakításának kezdeményezése mellett számos, elsősorban ifjúsági egészségvédelmi program megszervezője. A helyi közbiztonság javítása érdekében is vállal közösségi szerepet, 1989-től a Városi Polgárőrség elnöke, képviselő-testületi tagságát e szervezet delegáltjaként szerezte. A Pro Urbe Díj tulajdonosa. Jelenleg az önkormányzat Egészségügyi, Szociális és Sportbizottságának tagja. Hitvallása: *"Kisújszállás egy emberi kincseshánya, amire nagyon kell vigyázni."*



Morzsák

"A haza örök, s nemcsak az iránt tartozunk kötelességgel, amely van, hanem az iránt is, amely lehet, s lesz."

- Kossuth Lajos -



Máté Zsolt Lajos (35 éves) mérnök-informatikus, településfejlesztési közgazdász. Végzettségeit a győri Széchenyi István Főiskolán szerezte. 2003-2004 között a Nagykun Együttműködési Társulás vidékfejlesztési menedzsere, majd 2005-től 2007-ig az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium kistérségfejlesztési megbízottja, ezt követően a Helyi Vidékfejlesztési Iroda irodavezetője. Az MSZP Városi Szervezetének elnökségi tagja, a képviselő-testületbe e párt tagjaként került. Jelenleg az önkormányzat Pénzügyi és Gazdálkodási, valamint Környezetvédelmi, Vízgazdálkodási és Mezőgazdasági Bizottságának tagja. Hitvallása: -



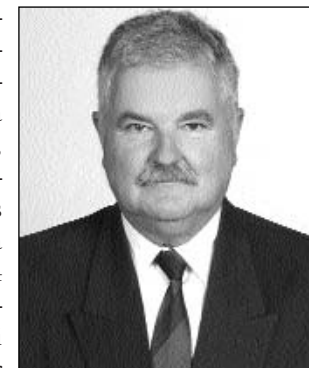
Molnár Imre (47 éves) tanító, közoktatási vezető. Jászberényben a Tanítóképző Főiskolán végzett, majd 2000-ben közoktatásvezetői képzettséget szerzett. Jelenleg a Kenderesi Szakiskola és Középiskola kollégiumának vezetője. 2006-tól a Megyei Közgyűlés tagja, jelenleg a Megyei Közgyűlés Ügyrendi Bizottságának elnöke. Kisújszálláson a FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör tagjaként a 4. sz. választókerület képviselője. Jelenleg az önkormányzat Ügyrendi és Jogi Bizottságának, valamint Egészségügyi, Szociális és Sportbizottságának tagja. Vallja: *"Sportolói kitarással végzett, józan, bátor, becsületes, jó kedélyű munkavégzéssel, tőlem telhető módon szeretném segíteni választókerületem és Kisújszállás lakóit. Támogatom az általunk ígért fejlesztési törekvéseket."*

Morzsák

"...az élet fő célja - tenni magában, vagy másokkal együtt senkinek nem lehetetlen. Tehát tégy! S tégy minden jót, ami tőled telik, s mindennél, hol alkalom nyílik..."

- Kölcsey Ferenc -

Nagy István Zoltán (62 éves) agrármérnök, mezőgazdasági, vízgazdálkodási és öntözési szakmérnök. Végzettségeit a Debreceni Agrártudományi Egyetemen szerezte. Közel 20 évig a Tisza II. Mg. Tsz. dolgozója öntözési-ágazatvezetőként, rövid ideig főagronómus-helyettesként, majd főagronómusként. 1993-2004 között a Városi Vízfűtési és Csatornamű intézményvezetője, azt követően a jogutód Vízmű Kft. ügyvezető igazgatója. 1990-94 között önkormányzati képviselő, a Mezőgazdasági Bizottság tagja. 2006-tól újra települési képviselő, a Pénzügyi és Gazdálkodási Bizottság elnöke, valamint a Környezetvédelmi, Vízgazdálkodási és Mezőgazdasági Bizottság tagja. A Nagykun Polgári Kör elnöke. A FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör választási szövetségének tagjaként a 6. sz. választókerület képviselője. Hitvallása: *"Következetesen, becsületesen, alázattal és nagyvonalúsággal."*



Nagy Lajosné (35 éves) általános ápoló és általános asszisztens, valamint képesített vasútüzemvitellellátó. Végzettségének megszerzését követően, 1996-tól dolgozik a MÁV-START Zrt.-nél vezető jegyvizsgálóként. 2008 októberétől a MÁV-START Központi Üzemi Tanácsának tagja. A képviselő-testületbe a Jobbik Magyarországért Mozgalom párt listájáról került be. Jelenleg az önkormányzat Egészségügyi, Szociális és Sportbizottságának, valamint a Művelődési, Oktatási és Ifjúsági Bizottságának tagja. Hitvallása: *"Időt kell szakítanod embertársaidra, tégy valamit másokért, ha még oly apróságot is - valamit, amiért fizetséget nem kapsz, csupán a kitüntető érzést, hogy megteheted."* (Albert Schweitzer)



Morzsák

"Csak a munka fejt ki, csak az tartja fel a testnek és léleknek erejét; csak munka tesz hasznossá magunk és polgártársainkra nézve."

- Deák Ferenc -



Szepesi Jenő (59 éves) mezőgazdasági gépészmérnök. 1974-1995 között dolgozott a Tisza II. Mg. Tsz.-ben, valamint a Nagykun Mg. Tsz.-ben műszaki ágazatvezetőként. 1992-től egy irodatechnikai kft., valamint a helyi Telenor üzlet tulajdonosa. A város régi fotóinak lelkes gyűjtője, a jelen eseményeinek fotós megőrkítője. 2002-től önkormányzati képviselő, jelenleg a FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör tagjaként a 7. sz. választókerület képviselője. 2002-től az önkormányzat Környezetvédelmi, valamint Pénzügyi és Gazdálkodási Bizottságának tagja, 2006-tól a

Környezetvédelmi, Vízgazdálkodási és Mezőgazdasági Bizottságának elnöke. Hitvallása: *"Lokálpatriótának tartom magam. Célom a fiatalok itthon tartása, élhetőbb lakókörnyezet kialakítása, a vállalkozók támogatása. A jövő építése mellett fontosnak tartom a múlt értékeinek megőrzését is. E tudásomat szeretett városom javára fogom fordítani."*



Tuka Antal (47 éves) finommechanikai és műszeripari műszerész, távközléstechnikai üzemmérnök, valamint műszaki, informatika szakos tanár. 1984 és 1987 között gyártmányfejlesztőként dolgozott Törökszentmiklóson, majd ezt követően az Arany János Általános Iskola pedagógusa lett. Az Országos LOGO verseny regionális versenybizottságának elnöke, 2006-tól a gimnázium iskolaszékének önkormányzati delegált tagja. 2006 óta települési képviselő, jelenleg a FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Kör tagjaként az 1. sz. választókerület képviselője. Jelenleg a Egészség-

ügyi, Szociális és Sportbizottság elnöke, valamint a Művelődési, Oktatási és Ifjúsági Bizottság tagja. Hitvallása: *"Nagyon fontos számomra az emberi hangon megnyilvánuló együttműködés a város, az itt élők érdekében. A magam részéről pozitív hozzáállást, tisztességet, empátiát, elkötelezettséget és szakértelmet ajánlok."*

Morzsák

"Egyedül a legnagyobb erő sem tehet mindent, nem tehet sokat: egyesített erőknél pedig a lehetetlennek látszó is gyakran lehetséges." Mit ér egy csepp víz? De milliómanként egyesült cseppek megdöbbentő erőt fejtenek ki."

- Kölcsey Ferenc -



A képen látható képviselők és a jegyző (balról jobbra, ülő sor): Molnár Imre, Demeter Jánosné, Tatár Zoltán alpolgármester, Kecze István polgármester, Dr. Küttlinger Ilona címzetes főjegyző, Dr. Ducza Lajos, Nagy Lajosné. (Balról jobbra, álló sor) Gönczi Károly, Tuka Antal, Szepesi Jenő, Nagy István Zoltán, Máthé Zsolt, Dr. Malatinszky András

„...mit teszel a városodért?”

Kecze István polgármester - rövidített - beszéde
az önkormányzat 2010. október 12-ei, ünnepi alakuló ülésén

Tisztelt Képviselő-testület! Tisztelt Közönség, kedves Kisújszállási polgárok!

Milyen várost szeretnének? Amelyben boldogan lehet élni?

Igen. Azt gondolom, ez a célunk, a legegyszerűbben megfogalmazva. Azonban mindjárt bonyolultabb lesz a válasz, ha megpróbáljuk kifejtetni, mit is jelent a boldog élet. Hosszan beszélgethetnénk erről, kinek-kinek más lenne a válasza, de a lényegben egyetérthetünk. Az ókor nagy görög filozófusainak örökérvényűek a nagy kérdésekre adott válaszaik. Ilyennek tartom Arisztotelészt is, aki egyénben és közösségben egyszerre gondolkodott, és azt mondta: akkor vagyunk boldogok, ha belső és külső javaink egyaránt megvannak, társulva azzal a lehetőséggel, hogy megőrizzük, gyarapítjuk és élvezzük azokat.

Kedves Barátaim! Polgármesterként így fogalmazhatnám meg szándékomat, amikor megköszönöm azt a városunk történetében eddig példa nélküli mértékű, több mint 80%-os támogatottságot, amellyel a vezetésemre bízták a várost. De - ahogyan Széchenyi István mondta - *"egynek minden nehéz, soknak semmi sem lehetetlen"*. Nos, én sem vagyok egyedül. A városvezetés nem egy személyes hivatás. Itt vannak a képviselőtársaim, akiknek nevében szintén köszönetet mondok. Legelőbb a FIDESZ - KDNP - Nagykun Polgári Kör jelöltjeinek nevében, akiknek kivétel nélkül mindegyikét Önök méltónak tartották arra, hogy körzeti képviselőként a város irányításába beemeljék. Ezzel erős városvezetést alapoztak meg, és ez nagyon fontos. De köszönök minden szavazatot, hiszen ezekkel nemcsak állampolgári jogukat gyakorolták, hanem megfogalmazták azt is, hogy melyek és milyen arányúak azok a szemléletek, társadalmi erők, amelyeknek még helye legyen a város irányításában. Igen, a kompenzációs listán mandátumot szerzett két pártra, a Jobbikra és az MSZP-re, illetve az egy civil szervezetre, a Városi Polgárőrségre gondolok. Remélem, a városunk érdekében együttműködő partnerekre találunk e szervezetek képviselőiben.

Széchenyit idéztem annak kapcsán, hogy a városvezetés nem egy személyes hivatás, és hogy soknak semmi sem lehetetlen. Képviselőtársaimra hivatkoztam, de én nem csak rájuk gondoltam. Az önkormányzat bizottságaira, a város intézményrendszerére, a Polgármesteri Hivatalra. E szervezetek hierarchikus részei a város működtetésének és fejlesztésének. Számítok rájuk. De ha Önök

velem együtt hiszik Széchenyi igazát, akkor tudják, hogy a városvezetés legnagyobb támaszát Kisújszállás lakosaiban, minden egyes lakosában látom. Hozzáteszem: a lakosok kisebb-nagyobb közösségeiben, szervezeteiben is. A legnagyobb magyar mellett a világ egyik legnagyobb politikusától kölcsönzöm a világot bejárt gondolatot - ide, Kisújszállásra hozva. Ezzel hangsúlyozom: azért, hogy városunkban jó legyen élni, mindannyiunknak tennie kell. John Kennedy után azt mondom, váltsunk szemléletet! Azaz: 'Ne azt nézd, hogy mit tesz érted a városod, hanem azt, hogy te mit teszel a városodért!'

Egyszer valahol olvastam egy másik politikus óhaját, aki azt mondta: *"Én olyan országban szeretnék élni, amelyik kész."* Nos, ahogyan kész ország nincs, úgy kész város sincs. Nem akarom senkinek a kedvét szegni a logikus következtetéssel, miszerint: Kisújszállás akkor lenne kész, ha minden lakosa boldogan élhetne, de hát kész város nincs, így hát... a többi ki sem merem mondani. Nem erről van szó. Hanem arról, hogy úgy kell működtetnünk és fejleszteniünk városunkat, hogy azzal elősegítsük lakóinak elégedettségét. Ennek eszközeit kell megkeresnünk. Eszköz minden, ami ehhez hozzájárul. Ebből kell állnia a jó városvezetés programjának.

Tisztelt Képviselő-testület! Kedves Barátaim!

A városfejlesztés alapjait mi, FIDESZ-KDNP-Nagykun Polgári Körös képviselők a választási programunkban megfogalmaztuk, nyomtatásban minden lakásba el is juttattuk. Bízom benne, sokan elolvasták, és nagyarányú szavazataik azt jelzik, hogy egyet is értenek azzal, legalábbis az abban foglaltak döntő többségével. E vaskos kis füzet tartalmát most más szempontból foglalom össze. - Valahogy az arisztotelészi boldog közösség, boldog ember szemszögéből. Nézzük hát, mik is azok a bizonyos belső és külső javaink, melyek a lehetőségeink, hogy megőrizzük, gyarapítsuk és élvezzük azokat?

Belső javaink: a személyes értékeink és közösségi kultúránk. Bennük tudásunk, egészségünk, emberi kapcsolataink, humanitásunk. Ezért hát biztonságot kell nyújtanunk életünk legfontosabb feladataihoz, szakaszaihoz.

A gyermekek nevelésére és oktatására hivatott intézményeinket: a bölcsődét, az óvodát, általános iskoláinkat továbbra is folyamatosan fejleszteni fogjuk, itt kiemelném az óvodaépítési szándékunkat, melyre már ebben a hónapban pályázatot is fogunk benyújtani. A nem kötelező feladatokat ellátó közoktatási intézményeinkről ugyanezt mondhatom, azzal kiegészítve, hogy két középiskolánkat, művészeti iskolánkat, kollégiumainkat nem adjuk át a megyei önkormányzatnak, támogatjuk intézményeink fejlesztésekre vonatkozó pályázatait. Továbbra is működtetjük a Pedagógiai Szakszolgálatot. Pedagógusaink - sok sikeres uniós pályázat folytán - birtokában vannak az

eredményes nevelés és oktatás feltételeinek. Ami nehézséget okoz, annak gyökerei társadalmi problémáinkban keresendők.

A munkanélküliség, a szegénység, a mentálisan is sérült családok gyermekarcokban néznek ránk óvodáinkban, iskoláinkban. Mi a sérült és halmozottan hátrányos helyzetű, gondokkal terhes családokból érkező gyermekek kezét nem engedhetjük el. Jövőjük csak az iskolarendszerben alapozható meg kedvezően, erre nagy odafigyeléssel, különböző, elsősorban integrációs programokkal kell válaszolnunk. Művészeti iskolánkban a zenével, a néptáncal és a képzőművészettel szeretnénk a világ szépségei iránt érzékenyebbé tenni tehetséges fiataljainkat. Bemutatkozásaiknak továbbra is teret kívánunk adni.

A fiatalok életkezdeése, ezzel együtt a felnőttek élete munka híján nem lehet boldog. Bizonyára olvasták a Kisbíró legutóbb megjelent számában a Megkérdeztük... rovatot. Most az önkormányzat legfontosabb feladataira kérdeztünk rá - a válaszolók szinte kivétel nélkül a munkahelyteremtésről szóltak. Az egyik munkatársam felsóhajtott: "Munkahelyteremtés? A "teremtés" isteni fogalom, nem az ember sajátja!" A másik hozzátette: "Ebből is látszik, hogy milyen nehéz!" De higgyék el, értem, és tudom, mit jelent ez, magam is átéltem már a partravettség érzését, a "miből fogom eltartani a gyermekeimet?" kétségbeesését. Számomra személyes elkötelezettség is, hogy elősegítsem minden olyan lehetőség beteljesülését, amely munkahelyet ígér. Nem akarok amögé bújni, hogy "egy önkormányzatnak korlátozottak a lehetőségei" ezen a téren, bár tudjuk jól, hogy így van. Az Istennel sem tudunk versenyre kelni a teremtésben, de az emberi akarat segíthet. Én ebben hiszek. Ahogyan annak idején egy vállalkozó nekem is segítő kezét nyújtott, én is ezt fogom tenni - továbbra is - másokkal. Tudom, képviselőtársaim is hasonlóan gondolkodnak.

Amit tehetünk: közmunkaprogram, helyi vállalkozók segítése pályázati lehetőségekkel, nagyberuházások a városban az Új Széchenyi Terv munkahelylétesítési lehetőségeinek kihasználása. Áttételesen a város infrastrukturális ellátottsága is segíti a munkahelyek létrehozását, nem mindegy ugyanis, hogy milyenek az utak, vagy például van-e szálláslehetőség. Ezekben idén nagyot léptünk előre, útjaink több mint 90%-a ugyanis burkolt út, és szép új, téli-sített faházakat építettünk, melyekben megszállhatnak az üzleti partnerek is. A munkalehetőségekkel tudnám összekapcsolni azt az elképzelésünket is, amely szerint a helyi termelőknek tervezünk értékesítési lehetőséget, üzletet létrehozni.

És ha mégsem talál valaki munkát? - kérdezhetik, hiszen ez sajnos realitás. A törvényekkel szabályozott szociális segélyezési rendszer jelenthet átmeneti kapaszkodót. Tisztelt Jelenlévők! Súlyos dolgot fogok mondani, nem szívesen

teszem, de sokkal szigorúbban fogunk eljárni. Ellenőrizni fogjuk minden esetben a jogosultságokat, mert aki visszaél e lehetőségekkel, az gyakorlatilag másokat károsít meg, és a közösségi morált gyengíti... Megint bajban vagyok a szavakkal, ritkán használjuk ezt a kifejezést, pedig újra meg kell tanulnunk. A törvények, szabályok kijátszása nem lehet ugyanis példa, különösen akkor, amikor közösségünket erősíteni akarjuk.

Maradok a súlyos problémáknál. A cigányság többségének rossz szociális helyzete megkerülhetetlen kérdés. Számomra segítségre szoruló ember létezik, hovatartozástól függetlenül. A közösségi együttélés normáit mindenkinek be kell tartania. A cigányság beilleszkedése nem állhat meg a jogok hangsúlyozásánál. Bízom a Cigány Kisebbségi Önkormányzattal való jó együttműködésben, a közös pályázatok sikereiben, a közösségi együttélési normák betartásában.

... Kicsit talán messzire kerültünk a belső javainktól, de csak látszólag. A gyermeknevelés, a tanulás, a munka, a tisztesség - amiről eddig szóltam - ugyanis mind részei a belső értékeknek. Sőt: ilyen az egészség - amihez a sportfeltételek további javításával, sportprogramok támogatásával fogunk hozzájárulni. A következő négy évben tervbe vettük - sikeres pályázat esetén - a gimnázium tornacsarnokának a bővítését.

A belső, lelki közösségi értékek sorába tartozik a kultúránk, itt vannak hagyományaink, az ünnepeink, írott, hangzó és elektronikus kiadványaink, közleményeink - ezeket mind fontosnak tartjuk azért, mert közösségünket egyrészt összetartják, másrészt pedig tájékoztatják is.

Ha Arisztotelésszel beszélgethetnénk, a külső javainkhoz bizonyára a szép városközpontot és strandfürdönket sorolná. De ezek még szebbek lesznek! Két éven belül megújul a városközpont, benne a Vigadó, mint kulturális központ. A városháza visszakapja azt a szépségét, mint volt, amikor megépítették; reményeink szerint megújult, szép parkokban sétálhat az idelátogató, és felfrissülhet majd az új fürdőgyógyászati centrum sokféle szolgáltatásainak köszönhetően. Ekkorára megépítjük a 30 szobás, 60 férőhelyes, háromcsillagos szállodánkat. Remélem, vendégeinknek nem is lesz kedvük elmenni innen, illetve visszajárnak majd. Remélem azt is, hogy maga az építkezés és a majdani üzemeltetés sok kisújszállásinak fog munkát adni.

A terveink rövid ismertetése végén ismét hivatkozom a FEJLESZTÉSI ÉS ÉRTÉKMEGŐRZŐ PROGRAM-unkra, melyet - a részletektől most eltekintve - ismét ajánlok szíves figyelmükbe!

Tisztelt Képviselő-testület! Kedves Vendégeink!

A fejlesztések pénzügyi feltételeit előteremtettük: eredményes pályázatokból és a kötvényforrásból kezdődhet el jövőre a két, közel egy-egymilliárdos beruházás. Ez, tehát pénzügyeink biztonsága is a külső javainkhoz tartozik. Négy évvel ezelőtt, amikor átvettük a város irányítását, vészterhes pénzügyi kondíciót kaptunk, három hónap működésére gyakorlatilag nem volt fedezet. Azt mondják: *"ne féljünk nagyot lépni, ha ez tűnik szükségesnek, mert két kis ugrással nem jutunk át a szakadékon!"* Mi - 2008 tavaszán - a kötvénykibocsátással nagyot léptünk előre! A kötvényforrást okosan forgatjuk, befektetjük, és tudjuk, hogy a város, amelynek építését elkezdtük: jobb, pezsgőbb - és bízom benne, boldogabb - életet fog lakosainak kínálni.

De kérem, ne feledje senki: 'Ne azt nézd, hogy mit tesz érted a városod, hanem azt, hogy te mit teszel a városodért!'

Szívvvel és értelemmel, kedves Barátaim, Kisújszállásért!



Az ünnepi alakuló ülés 2010. október 12-én

Megújult a Morgó

Új néprajzi kiállítás nyílt a sokat megélt patinás épületben, a Morgóban. A gyűjtemény, amelyet néhai Zsoldos István tanár úr gyűjtött össze, felér egy kisebb múzeum anyagával.



Kisújszállás mindig nagy gondot fordított arra, hogy méltó módon mutassa be a helyi értékeket, de az iskolabarát fejlesztéssel végre olyan helyzetbe került a múzeum, hogy a helyi ifjúság és a lokálpatrióta helybéliek érdekét szolgálja.

A múzeum igazán iskolabarát fejlesztésének bravúrja új állandó kiállatása, amely többszintű tanítást és tájékoztatást tesz lehetővé. Aki a tablókön olvasható szövegnél többre kíváncsi, annak az e-guide hangos kiállításvezető program további részleteket árul el, aki pedig még ennél is többet szeretne tudni Kisújszállásról és a Nagykunságról, annak a két kiállító teremben elhelyezett infopult ad lehetőséget. Bár iskolabarát fejlesztésről van szó, korántsem csak az iskolás korosztálynak való a kiállítás. A helybéliek és az idejövő turisták is sokat tanulhatnak belőle, megismerhetik a táji értékeket és ennek a szép kisvárosnak a nagy múltját.

A kiállítás tablórendszere a régészeti emlékektől a 20. század első feléig vezet végig a látogatót. Gondolták volna, hogy Kisújszállás helyén már az újkőkorból, mintegy 7 ezer évvel ezelőtt volt település, aztán minden korszak itt hagyta a nyomát? Összesen 113 régészeti objektum van a város határán belül. Igaz, régészeti ásatás nem, csak terepbejárás volt, de a régészeti topográfia jól mutatja a gazdag lelőhelyeket. Csak egyet említek meg: jó pár évvel ezelőtt a téglagyár területéről került elő egy szép avar-kori leletegyüttes, ami valaha egy sámán vagy ötvös sírjában lehetett. A történelem viharai ezt a várost sem kerültk el. A török hódoltságot követően és a Rákóczi-szabadságharc után a város maradék lakossága 1717-ben települt vissza. A visszatelepülés után indult meg a harc a korábbi kiváltságok visszaszerzéséért, ami 1745-ben, a redemptio során következett be, de ezzel a helyi társadalom rétegződése is megindult. Jó ideig, talán a 20. század közepéig a társadalmi rangot az jelentette, hogy a család elődei részt vettek-e a redemptióban, vagy sem. Ez pedig egyet jelentett azzal, hogy a család kunsági volt-e akkortájt, vagy sem. Ebben a zárt közösségben a személyes identitás, a közös származástudat a hagyományokból is táplálkozik. Ezt a kort idézi a kiállítás enteriőr részlete, a sarkosan berendezett tisztaszobában templombajáró parasztpolgári viseletben látható apa és lánya. Azt a korszakot erősítjük ezzel a képpel, amelyre máig olyan büszkék a kunságiak, a kisújszállásiak meg főleg büszkék lehetnek: a redemptus polgári kort. Volt ennek a kornak még egy fontos üzenete, amit a mai világunkban is meg kellene fogadni: minden nagykunsági város redemptusának, a vagyonos rétegnek birtoka arányában kellett viselnie a kötelezettségeket is.

Bízom abban, hogy nem nőhet fel kisújszállási gyermek úgy, hogy ne tanulja meg, éppen ennek a kiállításnak hatására azt, hogy milyen gazdag világ örököse. Az állandó kiállítás témájához kapcsolódóan öt kisfilm készült, melyek a természeti értékekről, a város irodalmi emlékeiről szólnak, egy epizód pedig szerelmes földrajz a Nagykunságról. Amilyen tanösvények ezek a filmek, amik mellett érdemes elidőzni, esetleg meglátogatni azokat a helyeket, melyeket megjelölt.

Az időszaki kiállítóterem különféle tematikájú rendezvényeknek ad majd helyet, alkalmas előadásokra, kis-konferenciákra és természetesen gyermek-foglalkozásokra is. Mivel néprajzkutatók töltik meg programmal, tájhoz, helyhez illő rendezvényeknek ad majd otthont.

2011. április 2-ig a kunhímezéről tekinthetnek meg kiállítást, amely Máté Istvánné kisújszállási hímezőasszonynak állít emléket.

Kedves Kisújszállásiai! Látogassák minél többet ezt a szép intézményt, élvezzék rendezvényeit és legyenek rá büszkék!

*Dr. Bartha Júlia
néprajzkutató*



Boldog István országgyűlési képviselő, Kovács Sándor, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés elnöke és Kecze István polgármester vágja át a szalagot



A megnyitón jelenlévők



Az állandó kiállítás egy része



Az érdeklődést felkeltő infopult



Parasztpolgári szobabelső - viaszbábukkal

Morgó: múlt és jelen

Kecze István polgármester beszéde, mely elhangzott 2010. október 29-én, a felújított Néprajzi Kiállítóterem avatásán

"1958 őszén testvéröcsém, aki a városgazdálkodásnál dolgozott ez időben, egy nagyon formás, teljesen ép, fekete égetésű cserép öntözőkannával örvendeztetett meg, melyet egy javításra szorult parasztház padlásán talált. Leltárkönyvünknek ez az első darabja" - írta egyik visszaemlékezésében Zsoldos István tanár úr. Ő az, tudjuk, akinek a legtöbbet köszönhetjük azért, hogy a városi néprajzi gyűjtemény és e kiállítóhely létrejött. Amikor a napokban megláttam ezt az öntözőkannát itt, a felújított kiállítóhelyen, a mára több ezer darabos gyűjteményből bemutatásra kiválasztott tárgyak között, megvallom, megrendültem. Az idő: a múlt-jelen-jövő különös, furcsa játékát éreztem, meglátva ezt az egyszerű használati tárgyat.

Ki tudja, hány esztendő lehet ez a kanna, ki készítette, melyik tavaszi vásáron vették meg, kinek a munkáját segítette hajdan... És milyen üzenet hordozója lehet, hogy egyszer, évtizedek után valakinek rá kellett találnia, tovább kellett adnia másnak, és ez a kanna a maga megfeythetetlen titkával abban a személyben elindított valamit. Elindított egy szándékot, hogy összegyűjtse, megőrizze és bemutassa közösségünk, Kisújszállás hajdani lakosainak tárgyi eszközeit. Zsoldos Pista bácsi, akiről szó van, megszállottan gyűjtötte ezeket a tárgyakat. De mégsem ő volt az első, hiszen gimnáziumunk hajdani tanárai már az 1800-as évek végén lerakták egy későbbi igen gazdag gyűjtemény alapjait. Karácsony Béla, a gimnázium egyik tanára 1907-ben a helyi hetilapban azt írta, *"Szervezzünk néprajzi múzeumot!"* Tragédia, hogy az akkorra összegyűjtött érmék, pénzek, néprajzi tárgyak - a gimnázium könyvtárával együtt - mind megsemmisültek egy háborús találat folytán, 1944-ben.

De az a *fekete cserép öntözőkanna* már valahol elkészült, már valakinél ott volt, hogy egy múzeum létesítésének álmát egyszer majd továbbadja. Nagyon sokan fontosnak érezték a régi tárgyak összegyűjtését és kiállítását - szeretném őket mind itt megnevezni, de engedtessek meg hogy ettől idő híján most eltekintsek. És persze kihagyni sem szeretnék senkit, mert például a kaput megfaragó Nagy Istvántól kezdve a nyugdíjas klubok tagjain át a városszépítő gyerekekig nagyon sokan tettek már ezért az ügyért. Polgármesterként és magánemberként egyaránt megköszönök minden múltbéli és mai cselekedetet, amely odavezetett, hogy ma modern, esztétikus, és hiszem, hogy a fiatalok számára vonzó módon ízelítőt adhatunk abból, hogyan éltek eleink.

Mint azt bizonyára mindannyian tudják, egy európai uniós pályázat eredményeként több mint 40 millió Ft-ot nyertünk Néprajzi Kiállítótermünk felújítására és úgynevezett iskolabarát fejlesztésére. Ennyi pénzt saját forrásból nem tudunk volna előteremteni erre a célra. Örülök, hogy van egy fiatal néprajzosunk, Nagyné Majláth Emese, akiben megszületett a pályázat ötlete, és önkormányzatunk támogatásával, az előfinanszírozás biztosításával ismét értékes kezdeményezés részesei lehettünk.

Egy olyan épületet sikerült felújítani, amely városunk egyik legöregebbi, ma már műemlék jellegűnek minősített építménye. Maga az épület is érték, és mennyi mindent láthatott! Amikor több mint 200 évvel ezelőtt, 1781-82-ben egymásra rakták tégláit, mintegy négyezren laktak településünket. Fából, sárból, nádból épített, fehérre meszelt, két-három helyiségből álló kis házakat képzeljünk magunk elé, azaz a Morgó mellé, de úgy, hogy ettől az épülettől nyugatra még nem voltak házak. A mai Református templom sem az volt még, mint ma - elődje szintén fából, sárból épült, ám ekkor, tehát a Morgó építéskor már kötornya volt.

Eleink fontosnak tartották, hogy legyen egy csárda az akkori városszélen. Ez a ház 104 éven át állítólag akként is működött, átélte a '48-as forradalmat, a kiegyezést - emberi sorsokban. Láthatott vigalmakat és keserveket, indulatokat és beletörődéseket. Látta azt is, hogy 1786-ban a város lakosságának negyede a szegénység elől menekülve, összeszorult szívvel - *"szem nem maradt szárazon"* - innen indult el a bácskai Pacsérra új életet kezdeni. - Aztán 85 évig iskolai célokra használták az épületet, előbb iparos tanoncokat, később elemi iskolásokat tanítottak itt. (Biztos vannak közöttünk, akik itt tanultak annak idején a betűvetést.) A néprajzi gyűjteménynek 1971 óta ad otthont.

A mostani felújítás a legjelentősebb az épület eddigi történetében, ennek tartalmáról hamarosan meggyőződhetnek. Megtekinthetik egyrészt a korhűen felújított belső tereket, a padlót, a gerendázatot, a pincét, de az udvari vizesblokkot is, másrészt pedig azt a korszerű informatikai rendszert, ami a múltunkról szóló tudást a fiatalokhoz közelebb hozza. Remélem, valóban sok ifjú látogatója lesz újra ennek az épületnek, illetve a benne meg-megújuló időszak kiállításoknak és egyéb programoknak.

...Hallom, vannak olyanok, akik szerint eredeti funkciójára kellett volna alkalmassá tenni a Morgót, akkor lett volna igazán *korhű* a felújítás. Azt mondják, ha 104 évig jó volt csárdának, ma is annak lenne a legjobb, akkor lenne igazán forgalom benne... Ilyen vitába természetesen ne bonyolódjunk bele. A látogatottság - ha meggyőződnek a bent lévő kiállításokról - hinni fogják, meglesz. Most azonban javasolom, avassuk fel mielőbb a felújított épületet a kiállításával. Kérem, nézzék meg azt a fekete cserép öntözőkannát is. Képzeljük el azt a pillanatot, amikor Zsoldos Pista bácsi kezébe vette, és elhatározta,

hogy múzeuma lesz Kisújszállásnak. Remélem, megsejtünk, megérezünk valamit a múltbéli tárgyak üzeneteiből, és az a tudatunk, hogy van múltunk, láthatatlan, de erős kötelékeivel otthonosabbá teszi életünket Kisújszállás közösségében. *Szívünkkel és értelmünkkel* fogadjuk meg Vörösmarty Mihály költőnk tanácsát: *"A múltat tiszteld a jelenben, s tartsd a jövőnek!"*

Morzsák

"Hagyományaink és hagyatékaink tanúskodnak arról, hogy nemcsak nyelvében él a nemzet, hanem műveltségében és gondolkodásában is."

- Gunda Béla -

"A népek emlékezete a hagyomány. A hagyomány: egy nemzet válasza életkörülményeire, a nemzet igazi személyisége, mellyel időben önmagához és feladataihoz hű maradhat."

- Németh László -

"A hagyomány ui. - a legáltalánosabban véve - az ág, amin ülünk. Ami ránk maradt őseinktől, ami fönntart bennünket, amire a jövőt, az újat építeni fogjuk. Ahogy eleink is tették. Egyszerűen nincs más lehetőség. A semmin lehetetlen megállni."

- Czákó Gábor -

"Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egy-kettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra, meg újra meg nem szerzi magának."

- Kodály Zoltán -

Elszármazottak Találkozója

*"Itt születtem én ezen a tájon,
Az alföldi szép nagy rónaságon,
Ez a város születésem helye,
Mintha dajkám dalával vón tele..."*
- Petőfi Sándor -

A hagyománynak megfelelően 2010. szeptember utolsó hétfőjén ismét (immár hatodik alkalommal) megrendezték az Elszármazottak Találkozóját. A rendezvényen a Kisújszállásról elszármazottak és a helybeliek találkozhattak a rég nem látott ismerőseikkel, rokonaikkal. Az első napon (szombaton) kora délután tárogatók fogadták az érkezőket, majd ezt követően az ünnepi műsorral kezdetét vette a Találkozó.

A vendégeket dr. Tóth Albert, majd Illéssy Ádám nagykunkapitány üdvözölte, az önkormányzat nevében pedig Kecze István egy angol gondolattal köszöntötte a jelenlévőket: *"Ahol szeretünk, ott az otthonunk - az otthon, melyet lábunk elhagyhat, de szívünk sohasem"*. Ezt követően bemutatta az elmúlt két év eredményeit. A Kisújszállásról elszármazottak nevében dr. Karikó Zsuzsanna fogalmazta meg a várostól távol élők gondolatait, érzéseit.

A fellépők között a városból elszármazottak leszármazottai, Bacsó Sára és Tímár András kápráztatták el táncukkal a jelenlévőket, majd szavalatával Erdeiné Nyikos Piroska könnyekig meghatotta a szülővárosuktól messze élőket, végül a Phoenix Vegyeskar egész termet betöltő hangja zárta a műsort. A találkozó keretében nyitották meg a Papi Lajos fotográfus 65. születésnapja tiszteletére rendezett kiállítást. Az est folyamán istentiszteletet tartottak a Református templomban, majd vacsorával várták a vendégeket a Móricz Zsigmond Gimnáziumban, ahol a jó hangulatról a Kozma Band gondoskodott.

Másnap a rossz idő ellenére is sokan eljöttek a városnéző sétára és kirándulására, ahol a legutóbbi találkozó óta létrejött értékeket, többek között az ifjúsági szálláshelyet, tekintették meg az érdeklődők. Koszorút helyeztek el dr. Petkovics Tamás orvos házában és Kiss Tamás költő szülőházában, majd emléktáblát avattak a Bogarasi-halomnál.

A programok színvonalas megvalósítása és a jó hangulat köszönhető minden szervező lelkes munkájának, a fellépőknek és természetesen minden kedves vendégnek, aki jelenlétével megtisztelte a rendezvényt.

Zaharán-Lapikás Réka



*Illéssy Ádám nagykunkapitány
üdvözölte a vendégeket*



*Kecze István az önkormányzat nevében
köszöntötte a jelenlévőket*



*Dr. Karikó Zsuzsanna szólt
az elszármazottak nevében*



*Bacsó Sára és Tímár András
néptáncukkal léptek fel*



Az Elszármazottak Találkozásának vendégei



A városnéző séta és kirándulás a rossz idő ellenére sem maradt el

Bogarasi-halom

(Nagy-halom, Varga-halom, Kosárháti-hegy)

Városunk határában - hiteles források alapján bizonyítottan - egykoron tizenkét kunhalom létezett. Szinte kivétel nélkül vízközeli helyen, de ármentes térszínen jöttek létre. Valamennyi sírhalom (kurgán) volt, és jóval a kunok bejövetele előtt keletkezett.

A még létező öt kunhalmunk közül a 94,4 m tengerszint feletti magasságú Bogarasi-halom a beszántás ellenére is a legépebb, s egyben városunk legmagasabb földfelszíni pontja. E sírhalom környékét már az őskorban megülte az ember, erről szórványleletek sokasága is tanúskodik. A halom régészeti megásása még nem történt meg, de a közvetlen környezetében előkerült nagyszámú szarmata lelet valószínűsíti, hogy ez a sírhalom is e népcsoport műve. A szarmaták iráni eredetű nomadizáló, de egyben földműveléssel is foglalkozó, igen nagyszámú népessége a IV. század első harmadában a Kárpát-medence vízjárta tájait benépesítette. Kurgánok alá temetkeztek, a sírokba gyakran a nők mellé is fegyvert helyeztek el. Városunk határában előkerült valamennyi



A Bogarasi-halomnál felállított tábla avatása

régészeti lelet több mint fele a szarmatákhoz kötődik. Európa leghatalmasabb ókori földvédművének, a Kr.u. 324-337 között a szarmaták által épített Ördögároknek az egyik legépebben megmaradt szakasza éppen a Bogarasi-halomtól 11 km-re keletre, a Berettyó mentén húzódik. Így az a legvalószínűbb, hogy e halom is ekkortájt keletkezett.

Hazánkban valamennyi kunhalom 1996 óta törvényileg védett.

Dr. Tóth Albert



A felavatott tábla a halomnál



Néhányan az avatás résztvevői közül, a háttérben a Bogarasi-halom

Ismét szépült a város

- 24. városszépítő tábor -

2010-ben ismét tartalmas városszépítő tábort tudott szervezni a Városvédő és -Szépítő Egyesület - annak ellenére is, hogy nem sikerült városon kívüli pályázaton anyagi támogatást nyernie. A jelentkező gyerekek számát így 50 főre kellett korlátoznunk. Szívesebben fogadtuk ez évben a középiskolásokat, ill. a 7-8. osztályosok jelentkezését, hiszen tudtuk, hogy több fizikai munkát és állóképességet igénylő feladat vár ránk. Az időjárás viszontagságaival is meg kell küzdenünk évről évre, melyből most is kaptunk hideget, meleget, esőt, szelet, sarat, vizet. Dicséret illet minden résztvevőt, mert a zord időjárás sem tántorította el őket a munkától.

Valóban olyanok jöttek a táborba, akik komolyan gondolták, hogy végigdolgozzák az öt napot. Meg is látszik kezünk munkája a vasútállomás betonkerítésénél, ahol már tavaly is nagyon sok munkaórát töltöttünk meszeléssel. Lefestettük a Kossuth-iskola kerítését, a parkok és az Erzsébet liget padjait, a strand hídját. Rengeteget gyomláltunk a parkokban, a kővirágtartókban és a strandon. Amerre jártunk, mindenhol zsákba szedtük mások eldobált szemetét. Lánckorlátot mostunk és sok-sok kőkukát tisztára varázsoltunk. A nagyfiúk kemény fizikai munkájukkal kivívták az egész tábor elismerését: követ hordtak a meleg vizes kút áthelyezéséhez, földet lapátoltak az áthelyezett kopjafához, helyreállították a liget padjait, padlást pakoltak és kéményt építettek a Piculás Civilházban.

Köszönet illet minden felnőtt segítőt is, akik a fiatalok minden lépését, tevékenységét figyelték és koordinálták nek. Összesen 1450 munkaórát dolgoztunk ezen a héten, melynek értéke (ha csak az eltöltött időt számoljuk 500 Ft-os óradíjjal) 725.000 Ft. Ezen felül kell számítanunk a létrehozott értékeket, és azt a pozitív "tudatformálást", mely a résztvevő gyermekekből a városukat jobban ismerő és szerető felnőtteket formál. Ez pénzben nem kifejezhető, de szándékaink szerint legalább annyira fontos, mint az anyagi haszon.

Reméljük, sikerült a résztvevőkben az értékteremtő munka fontosságát, a városhoz való kötődést erősítenünk. Köszönjük a lakosság észrevételeit, dicséretét és kritikáit is. Mi csak azt kérjük, hogy vigyázzanak megszépült értékeinkre, és a gyerekek munkáját is tartsák tiszteletben.

*Kecze Jánosné
táborvezető*



A városszépítő tábor résztvevői



Szépül a vasútállomás kerítése



A Kálvin park padjait is újrafestették a városszépítő gyerekek



Hídfestés



A fiúk a ligetben dolgoznak



Gondozzák a rózsákat



Az Ifjúsági Szálláshelynél

Születésnap ünnepség a Vasvári Óvodában

2010. május 29-én nagy nap virradt a Vasvári Óvoda lakóira. Ezen a jeles szombaton ünnepi díszbe öltöztettük a régi, patinás épületet, hogy méltó módon emlékezhessünk meg kedves óvodánk fennállásának 60. évfordulójáról. Heteken át nagy várakozással, izgalommal készülődtünk. Régi naplókat, kiadványokat rendezgettünk, fotókat gyűjtöttünk. Meghívót küldtünk egykori óvodásainknak, dolgozóinknak és izgatottan vártuk visszajelzésüket.

Végre elérkezett a várva-várt tavasz végi nap! Sok-sok hajdani, kedves ismerős tisztelt meg bennünket jelenlétével.

Az ünnepséget Kecze István polgármester úr nyitotta meg, majd Janóné Rácz Ildikó intézményvezető és Ferenczi Lászlóné tagóvoda-vezető köszöntője következett. Ezután a Pillangó és Nyuszi csoportos gyermekek kápráztatták el szívét melengető műsorukkal az egybegyűlteket, majd a Nagykun Táncegyüttes fergeteges előadásában gyönyörködhettünk. Sajnos az időjárás közbeszólt, s a szakadó eső miatt (ami néhány későbbre tervezett programunkat is elmosta) Angyal Ferenc élvezetes citerajátékának már a jó akusztikájú, ódon falak között örülhettünk. Rövid pezsgős köszöntő után vendégeink bebarangolták az épületet. A régi fotókat, csoportnaplókat, kiadványokat, illetve gyermekmunkákat felsorakoztató kiállítást végigjárva felidéztek az itt eltöltött időszakot, visszaemlékeztek a több évvel, esetleg évtizeddel ezelőtti időkre. Búcsúzóul mindenkinek ajándékoztunk egy, az óvodánk elmúlt 60 évét bemutató kiadványt, melyben többek között az ez idő alatt nálunk dolgozók neve is szerepel. Itt szeretnénk elnézést kérni, ha az eltelt hosszú idő, illetve a rendelkezésre álló dokumentumok hiányossága miatt valakit véletlenül kifelejtettünk a felsorolásból.

A kinti viharos időjárás ellenére ez a néhány óra meghitt, bensőséges hangulatban telt el, hiszen mindannyian igazán jól éreztük magunkat. Jó volt látni a vidám, időnként meghatott arcokat, az emlékeket közösen keresgélő, beszélgető vendégeket. Bízunk benne, hogy mindenki ugyanolyan örömmel fog visszagondolni erre a délutánra, mint mi.

Ünnepségünk sikeres lebonyolításához nagyon sok külső segítséget is kaptunk, amit ezúton is szeretnénk megköszönni:

- Farkasné Imre Andreának, Imre Lajosnak, Szepesi Gyulának, Molnár Csabának és a Városi Óvodai Intézménynek az anyagi hozzájárulást,
- a Városi Óvodai Intézménynek a koszorúkat,

- Janóné Rácz Ildikónak az ugrálóvárat, amit a június 4-ei gyermeknapunkon egész délelőtt használhattak a gyerekek,
- a Demeter fivéreknek az emléktábla elkészítését,
- Vigh Jánosnak az emléktábla felhelyezését,
- a Nagykun Táncegyüttesnek a fergeteges műsort,
- Angyal Ferencnek a jó hangulatú citerajátékot,
- Juhász Attilának a poharakat,
- Nagy Sándornak, Katona János közreműködésével a galambokat,
- Dobák Tibornak a héliumos léggömbök szállítását, valamint a lufikat a dekorációhoz,
- a Kádas György Óvoda, Általános Iskola, Gyógypedagógiai Szakszolgálat, Diákotthon és Gyermekeotthonnak a sátrakat,
- Oros Sándornak, ifj. Oros Sándornak, Szócs Vilmosnak, Kacsó Nándornak, Széll Zoltánnak, Széll Katalinnak, Vigh Jánosnak, Molnár Ildikónak és Ferenczi Lászlónak a pakolásnál, dekorálásnál, sátorállításnál, valamint sátorállításnál nyújtott segítséget,
- az Arany János Általános Iskolának és a Városvédő és -Szépítő Egyesületnek a hangosító berendezést, szállítását pedig Nagy Lajosnak (aki a kezelésben is segítségünkre volt),
- a székeket a Pitypang Óvodának,
- a vendégeket üdvözlő feliratot a Petőfi Óvodának,
- a kiadványba írt cikkeket, illetve képeket mindazoknak, akik segítették annak létrejöttét,
- Nagy Emesének a kiadvány szerkesztését,
- a Földesi és Tsa Bt.-nek a kiadvány kedvezményes szerkesztését,
- a kölcsönkapott képeket a kiállításunkhoz,
- Oros János és Tóth András karbantartók munkáját, amellyel óvodánkat szépítették,
- dr. Pintér Attilánének, Szécsi Ferencnének, Ábri Kálmánnének, Ponyokainé Rab Juditnak és Korda Istvánnak a kedves ajándékokat.

A Vasvári Óvoda kollektívája

Huszonöt éves a Phoenix Vegyeskar

2010. április 17-én ünnepelte a Phoenix Vegyeskar megalakulásának 25. évfordulóját egy jól sikerült hangversennyel a Városháza Dísztermében. Nagy meglepedésünkre sokan osztoztak örömmükben és hallgattak meg bennünket önálló koncertünkön. Gyönyörű, eseménydús huszonöt év van mögöttünk. Sok szép emlék, sikeres fellépések itthon és külföldön, versenyeken elért előkelő helyezések, és nem utolsósorban az együtténeklés öröme köt össze bennünket, és tesz elkötelezetté minket a kórus jövője iránt is. Elvittük Kisújszállás jó hírét Európa-szerte, sok külföldi kórusnak és vezetőiknek mutattuk be városunkat, mindennapi életünket, életkörülményeinket. Büszkén állíthatom, soha nem volt szégyellnivalónk.

Hálás szívvel emlékeztünk meg azokról, akik nem ünnepelhettek velünk. Gulyás György Liszt-díjas karnagyról, aki az első karnagyunk volt. Ő adta a nevünket, mintegy önmagát szimbolizálva, hiszen mint fénixmadár új életre kelt általunk. Boldog és büszke lehet mindenki, aki valamely kórusában énekelhetett, tanítványa lehetett. Kövics Zoltán karnagy úrra is nagy szeretettel gondolunk, aki szintén évekig vezetett bennünket, sok emlékezetes fellépést, külföldi utat köszönhetünk neki.

Sajnos a kórus tagjai közül is sokan már az égieknek énekelnek, nagyon hiányoznak nekünk. Szeretettel köszönjük meg Lázár Szabolcsné Cila néni munkáját, amit a kórus létrehozásába, majd sikereink, eredményeink elérésébe fektetett. Nagyon sajnáljuk és hiányoljuk, hogy azt az űrt, amit az elköltözésük jelentett a kórus életében, nem tölti be senki. Sokszor gondolunk rá, illetve Szabolcs bácsira, és jó egészséget kívánunk nekik!

Elfoglaltságuk miatt hiányoztak a jubileumi hangversenyről Pazár István karnagy és párja, segítője, Takács Ildikó. Köszönjük a türelmes és aprólékos munkájukat, sokat épültünk általuk is, sok együtt tanult mű azóta is repertoárunk kedvence.

Itt volt, velünk énekelt és ünnepelt Tamási László karnagy és felesége, Borika. Laci megalakulásunkkor Gulyás György karnagy úr tanítványaként és segédkarnagyaként már dolgozott a kórossal, majd 2000-2003 között vezetett minket. Nagyon alapos és igényes munkára ösztönzött bennünket. Nem véletlen, hogy 2010. március 15-én a zenei élet legnagyobb díját, a Liszt Ferenc-díjat vehette át, amelyhez ismételt gratulálunk, további sikereket, magánéleteben jó egészséget és boldogságot kívánunk!

Köszönjük a kórus megalakításában, a kezdeti nehézségek túlélésében, majd a kezdeti sikerek elérésében segítő munkáját! Brankovics Lászlónak, Szepesi Gyulának, valamint a fenntartó szervezeteknek (KUNSZÖV, ÁFÉSZ, Vas- és Faipari Szövetkezet, Tisza II. és Nagykun Mg. Tsz.). A legnagyobb elismerés, köszönet és hála azonban Vajna Katalin Csokonai alkotói díjas karnagyot illeti, aki több mint tizenöt éven át irányította a kórus munkáját. Neki köszönhetjük a külföldi utak zömét, ő vitte a kórust minősítő hangversenyre, ahol három alkalommal nyertük el a "Hangverseny" díjat, legutóbb 2010. május 9-én Jászberényben "Kiemelt Hangverseny" díjban részesültünk.

A városi önkormányzattól 1995-ben Pro Communitate Urbis Emlékérmeket kaptunk. Köszönjük az áldozatokat, amit a kisújszállási Phoenix Kórusért hoz, és kívánjuk, hogy egészségben, boldogságban, békeességben legyen még sok szép közös emlékből részünk.

A magam nevében köszönöm a kórus tagjainak lelkes hozzáállását, egymáshoz való alkalmazkodását, amiben azért néha előfordultak hiányosságok is, de a jó szándékhoz soha nem fért kétség. Köszönjük Radics Zoltánnak, a kórus elnökének tevékenységét, valamint Szepeshelyi Csabáné Zsókának a huszonöt éves önzetlen munkáját, amivel a kórus pénzügyeit kezeli.

Köszönjük a városi önkormányzat hozzáállását, segítő jó szándékát, fennmaradásunkhoz szükséges támogatását. Kérjük, a jövőben is támogassák egyesületünket, hívjanak minket, mi boldogan vállaljuk a szereplést. Végezetül megköszönjük a jubileumi hangversenyen résztvevőknek az anyagi támogatást és a sok-sok tapsot. Nagyon sok szeretettel hívunk és várunk minden kedves énekelni szerető lányt és fiút, anyukát és apukát, nagymamát és nagypapát csütörtökönként a művészeti iskolába, a kórus tagjainak sorába.

A kórus nevében: Blumné Ica néni



A Phoenix Vegyeskar

Ifjúsági Szálláshely Kisújszálláson

Kecze István polgármester avatóbeszéde,
elhangzott 2010. szeptember 30-án

Nagyon szépen álmolta meg ezt valaki! - így fogalmazott nemrég Köllő Miklós barátunk, egy erdélyi, egészen pontosan egy gyergyócsomafalvai ácsmester. Ha valakinek, hát neki biztosan hinni lehet. Olyan csoda létrejöttében segédkezett ugyanis a maga ácsmesterekből álló csapatával, mint amilyen a Sevillai Világkiállítás Makovecz Imre által tervezett, kilenc tornyú magyar pavilonja volt. És most már hozzátehetjük: mint amilyen a kisújszállási Ifjúsági Szálláshely fogadóépülete. Szóval Köllő Miklós a társaival együtt itt dolgozott, ezen a mögöttem álló épületen a nyáron.

Kedves Barátaim!

A hagyomány és a jelen, velük együtt a művészet és mesterség találkozása esélyt ad a csodára, vagy legalábbis valamilyen különlegesen szép emberi alkotásra. Erre most Kisújszálláson is láthatunk példát. Idén nyáron - ahogy mondani szokták - szinte kinőtt a földből ez a szép épületegyüttes, az ifjúsági szálláshely, amelynek avatására itt most összegyűltünk.

Álmok váltak valóra a megépítésével. Először is az önkormányzat álma, vagy ahogyan tárgyyszerűbben mondják: az önkormányzat elképzelése volt az, hogy a strand közelében legyen a fiataloknak természetbe illő, kényelmes, esztétikus szálláslehetősége. Ezt az álmot, elképzelést, papíron Hayde Tibor építész vitte tovább. És akik ezeket az álmokat a földre hozták, azok a döntéshozó képviselők, a pénzügyi forrást felkutató pályázatírók és a megvalósító vállalkozók, mestereink.

De haladjunk sorjában. Mi is az önkormányzat elképzelése? El kell mondanom - az ünneprontás minden szándéka nélkül -, hogy az önkormányzat elképzelése csak részben ez a szép épületegyüttes, a romantikus, vízparti faházakkal, melyek egyenként hat személy befogadására alkalmasak. Az elképzelésünk csak részben ez az impozáns fogadóépület, amely közösségi együttlétekhez, beszélgetésekhez, főzésekhez hangulatos helyszínt, háttérrel kínál, amellet persze, hogy praktikus, jól felszerelt kiszolgáló épület is egyben mosdókkal, konyhával. Aztán itt a lehetőség két, egyenként 15 fős sátor telepítésére, kempingezésre, lakókocsiállásokra is. Sőt, az épület előtt az Arany János utcán még 12 parkolóhelyet is építettünk. De - kedves Barátaim - ez még mindig csak részbeni elképzelése az önkormányzatnak. Ennél mi merészebbet ál-



Az Ifjúsági Szálláshely fogadóépülete

modtunk. Ez az ifjúsági szálláshely csak ízelítő abból, amit egy-két éven belül meg fogunk valósítani. De az örömünk az itt és most van. Bizonyítandó, hogy álmaink nem légből kapottak. Hayde Tibor építész a terveivel ugyan még szárnyalt és varázsolt a papírjaira: különleges, mesébe illő formákat, leginkább a fogadóépület gyanánt. A hagyományt és a jelent kapcsolta össze, amikor az építés alapanyagaként a fát és a téglát mint természetes anyagokat tette meghatározóvá. A hagyományt és a jelent ötvözi a fogadóépület visszafogott eleganciája is. A tetőzet lendületes, mégis finoman ívelt vonalai és az égbe törő torony az ősi nomád élet jurtaíit juttatja eszünkbe. - Köllő Miklós barátunk az ácsmester szemével nézve azonban nemes egyszerűséggel, mosolyogva csak azt mondja erre: elég kucifántos. Nála ez azt jelenti, hogy bonyolult, nem könnyű megvalósítani; a mosolyából pedig azt olvastam ki, hogy éppen ezért érdemes megcsinálni.

Ari Lajos kivitelező azonban nemcsak a tetőzet, hanem az egész beruházás megvalósítását végiggondolta, megszervezte, irányította. Tudta azt is, hogy a nagy szakértelmet igénylő feladatokhoz nagy szakértelem is kell, ezért fogadta el az erdélyi ácsokra tett javaslatot. Nem is tévedett. Nemcsak a szakértelem jött azonban a Kárpátok erdélyi vidékéről, hanem a faanyag is: 1600 méter magasról hozatták. Jó sűrű növésű hegyi fákból, lucfenyőkből szállítottak ide hat kamionnal - hamarosan megcsodálhatják, milyen mestermunka készült belőlük! Tudnunk kell, hogy egy ilyen beruházás nemcsak a kivitelező részéről kíván gondos szervezőmunkát, hanem legelőbb is magától a beruházótól. Polgármesterként az én tisztem tehát a köszönetmondás. Engedjék meg, hogy megköszönjem az együttműködő munkát mindazoknak, akik valamilyen módon közreműködtek abban, hogy ez a beruházás megvalósult.

Kedves Jelenlévők, Vendégeink!

Azt mondtam, hogy amit itt látnak, az csak részben az álma, elképzelése az önkormányzatnak. Nézzenek körül, és engedjék szabadon a képzeletüket! Lássunk magunk előtt fiatalokat, de persze felnőtteket, családokat is, akik itt, ezen a szálláson pihennek, kikapcsolódnak, fürdeni mennek az átellenben lévő strandra. Aztán nézzenek és lássanak tovább, a strand fele, és gondoljanak oda egy fürdőgyógyászati komplexumot, benne új medencét mindenféle vízi gyógymóddal, képzeljenek oda egy háromcsillagos szállodát is, étteremmel. És képzeljék el azt, hogy mindez nem képzelet, hanem egy-két éven belül valóság lesz. Megteremtettük hozzá az alapokat, jövőre indulhat a beruházás. A munka, amit maga az építés és a későbbi működtetés ad, álláshelyeket fog jelenteni, megélhetést kisújszállási családoknak, és fejlődést Kisújszállásnak, szeretett városunknak. - Gondoljanak erre, amikor megtekintik az Ifjúsági Szálláshelyet, melyet ezennel e szavakkal avatok fel.



Az avatáson résztvevő vendégek



A faházak

Messziről jött ácsmesterek

A strand területén 2010 nyarán felépült Ifjúsági Szálláshely főépületének a tetőzet adja meg a jellegzetességét. Látszólag nagyon egyszerűek a formák, a vonalak, a gyakorlott építőmesterek azonban tudják, hogy épp ezért teszi próbára a megépítése még a leggyakorlottabb ácsmestereket is. Ari Lajos, a kivitelező Kenarkiss Kft. vezetője ezért keresett különösen nagy tudású mesterembereket ehhez a feladathoz.

Erdélyben talált rájuk. Az épületegyüttes legimpozánsabb részét, a különlegesen ívelt formákból álló tetőzetet Köllő Miklós és csapata, vagyis ahogyan arrafelé használatos: *szekciója* építette meg. Miklós szűkszávú ember, nem kenyerere a szószaporítás. Ám beszédének, szófordulatainak olyan varázsa van, mintha Tamási Áron világába csöppennénk.

- Jó hideg vidék Gyergyócsomafalva, ahonnan mi jöttünk - meséli. - Kilenc községből áll, jelenleg négyezer lélek számlálódik. De már nagyon sokan eljöttünk onnan, sajnós. A fiatalság. Csak fával dolgozik az egész község, nagyon sok szekció van a fafeldolgozó iparban, százon fejjál (*felül - szerk.*) van a számuk. A tetőhöz a fákat is a falumbeli erdőből, 1600 méter magasról hozatták Kisújszállásra: jó, sűrű növésű hegyi fákból, lucfenyőkből - nekünk vörösfenyő - dolgozunk. Július 7-én érkezett meg az első kamion, utána még öt kisebb kamionnal hozták a tetőhöz a fákat.

- Milyennek látják azt a munkát, amire Kisújszálláson vállalkoztak? Gyergyócsomafalván biztos nem sokat hallhattak Kisújszállásról - hogyan kerültek mégis ide?

- Nagyon bonyolult, kucifántos az a tető, amit elvállaltunk. A tervezők összetévesztik a művészetet az ácsmunkával, de különben nagyon szépen álmolta ezt meg valaki. Hayde Tibor építész volt az, aki ajánlott bennünket, mert tudhatta, hogy az ő tervét nem egyszerű megvalósítani. Amikor itt járt, és megnézte, hogy haladunk, nagyon elégedett volt. Megköszönte a munkánkat.

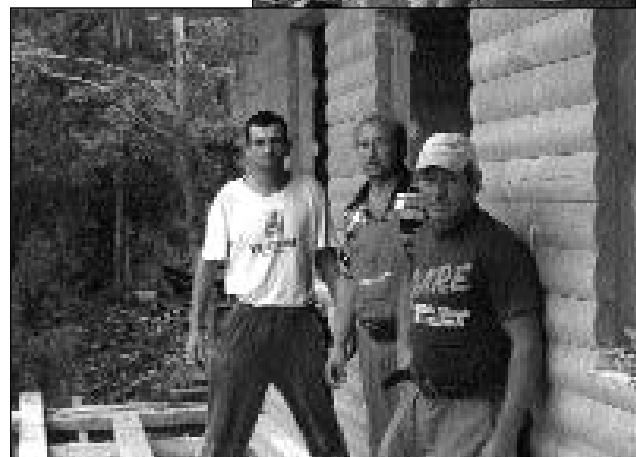


A zalai cseresztegi harangtoronyt is azok az ácsmesterek készítették, akik a kisújszállási ifjúsági szálláshelyet

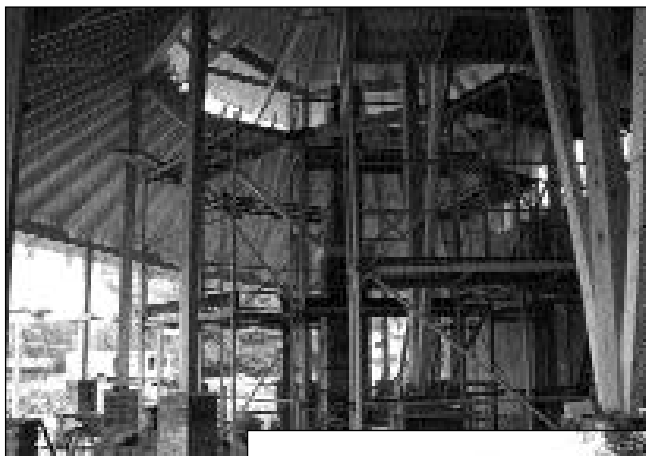


Ácsok a csúcson

*Köllő Miklós
ácsmester*



*Köllő Miklós
"szekciójának" tagjai*



Építés közben:
a kupola



Építés közben:
a főépület



Építés közben:
a bejárat

- Milyen tudás, milyen munka van már Önök mögött?
- Van már gyakorlatunk, sok munkát elvégeztünk már. Egyik munka hozza a másikat. Építettünk már templomokat, például Sepsiszentgyörgyön vagy Gyimesfelsőlokon. Ami különleges tetőszerkezet, és a mi munkánk, az a Csernyus Lőrinc építész által tervezett, Árpád és Gizella nevet viselő harangtorony a zalai Csersztegen. De részt vettünk a Sevillai Világkiállítás Makovecz Imre által tervezett magyar pavilonjának építésén is, a toronyok építése nagy kihívás volt.

- Bemutatná a csapatát? Kinek mi az erőssége, mihez ért leginkább?
- Rokonságból állt össze. Itt van a két fiam: Róbert, ő az anyagkiválogatásnál és az adogatásnál jó, és Levente, aki mindet tud, az egész csapatot tudja vinni nálam nélkül is. Jól szervez, a szakmát is érti, tizennégy éves kora óta velem dolgozik. Köllő Attila a bátyámnak a fia: bármit, ami nagyon pontos munkát igényel, azt ő szereti csinálni. Bartalis Tibor a keresztfiam, ő láncfűrészsel szeret dolgozni. Korpos Tibor a sógorom, ő meg a nehéz munkát szereti. Az ácsmesterséget mellettem tanulták ki, iskolába' ezt nem lehet megtanulni. És hogy én mit szeretek? Azt, amit nem tudok! De addig küszködök, amíg meg lehessen csinálni! - Még nem találkoztam olyannal, ami ne sikerült volna! - teszi hozzá mosolyogva.

- Alig több mint egy hónap alatt elkészültek a munkával, már alig van hátra - így augusztus elején - belőle. Mi jelentette, mi jelenti benne a legnagyobb örömet?

- Amikor az utolsó szeget elütjük, és amikor az utolsó cserép felkerül, akkor vagyunk boldogok. A legnagyobb öröm? Amikor Ari Lajos rábólintott a túloldalról, hogy nagyon jó. Ez akkor történt meg, amikor kész lett a torony fedése.

- És a reggeltől késő estig tartó munka mellett hogy érezték magukat Kisújszálláson?

- Nagyon jól. A szállásunk, az ételünk a Horváth-kertben, a fürdő, mind jó volt. A kisújszállási emberek nagyon barátságosak, bármerre jártunk. Még visszatérünk!



A Sevillai Világkiállítás magyar pavilonját Makovecz Imre tervezte. Megépítésében Köllő Miklósék is részt vettek

Köllő Miklós ácsmester szavait lejegyezte:
Kocsisné Monoki Julianna

Sikeres pályázat

- Fejlesztések a Szalay Könyvkiadónál -

2010. szeptember 20-án hivatalosan is lezárult az a nagyszabású beruházás, melyet a Pannon-Literatúra Kft. - közismert nevén Szalay Kiadó - valósított meg részint uniós forrásból, részint saját erőből. Sikeres pályázat révén a cég 63 955 152 Ft-ot nyert, mely a teljes beruházás mintegy 40%-át fedezte.

A fejlesztések annál is inkább időszerűvé váltak, mert a dinamikusan fejlődő cég kinőtte régi telephelyét, a kisújszállási lakosok által még mindig csak Sörgyárként emlegetett Mikes utcai épületet. Az új raktárépületet és az irodákat a Deák Ferenc út 87. szám alatt kerültek kialakításra, azaz a hajdani Csibekeltető épületegyüttese lett markánsan felújítva és átépítve.

Míg az előző telephely összesen körülbelül 800 raklap könyv befogadására volt képes, addig az új raktárépület csaknem háromszor ekkora kapacitással bír. A beruházásból nem csupán a befogadóképesség növelése valósult meg, hanem komoly minőségi fejlesztéseket is sikerült végrehajtani, melyek a cég egészére kiterjedtek: a raktár polcrendszerétől kezdve a járművek matricázásán keresztül egészen a dolgozók képzéséig és egy komplex vállalatirányító



Az új telephely

rendszer kiépítéséig. Ez a vállalatirányító rendszer igen magas szintű, bonyolult informatikai fejlesztés, mely magában foglalja a raktárlogisztikát, az értékesítési és a kiadói modult, valamint a könyvelési rendszert. Ennek köszönhetően egy könyv útja végig nyomon követhető attól a pillanattól kezdve, hogy kikerül a nyomdából, egészen addig, míg eljut a vásárlóig. Az egyes könyvek elektronikus adatlapja bárkikor lekérhető, és minden fontos adatot tartalmaz, amire csak szükség lehet (szerzők, illusztrátorok, szerkesztők neve, kiadás éve, ISBN-szám, nyomdai paraméterek és még sorolhatnánk).

Az új telephely megnyitóünnepségén Szalay Péter igazgató bemutatta a megvalósult fejlesztéseket vendégeinek, Kecze István polgármester úrnak, Tatár Zoltán alpolgármester úrnak, valamint azoknak a hivatali személyeknek, vállalkozóknak, kivitelezőknek, akik valamilyen módon részt vettek a nagyszabású beruházás megvalósításában. A Pannon-Literatúra Kft. ezúton is köszöni munkájukat és megtisztelő részvételüket!



A modern raktár

Deme István

Megújult játszótereink

"Előbb minden felnőtt gyerek volt, de csak kevesen emlékeznek rá" - idézte Kecze István polgármester Saint-Exuperynek, A kis herceg írójának szavait, amikor április 23-24-én települési képviselőtársaival együtt átadta a gyerekeknek az Ifjúság úti, a Bittner falusi és a Szabadság téri lakótelepi játszóteret, amelyeket az önkormányzat teljesen felújított, a régi, kopott és balesetveszélyes játékokat újakra cseréltette.

A munkák 2009 októberében kezdődtek, és 2010. március végén fejeződtek be. A terveket a szentendrei Játékpark Kft. készítette, a játszótér felújítását az Everling Építő, Termelő és Szolgáltató Kft. végezte, a játszótéri eszközöket pedig a budapesti ZÖFE Zöldterület-fenntartó és Fejlesztő Kft. szállította és telepítette. A játszótérek építése az önkormányzat beruházásában valósult meg. A házirendeket a bejárathoz, a játékok korosztály szerinti jelzéseit pedig magukra a játékokra kihelyeztük. Kérjük, ezeket figyelmesen olvassák el, és tartásuk be. Bár ezek az eszközök jóval biztonságosabbak, mint a régiak, nem megfelelő használat esetén balesetveszélyesek lehetnek.

A megújult játszótéreket 2010. április 23-án és 24-én az önkormányzat képviselői ünnepélyesen is átadták.

KMJ



Játszóteravatók



A gyerekek birtokba vették az Ifjúság úti játszóteret



A Szabadság téri lakótelep felújított játszótére



A Bittner falusi játszótéren



A gyerekek "birodalma"

Ez történt – képekben



Vidám programokkal várta a gyermeknap Bagaméri családi fesztiválra a vendégeket a Művelődési és Ifjúsági Központ

Kézműves foglalkozás a Bagaméri családi fesztiválon



Augusztus végén, az immáron hagyományossá váló Bittner Falusi Nap kínált szórakozási lehetőséget - Juhász Attila települési képviselő szervezésében



Hagyományos rendezvény városunkban a Halászlé- és Halélteljesítő Fesztivál, melyet a Munkás Horgász Egyesület szervez júliusban, a strandon



A halászléjövő zsűrije



2010-ben huszadik alkalommal rendezték meg városunkban a Herman Ottó Országos Biológia Verseny döntőjét. Képeinken dr. Tóth Albert főiskolai tanár, a verseny életrehívója és szakmai vezetője a versenyzőkkel





A Nagykun Táncegyüttes 2010-ben, a magyar kultúra napi városi ünnepségen mutatta be először Nagykunsági Krónika című műsorát, melynek koreográfiáját Kecskésné Herczegh Kata, az együttes vezetője álmodta meg. A műsorban Kisújszállás, Karcag és Túrkeve táncait, szokásait elevenítették fel



Képek az augusztus 20-ai városi ünnepségről



Az új kenyér átadásával köszöntöttük partnertelepüléseink képviselőit



A Nagykun Táncegyüttes ünnepi műsorából



Ismét felléptek városunkban virágkarneváli csoportok

*Júniusban
KRESZ-park épült
a Béla Király Úti Óvodában.*



*Az ovisok érdeklődve vették
birtokba a KRESZ-parkot*



*A tűzoltónapon izgalmas
bemutatókat tartottak
a kisújszállási tűzoltók*

Lehet, hogy a jövő tűzoltója?



*Májusban hatalmas árvíz pusztított
Észak-Magyarországon.
Önkormányzatunk egymillió forinttal
segített az egyik legnagyobb károkat
elszenvedő településnek, Ónodnak.
A képen Bacsó János, Ónod polgármestere és
Kecze István, Kisújszállás polgármestere*



*Októberben újabb katasztrófa történt: az ajkai vörösiszap-tározó gátja átszakadt, és az iszap
- hatalmas károkat okozva - elöntött több települést. Önkormányzatunk kétfélmillió forintot
juttatott a károsultaknak. Emellett a kisújszállásiak is gyűjtöttek adományokat. Képünkön
a Polgárőrség autója, útra készen a helyi karitatív önkéntesek által gyűjtött adományokkal*



A Mellofon Fúvósegyüttes 2010-ben lett tizéves. Ez alkalomból novemberben, a püspökladányi Csenki Imre Alapítvány Művészeti Tanulmányi Társaságának kezdeményezésére nagy sikerű jubileumi hangversenyt adtak a Városházán. A kép jobb szélén Szalkai János karmester

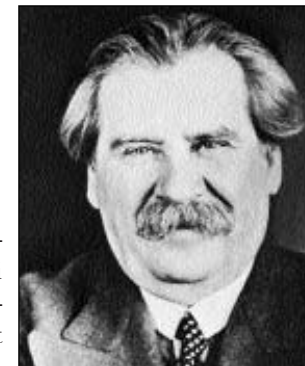
Kitüntettjeink 2010-ben

Az önkormányzat kitüntettjei

DÍSZPOLGÁRI CÍM ELISMERÉSBEN RÉSZESÜLT

MÓRICZ ZSIGMOND

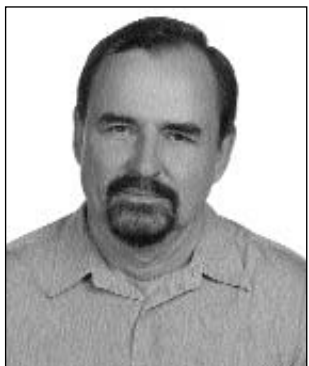
író, újságíró, szerkesztő, a 20. századi magyar realista prózairodalom legismertebb alakja



Debreceni, majd sárospataki diákévei után nagybátyja, dr. Pallagi Gyula, gimnáziumunk akkori igazgatója hozta Kisújszállásra a VI-os diák Móríczot, hogy tanulmányait itt folytassa. Ez sikerült is: 1899-ben sikeresen érettségizett. Ezután teológus, majd jogász, később bölcsező, utána újságíró - hosszú és nehéz út vezetett odáig, hogy célját elérje: 1908-ban aratta első sikerét a Nyugat c. folyóiratban megjelent Hét krajcár c. novellájával, melyet regények és novelláskötetek hosszú sora követett haláláig, 1942-ig. "Nyugat csapatának keleti zászlója" - így minősítette őt a nagy költő, a barát, Ady Endre. A magyar embert és a magyar társadalmat kevesen ismerték olyan mélyen, ábrázolták olyan hitelesen, belülről, mint ő. Tehetség és olyan megfigyelő- és beleélőkészség kellett ehhez, ami a realisták közül is csak keveseknek adatott. Már diákként, itt, Kisújszálláson olyan "röntgenleletet" készített, amit aztán egész munkásságában felhasznált. Egyes műveiben közvetlenül városunkat, annak lakóit ábrázolta; a korai regénye: Kerek Ferkó és a későbbi Forr a bor, a novellák közül is jónéhány. De sok más művében is ráismerhetünk az innen vitt tapasztalatokra, az itt élt és tipikusnak is nevezhető emberalakokra. A szegény parasztemberek szeretetteljes ábrázolása, mellette az érettségire készülő osztálytársak családi viszonyainak bemutatása, a szeretett fiatal igazgató, barát és példakép nagybácsi, a két „fiúról” gondoskodó Nyilas Katalin nagymama, a főszereplő Nyilas Mihály és az egész város külső bemutatása teszi számunkra feledhetetlenné a Forr a bor-t. Azt a regényt, amelyet a nem értők - a Légy jó mindhalálíggal együtt - iskolaellenesnek vélték olykor. De lehet-e iskolaellenes (minden valós vagy szubjektív kritika mellett is) az a Mórícz, aki ezt írja a Légy jó mindhalálíggal: „Annál nincs nagyobb öröm, mint valakit megtanítani valamire, amit nem tud, és nagyobb jótétemény sem”. És a Forr a borban: „Egy nemzetnek legfőbb kötelessége mindig csak az lehet, hogy gyermekeiről gondoskodjék, s

igyekezzék... belenevelni a jövő helyes és szép élésébe."

Sokat adott kortársainak és az utókornak is Móricz Zsigmond. Mi, akik ápoljuk gimnáziumunk leghíresebb egykori diákjának emlékét, úgy véljük, hagyományápolásunk megkoronázása ez a posztumusz díszpolgári cím. A Forr a bor Nyilas Misije a meg nem értettségről panaszkodva azzal próbálta magát vigasztalni, hogy „eljön majd az idő”, amikor ez az iskola büszke lesz arra, hogy ő itt tanult valamikor. Úgy érzem, eljött ez az idő, és Móricz Zsigmond tovább él iskolánkban - városunkban is. (Dr. Kiss Kálmánné írása)



PRO URBE DÍJBAN RÉSZESÜLT

Dr. Mile István közigazdász

A kisújszállási Városi Tanácsnál a Pénzügyi Osztályt vezette, majd a tanácselnök helyettese lett. Bár elsősorban a gazdasági ügyekért felelt, azt valotta, a városnak elsősorban az oktatást, az egészségügyi ellátást, az alapszolgáltatásokat kell biztosítani elsődleges feladatként. Ösztöndíjakat adott a tehetséges kisújszállási fiataloknak, akiktől cserébe azt várta, hogy itt helyezkedjenek el, s kamatoztassák tudásukat. A kultúra, a helyi hagyományok mindig fontosak voltak számára. Ezért támogatta a Református templom harangjának újraöntését, a Papi Lajos Alkotóház megvalósítását, s ezért szorgalmazta egy, Kisújszállás történetét feldolgozó mű megjelenítését (Kisújszállás város története). Ma is figyelemmel kíséri a város életének alakulását, fejlődését, segíti és támogatja a jó kezdeményezéseket azzal a céllal, hogy jobb legyen városunk.



PRO COMMUNITATE URBIS DÍJBAN RÉSZESÜLTEK

Tanka Sándor étteremvezető

1990 óta a Kisúj étterem üzletvezetője. A privatizáció során, 1998-ban sikerült megvásárolnia, így annak tulajdonosa is lett. Ma felelősségével családi vállalkozásban működteti. Azért vásárolta meg az éttermet, hogy egy jó, a vendégek megelégedettségére működő étteremről szőtt terveit megvalósíthassa, ugyanis - elmondása szerint - gyermekkorától kezdve mindig a vendéglátásban akart dolgozni. A jó ételek mellett a vendéglátás körülményeire is figyel: egyszerű,

tiszta és esztétikus az étterme, gyors és előzékeny a kiszolgálás. Tanka Sándor étteremvezető kiváló és lelkiismeretes vállalkozói, szakmai munkájáért, a város különböző közösségeivel, civil szervezeteivel való együttműködéséért részesült a Pro Communitate Urbis Díjban.

Márkiné Szarka Mária nevelőszülő

Több mint húszéves óvónői pálya után, 2001 óta áll a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Gyermekvédő Intézet és Gyermekotthon alkalmazásában mint hivatásos nevelőszülő. Ezáltal hátrányos helyzetű gyermekeknek segít, de részt vesz nevelőszülők képzésében is. Szerető környezetbe kerülnek náluk a gyermekek, akiket megtanít játszani, tanulni, felelősséget vállalni mások iránt, gondoskodni. Párjával együtt alakították át otthonukat és életüket úgy, hogy a gyerekek maximális kényelmét szolgálják. Emberpróbáló feladatot végeznek: ha ugyanis az örökbefogadó szülők jelentkeznek, el kell válniuk a gyermekektől. Szeretjük és erőfeszítéseik azonban nem hiábavalóak, mert az odaadó gondoskodás révén ezek a gyermekek is egészséges, magabiztos felnőttként léphetnek majd ki az életbe.



ARANY JÁNOS PEDAGÓGIAI, KULTURÁLIS ÉS MŰVÉSZETI DÍJBAN RÉSZESÜLT:

Szabó Katinka szalmafonó, óvónő

A „szalmázást” egy véletlen kapcsán ismerte meg, amikor nővérét kísérte el Balogh Károlyné Erzsikehez, hogy megtanulja, hogyan készülnek a különféle, szalmából készült alkotások. Elmondása szerint tizennégy éve a szalmázás szerelmese, gyakran éjszakákon át dolgozik. A 2000-ben szalmából elkészített szent korona élethű másáért miniszteri elismerésben is részesítették. 2007-ben Balogh Károlynéval közösen megalapította az Országos Szalma- és Csuphófónók Országos Társasága Egyesületet, melynek elnökévé választották. Munkájuknak köszönhető, hogy 2008 márciusában megnyílt a Szalmaház a Papi Lajos Alkotóházban. Ettől az évtől kezdve nemcsak a felnőtteknek, hanem a gyerekeknek is szerveznek tábort, illetve szalmaműhelyeket. Céljuk,



hogy a legkisebbeket is bevonják a kézművességbe, s ezzel fejlesszék kreativitásukat. Szabó Katinka a szalmafonás hagyományainak ápolásáért, szervező tevékenységéért részesült a díjban.



KISÚJSZÁLLÁS VÁROS SPORTJÁÉRT DÍJBAN RÉSZESÜLT

Kádár József testnevelő tanár

1980-tól az Arany János Általános Iskolában tanít. Nála első a jó kollektíva, a jó csapatszellem, a baráti hangulat. A sportban különösen szereti a csapatjátékot, hiszen itt a győzelem akarata megsokszorozódik a küzdelemben, erősíti a csapat összetartozását. Tanítványai közül igen sokan maguk is a testnevelő tanári pályát választották, pályájukat figyelemmel kíséri. Meghatározó szerepe volt

abban, hogy a Kisújszállási SE Futball Szakosztálya és az Arany János Általános Iskola között szoros együttműködés alakuljon ki. A helyi sportélet szervezéséért, a fiatalok körében évtizedeken át végzett oktató-nevelő munkájáért, az általa felkészített sportolók kiváló sporteredményeiért, a helyi futballéletben elért sikerekért részesült a Kisújszállás Város Sportjáért Díjban.

KISÚJSZÁLLÁS TISZTELETBELI POLGÁRA CÍMBEN RÉSZESÜLTEK:

Jónás András polgármester (Négyfalu, Románia)

Dr. Ján Volny polgármester (Igló, Szlovákia)

Marian Trela polgármester (Wilamowice, Lengyelország)

Pénovátz Antal néprajzkutató (Pacsér, Bácska - Szerbia)

Rind Melitta néptáncpedagógus (Pacsér, Bácska - Szerbia)

A NAGYKUNSAGI TELEPÜLÉSEK NAGYKUNSAÉGÉRT DÍJÁBAN RÉSZESÜLT

Dr. Bartha Júlia néprajzkutató

Eredetileg könyvtár szakos diplomát szerzett, majd a Györffy István Nagykun Múzeumban végzett munkája során beleszeretett a néprajzba. Másoddiplomásként végzett a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem néprajz szakán. Kutatási területe a kunsági folklór és keleti kapcsolatai, a török népek néprajza. A török kultúrával 1985 óta foglalkozik. Azóta számos tanulmányt írt a török kultúráról, több kötete is megjelent erről a témáról. 2006-ban látott napvilágot a *Lále, Hagyományok a mai török társadalomban* c. monográfiája, ami az emberélet fordulóihoz fűződő népszokásokat foglalja össze. További kötetei: *Az anatóliai törökök temetkezési szokásai*, *A Fogzó hold - Tanulmányok a török népi kultúráról*, *Keleti tanulmányok*, *Karcag kismonográfiája*, *Népvisélet a Nagy-kunságon*. 2007-ben a Néprajzi Társaság Tájékoztató Díját ítélte neki a szakma, 2008-ban pedig elnyerte a Jász-Nagykun-Szolnok Megye Tudományáért Díjat.



Országos elismerésekben részesültek

A KÖZ SZOLGÁLATÁÉRT ÉRDEMJELE ARANY FOKOZATA KITÜNTETÉSÉBEN RÉSZESÜLT

Dr. Kittlinger Ilona címzetes főjegyző

A Kisújszállási Városi Tanácsnál kezdte jogi pályáját 1976-ban, ahol több beosztásban is dolgozott. 1990 óta segíti jegyzőként a képviselő-testület munkáját, és szakértelemmel vezeti a Polgármesteri Hivatalt. Szakmai felkészültségével, vezetői képességeivel és tapasztalataival kiemelkedően látja el feladatait mind a hatósági, mind pedig az önkormányzati feladatokban. 1996-ban munkája elismerésül a város Pro Communitate Urbis Emlékérmét adományozott számára. 1998-ban a Magyar Köztársaság elnökétől Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkereszt kitüntetést kapott, majd 2002-ben a miniszterelnök címzetes főjegyzői címet adományozott számára. A közigazgatásban közel négy évtizedes eredményesen végzett munkájáért részesült a Köz Szolgálatáért Érdemjel arany fokozatában,



mely azért is különösen fontos számára, mert azoktól kapta az elismerést, akik közvetlenül ismerik szakmai munkáját.



A NEMZETI ERŐFORRÁS MINISZTERIUM MINISZTERI DICSÉRETÉBEN RÉSZESÜLTEK

Dr. Vágvölgyi István
fog- és szájbetegségek szakorvosa

Az orvosi pálya gyermekkori elhatározás volt számára. Pályakezdése óta városunkban, Kisújszálláson él és dolgozik. 1966-tól éveken át az egész város fogászati ellátása az ő feladata volt, beleértve az iskolafogászati ellátást is. 1970-től nyugdíjba vonulásáig a MÁV Debreceni Területi Egészségügyi Központjának alkalmazásában állt, ezért fogorvosi tevékenysége több település lakosaira is kiterjedt. Hozzá tartozott Karcag, Törökszentmiklós, Kenderes, Kisújszállás és környéke MÁV-dolgozóinak fogászati ellátása. 1967 óta magánrendelést is folytat. Kiváló szakmai munkájának, pontosságának köszönhetően hamar jó hírű fogorvossá vált, betegek egymásnak ajánlották és ajánlják, utaznak hozzá fogorvosi ellátásra vidékről is. Sokan hűségesen visszajárnak, hiszen panasz esetén bármikor elérhető. Fontosnak tartja, hogy betegeit ne csak konkrét fogorvosi ellátásban részesítse, hanem megismertesse, megbeszélje velük a helyes fogápolás és szájhigiéne teendőit. Nagy szakmai tudással rendelkezik, ma is folyamatosan követi a fogorvostudomány eredményeit, figyelemmel kíséri a szakfolyóiratokat, kezdetektől fogva tagja a Magyar Orvosi Kamarának. De érdeklik a tudományos, kulturális és közéleti események is, sokat olvas, a szakirodalom mellett filozófusok, politikusok műveit is. Városunkban több évtizedes, szakszerű, példaadó orvosi munkájáért és emberségéért köztiszteltetben megnyilvánuló szeretet veszi körül.

Tóthné Varga Mária szülésznő

Ápolói szakképesítésével Debrecenbe került a DOTE Szülészeti Klinikájára, ahol a szülésznői képesítés megszerzése után négy évig dolgozott, majd hazakerült Kisújszállásra, a Magdolna Szülőotthonba. Ebben a közegben ugyan nagy volt a felelősség, de több idő és lehetőség nyílt a várandósok pszichés támogatására, az életük nagy eseményére történő felkészítésére. Amikor gyesen volt, főiskolai diplomát szerzett. A kisújszállási szülőotthon megszűnését követően a karcagi Kátai Gábor Kórház Szülészeti-Nőgyógyászati Osztályán dolgozik, szülésznő, majd szülőszobai részlegvezető, jelenleg főnővér. Emellett volt óraadó a karcagi egészségügyi szakközépiskolában, a szülésznő tanulók gyakorlatvezetője, konzulense, valamint tagja a kórház Tudományos Bizottságának. Gyakran tart előadást, kismamáknak nyílt napot szervez, rendszeresen végez kutatómunkát, amelynek eredménye az előrelépés, fejlődés irányát mutatja. Részt vett a Magyar Egészségügyi Szakdolgozói Kamara Karcagi Szervezetének megalapításában, melynek elnöke lett. Eredményes, példamutató tevékenysége elismeréseként vehette át a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Miniszteri Dicséretét.



A KÜLÜGYMINISZTERIUM „MAGYARORSZÁGÉRT EURÓPÁBAN” KITÜNTETÉSÉBEN RÉSZESÜLT

Gubuczné Tomor Mária könyvtárvezető

1981-ben került Kisújszállásra. Először a művelődési házban lett művészeti előadó, 1984-től a városi könyvtár dolgozója. A sokszínű munkát a kisújszállási városi könyvtárban tapasztalta meg igazán, a könyvkezelésen túl rendezvényeket szerveztek, kiállításokat tartottak. A tanulás újra és újra elcsábította, elvégezte a könyvtár és a szakinformátor szakot, majd felsőfokú kulturális menedzser végzettséget szerzett. Számos sikeres pályázattal fejlesztette a könyvtári ellátást és gazdagította a könyvtárhoz kapcsolódó kulturális rendezvényeket. 2005-ben az EU közkönyvtári hálózatba való bekerülésért pályáztak, mely támogatást azóta is minden évben odaítélnek Kisújszállásnak. Megkapták az Európai Bizottság magyarországi képviselőjének különdíját „A



2006-os év leghatásosabb EU-kommunikációs projektjéért”. A fiataloknak uniós vetélkedőket szerveznek, valamint a családi vetélkedőkbe is becsempésznek EU-s kérdéseket. Az Európa-napon logopályázatot írtak ki. Az iskolákban nyíló EU-tantermek falát számos ismeretterjesztő anyag díszíti, melyek beszerzésében a könyvtár segítséget nyújtott. Kitüntetések rangos külügyminiszteri elismerés, melyet olyan személyek kaphatnak, akik hosszú időn keresztül kiemelkedő munkát végeztek Magyarország európai integrációjának érdekében.

További elismerések

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Díjban részesült:

Tóth József,

a Móricz Zsigmond Gimnázium,

Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégium igazgatóhelyettese

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közigazgatási Díjban részesült:

Kocsisné Monoki Julianna,

a Polgármesteri Hivatal Intézményi Osztályának vezetője

65 éves diplomája emlékére Vasoklevelet kapott:

Vona László nyugalmazott pedagógus, iskolaigazgató

Felsőoktatási intézményüktől

50 éves diplomájuk emlékére Aranyoklevelet kaptak:

Szombat Lajosné tanítónő

Vatainé Szilágyi Piroska tanító

Pedagógus Szolgálati Emlékérem elismerésben részesült:

Bécsabó András művész-tanár

Fodor Zsuzsanna matematika-fizika szakos tanárnő

Gyárfási Istvánné történelem-ének szakos tanárnő

Homonnainé Püspöki Julianna tanítónő

Pintér István magyar-francia szakos középiskolai tanár

Takács Sándor műszaki szakoktató

Reményik Sándor

Kegyelem

Először sírsz.

Azután átkozódsz.

Aztán imádkozol.

Aztán megfeszíted

Körömszakadtig maradék-erőd.

Akarsz, eget ostromló akarattal -

S a lehetetlenség konok falán

Zúzod véresre koponyád.

Azután elalélsz.

S ha újra eszmélsz, mindent újra kezdesz.

Utoljára is tompa kábulattal,

Szólatlanul, gondolatlanul

Mondod magadnak: mindegy, mindhiába:

A bűn, a betegség, a nyomorúság,

A mindennapi szörnyű szürkeség

Tömlöcéből nincsen, nincsen menekvés!

S akkor - magától - megnyílik az ég,

Mely nem tárult ki átokra, imára,

Erő, akarat, kétségbeesés,

Bűnbánat - hasztalanul ostromolták.

Akkor megnyílik magától az ég,

S egy pici csillag sétál szembe veled,

S olyan közel jön, szépen mosolyogva,

Hogy azt hiszed: a tenyeredbe hull.

Akkor - magától - szűnik a vihar,

Akkor - magától - minden elcsitul,

Akkor - magától - éled a remény.

Álomfáidnak minden aranyágán

Csak úgy magától - friss gyümölcs terem.

Ez a magától: ez a Kegyelem.

Ágotai László

1954-2010



*"Nézd, fenn az égen
látszólag minden változatlan
Látod lenn a földön
látszólag minden változik*

*Álmodunk és ébredünk
számolunk és kérdezzünk
Mondd, mennyit ér egy százszorszép
ha százszor hervad el
Ki tudja mennyit ér a boldogság
hűsz érzed, már múlik el"*

- Fonográf: Álmodunk és ébredünk -

Szabó Tamás emlékező beszéde, mely elhangzott 2010. március 1-jén

Tisztelt gyászoló közösség; gyászoló család, búcsúzó barátok, kollégák, tanítványok, tisztelők és ismerősök!

A végén egy utolsó, szívszorítóan nehéz feladatot kaptunk szeretett halotunktól, Ágotai Lászlótól, Lacitól... Olyan feladatot, amit nem tudunk helyesen megoldani, mert nem értünk, mert nincs logikus magyarázata, amire nem készültünk fel megfelelően, mert - azt hiszem - nem is lehet... Búcsúznunk kell most Tőle, búcsúzni, és egyben felidézni alakját, hogy örökké megtarthassuk Őt emlékezetünkben.

Mindannyian más pillanatokat, más emlékeket őrzünk Laciról, hiszen életének különböző állomásain találkoztunk vele. Jelen vannak köztünk egykori tanárai, pályatársai, kollégái, barátai és tanítványai egyaránt. Ami közös: szilárd jelleme, határozott egyénisége mindannyiunkban kitörölhetetlen emléket hagyott. Emlékeink jól kitapinthatóan egy csomópontban sűrűsödnek, második otthona, az iskola körül.

Ágotai László élete ezernyi szállal kötődött iskolájához; a szülőkön és nagyszülőkön keresztül, a tanulmányok és a munkahely, a párválasztáson át gyermekei tanulmányainak színtere ez; életének generációkon átívelő színhelye. Az anyai nagyapa, Szász Károly híres természettanár, és az édesapa, Ágotai László magyar-francia-országi szakos tanár is itt kezdte, és itt töltötte egész tanári pályáját. Édesanyja, Szász Anna (Baba néni) az Arany János Általános

Iskola magyar-történelem szakos tanára is a kisújszállási gimnáziumban végezte középiskolai tanulmányait. László is ide járt középiskolába, ahol kitűnő eredménnyel végzett. Nagyon kedvelte a zenét, és sokat foglalkozott az elektronikával. Csábították a hangmérnöki szakma, de a gimnázium tanárai (Gy. Molnár Lajos bácsi és Juhász Zoltán tanár úr) megerősítették benne a matematika és fizika tárgyak iránti vonzalmát oly módon, hogy a tanári pályát választotta. Első óráját 1979. február elsején tartotta; akkor még utolsó éves egyetemi hallgatóként négy osztályban tanított matematikát. Utolsó naplóbejegyzését 2010. február elsején tette, amikor a harmadik órában algebrai törtet tanított. Naptári pontossággal 31 esztendőn át volt a Móricz Zsigmond Gimnázium meghatározó tanára.

Sajátos, senkiéivel össze nem téveszthető iskolai értékrendet képviselt, amelyben minden bizonnyal a pedagógus szülői ház hatásai is érvényesültek. Szerette és megbecsülte a jó képességű, szorgalmas, igyekvő tanulókat, energiát nem kímélve mindent megtett eredményes felkészítésükért. Ezzel szemben elfogadhatatlannak tartotta és sokszor igen keményen ostromozta, próbálta munkára szorítani azokat, akik nem használták ki maximálisan az iskola nyújtotta lehetőségeket. Ennek megfelelően igen szigorú, kemény tanár hírében állt. A szigorú tanár képét, és az ezzel járó konfliktusokat tudatosan felvállalta.

Hitt abban, hogy egykori tanítványai egyetemi hallgatóként, mérnökként, orvosként, oktatóként pontosan meg fogják majd érteni, hogy miért is kellett középiskolás éveikben ennyire pontosan és szorgalmasan dolgozniuk. És a sikeres tanítványok vissza is igazolták, igazolják munkájának maradandó értékét. A jelenlegi matematika tanárok egy része is már az ő tanítványa volt.

Szakmai ambíciói elsősorban a matematika tanításához kapcsolódtak. Óráit a nagyfokú szakmai igényesség, a témában való jártasság, a magabiztosság, a tervszerűség és a dinamikus, lendületes óravezetés jellemezte. A mérce magasra került: megkövetelte a folyamatosságot, az előző ismeretekre való alapozást, a fogalmak pontos ismeretét és alkalmazását és a logikus gondolkodást. Különös gondot fordított feladatanyagának, megoldási kultúrájának fejlesztésére. Hosszú éveken át irányította a munkaközösség szakmai munkáját.

Az iskolában még csak két éve tanító fiatal kezdettanárként dolgozott, amikor Juhász Imre kollégával együtt útjára indították a Pallagi Gyula Megyei Matematika Emlékversenyt, amely aztán hosszú éveken keresztül az iskolához, és az Ő nevéhez fűződött. Egyik kezdeményezője és folyamatos szerzője volt a *Móricz Matek* című iskolai matematikai folyóiratnak, amelyre különösen büszke volt, és amelyet nagyon nagy kedvvel, ambícióval szerkesztett. Érettségi és felvételi vizsgára készülőknél készítette országos sikerű összefoglaló munkáját *Ez az Optimum* címmel.

Ágotai László az első perctől hallatlan ambícióval, töretlen munkabírással vetette bele magát az iskolai munkába. Szinte minden területen vállalt több-letmunkát. Szakköröket tartott, színházlátogatásokat szervezett, irányította az iskolai diákéletet, az iskolai rádió munkáját. Diákokból és tanárokból álló countryzenekart alakítottak, a zene szeretete egész életében végigkísérte. Szívesen vitte tanítványait kirándulni, túrázni. Különösen vonzódott a Tátrához, a Szlovák-paradicsomhoz, az iglói testvériskolai kapcsolatok elkötelezettje volt.

A szigorú tanárról felállított kép mellett jól megfért a humor, a finom önirónia és a játékoság, amit különböző diákrendezvények fellépéseiben is bizonyított. Emberi kapcsolataiban fontosnak tartotta az őszinteséget, az egyenességet.

László az iskolából választott magának szerető feleséget is: Áy Gabriellával 1983. márciusában kötöttek házasságot. A gyermekeik is itt tanultak, Gabi a nyolc osztályos, Laci a négy osztályos gimnáziumban; és éppen olyan kitűnő eredménnyel végeztek, mint édesapjuk, aki a háttérből büszkén figyelte gyermekei fejlődését, pályaválasztásuk sikerességét. A legfontosabbnak, a legnagyobb értéknek mindig a családot tartotta, bár saját bevallása szerint nem tudott annyi időt a körükben tölteni, mint amennyit szeretett volna. Az együtt töltött időt tartalommal töltötték meg, sokat utaztak, kirándultak. E mellett szívós elszántsággal teremtett szeretteinek biztos anyagi hátteret, megfelelő körülményeket.

Szinte egész pályafutása alatt jelentős és folyamatos túlmunkát vállalt. Már a korábbi években is látható volt, hogy túlhajtja magát, azok az iskolai szokásos vállalásai, amellyel évtizedeken keresztül bírt, túlságosan próbára teszik egészségét. Ezeket a figyelmeztető jeleket nem vette elég komolyan; nem akart és nem tudott csökkenteni a munkatempón.

Két évvel ezelőtt, amikor a betegség tünetei először jelentkeztek, rögtön láttuk, hogy nagy a baj. Egy emberként aggódtunk és szorítottunk érte, néztük a betegséggel vívott tusáját. Sosem beszélt róla, sosem panaszkodott, sosem kérdezte azt, hogy miért pont én, miért velem történik mindez. A rá jellemző keménységgel vette fel a küzdelmet a betegséggel szemben, konokul küzdött az életéért, nem megengedve a gyengeség legkisebb jelét sem. Elhatalmasodó betegsége ellenére is tervezett, dolgozott. Novemberben még részt vett a felvidéki Nagy Károly Matematikai Diáktalálkozón, ahol előadást is tartott. Az utolsó, egy hónappal ezelőtti beszélgetésünk képe örökre megragadt bennem. Ülünk az asztalnál, és Laci még mindig tervez. A tavaszban bízik, hogy elmúlnak a zord idők, és a meleg majd elviszi a fájdalmakat, és enyhülést hoz.

Nem így...nem így gondolta. Aztán az utolsó napokban valami történhetett. Valami olyan, amit csak a hozzá közel állók láthattak. Talán feladta a küzdelmet, de bennünk a konok, akaratos, dacos, a halállal szembeszegülő Laciként

marad meg örökre. Így a legtöbben nem is tudtunk elbúcsúzni Tőle. Most megtesszük.

Kedves Laci!

Ma az iskolában neked szólt, érted szólt a tanórára szólító udvari harang. Bezártuk az iskolát, és eljöttünk mind a Te utolsó órádra. Itt vagyunk mindannyian, hogy elbúcsúzhassunk Tőled.

Nemrég adtál egy albumot, egyik kedvenced, a Fonográf dalával búcsúzom...

*"Nézd, fenn az égen
állandó nyugalom s béke az úr
Látod lenn a földön
szüntelen küzdelem az élet*

*Álmodunk és ébredünk
számolunk és kérdezzünk
Mondd, mennyit ér egy százszorszép
ha százszor hervad el
Ki tudja mennyit ér a boldogság
hisz érzed, már múlik el"*

Drága Laci!

A virág lényege nem az elmúlás, hanem a termékenység, a megújulás, a továbbélés. A boldogság pedig további boldogságokat szül... Semmi sem hiábavaló, semmi nem marad nyom nélkül. Ott maradsz velünk az iskola falai közt, és nem csak a tablóról nézel ránk, hanem a már ott dolgozó tanítványaid révén velünk leszel közösségünk tudásában, kultúrájában, szellemében. Az iskolához való elkötelezettséged példa marad számunkra.

Munkád a jövőnkben hasznosul. Ott leszel tanítványaidban; a mérnök tervezőasztalán, az orvos segítő kezében, a tanár magyarázatában... És ott maradsz szerető családotd körében, a gyermekeid boldogulásában, boldogságában...

Látod, a küzdelmed nem volt hiábavaló, csak igazságtalanul, fájdalmasan rövid... Búcsúzik tőled családod, barátaid, búcsúznak tőled kollégáid, köztük tanáraid és tanítványaid, búcsúznak diákjaid és tisztelőid. Búcsúzik tőled az iskola...

Most már elengedünk... Nyugodj békében.



In memoriam
Dr. Bernáth István
 1924-2010

Ismét elment közülünk városunk egy nagy köztisztelőben álló polgára, közszereplője, dr. Bernáth István állatorvos. Élt 86 évet.

Diplomáját 1947-ben a háború viszontagságai közepette szerezte. Állatorvosi tevékenységének kezdete egybeesett a város mezőgazdaságának átszervezésével, hiszen 1951 óta dolgozott megszakítás nélkül városunkban - amíg csak egészsége bírta. Kunszentmiklósi születésű

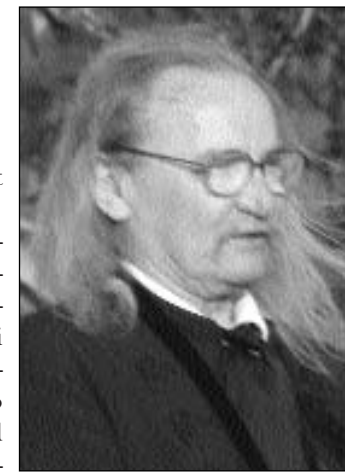
lévén a nagykun emberekkel hamar megtalálta a közös hangot. Akik ismerték, tanúsíthatják, hogy talpig becsületes, lelkiismeretes, szakmáját magas fokon művelő kolléga volt. Dolgozott több nagyüzemben is ellátó állatorvosként, de igazán a körzeti állatorvosi tevékenységet szerette. Ismert minden gazdát, éjjelnappal tette a dolgát. Ha hívták, nem ismert lehetetlent. Csorbára télen, közút híján nemegyszer a kisvasút nyomvonalán, a talpfákon motorozva ment ki. Vallásos neveltetésű lévén a politika kevésbé érdekelte, de az emberekért és állataikért mindig kész volt tenni a dolgát. Szakmai tudását, élettapasztalatát mindig kész volt megosztani másokkal. Mikor fiatal állatorvosként magam is a városba kerültem, ő volt a mentorom, mindig számíthattam a segítségére. Jó volt dolgozni olyan nagy tudású kollégákkal, mint dr. Szűcs Aladár, dr. Szabó Mihály és dr. Bernáth István. A régi Vásár úti rendelőben minden nap voltak esetmegbeszélések, szakmai viták, feladatmeghatározások. Együtt több országos járvány megfékezésében is sikeresen részt vettünk... Sajnálatos, hogy a nagy öregek már mind elmentek.

Kár, hogy az őt ért részleges bénulás miatt a szakmát abba kellett hagynia. Szomorúan vette tudomásul, hogy nem tudja folytatni szeretett munkáját, a szike, a fecskendő kiesik a kezéből... Ezért 2005-ben el is költözött városunkból, közel lányához és szeretett unokáihoz... Hogy ennek ellenére az emberek nem felejtették el, bizonyítja a temetésén résztvevő sok egykori állattartó gazda.

Hiányozni fog nemcsak családjának, hanem mindannyiunknak, akik emlékezünk rá.

Dr. Tölgyvári Béla

Balogh Márton
 1946-2010



Balogh Márton, kedves jó barátunk elment a minden élők útján.

2010. július 29-én Budapesten, az Óbudai temetőben vehettünk végső búcsút tőle. A református egyház szertartása szerint Hegedűs Zsuzsanna lelkészasszony búcsúztatta mély baráti szeretettel, az egykori pályatársak, zenész barátok nevében Mészáros Sándor, a Pannon Rádió munkatársa szólott. Aranyos Károly, a Honvéd együttes igazgatója a táncos kollegák és barátok búcsúját öntötte szavakba. A szülőföld nevében szülővárosa, Túrkeve polgármestere, Cseh Sándor, a nagykun kapitányok nevében pedig Illéssy Ádám vett végső búcsút tőle. A ravatala mellett énekkel Zvorák Kati pályatársa köszönt el. A ravatalánál díszőrséget álltak a Történelmi Vitézi Rend tagjai, a Huszár Katonai Hagyományörző Szövetséget képviselő huszárok és a nagykun kapitányok.

Mély együttérzéssel kísértük utolsó útjára Balogh Mártont. Zenészbarátok a sírnál húzták a búsulót. Nehéz időben, 1946-ban született, de jó helyre, a Kunság közepére, Túrkevébe, ahol a kunsági kultúrát tanulta és ápolta egész életén át. A szülőföld szeretetére és értékeinek megbecsülésére Papi Lajos szobrászművész és az őt körülvevő holdudvar irányította a figyelmét. Abban az időben, amikor kinyílt a szeme a világra, a kisújszállási Papi-műhely, nemcsak szobrászműterem volt, hanem kulturális központ is, ahol megfordult a művészvilág színe-java. Itt gyökerezett talán az a konok elszántság és tiszta lelkesedés, aminek minden fellépésén, de baráti társaságban is hangot adott. Gyönyörű ívű pályát írt, mindent elért, amit egy tehetséges ember a saját szorgalmának köszönhetően elérhet. Művészi pályafutását Szolnokon, a Tisza Táncegyüttesben kezdte. Itt kötelezte el végképp magát a magyar népdalkinccsel és tánckultúrával. A szolnoki Alföldi Néptáncfesztiválon mutatkozott be Rábai Miklós mesternek, aki ezt követően egyengette táncos pályafutását. Rábai mester tanácsára került a Honvéd Művészegyüttesbe, majd 1964-től az Állami Népi Együttes tánckarában táncolt tizenöt éven át. Énekes pályafutása ezután kezdődött. A Magyar Rádió és Televízió második Röpülj Páva Népdalversenyének nagydíját kapta 1981-ben. Ezután lett a Honvéd Művészegyüttes szólistája. A méltán világhírű rockoperában, az *István a király*-ban még táncolt a

Király-dombon, de a szegedi szabadtéri színpadon és a népstadionban már a regóst énekelte. Szőrényi Levente két év múlva az *Attila* című rockoperában a táltos szerepét neki írta. Játszott az Operettszínházban a *Kolombusz indián főnöke* c. rockoperában, ami igen nagy sikerrel ment, ötvenöt előadást ért meg. Maga elragadtatással beszélt arról, hogy Illés Lajos *Magyar ének* című művének egyik szolámát énekelhette. Csodálatos, fátyolos baritonja szól a *Bakanóták*, a *Tavaszi hadjárat*, a *Hatvan népdal tábortűznél*, *Balogh Márton és barátai*, valamint a *Férfiének* című CD-in.

A Dalol Túrkeve című kazettáját szülővárosa jelentette meg akkor, amikor Marci vezetésével újjáéledt a Kevi Kör, és megmutatták a világnak e csöpp református sziget kincseit.

A történelmi igazságtétel jegyében 1999-től 2002-ig 100 alkalommal adta elő a Bocskai Szabadegyetem Irodalmi Színpadán a Trianon-műsorát. Maga szülővárosában a temető sarkában Trianon feliratú keresztet állíttatott, és koszorúzta minden év június 4-én, már akkor is, amikor ezt igen rossz néven vette a hatalom. Művészetével és minden emberi megnyilvánulásával a kunsági népi kultúrát szolgálta és terjesztette, amiért nem lehetünk elég hálásak neki.

Szerettük, de vajon jól szerettük-e, eléggé szerettük-e? A kunsági ember konokul szemérmes, ritkán önti szavakba azt, amit érez. De Ő talán szavak nélkül is tudta, hogy mennyire számít a jelenléte nekünk. Gyakran itthon volt, kis és nagy rendezvényeken egyaránt megjelent, s ha kedve volt, jókat énekel. Szülővárosa magához ölelte, amikor 2002-ben kunkapitánnyá választotta. Történelmi évforduló ünnepi műsora nem múlhatott el nélküle. Az utolsó nyilvános fellépése a kevi Juhászfesztiválon volt, ahol csodálatosan szólt az éneke...

Kegyes volt hozzá a Teremtő, a betegség nem tett kárt a hangjában.

Drága Marci!

Hiányzol közülünk, de velünk vagy. Gondolunk Rád, énekeljük a dalaidat, sokszor, tudod, azt a gyönyörűt:

*"Mert a haza nem eladó,
ezüst pénzre nem váltható,
Mert a haza, mert a haza
Te magad vagy!"*

Dr. Bartha Júlia

Lezárult egy hosszú életút

Szűcs József (1909-2010)



Szűcs József 100 évesen

Szeptember 25-én itt hagyott bennünket Szűcs József bácsi, városunk legidősebb polgára. Március 21-én, 101. születésnapján még meghitt családi-baráti körben köszönthettük, átvehette polgármester úr ajándékát is. Hírt adtunk róla, hogy rendszerető emberként, bot nélkül járva szépen rendbe tette a lakása előtti járdaszakaszt, majd az országzászlóval kapcsolatos beszélgetésben - ahogyan ezt meg is írtuk - szellemesen idézte fel a Trianon utáni időszak emlékeit. Ekkor még kiváló memóriával megáldott emberként találkozhattunk vele. De hamarosan a bot is előkerült, bár ahogyan fiának megemlítette: "tedd el a botot, Berci nehogy meglássa!" Ez már rossz előjel volt, és nemsokára ágyának is esett. Türelemmel viselte állapotja romlását, mígnem kínok nélkül, csendesesen végső álomra szenderült. Úgy, ahogyan egy évszázadot megélt idős embernek a Sors ajándéka-ként kijár.

Tanúja voltam annak a szeretetnek, gondoskodásnak, ami családja - különösen József fia - részéről az utolsó percig iránta megnyilvánult. A szülőket gyakorta megtagadó, magára hagyó világunkban ez ékes bizonyosága volt annak, hogy a tisztességnek, a gyermeki kötelességnek miként kell megnyilvánulni az őket felnevelő szüleik iránt.

Jósi bácsi számára szent volt a család. Megindítóan emlékezett vissza dolgozó, paraszti származású, bibliát olvasó, református szüleire. Ahogyan úja visszaemlékezésében: *"ebben a házban egyenes volt a beszéd és halk volt a szó, s békesség uralkodott. A hit, a munka, a művelődés igénye tette tartalmassá életét szüleinknek."*

Erős szálak fűzték városunkhoz. Az elemi iskolát az ún. Nagyiskolában végezte, majd a helyi gimnáziumban érettségizett. Ezután a Kecskeméti Református Jogakadémián végbizonyítványt szerzett, de a háborús időszak megakadályozta a diploma megszerzését. Önvalomásában ez olvasható: *"Dolgoztam a város közigazgatásánál, hol ingyen, hol kevés napidíjért, közben hivatásos tűzoltótiszt oklevelet szereztem. A háború után hónapokig állás nélkül voltam, különböző vállalatoknál, hol megtartva, hol ismét elbocsátva emésztődtem. Barátaim segítségével a kisújszállási gimnázium gondnokaként mehettem nyugdíjba."*

Tíz évvel ezelőtt, 55 évi házasság után elvesztette hitvesét, akivel - ahogyan ő mondta, a mitológiai Philemon és Baucisz-i szeretetben éltek. Ekkor, 90 évesen, számítva az elkerülhetetlen vég bekövetkezésére, megírta erkölcsi végrendeletét. A borítékot azonban csak halála után volt szabad felbontani. Ebben így vall önmagáról: *"Azt hiszem, sem jobb, sem rosszabb nem voltam másoknál. Az ifjúság tévedései engem sem kerültek el, okozhattam másoknak károkat, vétkezhettem ellenük. Mentségem, hogy ezek nem voltak tudatosak és szándékosak. Tetteim megítélése az érintettek joga. Tisztességesen élni, senkit nem bántani, s mindenkinek megadni azt, ami megilleti, volt az erkölcsi normám."*

Egy évszázadot megélt tisztességes, bölcs ember szavai ezek. Intelmét de jó lenne sok-sok embernek megfogadnia.

Józi bácsitól szeptember 30-án a református vallás szertartása szerint vettünk végső búcsút a Keleti temetőben.

Áldott legyen nyugalma. Béke poraira.

Dr. Tóth Albert

Morzsák

*"Indulok hát... Száll le a nap!
Belőlem csak árnyék marad.
Hogyha utam eső hinti,
s arcom szídalom érinti:
ég aljáról vihar kél fel,
s betemet majd falevéllel."*

(Sinka István)

Varga Zoltán (1920-2010)

„Elhagyni Magyarországot? Soha.”
Szabó Lajos gyászbeszéde, elhangzott
2010. december 3-án,
a Református templom előtti
56-os emlékműnél



*"Ha eltűnik egy csillag az égről,
ki veszi észre, ki tartja számon,
hoggyel kevesebb?
Hogy az átkialthatatlan messzeségből
eltűnt? Hogy volt, de már nincs a látható világon?
A csillagnál az ember rejtelmesebb,
de szétporlik ő is..."*

Az idézett örökszép Sinka-sorok villantak élem a halálhír döbbenetétől, s most megpróbálok hitelesen, tárgyilagosan és egyéni hangon szólni. Egyszerre könnyű és egyszerre nehéz is ez. Könnyű, mert egy tiszta szívű, mindnyájunknak példaként szolgáló életutat bejárt halandóról kell szólnom, és nehéz, mert nekem is fáj a szó, tőlem is elvett valakit a kérlelhetetlen sors. Búcsúzni és elköszönni jöttünk ide a 90 évet megélt igaz magyar embertársunktól, Varga Zoltántól.

Wass Albert a következőket írta: *"Aki csak önmagának él, az céltalanul él, s úgy pusztul el, mint a víz sodrával úszó falevél: nyom sem marad utána. Aki csak családjának él, s hasonló a tutajjoshoz, aki a maga fatömjéit úszatja alá a vízben, egymagában kezeli a kormányt, kerüli az örvényt, küzd az ár sodrával, s amikor útja véget ér, a leszállított fát átveszi a jövőendő fűrészmalma, bútort, épületfát farag belőle idegenek számára, s a szegény tutajjossal már nem törődik senki, hamarosan emléke is feledésbe megy. De aki hazájának és nemzetének él, az beépíti önmagát egy időtálló emberi közösségbe, s élete sziklakővé válik egy maradandó alapzatban, melyre újabb és újabb nemzedékek építhetik tovább a maguk jövődjét."*

Sokak számára jelen helyzetben talán furcsa a sziklakő, mint jelkép. Ám ők nem tudhatják, hogy néhány évvel ezelőtt, egy október 23-ai napon Zoli bácsi néhány méterre ettől a helytől ezeket mondta nekem: *"Ha majd úgy hozza a szükség, szeretném, hogy az Alapítvány részéről szóljon pár szót a temetésemen, de itt, az obeliszk közelében."*

Hát a sors immár így hozta. Itt vagyunk az emlékmű, a megfaragott sziklakő közelében, s el kell búcsúznunk drága halottunktól, el kell engednünk azt a lelki szálát, amely az élő emberrel összekötött minket, és meg kell kötnünk egy másikat, amely az emlékeken keresztül összekapcsol vele mindenkit más-más erősséggel, de most már örökre elszakíthatatlanul.

Csak személyes érzéseimről beszélhetek. Több mint negyvenéves ismeretség és tízéves őszinte barátság fűz Zoli bácsihoz. Amikor a Kisújszállási '56-os Emlékek Ápolása Alapítványt létrehoztuk, és megismertem élettörténetét, az egyébként is rokonszenves utcabéli jó ismerős, az '56-os szabadságharcos minden tiszteletemet és csodálatomat kivívta anélkül, hogy halk szavát felemelte volna, anélkül, hogy tömör, oly egyszerűen és tisztán megfogalmazott mondatai tárgyilagos voltát egy pillanatra is kétségbe vontam volna.

Egy harmadik sziklakőről is beszélnem kell. Zoli bácsi sziklaszilárd hazafias jelleméről, mely egy szabadságharc forгатagába nem sodorta, hanem állította. Megívta harcát mindnyájunkért, minden józan magyarért, és mint már tudjuk, nem rajta múlt a forradalom bukása. A keserves megtorlás elől lehetősége lett volna elhagyni az országot, miként testvére meg is tette, ám szerető, gondos hitvese kérése ellenére, no meg két kicsiny gyermekére is gondolva, amikor annak idején erről beszéltek, csak ennyit mondott: *"Elhagyni Magyarországot? Soha."* Ezt a két rövid mondatot azután évtizedeken át keservesen megszenvedte. Testi fájdalmak, lelki megalázás, az anyagi ellehetetlenülés, a munkahelyi, szakmai előremenetel megbicsaklása, az ellenforradalmár szóval való megbélyegzettség, a nemzeti ünnepekről való eltiltás, a rendőrségi zaklatás mind külön-külön is nagy teher egy ember számára. Mégis mi volt a titok, illetve a titkok, amik tartották benne a lelket, kitartásra buzdították, és amik erre a döntésre kényszerítették. A hite, a családja és nemzete iránti végtelen elkötelezettsége és szeretete. Negyedik titok is volt. Az egyszerű, józan emberek titka. Mindig dolgozni, hasznára lenni a világnak. A megélt több mint kilencven év nagyobbik felét munkálkodással töltötte. Számára az otthoni pihenés is, akárcsak a munkahelyén, a példásan végzett munka formájában volt elképzelhető. Nem múlt el olyan nap, amikor ne tett volna valami hasznosat, amikor ne kertészkedett, ne hozott létre, ne javított volna meg valamit. Szinte mindenhez értett. Rendkívüli kitartással, műszaki érdeklődéssel, szívós makacssággal mindennek a végére járt. Ha nem boldogult az egyik nap, folytatta a másikon, de nem adta fel. Így volt ez, míg csak lába, karja bírta.

A társadalmi eseményeknek fiatalon és hajlott korában is lendületes formálójává vált. Forradalmár ifjúból korát meghazudtoló nyolcvan évesként alapítója lett egy szervezetnek, városunk '56-os alapítványának. Segített a kordokumentumok, az emlékek, a még élő tanúk felkutatásában, az akkori tények valóság-hű feltárásában. Milyen örömmel, micsoda érdeklődéssel forgatta kiad-

ványainkat. Láttam rajta, hogy olyankor megifjodik, hajlott háta kiegyenesedik, lelkesedés hatja át. Hát mégis győztek! Aztán néha megint elkomorult, keserűséget is érezhetett, hisz nem egészen így gondolták. Nekem is sokszor mondta, ne hagyjam magam.

Amikor megvalósult közös álmunk, a megyében elsőként felállított '56-os emlékmű, láttam a szemében azt a lángot lobogni, ami fiatalon is ott loboghatott, amikor 1956-ban a rádióból értesült a pesti történeésekről. Nem sokkal később a vasút debreceni igazgatóságának megbízására megalakították a munkástanácsot, aminek alelnökéként azt a feladatot kapta, hogy megakadályozzanak minden törvényellenes lépést. Polgárőrséget szerveztek, és magától értetődően csak azt tette, amit amúgy is tett volna, rendet és fegyelmet tartott. *"Mindenben szerettem a rendet és a fegyelmet"* idézem őt, s eme hitvallásának köszönhetően kilenc év börtönt kellett elviselnie.

Időtálló emlékoszlopot állítottunk egy történelmi eseménynek, mely Varga Zoltánnak és a hozzá hasonló hazafiaknak állít örök mementőt, igazukat hirdetve, biztatva a jelen fiataljait: minden lehetséges, minden, ha igaz ügyről van szó. Városunknak köztiszteletnek örvendő polgára volt, mindenki becsülte. Ő pedig Kisújszállást szerette atyai szeretettel. Nem tudom ismerte-e Zilahi Lajos reá oly illő sorait:

*"Minden kapuját, követ ismerem,
E város, melynek gyermeke vagyok
Óh, minden messzeségen átragyog!
Fáradt szívemben újra fény rezeg,
Ezer emlék hív, kiált a város,
S azért, mi (űzött) életemben szép volt
Boruljon rá a méla (nagykun) égbolt,
Ha homlokomat szent porába ejtem."*

Elismeréseit a tőle megszokott szerénységgel fogadta, nagy becsben tartotta, s nem is akármilyeneket. A II. világháborús helytállásáért a Vaskeresztet, az '56-os Emlékérmét, és a Hazáért Érdemkeresztet is kiérdemelte más elismerések mellett, amelyek kérésének eleget téve, végső nyughelyén vele együtt alászállanak majd sírgödre hűvösébe.

Minden találkozásunkkor sugározta a nyugodtságot, a kiegyensúlyozottságot, az életörömet, a tapasztalat adta bölcsességet és a megfontoltságot. Szerettem, szerettük a vele való találkozásokat, beszélgetéseket. Az utolsó néhány kuratóriumi ülésen már nem vett részt. Hiányoltuk, vártuk, hogy majd a következőn, ha jobban tud mozogni, ha erősebb lesz, hisz tudtuk, köztünk a helye és ő is így érzi. Ezentúl lélekben mindig ott lesz velünk. Kevesebben lettünk, de erősebbnek kell lennünk, mert tudjuk, hogy valahonnan biztatón figyel és bólint, ha jól cselekszünk.

Zoli bácsi, győzelemre segítetted a kis magyar nép utolsó szabadságharcát. Most pedig alul maradtál egy megnyerhetetlen harcban, mely a test elmúlásával véget ért számodra.

*"Mert olyan csata ez, hol csak egy bukhat el,
Verseny, hol az úszó nem jut el soha partig -
s így megyünk tönkre mind, ahogy a test hanyatlík,
s egyre több a salak bennünk, a súly, amely
lehúz - a nagy eget lelkünk ragyogva szántja,
még bízunk, akarunk, s egyszerre, mint bukott
csónakok, merülünk, s roncsunkra rázuhog
győzelmesen a föld fekete óceánja." (Szabó Lőrinc)*

Kívánjuk, hogy ne legyen számodra nehéz ez a vízjárta, kemény nagykun-sági föld. Isten veled! Úgy legyen!

Morzsák

*"Isten gondol öröktől fogva téged
elméjében léted, mint szikla áll,
mi ehhez képest habfodornyit élted,
és mit változtat rajtad a halál?"
- Weöres Sándor -*

*"Nézd csak, tudom, hogy nincsen mibe hinned,
s azt is tudom, hogy el kell mennem innen,
de pattanó szívem feszítve húrnak
dalolni kezdtem ekkor az az úrnak,
annak, kőről nem tudja senki, hol van,
annak, kit nem lelek se most, se holtan.
Bizony ma már, hogy izmaim lazulnak,
úgy érzem én, barátom, hogy a porban,
hol lelkek és göröngyök közt botoltam,
mégis csak egy nagy ismeretlen Úrnak
vendége voltam."*

- Kosztolányi Dezső -

A kisújszállási hollandok

- R riport a Kisújszállásra települt holland Praas házaspárral -

Egy szép tavaszi délelőtt találkoztam először a Praas házaspárral, Gaiusszal és Corneliával, Kisújszállás egy csendes utcájában, takaros kialakított kis házukban. Életükről beszélgettem velük, és mivel nem szokványos, hogy valaki, akinek semmilyen magyar kötődése nincs, Kisújszállásra költözzön Nyugat-Európából. Úgy gondoltam, kíváncsi rá a kisújszállási lakosság is, hogy kik ők és miért döntöttek úgy, hogy Magyarországra költöznek, mégpedig Kisújszállásra.

- Mikor voltak először Magyarországon?

- Gaius: Legelőször a barátainkkal, kollégáimmal voltunk itt üdülni két lakókocsival. Majd Corneliával úgy döntöttünk, hogy körbeutazzuk Magyarországot. Ez két hétbe telt és kb. 1000 kilométert tettünk meg.

- Kirándulgatnak máskor is Magyarországon? Budapesten, a fővárosban jártak már?

- Gaius: Igen, gondolunk egyet, és elmegyünk vasárnap kirándulni - a magyarokra ez nem jellemző. A hollandoknál így szokás, elmennek kikapcsolódni. Jártunk már Budapesten is. Nem tetszik, csak azokon a helyeken, ahol a turisták vannak. Épp olyan, mint Amszterdam. Más, ha a másik oldalát is megismerjük.

- Honnan jött az ötletük, hogy elhagyják Hollandiát és Magyarországra költöznek?

- Gaius: A feleségem cukorbeteg volt. Hat hét nyaralás után itt, Magyarországon nem voltak tünetei. Stabil lett a vércukorszintje. Hazatérve Hollandiába, egy hónapig jók voltak az eredményei, de aztán megint panaszai voltak. Elmentünk az orvoshoz, aki írt fel gyógyszereket, de ettől a feleségem egész nap feküdt. Majd hallottunk egy orvostól, és úgy döntöttünk felkeresük. Öt órát tartott az út, aztán csak beszéltek, beszéltek az orvossal, aki egy természetgyógyász volt, csontkovács. Kezelései után nem voltak panaszai a feleségemnek. Megtaláltuk tehát a megfelelő orvost, aki más éghajlatot javasolt Corinak.

A fiunk Hollandiában egyébként is 400 km-re lakott tőlünk, a tengerparton. Így is, úgy is sokat kellett utaznunk, ha látni akartuk őket. Májusban jöttünk vissza ide, Kisújszállásra a kempingbe. Eladtuk a házunkat Hollandiában, ideköltöztünk. Hiányoznak az unokák, de szünidőben mindig ellátogatnak hozzánk. Nincs kötődésünk Magyarországhoz, de megszerettük. A klíma nagyon jó, a feleségemnek jót tesz. Nagyon megkedveltük a strandot, a gyógyvizet. Ha megyünk Hollandiába, mindig viszünk magunkkal Kisújszállásról reklámanyagot, és ajánljuk az ismerőseinknek.

- *Vannak már itt Kisújszálláson barátaik, vagy inkább a közelben élő hollandokkal barátkoznak?*

- Gaius: Magyarországon, itt, Kisújszálláson magyar barátaink vannak. Kecskemét mellett van egy olyan falu, ahol nagyon sok holland van, van egy utcájuk is. Nekik, ha hivatalos ügyeket kell intézniük, sok gondjuk van, mert nincs, aki segítségükre legyen. Nekünk vannak olyan magyar barátaink, akik ilyen esetekben szívesen segítenek megérteni.

- Cornelia: A bátyám Spanyolországban lakik egy apartmanban, és nincsenek spanyol barátai, sok gondja van a hivatalos ügyek intézésével. Mi májusban jöttünk Kisújszállásra, és július végén, augusztus elején, már meg is kaptuk a tartózkodási engedélyt. A barátnőnk segített nekünk ezt elintézni.

- Gaius: Most már itt lakunk. Májusban jöttünk, júliusban Hollandiába utaztam a bútorainkért és mindenért.

- Cornelia: A testvéremnek egy évig kellett várnia, addig tartott a papírokat elintéznie. Nekünk Törökszentmiklósról kellett elmennünk a földhivatalba, ahol el tudták intézni a dolgunkat. Ott volt olyan hivatalnok, aki tudott németül. Magyarul gondolkodni nehéz, itt több részből áll egy szó.

- *Miért pont Kisújszállást választották?*

- Gaius: Magyarhertelenden voltunk, ott sok a német. Majd Kiskőrösön, és elgondolkodtunk, talán itt vegyünk házat? Kisújszálláson a lakosok másképp gondolkodnak, mint más városokban. Itt nagyon kellemes, otthonos minden.



A Prass házaspár otthona



Itt beszélgetnek velünk az emberek, máshol a kempingekben nem, a gyógyvíz is sokat jelent számunkra. Nagyon jónak találjuk a fürdő fejlesztését.

- *Tanulnak esetleg nyelvtanárnál magyarul?*

- Cornelia: Nem, az internet és a barátaink segítenek. Nem könnyű a kiejtés. A kommunikáció a fontos. Van toll, papír és ezek is segítenek.

- *Hogyan igazodnak el a mindennapokban?*

- Cornelia: Van turisztaszótárunk, tele képekkel, minden kifejezés benne van, amire szükségünk van az ügyeink intézéséhez.

- *Milyen idegen nyelven beszélnek még a hollandon kívül?*

- Gaius: Németül, angolul és magyarul. Húsz éve nem beszéltem angolul, de ha jön egy angol, és elkezd beszélni, akkor visszajön a tudásom.

- *Mit dolgozott, miért kellett angolul tanulnia?*

- Gaius: A holland hadseregnél dolgoztam. Megjártam Libanont és Kambodzsát is, ott amerikai katonák voltak a főnökök. Ők mondták meg, mikor, hová kell mennünk. Mivel ők nem beszéltek hollandul, nekünk kellett angolul megtanulni. Angolul beszéltünk velük, így hallás után tanultam meg a nyelvet.

- *Ön könnyen tanul idegen nyelveket.*

- Gaius: Igen. Hollandiában kaptam egy magyar nyelvkönyvet, amit sokat olvastam, majd becsuktam és végeztem a dolgomat. Másnap már nem tudtam semmit. Tevékenység közben könnyebben meg tudom tanulni, mióta itt élünk Kisújszálláson nagyon sok kifejezést megtanultam. Fiatalon még jól megy a

tanulás. Az unokáink, ha itt vannak, már egy hét után köszönnek "Jó napot!", és tudják mondani "nem, igen". Sok német, holland is itt üdül, és mégsem beszél magyarul.

- *Milyenek a magyar étkezési szokások holland szemmel?*

- Gaius: Nagyon ízlenek a magyar ételek, a magyarok egész nap esznek. Rizst és krumplit minden nap. Hollandiában fél 8 körül reggeliznek, 12-kor ebédelnek, fél 6 és 6 között vacsoráznak. A magyarok mindig előre főznek, Hollandiában pedig mindig frisset. A magyarok már korán húst esznek, pedig abból elég egyszer enni egy nap. Aki nehéz munkát végez, annak jól kell táplálkoznia. Aki viszont nyugdíjas, annak kíméletesebben kellene étkeznie, sok zöldségfélét kellene ennie.

- *Van kedvenc magyar ételük?*

- Gaius: Igen, nagyon szeretjük a pacalt, a marhapörköltet, birkapörköltet. Hollandiában az emberek csak a színhúst eszik meg, a belsőségeket mind a macskának, kutyának adják. De nekünk nagyon tetszik ez a változatosság.

- *Van-e olyan holland ételük, amit nem nehéz elkészíteni, és Önök nagyon szeretik?*

- Cornelia: Igen, a holland palacsinta, ami nagyobb és vastagabb, mint a magyar palacsinták. Szalonnával készül. A palacsintasütőnk is nagyobb, mint a magyaroké, speciális. A "spekpannekoek" receptje nagyon egyszerű: 20 dkg liszt, 1 kávéskanál sütőpor, 1 csipet só, 2 egész tojás, vaj, 20 dkg húsos szalonna kell hozzá. A lisztet, a sütőport és a sót hideg vízzel össze kell dolgozni. Majd a sűrű tésztába folyamatos kevergetés közben bele kell tenni a tojásokat. A vékonyra szeletelt szalonnacsíkokat meg kell pirítani a serpenyőben, majd egy merőkanálnyi tésztát rá kell merni, és a palacsinta mindkét oldalát aranybarnára kell sütni. Nekem a főzés lett a hobbim - a gyerekekkel otthon voltam, karácsonykor pedig jött a család és a barátok, sokat kellett főzni. Nagyon szeretjük a salátákat. Egyébként sok csokoládét is fogyasztunk. A fűszereinket Hollandiában vásároljuk meg, mert Magyarországon nem kaphatók. Téli ételünk az édeskáposzta és krumpli főzve, majd összekeverve, ehhez szalonnát, füstölt kolbászt adunk és uborkát.

- *Sportolnak valamit?*

- Gaius: Nem, nem tornázunk. Én biciklizek, minden nap. Amikor dolgoztam, sokat sportoltam, minden nap fél 7-7-ig futottam a kutyával, délben egy órát bicikliztem. Mióta nyugdíjas vagyok, keveset mozgok.

- *Hol éltek Hollandián belül?*

- Gaius: Belgium és Németország határától nem messze. Öt percre a német határtól. 14 évig laktunk ott. Mivel a hadseregénél dolgoztam, ahol munka volt, oda kellett költöznünk. Amikor összeházasodtunk, pénteki nap volt, és én már hétfőn indultam fél évre a Kolóniákra.

- Cornelia: Az unokáink egy hetet töltenek nálunk minden alkalommal, ez

rendjén is van, hiszen nekünk is megvan a magunk élete. Nekik a szüleiknél van a helyük.

- *Milyen vallásúak?*

- Gaius: Mi "keverékek" vagyunk. Én katolikus vagyok, Cornelia pedig református. De nem vagyunk vallásosak. Ha nem is járok templomba, attól lehetek hívő.

- *Jönnek ide látogatóba a holland barátai?*

- Cornelia: Nem sok holland barátunk van, mióta itt élünk, és van, aki már meghalt. A fiam szokott jönni a családjával és a férjem nővére.

- *Mik a legnagyobb különbségek a két ország között?*

- Gaius: Hollandiában, ha egy rokkant ember elmegy a strandra, beszélnek rajta, megbámulják. Ezek az emberek bizonyos mértékig ki vannak rekesztve a társadalomból. Magyarországon a rokkantakat is embernek tekintik. Kiskőrösön voltunk, amikor a fürdőbe bejött egy fellábú ember. A németek nem mentek be a vízbe, más a mentalitásuk. A magyarokat ez nem zavarta, elfogadják.

- *Mikor voltak először lakókocsival úton?*

- Gaius: 1997-ben Hollandiában kirándultunk, amikor nyugdíjas lettem. Majd Németországba mentünk, és 2000-ben Magyarországra jöttünk. 2001-ben voltunk Magyarhertelenden, két hetet töltöttünk ott.



A Prass házaspár a lakókocsijukkal

- *Hány országot látogattak Európában?*

- Cornelia: Csak Németországban voltunk és Magyarországon több alkalommal.

- *Hány km van a lakókocsijukban?*

- Cornelia: pontosan nem tudjuk, de sok.

- *Hány km Magyarország és Hollandia között a távolság?*

- Gaius: 1700 km. Ezt kétszer tesszük meg egy évben. Úgy is mondhatjuk, hogy egy évben 7000 km-t nyaralunk. Az út innen Hollandiába két napig tart.

- *Nem túl megerőltető?*

- Cornelia: Nem, csak a férjem vezet.

- *Gondolom, a két nap alatt valahol megpihennek.*

- Gaius: Igen, egy benzinkútnál az autópálya mellett, ahol étterem is van, és jól kivilágított.

- *Hollandiában milyen ünnepek vannak?*

- Cornelia: Két nemzeti ünnepünk van és a karácsony, húsvét, pünkösd.

- *Őnök nagy állatbarátok, hogyan szerezték a kis tacskót?*

- Gaius: Nos, a kiskutyát az egyik barátunktól vettem, a felesége nem szerette, és mivel rosszkodott, bezárták, és rövid láncon volt szegény. Hiába mondtam nekik, hogy a kutyának játék kell, nevelni kell. Nincs rossz kutya. Majd május 15-én elmentem hozzájuk, és megkérdeztem: "Miklós, mennyibe kerül ez a kutya?" Megegyeztünk, 1000 Ft-ot adtam neki érte.

Törös Ágnes



A házaspár két kutyája

A hentesmester

- *Jenci bácsi a szakma rejtelméről, szépségeiről és nehézségeiről -*

Kiss Jenő (69) nyugdíjas hentes, mészáros mestert sokan ismerik kisvárosunkban. Jenci bácsi mokány alakú, rövid bajuszt viselő, már deres hajú, ugyanakkor ma is fiatalosan mozgó hentes, mészáros. Neve, egykori foglalkozása így olvasható lakása névtábláján is. A lakosság körében széleskörű ismertsége nem véletlen. Évtizedeken át dolgozott településünk hentesüzleteiben, a központi ABC-áruházban, majd a vágóhídon. Kevés szabadidejében, a hétvégeken - főként a téli időszakban - disznóvágás céljából a kisúji családnál gyakran vendégeskedett. Az előzőekben szándékosan nem a disznóölés szót használtam. Jenő bácsi szerint a hentes nem megöli az állatokat, hanem úgymond megereli, vagyis elvágja az ereit. A hentes, mészáros a megerelt állat húsát előkészítés, darabolás, feldolgozás után félkész-árúvá alakítja. Jenci bácsi ezt azért is hangsúlyozza, mert ő szalagszerűen működő húsüzemben, úgynevezett húskombinátban sosem dolgozott. Kiss Jenővel szakmája rejtelméről, annak szépségeiről és nehézségeiről Ifjúság úti lakásán beszélgetünk Papi Lajos fotóművész társaságában.



Jenci bácsi mesél (Papi Lajos fotója)

Kiss Jenő népes, kilenc gyermekes kisújszállási családban ötödik családtagként született. Az édesapja cipész volt, az édesanyja háztartásbeliként nevelte a gyerekeket. A Kiss családban egyedül Jenő választotta, tanulta ki a hentes, mészáros szakmát. A felnőttkorba érve úgy döntött, megnősül. Feleségül vette a szintén kisújszállási Kazianer Margit Ilonát. A családban két fiúgyermek született: Jenő (48) és Zoltán (43). Az idő múlásával ők sem édesapjuk szakmáját választották élethivatásul. Szüleiket ez különösebben nem szomorította el. Napjainkra már nagyszülőként sokkal jobban örülnek a három unokának: Csengének (10), Bencének (8) és Leventének (5).

Jenő bácsi negyvenhat évet dolgozott a könnyűnek nem nevezhető hentes, mészáros szakmában. Gyakran mondogatta: az is baj, hogy sok benne a "kell". Vagyis mindig korán kell kelni, sokat kell cipekedni, kell hozzá nem kevés fizikai és lelki erő, de kell még kitartás, szorgalom is. Szerinte talán ezért is van az, hogy a mai fiatalok körében már nem túl népszerű dolog henteslegénynek tanulni. Ő ezt fiatalon - 1957-ben - még nem így gondolta, amikor a helyi Földműves Szövetkezet ipari tanulójaként naponta Szolnokra vonatozott, hogy hentesként szakmunkás bizonyítványt szerezzen. Pedig Kiss Jenő sihederként még nem volt hentes alkátú legényke. Ellenkezőleg. Igen vékonydongájú, mindössze harminckilenc kilós, de szívós, jó izomzatú gyerekként ismerték. A szolnoki iskolában tanítója, szakoktatója, Honti József vágóhídvezető volt. Az ipari tanulók csoportjában akkoriban még tizenheten tanultak. A sikeres vizsgákat követően valamennyien felszabadultak, vagyis átvehették a szakmunkás bizonyítványukat. Ennek öröme a mesterük meghívta mindnyájukat áldomásra egy szolnoki kocsmába. Mindjárt rendelt is egy-egy kupica pálinkát, ezt ott mindenkinek meg kellett innia. Miután a fiatal Jenő az ivásztától erősen húzódozott, az oktatója erélyesen rászólt: *- Jencikém! Most már, hogy henteslegény lettél, te szűnyogcsődör, nemcsak pálinkát, hanem itt és most egy kis Unicumot is be kell kapnod!* - hangzott parancsolóan. A nagy ivászatokhoz sosem volt kedve Jenőnek, de akkor ott, ez megtörtént. A kötelező két éves katonai szolgálat letöltését követően az egykori mozi mellett lévő húsboltban, majd az Ady Termelőszövetkezetben, illetve annak utódjánál a Nagykun Mg. Tsz.-ben szorgoskodott. Innen - felkérésre - a Tisza II. Mg. Tsz. húsboltjába került, ahol id. Komáromi Lajossal dolgozott két éven át, majd 1975-től 1981-ig a helyi ABC-áruház húsosztályán szolgálta ki a vevőket. Ezen időszakokban szakmai munkáját olyan elismert hentesmesterek segítették, mint Ducza Mihály, a mozi melletti üzlet vezetője, továbbá Ducza Gyula, Ducza Endre, D. Szabó Zsigmond, Karikó János és Nagy Sándor. Jenci bácsi a 2004. évi nyugdíjazását megelőzően huszonhárom évig tevékenykedett a kisúji vágóhídon. Ez a megfeszített munka igazi szakmai kihívást jelentett nemcsak az ő, hanem két ecsegfalvi kollégája, Erdős Sándor és Papp László számára is. Naponta - reggeltől késő estig - kemény fizikai munka várt rájuk, hiszen volt úgy, hogy harminc darab sertést, öt-hat szarvasmarhát ereltek meg. A nem szakmabeliek számára ezek a számok soknak tűnhetnek, de akkoriban a vágóhíd dolgozói nemcsak a város, hanem a környező települések lakosságát is ellátták friss hentesáruval. Hétféteken - ahogyan mondja - Erzsébet napjától kezdve, húsvét napjával bezárólag egy-egy szezonban 130-150 alkalommal is hívták rokonok, családok a háznál lévő négy lábúak megerelésére. Szerencsére ezeket az emberpróbáló megterheléseket is jól bírta. Így, a nyugdíjazása előtti években még nem ismerte a tablettákat, gyógyszereket. Viszont mindig tudta

mi a mérték, a szakmai elvárás. Büszke arra, hogy az eltelt évtizedek alatt a nem veszélytelen hentes munkában nem érte nagyobb sérülés vagy baleset. Az első önálló disznóvágása viszont igen izgalmasan alakult, amelyre így emlékszik vissza:

- Szakmai téren a hentesmesterem, Sz. Máté Endre bácsi volt. Elsősorban tőle lestem el, tanultam meg a szakma egyedi és új fogásait. Miután én csak segédje voltam, ő adhatott engedélyt arra, hogy megszúrhatom a disznót. Életemben először egy őshonos, 120 kg-os göndörszörű mangalicát kellett megerelnem. Ehhez Endre bácsi így adta az utasításokat: *Jencikém! Oda figyelj! Mi kiengedjük a malacot az ólból, és azt futása közben kell megfognod!* Így is történt. Amikor kivágódott az ólajtó, a fürge malac ijedtében igen csak futásnak eredt. Én meg utána! Mint egy focikapus, rávetődtem a szőkevényre. Rövid birkózás után a malac alattam volt, gyorsan lefogtam az első lábát. Kiderült, én győztem. Ezt látva szólt a mesterem: *Jenci! Most megszúrhatod!* Persze a nagy izgalom közepette még a szusz is kiszaladt belőlem. Endre bácsi biztatására egy kis pohárka pálinka behörpintése hozta vissza újra az arcszínemet.

A további visszaemlékezések során Jenci bácsi szívesen mesélt arról is, miként zajlott le egy-egy disznóvágás előkészítése, a disznótorokban milyen ételek, italok kerültek terítékre.

- A feleségem, Margitka, egy füzetbe felírta a gazdák neveit, címeit. Először is a jószág tulajdonosával megbeszéltük a legfontosabb teendőket. Vagyis, hová, mikor, hány órára menjek, továbbá hány kilós az állat, lesznek-e segítők, mivel perzselünk, milyen eszközök, anyagok, fűszerek, só, rizs, stb. kellenek a feldolgozáshoz. Kora reggel, télen öt óra tájékában már előkerültek a szükséges eszközök. Elsőként a nagy fonott gyékény "retikül". Ebbe bőven belefértek a kézi eszközök, így a húsdaráló, a bárd, a kések, a hurka-, kolbásztöltő, a fogásbiztosító kiskötél, a törőlkendők, kötények. Régebben, itt a Nagykun-ságban, így a kisúji házak többségénél is az őshonos, göndörszörű, finom húsú és vastag szalonnájú mangalica hízó tenyésztése volt a gyakoribb. A disznóvágás általában úgy történt, hogy a megerelt malacot, hízót először hasra fordítottuk. Az álla alá téglát tettünk, azért hogy a késszúrás után a torkából teljesen kifolyjon a vér. Az első és hátsó lábakat vasakkal szétveszítettük. A perzselés, vagyis a szőrzet eltávolítása régebben szalmával, vagy fatüzelésű perzselővel, mostanság már gázperzselővel történik. Ha egy sor szalma leégett, a megperzselődött bőrt kaszakéssel átkapartuk, majd vizes szalma-pernyével bekentük, hogy puhuljon. Ezután a sertést megfordítottuk és a másik oldalát is megperzselítettük, majd azt is bekentük. Végül a gerincére fordítottuk, erős gyökérkefével, késsel teljesen fehérre pucoltuk a bőrét. A bontás, feldolgozás megkezdése előtt szokás volt megvárni, hogy reggelre teljesen kivilágosodjon. Azért, hogy ilyen alkalmakkor a kíváncsiskodó szomszédok is lássák

milyen vastag a levágott hízó szalonnája. A sonkák kivétele után következtek a belső zsigeri részek, majd az orja, az oldalas, a sütnivaló hónalj, a tüskés pecsenyehús és más részek kivétele és feldolgozása. Megemlíteném, hogy régebben a kisúji gazdáknál nem a paprikás, csípős, hanem az úgynevezett fehér kolbász készítése volt a gyakoribb. Ez egyharmad rész szalonnából és kétharmad rész húsból készült, sóval, borssal, fokhagymával ízesítve. A hentelesi munkálatok közben a kedves háziasszonyok, a lányok vagy a házigazda is forralt borral, pálinkával, rumos vagy citromos teával, üdítővel kínálgatták a szorgos kezű résztvevőket. Nos, ami az étkeket illette, mindig volt választék. Reggelire az ügyes kezű asszonyok legtöbbször hagymás, fűszeres sült vért szolgálták fel. Délben az ebédnél leginkább májporékolt, vagy sült hús fogyott savanyúsággal vagy befőttel. Este a disznótornál már együtt volt a család apraja-nagyja, legtöbbször a széles rokonság is. Az éhes vendégsereget ilyenkor már sok finomság fogadta a terített asztalon. Legtöbbször orjaleves csigatésztával, töltött káposzta, sült hurka, kolbász, májas pogácsa is került a tányérba. A kínálatból nem hiányoztak a frissen sült tészták, rétesek, az italok sem. Megjegyzem az ilyen késő esti vacsorákra már egyre ritkábban jártam vissza. Ez inkább még fiatalabb, suttyó koromban volt a jellemző, főként akkor, ha esetenként a gazda csinos lányán is megakadt a szemem.

Jenci bácsinak a mindennapok fáradtságos munkálatai mellett akadtak érdekes, vidám esetei is. Ezekről beszélgetve, visszagondolva ismételten derűssé váltak a nyugdíjas hentes barázdás arcvonásai.

- Az egyik ilyen régi eset egy tanyán történt. Hideg téli reggelen, még a sötétségben mindenki a másakra várt, hogy elkapja a moslékpusztítót. Az megügyesebb volt a fogdmeg legényeknél, és a szántáson át kereket oldott. A sötétben négy legény is üldözte, keresték a hangja, szuszogása alapján. Végül a tanyától jó távol, a hízó kimerülten, engedve a túlerőnek, megadta magát. Így lett vége a szegény pára által diktált, de részünkről nem tervezett "reggeli tornánknak".

Egy másik esetben megtörtént, hogy egy 200 kg-os anyadisznó a hajnali szürkületben vaddisznó módjára üldözte ki az ólból a hozzá barátságosan közelítő, nem oly régi gazdáját. A papucsban, pizsamában lévő, rendőr foglalkozású tulajdonos ijedtében az egyik papucsát elhagyva, futva menekült el otthonról. Végül a hirtelen támadástól meglepett két hentesnek sikerült megfékeznie, majd legyőznie a barátságtalan, igen harcias négy lábút.

Egy következő alkalommal az utcában váratlanul áramhiány lett, amely később kiderült, hogy kora reggeltől késő estig tartott. Így a hentelest, a disznótort a résztvevők kénytelenek voltak egy viharlámpa és gyertyák gyér fényénél megtartani. Ezért mondták a vendégek este: igen "romantikus hangulatú" disznótornában voltak egész nap. Persze ezzel ellentétes eset is előfordult. Amikor

is a fővárosból lakodalomba érkezett kíváncsi vendégsereg hatalmas reflektorokkal, vakus fényképezőgépekkel felfegyverkezve végig fotózták a disznóvágás minden, számukra igen érdekes mozzanatát. Így kerül akkor Jenci bácsi akaratlanul is valóságos "reflektorfénybe".

Egyszer az is megtörtént, hogy elmaradt a reggelente szokásos pálinkakóstolás, az áldomásívás. Történt ugyanis, hogy az italt egyébként nem megvető házigazda a nyírfa seprűvel nemcsak a nagy havat, hanem az előkészített pálinkás kancsót a rajtalévő kispoharakkal együtt úgy elseperte, hogy az csak tavasszal, a hóolvadás után került elő. A "tisztaságmániás" gazda nagy öröme a pálinkával együtt, sértetlenül.

Volt, amikor a hentesnek a disznótornában békéltető szerep is jutott. A gyakori poharazgatás közben a segítő, fogdmeg legények alaposan felöntöttek a garatra, majd valami jelentéktelen dolgon csúnyán összevesztek. Sértettegtek egymást, előbb sóval, majd a nagyobb nyomatek kedvéért a sonkákkal kezdtek dobálózni. A békéltető hentesmester, Jenő bácsi nehezen tudta a vitázó feleket megnyugtatni és felhasználhatóvá tenni a célt tévesztett sonkákat.

Kiss Jenő hentes, mészáros már nyugdíjasként úgy érzi, hogy a közel fél évszázados szakmai munkában elfáradt. Viszont mindig szívesen beszélget egykori munkatársaival, a barátokkal, a szomszédokkal, mesél az érdeklődő unokáknak. Visszatekintve az eltelt évtizedekre azt vallja: nem bánta meg, hogy ezt a szép szakmát és lakossági szolgáltatást választotta élethivatásának. Beszélgetésünk végén szerényen megjegyzi: többször előfordult, hogy disznóvágás után, ahol nagy volt a család, fizetségként nem fogadott el pénzt, még kóstolót sem. Este, elköszönve a családtól, legfeljebb a vendéglátók egészségére kívánva megivott egy pohár bort. Eddig életútja során sosem felejtette el, hogy ő is egy kilencgyermekes nagycsaládban nőtt fel, ahol sok volt az éhes száj. Ezért is gondol vissza mindig tisztelettel a szüleire, a népes családokra.

Ari Géza



Kiss Jenő, az ABC-áruház hajdani hentesa

Én kicsi pónim

Tenyészdíjas lovak Kisújszálláson

Kisújszálláson különböző rendezvények alkalmával gyakran láthatunk pónifogatot, amelyen lelkes gyerekek és jókedvű felnőttek utaznak. A bakon Bugyik Endre ül, aki 2001 óta foglalkozik mini shetlandokkal. A pónilovakat nemcsak tenyészti, hanem bemutatókon, versenyeken is szerepelnek. A feladatok oroszlánrészét ő végzi, összefogja a munkát, de az elért eredményeket nem csupán a saját érdemének tekinti, hanem csapatmunkának, amelyben a családja is segít.

Miért éppen a pónikat választotta?

Mindig is, már kölyökkorom óta lovazni szerettem volna. Annak idején az Apolló Cirkusz hozott be a vásártérre pici lovakat, amelyek rettenetesen tetszettek. 2001-ben megvalósult gyerekkori álmom, amikor megvettem az első shetland kancát.

Előtte mivel foglalkozott?

Eredendően szíjgyártónak szerettem volna tanulni, ehelyett a szüleim el akartak küldeni cipésznek, úgy döntöttem, akkor inkább hentes leszek. A hentességtől gyorsan elkanyarodtam a postás szakmához, mert amúgy meg szeretek emberek között lenni. A lovak előtt 25 évig tacsikót tenyésztettem. Hál' istennek, az országban a kutyáim ott voltak az első-második helyeken; a csúcson hagytam abba. Ugyanakkor, mint elméleti kutyás megmaradtam, a kutyások egyesületét én vezetem, de már csak egy kutyám van.

Most mini shetlandokat tart. Mit jelent a "shetland" szó?

A Shetland-szigetéről kapta a nevét, amely egy szigetcsoport Skóciától északra. Ez a pónifajta a szigeteken fejlődött ki, mivel a lovak nem tudtak a szigetek között jönni-menni, behatárolt volt az élettér, illetve a táplálék-mennyiség, így minél kisebb, szívósabb, ellenállóbb ló kellett hogy szülessen. A shetlandpóni tehát egy beltenyészet hozadéka, amit felfedeztek az angolok, és bányában kezdték el használni. A pónifajtát ezért hívják shetlandinak, de mi hivatalosan shetlandpóninak nevezük. Később kiszorultak a szigetről, és felfigyelt rájuk a cirkusz, amely az egész világon elterjesztette a shetlandit. Akkor még nem volt mini, még csak a standard, a 90 cm-1,07méter marmagasság közötti lovak voltak. Aztán mindig törekedtek az egyre kisebb lóra; most már 55 centis shetlandot is ismerünk, de az már nem munkára fogható. A mininél kisebbet már nem is tudok elképzelni. Ottó például 78 centis, még így is kicsi, hiszen a mini shetland standard mérete 86 cm, ennél nagyobb nem lehet.

Hány lova van most?

Most tizennégy van itt, de összesen tizenöt lovam van. A két fekete Otto és Olivér, de van Oscar, Orka, Opál és Xena nevű pónink. A lányok közül Mamutka az őskanca. Ő Magyarország egyik legjobb kancája, az ő csikói, Mimóza és Milli. Amikor Oscart vettük, hozzá hoztuk párnak Pollit. Sajnos Pollinak idén, hathetesen elpusztult a csikója. Még van egy lovunk, a gidrán kanca, Szeszély és mén csikója, Huta, aki borzasztóan szép és érdekes, sötét egérfakó színű. Ez az állományunk pillanatnyilag.

Honnan származnak a pónijai?

Hollandiából, de Milli meg Mimóza már saját tenyésztés. Ottó és Olivér is.

Milyen idősök a mini shetlandok?

Mamutka és Oscar tizenegy évesek, Polli tízéves, inntől megy lefelé a korosztály, van hétéves, hatéves, ötéves, négyéves, hároméves, kétéves meg van négy kiscsikó. Opál a legkisebb.

Miért M és O betűvel kezdődik a legtöbb póni neve?

Mert Mamutka az első kanca, így a kancacsalád neve M betűs. A kanca csikók neve is M betűvel kezdődik, és így tudjuk azt, hogy honnan, merről jön. Az O betű pedig Oszkárt és az ő ménvonalát jelöli. A mén nevének a kezdőbetűje viszi tovább a méncsaládnak, a fiúknak a nevét. A tenyészetben nincs olyan ló, amelynek nem ismert a származása.



Ez a családja?

Igen, családja. Ez magyar hagyomány. A magyarok ősidők óta így nevezik el a lovakat.

A nagylovakat is?

Igen, a nagylovakat is így kellene elméletileg. Az a rengeteg Csodás, Pompás név csak azért alakulhatott ki, mert nem fajtiszta, nem törzskönyvezett lovakról van szó, hanem általában "árokparti" lovakról.

A pónik másfajta ápolást igényelnek, mint a lovak, vagy hasonlóképpen kell gondozni őket?

Még igénytelenebbek. Ha legelőn lennének, szinte ápolásmentesek. Viszont ha istállózó tartás van, akkor az etetés és a trágyázás napi munkát igényel. Azt kell tudni még, hogy ezeknek a lovaknak szinte mindegyike lovagolható, illetve mindegyik fogatban dolgozik, egyesben, ötösben, hatosban, mikor hogy. Ezek igazi munkalovak.

Hol és hogyan dolgoznak a pónik?

Három vonalunk van: az oktatás-tanítás, a versenyzés és a show-vonal. 2003-2004-ben működtettünk Kisújszálláson egy lovasiskolát, ahol a gyerekeket szoktattuk a lóhoz, azok a gyerekek megnőttek, és az iskola megszűnt. Pedig működhetne, mert lovak vannak, nyergek vannak, csak a lábam nem bírja már. A lovak és a gyerekek mellett nagyon sokat kell menni. Egy 6-8-10 éves gyereknek már van egyensúlyérzéke, de egy 3-4 évest föl kell ültetni, és nagyon oda kell figyelni rá; ez elég nehéz feladat. A lovasiskola 2004-ben megszűnt, viszont egy oxigénhiánnyal született kisfiú terápiás célzattal szokott jönni lovagolni. Tavaly megpróbáltunk fogathajtó iskolát létrehozni. Ez egy ideig ment, de sajnos aki jó, az gyorsan elkerül másfelé. Mindenki azt gondolja, hogy a fogathajtás annyiból áll, hogy felülök és a lovak közé csapok, de ez nem éppen így működik. Ez munka. Amikor a gyerekekkel eljutunk arra a szintre, hogy már önállóan tudnának hajtani, akkor már a motor, az autó, bármi jobban érdekli őket. A szülők pedig úgy gondolják, hogy hadd kocsizzon egy jót a gyerek, és ezzel minden el van intézve. Sajnos nem igazán akarják érteni, hogy ez is pénzbe kerül. Van két másik vonalunk az oktatás-tanításon kívül. Az egyik a verseny-vonal. Két éve megalakítottuk a Kisújszállási Fogathajtó Egyesületet, amely most már működik. Olyannyira működik, hogy az itteni lovasegyesület elnöke, Posztós Zsolt lett a Szolnok megyei fogathajtó szakág elnöke is. Én, az Első Magyar Pónifogathajtó Egyesület koordinátora vagyok, a minifogatokat szervezem. Szerettük volna itt Kisújszálláson megrendezni az első országos minifogathajtó versenyt, de ez sajnos megghiúsult, mert nem kaptam kellő támogatást, és az esők, az árvíz miatt sem jöhetett létre.

Miért tartotta volna fontosnak az országos versenyt?

Mert sok ménlovunk van, melyekkel nem tenyésztünk, de nagyon jól lehetne őket használni versenyeken. Úgy gondolom, hogy a lovazást a minishetlandtól kellene elkezdni, a gyerekek ezt ismernék meg először, ezekkel versenyeznének, és innen lépnének mindig nagyobb-nagyobb lóra, lépcsőnként, mi lennének az első állomás. Mire 18 évesek lesznek, akkorra már kellő tudással rendelkeznenek. Fölkínáltam az óvodáknak, hogy minden héten egy-egy napra délelőtt elmegyek minden óvodába, és az összes ovist felültetjük a lóra. Ezt eddig mereven elutasították, nem értik a szerepét, meg félnek az egészségügyi következményektől, pedig nincs rá okuk.

Tehát a megismertetés lenne a verseny célja?

Igen, így van. De van egy show-vonalunk is, a bemutatók. Ott az egyes fogatolástól a hatos-hetes fogatolásig mindent be tudunk mutatni mini shetlanddal. Különböző fogatokkal, kancafogattal, ménfogattal. A szerszámok mind a nagy szerszámok kicsinyített másai, a hintókat kisújszállási mester készítette. Van ugrólovunk, Polli, aki rettenetesen szép stílusú ugróló, a természetéhez képest nagy akadályokat képes átugrani. Oscarral szánt szoktunk húzatni. Van egy új bemutatónk, a málhás bemutató, amikor hat-hét lovat karavánba kötünk össze. A Shetland-szigeteken a pónikat málhával használták, mert nem volt kocsuút. A málhás lovakkal hordták le a hegyekből például a faszetet, a vasércet. Mi azt akarjuk bemutatni, hogy a shetland tulajdonképpen málhás ló. A málha egy X alakú fanyereg, amely megfelelő alapokrócozással rajta van a lovon. Erre a fára teszik rá a csomagokat, zsákot, fát, kosarat, ládát.

Hová szoktak menni a pónikkal?

Sokfelé! Voltunk például Zágráiban egy bemutatón. Dolgoztunk az Európa Kutyakiállításon, Budapesten. Évek óta járunk a Farmerexpóra Debrecenbe, amely a Debreceni Agrártudományi Egyetem és egy magáncég mezőgazdasági kiállítása. Különböző fogatos napokon lépünk föl, bemutatózunk. Az Első Magyar Pónifogathajtó Egyesületnél nagyon sokat szerepeltünk. Idén azonban az árvíz miatt elmaradtak a versenyek, és sajnos a meghívásaink is.

Tavaly decemberben Mikulás-napkor, a Pap László Arénában a lovas világkupán voltunk egy ötös kancafogattal. Ez Lázár Vilmos és Lázár Zoltán show-ja. Én voltam a rendezvény Mikulása. Ott voltunk Magyarország legjobb lovasai között, és ez nagy szó. Hároméves munka eredménye! Mostanra már azt kéri, hogy menjünk idén is.

A bemutatókon a lovak mit csinálnak fogatba állítva?

Mi ezt úgy nevezzük, hogy díjhajtó feladatokat végeznek. Ezt a jégtánchoz tudnám hasonlítani. A lovak köröket, nyolcasokat írnak le. Ha sok fogat csinálja ezt, egész látványossá lehet tenni. Ma már ott tartunk, hogy akár négy fogatot is ki tudunk állítani.

Kisújszálláson is szokott kocsikáztatni embereket pónifogattal?

Igen. Felnőttek és gyerekek is felülhetnek. Ilyenkor a négyes fogattal a városban és határában hintóztatjuk az érdeklődőket. Ez körülbelül egy órahossza. Azt is el kell mondani, hogy jó pár évig én vittem a Mikulást Kisújszálláson mini fogattal.

Díjakat kaptak-e már?

Persze. Bemutatókon tenyészdíjas lovaink vannak. Mamutka és annak a két deres kanca csikója tenyésztési nagydíjas, melyet szépségversenyen nyertek. Oscar nevű fedezőménünk is elismert, több könyvben is szerepel mint a fajta reprezentánsa. Itt szinte minden lónak van kupája, de mi ezt nem igazán hangsúlyoztuk, nem ez a lényeg!

A honlapjukon, a www.shetlandpony.hu oldalon írta, hogy sok póni elkallódik, mivel nem rendeltetésszerűen használják őket.

Igen, a mini shetlandot mára már kamionszámmra hordják be az országba. A vevők többsége csak lerakja az udvar hátuljába. "Jaj, de aranyos kis ló" - mondják, de nem is használják. Ez a lónak sem jó, az embernek sem jó. Mennyi olyan hely van Magyarországon, amit muszáj lekaszálni a gyomnövények miatt. Ezeket mind le lehetne legeltetni, de nem teheted ki az állatotat legelni, mert egy fél nap után elloppják. A lovaknak a legeltetési tartási mód lenne a legjobb, de ezt egyelőre nem tudjuk megadni - vagy csak kicsit.

Milyen terveik vannak?

Tervek voltak és vannak. Egyszerre tíz-húszféle terv mindig vibrál bennem. Egy mini postafogatot szerettem volna beállítani, vagy western stílusban, vagy magyar stílusban. Van egy másik tervünk, amely már úton van. Egy szódás-kocsit szeretnénk összeállítani, ami egy úgynevezett stráfos kocsit. Valamikor ilyen kocsikkal hordták ki a szódát. A kocsit, a ló és a szerszám már megvan, már csak a kocsit kell átalakítani. 2009 óta fogathajtó-bírógyakornok vagyok.

A párja hogy viseli a pónik iránti nagy szeretetét? Ő is segít?

Ez jó kérdés, mert szokott mérgelődni, mivel én minden pénzt csak a lovakra áldozok. A lakásra nem szeretek költeni, a lakást meg az autót csak eszköznek tartom. Természetesen azok is fontosak, de számomra másodlagosak. Ugyanakkor a párom nagyon sokszor ellátja a pónikat, ha nekem nem jut rá időm. Ő az, aki a rendezvényekre ruháról és ételről-italról gondoskodik; s persze Szeszély nevű gidránunkat ő és Norbi, a nevelt fiam lovagolja. Ilyen értelemben támogat.

A nevelt fia lesz az utódja a pónizásban?

Nem hiszem. De már ő is lovagolgat! Sajnos nincs a családban sem utánpótlás, pedig vannak kisgyerekek.

Akkor ki viszi ezt tovább?

Azt én is szeretném tudni, hogy tovább megy-e, de nem ez a legfontosabb. Végül is, amit akartam, elértem!

És pedig?

Hogy a kutyáim ott legyenek az elsők között, hogy lovam legyen; hogy lovazzunk. Ezt mind elértem. Most már azt mondhatom, hogy minden megvan, ami ehhez a tizenöt lóhoz kell. Az más kérdés, hogy "kívülről szép a menyasszony". Hogy belülről mi küszködés van, azt nehéz elmondani. Azt nehéz elmondani, hogy este játszottál a kiscsikóval, és reggel ott van kiterülve. Azt nehéz elmondani, hogy elszabadulnak a lovak és kárt, balesetet csinálnak. Azt nehéz elmondani, hogy felborultál a kocsival. Azt nehéz elmondani, hogy a párom lovaglása közben az egyik árokba úgy esett bele, hogy majdnem belefulladt. Ez mind kinnal jár. Azt mások nem tudják, hogy a hatos hámat egy hétig takarítja az ember, és már elmegy az életkedve is, és akkor megkérdezi önmagától, hogy "Jó, jó, csinálom, de miért?"

És miért?

Mert valamit csinálni kell, nem lehet szürkén élni. Ha szürkén élsz, az olyan unalmas lesz, hogy nem lesz életed.

De mégis szereti, amit csinál.

Olyat nem lehet csinálni, amit nem szeretsz. Legalábbis huzamosabb ideig nem. Mert ha nem szereted, az csak kín, az is lesz mindig. De az egészben a legjobb, amikor reggel kimész, és a csikók - nem az anyjuk, a csikók - látják, hogy nyílik az ajtó, akkor mindegyik nyihog befelé. A nagyobb ló ki szokott szabadulni éjszaka, aztán virradatkor csak úgy benyerít az ablakon, amikor fölkel, ez olyan érzés, amit nem lehet utánózni.

A lovak ennyire vissza tudják adni a kapott szeretetet?

Nagyon, és azt is el kell mondani, hogy a stressz, az ideg, a napi zaj után, ha befogok két lovat, és elmegyek egy-két órahosszára, az bármely stresszoldó tablettánál jobb. Bár én egyedül nem szeretek kimenni a határba, de ettől függetlenül nagyon jó. Az pedig, amikor a közönség tapsol a bemutatókon, felemelő érzés. Ettől már csak egy érzés lenne jobb, ha az összes pónit együtt látnám valahol egy nagy legelőn elterülve legelni. Az a nagy álomom!

Lipcsei Anita

Tükröm, tükröm, mondd meg nékem, ki a legjobb pincér a vidéken...

Egyszer volt, hol nem volt... kezdődik így minden mese. Az alábbi történet bár hasonlít a próbákat kiálló és teljesítő királyfi sztorijára, mégis kanyarodjunk inkább vissza az élet valódi „meséjéhez”.

Ha esetleg a nevéről nem is, de az arcáról biztosan sokan megismerik Oláh Csabát. Hiszen ez a szimpatikus fiatalember az egyike azoknak, akik minden nap kiszolgálják a Horváth-kertbe látogatókat. Felmerülhet a kérdés, hogy miért éppen vele készítettem interjút. Ő nem egyszerűen egy pincér, hanem az ország harmadik legjobb pincére. Csaba ezt a kiváló eredményt 2010. április 26-28. között, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara szervezésében harmadszor megrendezett a Szakma Kiváló Tanulója Verseny országos döntőjében érte el. De mint tudjuk, minden sikerhez hosszú út vezet, melyen, mint a mesékben, segítőkkel és akadályozókkal egyaránt találkozunk. A hosszú út már a gyerekkori ábrándokkal elkezdődik. Csaba mindig is olyan állást szeretett volna, amely változatos, és ahol nem lehet unatkozni. A felszolgáló szakmát illetően is e szempontból nyilatkozott:

- Sosem lehet kiszámolni, hogy mikor, milyen helyzettel kerülsz szembe, hiszen nincs két egyforma rendezvény. Minden egyes felszolgálás más, mivel minden vendég más-más személyiség. A felmerülő újabb és újabb igényeket meg kell oldani, a kihívásnak eleget kell tenni. Azért szeretem ezt a szakmát, mert állandóan koncentrálni kell, menni és csinálni.

Szerencsére Csabának sok segítőtje akadt a versenyre való felkészülésében. Az Illéssy Sándor Szakközép- és Szakiskola igazgatója és tanárai egyaránt támogatták. Felkészítői közül megemlíttette: Galambos Orsolya, Rádai Mária, Rózsavölgyiné Horti Mária tanárnőket, illetve Horváth Ferenc szakoktatóját, jelenlegi főnökét, aki a versenyen jelenlétével is támogatta.

Hogyan is juthat el ideáig egy tanuló? A 2010-es versenyre 2665 diák jelentkezett. A döntőbe jutáshoz írásbeli vizsga szükségeltetett, mely a területi kamarák bevonásával történt. Az írásbelinek, a döntőben pedig minden feladatrésznek 60% feletti teljesítése következtében a diákok mentesültek a záróvizsga írásbeli vizsgája, a döntő eredményeivel a teljes szakmai vizsga alól. A tanulók huszonhárom szakmában mérték össze tudásukat. Csaba a pincér kategóriában negyedik helyezésként jutott tovább az országos döntőbe a résztvevő 110 iskola 224 tanulója közé. A rangos eseménynek a budapesti Hungexpo G és F pavilonja adott otthont. A verseny a résztvevőknek kihívás, kötelezőteljesítés, de egyben nagy élmény is volt.

- A három nap alatt jó társaság alakult ki. Ha lehetőségem lenne, még egyszer belevágnék. Több mint tízezer ember látogatott el a rendezvényre, és sokan nézték a munkánkat. A területi kamarák szervezésében kb. kétszáz autóbusszal érkeztek a vidéki iskolákból, illetve Budapestről szurkolni diák-társaink. Tíz asztal volt nálunk, pincéreknél, az asztalok között kb. fél méteres hely volt. A zsűrizés után a közönség is megnézhetette a munkánkat, rengetegen bámészkodtak és kérdezgettek. A mesterem is ott állt mellettem, de hozzá tilos volt szólni, nagyon szigorúan ellenőriztek a szabályoknak megfelelően.

A versenyzőkre egyaránt várt gyakorlati és szóbeli megmérettetés. A feladatok között szerepelt: eszközfelismerés, terítés, koktélfelkészítés, vendég előtti felszolgálás, idegen nyelven való kommunikációs feladatok, valamint a szabadon választható témakörbe tartozó alkalmi díszterítés. Ha kicsit elgondolkodunk az egyes feladatokon, rájöhethetünk, hogy mennyi utánajárás, felkészültség, tudás, talpraesettség és fantázia szükséges az elvégzésükhöz. Főként akkor, ha tudjuk, hogy a helyszínen nem minden felszerelés állt rendelkezésükre a megvalósításokhoz. Az iskola és a gyakorlati helyet biztosító étterem felszereltsége nagy előnyhöz juttathatja a versenyzőket. Beszélgetésünk során kiderült, hogy Csaba bizonyos tekintetben hátrányból indult a többiekkel szemben.



A budapesti döntőben elkészített alkalmi díszterítés

- Az egyedi eszközfelismerésre csak tankönyvből tudtam felkészülni, hiszen sem az iskola, sem a vendéglő nem rendelkezik első osztályú éttermekben használatos különleges eszközökkel. Mégis volt olyan tárgy, amit csak én ismertem fel, ez az osztrigavilla, melynek ismertetőjét többször is elolvastam. Kérdezték is a versenytársak, hogy honnan ismertem fel, használtam-e már ilyet, de csak annyit mondtam: nem, a könyvben láttam. Díszterítést már a korábbi versenyeimen is készítettem, a IV. Pelikán Kupán, Szolnokon és a II. Rózsakert Kupán, Kunhegyesen. Mindkét alkalommal első helyezést értünk el. A budapesti versenyen az alkalmi díszterítésemhez rengeteg eszközre volt szükségem. A Hunnia Kristály Kft. támogatásával egy gyönyörű étkészlet kerülhetett az asztalra. Sokan kérdezték is, hogy honnan van ez a szép készlet. Így mi is jól jártunk, és a segítők is.

A versenyen sokan lefotózták a nagykun kapitányok díszvacsorájára terített asztalát, mely szemmel láthatóan elnyerte a látogatók tetszését és elismerését. De nem csupán az érdeklődőket, hanem a szakmabelieket is elkápráztathatják a tanulók munkái, hiszen nagy lehetőséget fedezhetnek fel egy-egy versenyzőben. Csabával ez egyszer már megtörtént, amikor még kereskedőként vett részt a Szakma Kiváló Tanulója Versenyen. Munkát ajánlottak neki, amit ő



Oláh Csaba, a Szakma Kiváló Tanulója Verseny országos harmadik helyezettje

visszautasított. Kérdezhetnénk, miért tesz valaki ilyet a mai világban? A válasz egyszerűbb, mint gondolnánk:

- Még tanulni szeretnék. A vendéglátás érdekel.

Megjegyzem szerencsére, így lehetett ugyanis Csaba az ország harmadik legjobb pincére. De gondolják, itt véget ér az útja?

- Mást is szívesen kipróbálnék, szeretnék még tanulni. Elvégezném az üzletvezetői szakmát is, de akármit megtanulnék. Sokszor gondolok arra, hogy olyan szakmát kellene kitanulnom, ami az éppen elromlott vagy rosszul működő dolgok megjavításához szükséges, mert akkor nem kellene másra várnom, hogy megcsinálja.

Annyi azonban bizonyos, hogy ha Csaba már két szakmában is ilyen jól teljesített, nem jelenthet számára problémát az újabb kihívások leküzdése. Addig pedig szorgalmasan fogadja a nap mint nap érkező vendégeket, akik közül sokan még a mai napig rákérdeznek, hogy ő volt-e azon a versenyen. És Csabi készségesen elmeséli újból és újból a történeteket, széles mosollyal az arcán. Hiszen ahogy Gundel Károly mondta: *"Amelyik pincér nem tud mosolyogni, jobb lett volna, ha vendégnek születik."*

Zaharán-Lapikás Réka

Morzsák

"Hirtelen ötlettől indítva odaszólt a pincérnek:

- Mondja csak! Lehetséges volna, hogy én itt maguknál zöldbalevest ehsek? Semmi répaféle, csak zöldbab, jó tejjel habarva, sok kaporral, a tetején szalonnapörccokkal hintve, éppen csak melegen?

A pincér meghallgatta Szinbád kérdését, aztán annyit mondott meghajolva:

- Megnézem, mit tehetek - és a konyha felé vette az irányt.

S mert a szakácsné hosszú ideje gyakorolta mesterségét, amikor a különleges kívánságot meghallotta, elmosolyodott. Lám csak! A vén improvizátor. Hát él még... És hozzátátozott a főzéshez."

Krúdy Gyula: Szinbád (részlet)

Citeraszóra nem lehet mulatni

*"A zene ismeretlen birodalmat tár fel az emberek előtt,
egy olyan világot, melynek semmi köze az érzékeltek külső világához,
minden határozott érzést otthagya, hogy átadja magát
a végtelen kimondhatatlan vágyának."*

- E.T.A. Hoffmann -

Egy átlagos hétköznap felveszi a munkásruháját, és dolgozni indul. A kivételes napokon azonban fehér inget és fekete mellényt húz, felveszi hangszerét, és elindul a zene különleges világába.

Angyal Feri Kistújszálláson nem kell bemutatni: mindenki ismeri a fiatal fiút és citerazenéjét. Pedig nem sokon múlt, hogy ezt a hangszeret választotta. Először ugyanis dobolni szeretett volna. Ezt az ötletét szülei azonban nem támogatták, inkább arra bíztatták, válassza a citerát. Így került Újváriné Oros Rózához, aki megtanította a zene alapjaira. Két év után találkozott Tuka Zsiga bácsival, aki nagyon nagy hatással volt rá. Mellette vált igazi zenésszé. Pedig eleinte Zsiga bácsi nem hitt benne, azt mondta, sosem lesz igazi citerás. A rengeteg gyakorlás és kitartás azonban megcáfolta a mestert, aki önmaga is elismerte Feri tehetségét. Ahogyan legutóbbi tanára, Ressinka Laci bácsi is.

...és azóta nagyon sokan. Ferike - ahogyan sokan nevezik - azóta ugyanis szinte mindennapos vendéggé vált a környék népdalköréinél, baráti társaságainál. S a zenei versenyeknek is rendszeres résztvevője. Mindenhova megy, ahova hívják - és ahova tud. Mert akár mennyire szeretne, ma már nem tud minden meghívásnak eleget tenni. Annyira sok helyre hívják ugyanis, hogy már nincsen rá ideje. 2010-ben például nyolc megmérettetésen szerepelt - szép eredményekkel.

Ferinek nemcsak a zenélés a fontos: tanítja is a citerázást. Jelenleg is több tanítványa van, akiknek szeretné továbbadni ennek a régi hangszernek a titkát.



Angyal Feri

Emellett pedig gyógyítja is a hangszereket: a régi, hibás citerákat felújítja, újjá varázsolja.

Ami azonban a legfontosabb: folyamatosan tanul. Keresi az új dalokat az Interneten és a könyvtárakban. Emellett pedig bújjá Zsiga bácsi kottás füzeiteit, amelyek több száz nótát őriznek. Hiába a számos elismerés, a "Nagykun-ság citerása" cím, Feri folyamatosan gyakorol és fejlődni szeretne. Jelenleg kb. 700 dalt játszik. Népdalokat, nótákat, operettekét. Mindent, ami megtetszik, s amit közönsége vár. Sokan ugyanis nemcsak zenei kísérőnek hívják. Feri játékaival ugyanis megcáfolja azt a mondást, hogy citeraszóra nem lehet mulatni.

Tán Eszter

Morzsák

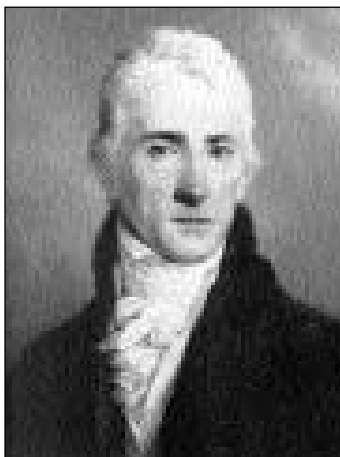
*"Megmondom a titkát édesem a dalnak:
Önmagát hallgatja, aki dalra hallgat.
Mindenik embernek a lelkében dal van
és a saját lelkét hallja minden dalban.
És akinek szép a lelkében az ének,
az hallja a mások énekét is szépek."*

- Babits Mihály -

"...hogy a nyelv az legyen, aminek lennie illik: hív, kész és tetsző magyarázatja mindannak, amit a lélek gondol és érez."

Emlékezzünk Kazinczyra

akinek neve minden magyar számára elsősorban a nyelvújítást idézi fel, de aki meggyőződése, tapasztalatom szerint ma sem áll köztudatunkban az őt megillető helyen, nemzeteink legnagyobbjai között. Pedig ott a helye! Higgyünk Kölcseynek "... haza és nyelv egymástól válhatatlan dolgok..." Anyanyelvünket pedig, amely a 19. század elejéig történelmünk alakulása, a latin, majd a német nyelv szorítása miatt a korszerű műveltség, a polgárosodásért és a nemzet szabadságáért folytatandó küzdelem megvívására alkalmatlan volt - Kazinczy és az általa vezetett nyelvújítási harc tette alkalmas eszközévé a reformkori irodalmi, tudományos és közéletnek.



Kazinczy

Az előző és a következő esztendő is alkalmakat kínált adósságunk törlesztésére: 2009-ben volt születésének 250. évfordulója (ezért volt az az év a magyar nyelv éve!). 2011-ben már halálának 180. évében járunk, mégis inkább annak az eseménynek az évfordulójára szeretnék emlékezni, amellyel a "széphalomi mester" 1811-ben "hivatalosan" is elindította harcát nyelvünkért, hazánkért.

Három kérdésre keresek választ a következőkben: hogyan vezetett odáig Kazinczy útja; hogyan és milyen eredménnyel folyt ez a harc; s hogyan alakult az író utóélete.

Kazinczy Ferenc útja 1811-ig

Középnemesi családban született Érsemlyénben (ma Románia) 1759-ben. Sárospatakon filozófiát, teológiát és jogot tanult, majd megyei szolgálatba lépett. Közel került a felvilágosodás eszméihez, II. József híve, "josefinista" lett. Kassán az állami iskolák felügyelőjeként és barátaival az első magyar nyelvű folyóirat szerkesztőjeként már jelentős munkát végzett a magyar kultúra ügyéért. Állását II. József halála után elvesztette. Kapcsolatba került a Martinovics

által szervezett titkos társaságokkal, melyek a magyar felvilágosodást, sőt a köztársaság kivívását célozták - szélesebb társadalmi támogatottság hiányában, teljes kudarcra ítélve. Mint tudjuk, a vezetőket kivégezték, a résztvevőkre súlyos megtorlás várt.

Kazinczyt is halálra, majd várfogságra ítélték. Kufstein hírhedt börtönében is raboskodott, összesen 2387 napig, csaknem hét éven át. Be látta, hogy a politikai út még járhatatlan, de azt is felismerte, hogy annak előkészítése érdekében mit kell tenni: ezután teljes életét a magyar kultúra és az anyanyelv fejlesztésének szentelte.

Rokonaitól visszaperelt kis birtokán, a Bányácska nevű faluban - amelyet később ő nevezett el Széphalomnak - kúriát épített, gazdálkodásból élt növekvő családjával. 45 évesen ugyanis feleségül vette a fiatal, szegény grófkisasszonyt, Török Sophie költőnőt, s hét gyermekük született.

Hamarosan Kazinczy lett a magyar irodalom elismert vezetője. Levelezés útján tartott kapcsolatot kora szinte minden, az ügyért tenni akaró írójával és más értelmiségi társaival. Levelezése huszonhárom kötetnyi - és ez nem volt olcsó tevékenység; Kazinczy nem élt meg az irodalomból, hanem mindenét arra áldozta.

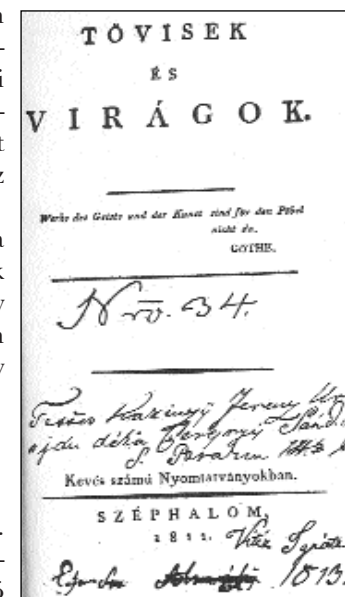
A nyelvújítók, neológusok és ellenfeleik, a mindenben a régihez ragaszkodó ortológusok között már évek óta folyó vitákat provokatív céllal robbantotta ki valóságos, persze nem kardokkal, hanem tollal vívott háborúvá egy verseskötet kiadásával 1811-ben.

A nyelvújítás

A kis kötet "beszélő címe": Tövisek és virágok. Mindössze negyvenhárom verset tartalmaz, a virágok a neológusoknak szóló dicsérő, buzdító



A Tövisek és virágok borítója és előlapja



költemények (legismertebb A nagy titok című: *"Jót s jól! Ebben áll a nagy titok..."* mondja ki legfőbb követelményét). A tövisek kemény kritikát fogalmaznak meg ellenfelei számára, akik szintén nem válogattak a sértésekben. Hamarosan kiadtak egy gúnyiratot, melynek már a címe is csúfolódó: *Mondolat*. Fedőlapja pedig úgy ábrázolja Kazinczyt, amint számárháton igyekszik (Pegasus helyett) a Parnasszusra.

A mester hívei közül a fiatal Kölcsey és barátja, Szemere Pál írt választ *Felelet a Mondolatra* címmel. A harc eléggé eldurvult, de a neológusok teljes győzelmével zárult. Kazinczy ezért megengedhette magának, hogy igen bölcs és szép gesztussal békejobbot nyújtson: 1819-ben megírta *Ortológus és neológus nálunk és más nemzeteknél* című tanulmányát, amelyben az újítás jogát és a hagyományörzés szükségességét egyaránt elismeri.

A neológusok által alkotott sok ezer új szó a reformkortól máig jelen van, sőt nélkülözhetetlen nyelvhasználatunkban. Elavult ősi és tájnyelvi, idegen nyelvekből fordított, megrövidített és képzett szavak sokaságát említhetnénk, példaként hadd íjjam két kedvencemet: mindkettő szóösszevonással keletkezett. A rovátkolt baromból lett a rovar, a zengő tamburából a zongora.

A győzelmet vitatni a reformkor gazdag irodalmának, kultúrájának és közéletének, politikai harcainak és következményeinek ismeretében aligha lehet.



A Kazinczy-emléksarnok (tervezője Ybl Miklós)

"Jelszavaink valának: haza és haladás" mondta Kölcsey, s az értük folyó harc "hív és kész" eszköze a megújult magyar nyelv, amely 1844-től az országgyűlés határozata szerint Magyarország hivatalos nyelve.

De mi lett a győztes vezér sorsa a következő években és évszázadokban?

Az utolsó évek és a *"hálás utókor"*

Kazinczy szegényen és egyre mellőzöttebben élt még 1831-ig Széchalmon. A reformkor fiatal költőnemzedéke Pestet tette irodalmi központtá, s az irodalmi élet vezetője az igen tehetséges Kisfaludy Károly lett. Szinte jelképes a kézfogás az ősz mester és az ifjú vezér között, amelyet Orlay Petrich Soma híres festménye örökített meg.

A kolerajárványban meghalt Kazinczyt kúriája kertjében temették el, oda követte felesége, egyik fia és más hozzátartozói. A ház pedig elhanyagoltan omladozni kezdett, míg sok év múltán valakinek végre eszébe jutott, hogy ez méltatlan az írónak és a nemzethez, amely oly sokat köszönhet neki.

1875-re a már menthetetlen kúriát lebontották, közelében felépítettek egy gyönyörűsége kis múzeumot, amelyet úgy emlegetünk, hogy a Kazinczy Múzeum, de a hamvakat nem vitték be oda, tehát valójában: Emléksarnok. A sírokat és az egész hatalmas parkot szépen rendezték, remek kő- és vaskerítéssel vették körül, s mindmáig gondozzák.

A közeli Sátoraljaújhelyben tartott országos anyanyelvi verseny eredményhirdetését évente a parkban tartják. A közelmúltban pedig (talán a kétszáz éves születésnapra készülve) a kúria helyén egy csodaszép, nagy, modern épület nőtt ki a földből: A Magyar Nyelv Múzeuma.

Ünnepélyesen avatták, állítólag ezután minden magyar tanárjelöltet elvisznek oda. Helyeslem, éppen ideje - de továbbmegyek: Petőfi Sándorra hivatkozom, aki gyalog ment el Széchalmonra, és úti jegyzeteiben azt írja, hogy életében egyszer minden magyar embernek el kellene látogatnia (ahogyan a franciák Rousseau sírjához) a *"széchalmi szent"* nyughelyéhez. Legyen úgy!

Dr. Kiss Kálmánné

Morzsák

*"Szólj, s ki vagy, elmondom. -- Ne tovább! ismerlek egészen.
Nékem üres fecsegőt fest az üres fecsegés."*

- Kazinczy Ferenc -

Emlékeimből

A Légy jó mindhalálíg kisújszállási előadása

1945-ben, érettségi után a menekülésből, katonaságból, fogságból lassan visszatértek a diáktársaink. A front eseményei következtében leégett a református templom tornya, tetőzete, az elemi iskola és a gimnázium is megrongálódott. Mi, diákok elhatároztuk, hogy egy színdarab bemutatásával, az előadás bevételével hozzájárulunk az újjáépítéshez. A *Légy jó mindhalálíg* Móricz színdarabra esett a választás. A mozi aránylag éppen maradt, és ott adtuk elő. Nyilas Misit Kiss Éva játszotta nagy sikerrel, a kollégium igazgatója Szatmári István volt, én és Nánási Tamás osztálytársam tanárok voltunk. A belépőjegyeket hulladék papírokból gépeltük össze, és egy augusztus végi vasárnap délután mind eladtuk. Telt ház előtt szépen pergett az előadás, mindenki tudta a szerepét. Egyedül Nánási Tamással volt probléma. Ő volt, aki derűt keltett. A szöveg szerint ráripakodott Nyilas Misire: *"Vészeld ki a kezedet a zsebedből!"* Fordítva mondta: *"Vészeld ki a zsebedet a kezedből!"* Utána: *"Te, te pernahajder!"* Tamás: *"Te, te párnahajder!"* A közönség tapsa nem maradt el. A mi fellépési díjunkt az akkor még lelkész Zsoldos István jutalmazta: meghívta a társulatot a lakása udvarára görögdinnye "partira". Már csak néhányan élünk a szereplők közül, nekem pedig mindez egy régi könyvemben talált akkori színházjegyről jutott eszembe.

Amikor az én csomagomat bontották...

Nagyon nehéz volt a diákélet Debrecenben a II. világháború után, vinni kellett minden hónapban a fejadagot a konviktusba, ahol több mint 400 személyre főztek az internátus alagsorában. A pótlásra akkor már lehetett csomagot is küldeni. Az egyetemi internátus I. emeleti 2-es szobájában négyen laktunk: rajtam kívül Szatmári István bölcsész, Perjési Sándor teológus és Varga Károly fizikus.

Sándor-nap előtt történt az eset. Öt órám volt az egyetemen, és közvetlen ebéd előtt érkeztem haza. A kollégium udvarára lépve látom, hogy a nyitott ablakban süteményt esznek a szobatársak. Felismerve, nevetve üdvözöltek: *"Sanyi! Megjött az anyai csomag a névnapodra!"* Annyi volt csak a rövid válaszom: *"Látom!! Hagyjatok valamit nekem is!"* A csomagokat a posta a kollégium portáján adta le, és a portás, hogy férjen, odaadta a szobatársaimnak, ők pedig felbontották: *"Úgyis megkínál Sanyi bennünket!"* Hát bizony csak egy kis kunpercec,

az ablakos kalács törmeléke és szalonna maradt. A húzott rétes és a lekváros kifli elfogyott. A barátság pedig még ma is él közöttünk, és erre is emlékszünk, ha találkozunk.

Hasonló történet a két lányunkkal, 25 év múlva

Az általános iskola elvégzése után mind a két lányunkat a Debreceni Kollégium gimnáziumába adtuk. Akkor ez volt az ország egyetlen református iskolája. Három év különbség van a két lányunk között, így egy évben együtt voltak az internátusban. Míg az utolsó éves lányunknak öt-hat órája volt, a kicsinek csak négy. Akkor is a portás kezelte az érkezett csomagokat és kiadta a közös csomagot. Két-három csomag után az idősebbik lányunk szóvá tette, hogy jó, ha egy csomagban jön a küldemény, de belül külön dobozban legyen az övé. Az indoka: *"Mindenkinek akkor bontja fel, amikor akarja, és annak ad, akinek akar!"* Nagy különbség volt a két lány barátkozása között; a kicsi mindenkit kínált a szobában, és a nővéreinek nem sok maradt...

A fiatalabb lányunkat nem vették fel kitűnő érettségije ellenére sem, csak mint asszony, két kisgyerekekkel tudott vörös diplomát szerezni. Mint helyettes postás Szolnok megyében, a Jászságban dolgozott. Az egyik helyen nem akartak kedvezményes ebédet adni neki. Megtudta, hogy a tanácsstíkárból debreceni diák volt; felhívta telefonon ezekkel a szavakkal: *"Én is debreceni diák voltam, ott érettségiztem, nekem ott azt mondták búcsúzóul, hogy a debreceni diák bármerre kerül az életben, segíti a másikat debreceni diákokat, mint a testvérét!"* Kis csend után jött az engedélyező válasz: *"Holnaptól jöjjön ebédelni!"*

Vitális Sándor

Morzsák

*"Filléres emlékeim oly drágák nekem
Ők tudják, mennyit ér az életem."
- Bródy János -*

*"Ha azt akarod, hogy emlékezzen rád halálod után, írd valamit, amit érdemes olvasni, vagy tégy valamit, amiről érdemes írni."
- Benjamin Franklin -*

*"Van az emberi szívnek egy halk szavú és előkelő vendége néha, az Emlékezés."
- Bánáti Szohner Sándor -*

Tréfás stilisztika*

Ilyen megnevezéssel eddig aligha találkozott valaki is. Hogy ezúttal mégis ezt választottam, azzal magyarázható, hogy a stilisztikának, ill. a stílusnak a vidám, tréfás, humoros vonatkozásait akarom kiemelni.

Induljunk ki abból, hogy a stílus - rövid meghatározással: a kifejezőmód - létrejöttének a célja és egyben funkciója a hatás. Minden megnyilatkozásunkkal mindig hatni akarunk. Ez különösen kitűnik a szónoki beszédek vagy a reklám esetében. Ki tagadhatná aztán, hogy a macikiállítás rendezői az "Ezer bocs" igen találó, szójátékos címmel éppen a járókelőket, ill. a macik iránt egyébként nemigen érdeklődőket akarták a kiállításra becsalogtatni? Vagy amikor a zsúfolt villamosra feltörekvő természetes asszonyosság igyekezett másokat félretolni, majd leülve is igyekezett magának nagyobb helyet biztosítani, az egyik utas szellemes és tréfás kijelentésének - hogy ti. "terpeszkedjék összebb, asszonyom!" - meglett a hatása: az asszonyosság ugyan nem terpeszkedett összebb, de megbékélés, derű áradt szét az utasok között. Összefoglalva: mindig hatni akarunk, és valójában ez a hatás a stílus.

Továbbmenve: a stílárius hatás eszközei között előkelő helyet foglal el a humor, a tréfa. Ezúttal tehát ilyen nyelvi jelenségeket, stíluszeszközöket, alakzatokat, sőt irodalmi műfajféleket, műfajokat mutatok be röviden, példákkal illusztrálva a tréfás jelleget.

Mintegy ízelítőül lássuk az ún. keverékszót és a makaróni stílust. "Ez kész *bolondéria!*" - mondjuk a családi perpatvart látva. Aztán "valaki csak úgy *of potyóresz*, azaz potyán akar valamit elérni." A *bolondéria*, az *of potyóresz*, továbbá a *rendicsek*, a *gyengus*, az *anyagice* olyan tréfásnak vagy éppen ironikusnak mondható magyar szó, amelyhez idegen eredetű képző, prepozíció stb. is járul.

A makaróni stílus meg úgy jön létre, hogy két, esetleg több nyelv szavait ötvözik egybe, szintén tréfás vagy ironikus célzattal. Ilyen stílusban a XVIII. század vége felétől jó ideig bizonyos irodalom is jelentkezett. Csokonainak tulajdonított mondás például a következő: "Uszkulat ecce labis békula görbiceis", azaz: Íme görbe lábakkal úszkál a béka. Aztán még érdekesebb az Arany János és Petőfi Sándor levelezésében található angolos keveréknyelv: "Debrencenchester, nov. 16. 1848. *My dear Dzenskó! Ájem ithagying* Debrecent... Erdődre [megyek]... Tehát oda légy nekem firkáling... *Tiszteleting end csókoling* a tied *falamia*... barátod P. S." Mennyi baráti kedvesség, közvetlenség van ezekben a sorokban!

És most lássuk a tréfás jelenségeket, lehetőleg módszeresen, a legkisebbektől a teljes művekig.

Különböző úton-módon létrejött szavak: *vastagnyakú; faluszája és hírharang; dorgatórium; oldalborda 'feleség'*.

Szólások: *ilyet még nem pipállam; könnyű Katát táncba vinni; iszik, mint a kefekötő*.

Még hatásosabbak a mostanában gyakori elferdített szólások: "madarat tolláról, embert *hitelkártyájáról* ismerni meg". Vagyis közismert szólást, közmondást megváltoztatunk egy-egy részlegének célzatos kicserélésével vagy hozzáadásával, nemegyszer elmenve a durvaságig, a groteszkig, sőt az abszurdig. Még néhány példa: "*szex a lelke mindennek*"; "*mondottam ember, küzdj és hívza hízzál*"; "*nőszülés az élet megrontója*"; "*kevés, mint vöröshagymában a proletár öntudat*"; "*olyan ronda, hogy ha lemegy a bányába, feljön a bányarém, mert azt hiszi, itt a váltás*".

Argó és szleng. Anélkül, hogy ezek széles körű problematikáját most tárgyalnánk, csupán a tréfás megnevezésekre utalok. Az 1782-es hajdúkerületi összeírásban már szerepel - és ma is él - pl. a *fejes 'tiszt úr'*, a *megruház 'megver'*. Tovább menve a XIX-XX. század fordulója körüli argó idevágó szavaiból: *Mezei Lipót 'Lipótmező', lizsé 'Városliget'; libatórium 'leányiskola', citrompofozó 'utcaseprő', zárda 'bordélyház'; klub, kávéház, napozó 'wc' (I. Bárczi Géza: A "pesti" nyelv. MNy. 27 [1931]: 228-242, 284-295, 28 [1932]: 85-96)*. Az 1983-as nyelvészkongresszuson a nemrég elhunyt Bachát László, az ifjúsági nyelv kiváló kutatója többek között így nyilatkozott: "Igen jellemző az ifjúsági nyelv eldurvulására, hogy e nyelvnek az a rétege, amely az iskolai étellel kapcsolatos, az ötletes, tréfás, humoros szavait, kifejezéseit felcseréli olyan szavakra, amelyek nem illenek a diákélethez. Az iskola, amely eddig *suli, sulko, isi* volt, most már *börtön, fegyház, okosulda*, a kollégium, a koli, kolesz már *zárda, kolostor, kóter, gettó, koncentrációs tábor*, a tanárok *elnyomók, tőkések, rabőrök, fejések, okeszek* (oktató eszközök), *ufák* (undorító fráterek). A tanulás *agytankolás, szenvedés*, a felelés *nyögés, izzadás, rabvállatás*... lesz. Mintha csak az egész büntető élet beköltözött volna az iskolába." (Kiss Jenő és Szűts László, szerk.: A magyar nyelv rétegződése. Akadémiai Kiadó. Bp., 1988: 149.) Ugyanő az ifjúság divatos megszólításformáiként ezeket sorolta fel: "*patkány, kisapám, kisanyám, apafej, kispofám, buggyos, gerinc, nyulesz, cipőfej, répa, csöviké, szs.*" (I. m. 150.)

Aztán, hogy a mából is ízelítőt adjak, idézek néhány kifejezést Kövecses Zoltán magyar szlengszótárából (Akadémiai Kiadó. Bp., 1998.): *hekuslonci 'rendőrnő', hogy oda ne biciklizzek 'lekicsinylés', homoseggszurkáló 'homoszexuális'*. Kis Tamás katonai szleng szótárában (Kis Tamás: A magyar katonai szleng szótára [1980-1990]. A Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Magyar Nyelvtudományi Intézetének Kiadványai 60. sz. Debrecen, 1991.) meg efféleket találunk: *akvárium 'fogda', antennanyúl 'híradóskatona'*;

* Elhangzott a Dunától keletre fekvő megyék általános iskolai tanulóinak a „Szép magyar beszéd” elnevezésű versenyén, Kistűjszálláson, 2010. ápr. 8-án.

csellóművész, kondértünder, melódiás, muzsikus 'konyhamunkát végző katona'; géppityu, géppista, gitár, élettárs, menyasszony, köhögő, parittyá 'géppisztoly'.

Térjünk át a szavakról, szólásokról az idevágó alakzatfajtákra, először a szójátékokra. Ennek az elméletét is elhagyva, lássuk néhány képviselőjét: *Belgák nem balgák. Szídják, mint a Bokrost. Enni vagy nem enni, ez itt a kérdés. Munka helyett édes a pihenés. Nehogy már a befőtt tegye el a nagymamát.*

Másik alakzat a palindrom. Szó- vagy mondatrejtvény, azaz olyan szó vagy mondat, amelynek visszafelé olvasva is ugyanaz az értelme. Példák: *kerek, dagad, Anna, kék; tehet; komor romok, arany nyara; indul a görög aludni; csak a mama makacs.* És palindrom révén született Ady szerelmének a neve is: *Léda* (az *Adél*-ből).

Következik a teljesebb beszéd, ill. bizonyos műfajok. Ilyen, a humor felé mutató jelenség a halandzsa, ill. álhalandzsa. A halandzsa lehet idegen nyelvű: az illető nyelv hanghordozását, melódiáját érzékelteti anélkül, hogy értelmes szavak lennének benne. Halandzsaversek például a gyerekek kiszámoló, kiolvasó szövegei. Mikszáth idéz egy alkalommal ilyet: *"Egyedem, begyedem cicime; hábinem, bábinem, dominem; ec, péc, cinginó; vea, vea tika vó."* Egy másik ilyen: *"Antanténusz, szórakaténusz, szórakatikitaka, aja-vaja, bumm."* Az álhalandzsában a szavak az első pillanatban érthetetlennek látszanak, megfelelő tagolással azonban kiderül, hogy valójában nyelvi játékok. Például a latin nyelvet utánzó tréfás szóalak a "tonaludatus", de ha jól tagoljuk, így hangzik: *tón a lúd átúsz.* Vagy a franciásan ejtett "papülapadon", valójában *pap ül a padon.* Még egy példa: "tollógolon", valójában: *toll lóg ólon.*

Így jutunk el a stílusparódiáig, azaz más szavakkal - értelem nélküliekkel is - úgy állítjuk össze a szöveget, hogy a megcélzott szöveg benyomását keltse. Ennek volt szinte utánozhatatlan mestere Karinthy Frigyes. Egy kurucvers-részleg pl. így hangzik Karinthy-nál:

a kuruc vers:

Jaj Rákóczi, Bercsényi,
Vitéz magyarok vezéri,
Bezerédi!

Karinthy megoldása:

Huj, kozmabég, huj, kereki
Vagykos, csukászok vereki!
Dengelegi!

Idézhetnénk aztán az *Így írtok ti* minden darabját. Én a következőket szoktam idézni: "Móricz Zsigmond" és "Hadybandy" levele "Atvany Lojzihoz", valamint "Atvany Lojzi levele Hadybandyhoz".

Hát ezekkel foglalkozik az általam kitalált "Tréfás stilsztika." Azt azért az elmondottak is igazolják, hogy milyen gazdag a nyelv, benne a mi nyelvünk. Előadásomat nyelvünk másik nagy mesterének, Weöres Sándornak a *Kisfiúk témáira* c. két kis írásával zárom, hogy a vidámságot vigyük magunkkal:

Ha majd hatéves leszek
Ibit elveszem feleségül
mercédes kocsi vezetek
Ibi nem ülhet bele
otthun a hele

KARESZ HÜJE
GYÖNGYI HÜJE
csak én vagyok okos
énnekem a segembe is felyem van.
(Az utóbbiért elnézést kérek.)

Szathmári István

Morzsák

"Egy új világ kezdődik minden nyelv küszöbén, a szépség új birodalma új értelmi és érzelmi törvényekkel. Mi tehát a tíz legszebb magyar szó? Ezt felelném, abban a tudatban, hogy válaszom merőben önkényes, és éppúgy jellemez engemet, mint nyelvünket: láng, gyöngy, anya, ősz, szűz, kard, csók, vér, szív, sír."

"Csak anyanyelvemen lehetek igazán én. Ennek mélységes mélyéből buzognak föl az öntudatlan sikolyok, a versek. Itt megfeledekzem arról, hogy beszélek, írok."

"Az a tény, hogy anyanyelvem magyar, és magyarul beszélek, gondolkodom, írok, életem legnagyobb eseménye, melyhez nincs fogható. Nem külsőséges valami, mint a kabátom, még olyan sem, mint a testem. Mélyen bennem van, vérem csöppjeiben, idegeim dúcában, metafizikai rejtélyként."

- Kosztolányi Dezső -

Papi Lajos fotográfus kiállítása

Az Elszármazottak Találkozója keretében - 2010 szeptemberének végén - a Városházán tartott ünnepség méltó lezárásaként nyitottam meg Papi Lajos fotográfus munkáiból, a 65. születésnapja tiszteletére rendezett kiállítást. Most néhány szóval Önöknek is bemutatom az alkotót.

Papi Lajos 1945. március 30-án született Kisújszálláson. Már 1962 óta szenvedélyesen foglalkozik fotózással. 1985-ben Nyíregyházán fotóklubvezetői tanfolyamot végzett, még ugyanebben az évben fotóriporteri képesítést szerzett Budapesten. Számos helyszínen megtekinthetőek voltak alkotásai, csak néhányat említve közülük: Kisújszálláson, Szolnokon, Pécsen, Budapesten, Eberschwangban, Négyfaluban, emellett Spanyolországban és Japánban is. Több közösségnek, 2005 óta a Magyar Fotóművészek Világszövetségének is tagja. Munkái különböző elismerésekben részesültek, jónéhány első, második és harmadik helyezés mellett, a nívódíjat és kollektívdiplómát is elnyerte.

Ragaszkodva a hagyományos fotózáshoz, romantikus-realista képeit egyszerű, amatőr géppel készíti. Megmaradt a valóság ábrázolása mellett, de az objektivitás nála sajátos látásmóddal párosul. Képeit a tűnő fény segítségével rajzolja meg. Mindenhol felfedezi a fény és árnyék játékát; meglátja az emberi test szépségeit, a táj parányi részleteinek harmóniáját, észreveszi a "beszélő" szemeket, a régi, paraszti világ zsánerfiguráit, valamint felfedezi a közelmúlt értékeit az épületekben, a tárgyakban.

Papi Lajosról valóban elmondható, hogy *"megfogta, és rabul ejtette az alföldi táj, az itt élő emberek világának ábrázolási vágya"*. Úgy gondolom, nincs is csodálatosabb annál, mikor az ember úgy ünnepelhet, hogy láthatja maga körül a hosszú évek munkájának eredményeit.

Ezúton is még egyszer gratulálok Papi Lajos gazdag alkotói pályájához, és további eredményes munkát kívánok számára.

Dr. Ducza Lajos



Papi Lajos: Forráshiány



Papí Lajos: Mester



Papí Lajos: Gémeskút



Papí Lajos: Tavasz



Papi Lajos fotója



Papi Lajos fotója

„Képeim a lélek virágai”

- Dr. Vágvölgyi Istvánné képei elé -

Dr. Vágvölgyi Istvánné festményeiből nyílt kiállítás 2010. augusztus 20-án a Városháza dísztermében. A kiállítást Kecze István polgármester az alábbi gondolatokkal ajánlotta figyelmünkbe. (Szerk.)

A legszebb ajándék mindig az, amit maga az ajándékozó készít. Úgy érzem, mi, Kisújszállás közönsége ezzel a kiállítással egyedi, szeretettel készített kiállítást kaptunk dr. Vágvölgyi Istvánné Katitól. Magam nagyon jól ismerem, hiszen sokáig kollégák voltunk az Arany János Általános Iskolában. Magyar-rajz szakos tanárnőként a nevelőtestület egyik legigényesebb pedagógusát tiszteltem benne. Különösen csodáltam azért az okos érzékenységért, amellyel a világot látta, és feldolgozta magában. Akkor még csak azt tudtam róla, hogy szívesen rajzol, grafikákat készít, kiállításokon is szerepel.

Nemrég csodálkoztam rá, hogy 2004 óta fest is, különös izzású, izgalmas képeket. Nagyon örülök, hogy most végre nekünk, kisújszállásiaknak is ízelítőt ad képei világából. Sőt: kulcsot is ad hozzá, amikor - mintegy ars poetica-ként - így vall művészetéről: *"Képeim "a lélek virágai", melyek belső és külső világból táplálkozva születnek. Rajtuk járva ott rejtezik a természet, az anyag, a szellem harca, a változás harmóniája."*

Nyissuk meg hát e kiállítást ezzel a "kulccsal"!

Engem először a színek, a formák és a szerkezet ragadtak meg. Izzás a színekben. Lendület a formákban. Harmónia a szerkezetben... Izzás, lendület, harmónia. Ezek jellemzik az alkotójukat, érthető is az ars poetica: *"Képeim a lélek virágai"* - mondja.

Nem hagyományos, figuratív képek ezek. Úgy mondanám, a lélek tájait mutatják. Az ars poetica szerint: *"Belső és külső világból táplálkozva születnek"*. Azt láthatjuk, hogy alkotójuk belső világában hogyan születnek újjá a kinti világ képei. Ezeknek a festményeknek is van konkrét természeti, tárgyi alapja, de a természetet és a tárgyakat átlényegítve jelenítik meg. Ahogyan Kati, vagyis az alkotó mondja: *"személyisége rezdüléseim szűri át"*. És megteremt egy színgazdag, pompás világot!

Egy igaz világot. Hadd idézzem Henri Matisse francia festőt, aki a modern művészet egyik legfontosabb alaptételét így fogalmazta meg: *"A pontosság még nem az igazság. Van egy belső igazság, amelyet függetlenül kell az ábrázolandó tárgy külső megjelenésétől. Ez az egyetlen igazság, ami számít..."*

Ettől kezdve a képek lélekkel telnek meg, és önálló életre kelnek. Megkeresnek bennünket, szemlélőket, és lesznek közöttünk, akiket szintén átlényegítenek egy kicsit. Jól érezzük magunkat közöttük, örömet lelünk a látványukban, és remélem, érzékenyebbé, fogékonyabbá válunk általuk a természet és emberi létünk szépségei iránt. Nem a szavak, hanem a képek szólnak hozzánk e kiállításon. Bényi Árpád szavain elgondolkodom, és hagyom, hogy szavaim elhallgassanak. Azt mondja ugyanis, hogy *"A kép ott kezdődik, ahol semmivé foszlik a szó..."* 'Kezdődjenek tehát a képek', én pedig örömmel köszönöm meg a kiállítást, és ajánlom figyelmébe a tisztelt közönségnek.





Dr. Vágvölgyi Istvánné festménye

Ügyes kezek szép munkái!

A Kisújszállási Ipartestület 2010. szeptember 16-19. között rendezett kiállításon most nem a városban működő vállalkozások munkái kerültek bemutatásra, mint a megelőző években. Már korábban is mutattunk be a cégek termékei és szolgáltatásai mellett kézimunkákat és kézműves termékek, amelyek érdekesebbé és színesebbé tették rendezvényünket. Így vetődött fel annak a gondolata, hogy a város lakosai által készített kézimunkákat és kézműves termékeket külön is be kellene mutatni. Az ötlet nagyon jónak bizonyult. Megkeresésünkre a Nyugdíjas Klub tagjai Ö. Tóthné Marika néni vezetésével nagyon készségesen segítettek felvenni a kapcsolatot azokkal, akikről tudták, hogy jelenleg is kézimunkáznak vagy idős koruk miatt már nem, de a hosszú évtizedek alatt remekműveket alkottak.

A megnyitót megelőző napok lázas készülődése alatt derült ki, annak ellenére, hogy itt élünk egymás mellett, nem is sejtjük, hogy szabadidejünkben az emberek milyen csodálatos hímzéseket, csipkéket, gobelineket, fafaragásokat és még sokféle kézimunkát készítenek ismerőseiknek, családtagjaiknak, vagy csak éppen azért, mert a mindennapi gondok feledésbe merülnek az alkotás iedjére. A megnyitó reggelén, amikor már minden a helyére került, igazán akkor láttuk, hogy a sok szép, gondosan elhelyezett munkából látványos kiállítást tudtunk megnyitni. A kiállítást Kecze István polgármester úr nyitotta meg. Megnyitó beszédének legfontosabb gondolata volt, hogy az évszázadok alatt kialakult és fennmaradt népi hagyományok ápolása, illetve fiatalabb korosztály körében elterjedt modern kézimunkák bemutatása, népszerűsítése nagyon fontos egy város életében. Az önkormányzat és testületünk hatékonyabb együttműködésével összefogottabbá tudjuk tenni ezeknek a csodálatos munkáknak és készítőiknek a megismertetését, valamint a munkahelyteremtés lehetőségét is át kellene gondolni.

A kiállítás anyagát teljes körűen nem tudjuk itt bemutatni, de a résztvevők lehetőséget kaptak Janó Lajostól, a művelődési ház igazgatójától, a KISÚJ TV-ben történő bemutatkozásra. Elképzeléseink szerint egy minisorozat keretében mutathatják be, hogyan készülnek a kézimunkák, illetve beszélhetnek arról, hogy kitől tanulták meg, és miért is szeretik csinálni.

Szeretnénk megköszönni a művelődési ház valamennyi munkatársának az előkészítésben és a kiállítás ideje alatt nyújtott segítségüket, valamint Bakos Tiborné Margitkának és Deákné Vincze Hildának, akik végig segítették munkánkat. Bízunk benne, hogy hagyományt tudunk teremteni az ilyen jellegű kiállításoknak, bevonva a környező települések hasonlóan ügyes kézimunkázóit is.

Vighné Horváth Ilona



Kecze István polgármester nyitotta meg a kiállítást



Bacsó Endréné Rózsika bábkészítő munkái



A jelenlévők



Nagy Julianna hímzései



Balra: Angyal Ferencné hímzései, jobbra: Balla Albertné szőnyegei



Oláh Róza szövött asztali futói



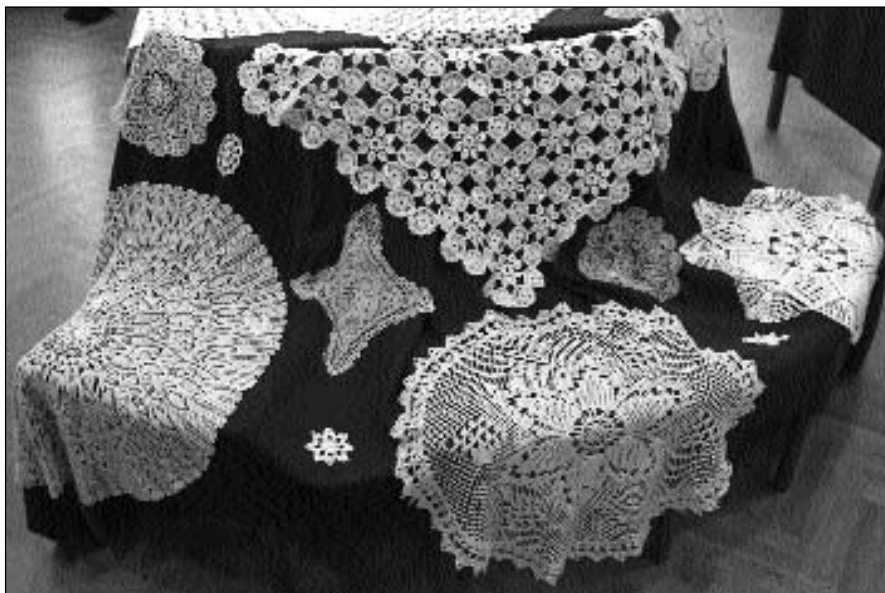
Balogh Károlyné Erzsike gobelinjei,
szalmaképei, vert csipkái
Szabó Andrásné vert csipkái



Kása Imre fafaragásai és
Kása Katalin gobelinjei



Unginé Boda Aranka foltvarrásai



Murányi Mária horgolt terítői



Ö. Tóth Lajosné, Kóré Sándorné, Adamecz Mihályné alkotásai



Szabó Erika gyöngyfűzései



Fülöp Gáborné gyöngyfűzései



Csöröginé Ari Anikó vert csipkái, gyöngyfűzései



Papi Lajosné vert csipkái



Kiss Tamásné munkái



Pocsaji Péter rongyszőnyegei



Nagy Imréné népi ruhakészítő munkái

Losonczy József fotóiból



Gólyahír



Szines



Páva portré



Egyensúly



Gramofon

Tóth Tünde festményeiből



Lila orchideák



Csónakok alkonyatkor



Bordó lizianthuszok



Tulipánok zöld köcsögben



Tanya

Józsa Poppea festményeiből



Alise csodaországban I.



Alise csodaországban II.



Clown gitárral



Csendélet babával

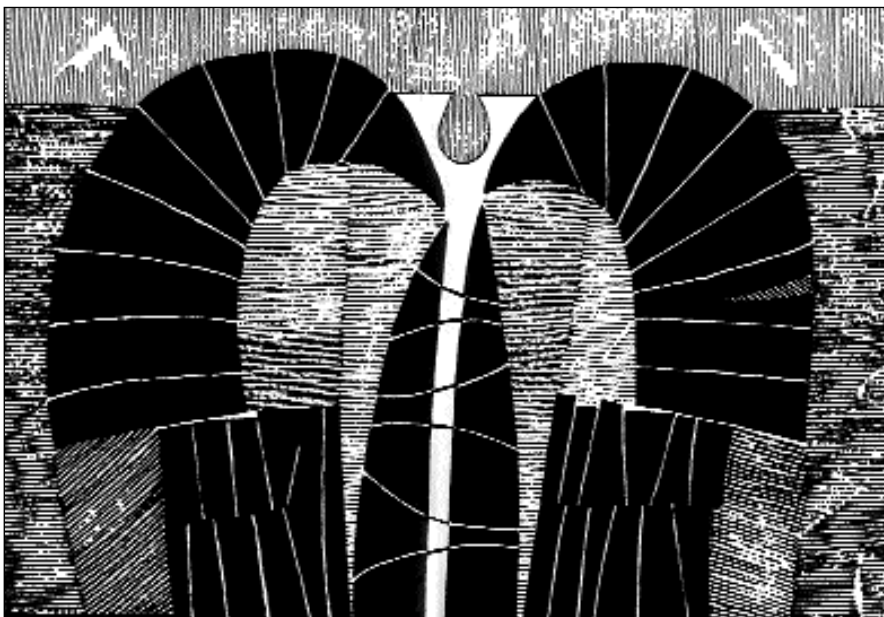
Szenti Ernő alkotásaiból

Piszkos munka

*Nem többet, mindig csak
annyit bosszankodott, amennyi
nem borította fel szokásvilágát.
Répalevesben libamáj.*

*A te helyedben én nem a fényre
bíznam a piszkos munkát.
Nem kizárt, a teljesség a véletlen
egybeesések utolsó állomása.*

*Nem elég látni, amit
mindenkinél jobban tudnak a nők.
Nem elég újra meg újra átfesteni,
ami nem seb, de nyomja a férfiak lelkét.*



Ikerablak

Szenti Ernő:

Szemet vetett rá

*Aznap kivételesen ott kötött ki a jó szándék,
ahol már termőre fordult a lehetőség.
Nyikorogva nyílt az ajtó, halk suttogás,
vörösen izzó árnyak a város sűrűn lakott területén.*

*Aznap belvilágodban minden, de minden
az elfogadhatónál keskenyebbre szűkült.
Aznap állathangok utánzásával
csalogattad ki az igazságot az érdekek mögül.*

*Amit alkalmasnak talált az elme a tovább-
léptetésre, arra az enyészet is szemet vetett.
Versmeszesgödör, sötét mondatfoszlányok,
csontok és hajszálak, bűz és ragacsos múlt.*



Jbjb

Oktatóink a régi időkben

Id. Monori Mihály leánytanító (1710-1798)

Monori Mihály Gyömrőn született 1710 körül, ahol apai nagyapja református prédikátor volt.¹ Gyömrőről házasemberként került Kisújszállásra. 1750-ben leánytanítónak választotta az egyházközség. Ő lett helységünk első állandó tanítója.² Itt született Mihály fia 1754-ben, majd Susanna lánya 1760-ban. Mihály fia tanító lett.

Idős Monori Mihály negyvenöt éven keresztül leánytanítóként tevékenykedett. Miután érezte naponkénti gyöngülését, 1795. április 3-án véglegesen lemondott állásáról, és hűséges szolgálatára tekintettel az előjáráságtól élelmére kért ju-talékot. Mivel hosszú szolgálatát elismerték, évente négy köből búzát utaltak ki részére.

Monori Mihály nyugalomba vonulásával megválasztották Dévai Józsefet a leányok tanítójává. Dévai addig Túrkevény kántortanító volt.

Mint nyugalmazott tanító, újraírta az egyházközség anyakönyvét. Ezt a tevékenységét az anyakönyvben alábbi bejegyzéssel indokolta:

*A Privilegizált Nagy Kun Kisújszállási Reformata Szent Ekklesiájának
MATRICULAJA
a' melly is*

Mint hogy a' régiebb Mátriculák mind a' ténvának mind az írásoknak hibás voltak miatt, nagyobb részént kevés idő múlva olvashatatlanokká és hasznavehetlenné lettek volna; ezen Szent Ekklesia Elöl-járóinak köz meg-egyezésekből, a régiebb Matriculák szerént újra le-irattatott és ennek a régiebbséggel való meg-egyezésre szorgos vizsgálattal meg-vizsgáltatván, a Helybéli T. T. Prédikátoroknak az előfordulandó alkalmatlóságokhoz képpest lehető haszonvételre, kezekbe adattatott az 1798 Esztendőnek nyári napjain.

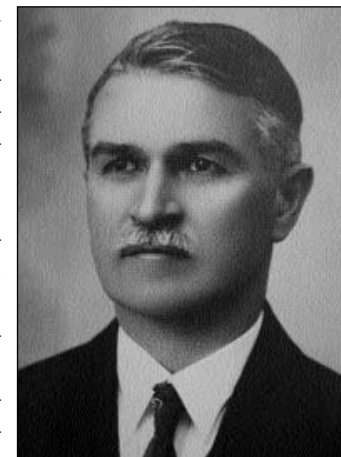
Le-írta Monori Mihály³

A már özvegyen élő tanító elhunyt Kisújszálláson, 1798. november 16-án, 78 évesen gutautésben.⁴

1. Tóth Dezső: A tiszakürti református egyház évkönyvei. Tiszakürt, 1949. 255. (Szolnok Megyei Könyvtár)
2. Balázs János: A kisújszállási református elemi iskola története. Kisújszállás, 1927. 5-8.
3. Kisújszállási anyakönyv, első kötet, 1728-1798.
4. Halotti anyakönyv I/116.

Vadai Ferenc gimnáziumi tanár (1877-1946)

1877. december 10-én született. Édesapja Vadai Ferenc törökszentmiklósi lelkipásztor, édesanyja Szondi Terézia. Elemi iskoláit szülővárosában végezte, 14 éves korában a Mezőtúri Református Gimnáziumba került, ott érettségizett 1895-ben. Majd a kolozsvári egyetem bölcsészeti karára iratkozott be, és ott szerezte számtan-fizika szakos tanári diplomáját 1899-ben. Házasságot kötött Kovásznán 1909. június 28-án Bíró Máriaival, a Polgári Leányiskola új tanárnőjével. Egy kislányuk született, Mária Magdolna 1922-ben.



Vadai Ferenc

Végzés után Kisújszállásra került, itt dolgozott az Ev. Református Főgimnáziumban tanárként 1899-től 1936-ig, igazgatóként 1929-től 1936-ig. Az oktatást helyettes tanárként kezdte, beosztását tekintve a tanári kar jegyzője, a természettani szertár őre, mennyiség- és természettan tanított. 1902-ben már okleveles rendes tanárként szerepel a gimnázium évkönyvében, később fizikát is oktatott. 1915-ben katonai szolgálatot is teljesített. Soós József igazgató nyugalomba vonulása után, 1929-ben őt választják a gimnázium új igazgatójává.

Az 1935/36-os évkönyv az alábbiak szerint méltatja az igazgató iskolai és társadalmi munkásságát: "Egyházmegyei tanácsbíró, az intézet egyházkerületi és egyházmegyei képviselője, presbíter, a gimnáziumi igazgatótanács tagja, az egyházmegyei számvevőszék és a ref. gazdasági tanács elnöke, a ref. iskolaszékeknek, a községi iskolaszékeknek, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye törvényhatósági bizottságának, a Kisújszállás megyei város képviselő-testületének, adófelszámolási bizottságának, a városi kultúrbizottságának tagja. A városi tanácsnak választott tagja, az Orsz. Ref. Tanáregyesület, az Orsz. Tanáregyesület és a kisújszállási K.I.E. választmányi tagja. A helyi Iskolán-külső Nép-művelési Bizottságnak, városi iparostanonc iskolai felügyelő bizottságának, a Magyar Nemzeti Szövetség, a TESz., és a Revíziós Liga kisújszállási csoportjának, a kisújszállási Kaszinónak elnöke, a M.O.V.E. kisújszállási csoportjának társelnöke. Ez évben megbízott a debreceni Dóczy leánygimnázium, a hajdúnánási reálgimnázium és a mezőtúri gimnázium egyházkerületi felügyeletével. Az évnnyitó és évzáró beszédeken kívül bevezető beszédet mondott a szülői értekezleteken és módszeres értekezleteken, üdvözlőbeszédet dr. Baltazár Dezső püspök úr érkezésekor, beszélt a hősi emléktábla átvételekor."

1927-ben aktív résztvevője volt a két új (fiú és leány) elemi iskola létrehozásának. Közreműködött az emeletes diákotthon építésében, melyet 1931-ben nyitottak meg. Idézet a "Szeretet" vallásos folyóirat 1931. augusztusi mellékletéből: *"Vadai Ferenc igazgatóra szállott tehát örökségül a továbbfejlesztés munkája. Igazgatótanácsunk s presbitériumunk az igazgatónk javallatára s terve alapján elhatározták, hogy a továbbfejlesztést meg kell csinálni... Vadai Ferenc igazgatónk s kisújszállási egyházközségünknek - amint tréfásan nevezni szoktam - 'penzügyminisztere'. Évek sora óta nagy szakértelemmel, buzgósággal és sikerrel vezette egyházunk pénzügyi igazgatását. Ezért őt mindenki elismerése illesse! Az internátus kérdését is úgy megoldotta pénzügyileg, hogy - mint a presbitériumi határozatunkban ki is mondtuk - az egyház és az egyháztagok egy fillérrel sem járultak hozzá az internátus épületének emelre húzásához."* Az előbbieket Török Imre esperesünk írta le.

Nyugdíjba vonult 1936-ban, ekkor kapta meg a Tanügyi Főtanácsos címet. Jelentős az egyházi tevékenysége is, hosszú ideig volt presbiter, 1935-től egyházmegyei világi tanácsbíró, 1940 körül a kisújszállási egyházközség főgondnokának választották. 1938-tól egyházmegyei világi főjegyző. A közegyházi munkájáért - elismerésként - 1945-ben egyházkerületi világi főjegyzővé választották, melyet betegsége miatt már nem tudott elfogadni.

A pacseri gyülekezet a háborús harcok után 1941-ben felavatta az újjáépített templomukat. Az ünnepségen a kisújszállási küldöttek is részt vettek. Ők vitték az anyaegyház szózatát, melyet felolvastak. A szózat aláírói között szerepel Vadai Ferenc főgondnok is.

Elhunyt 69 évesen, 1946. október 15-én, temették október 17-én. Bucsai László, Sípos István és Zsoldos István lelkészeink búcsúztatták el.

Szentpéteri Géza

Morzsák

„Én azt hiszem, annál nincs nagyobb öröm, mint valakit megtanítani valamire, amit nem tud, és nagyobb jótétemény sem.”

- Móricz Zsigmond -

„Szép dolog kifaragni egy szobrot és életet adni neki; de még szebb kiformalni egy emberi lelket és megtölteni igazsággal.”

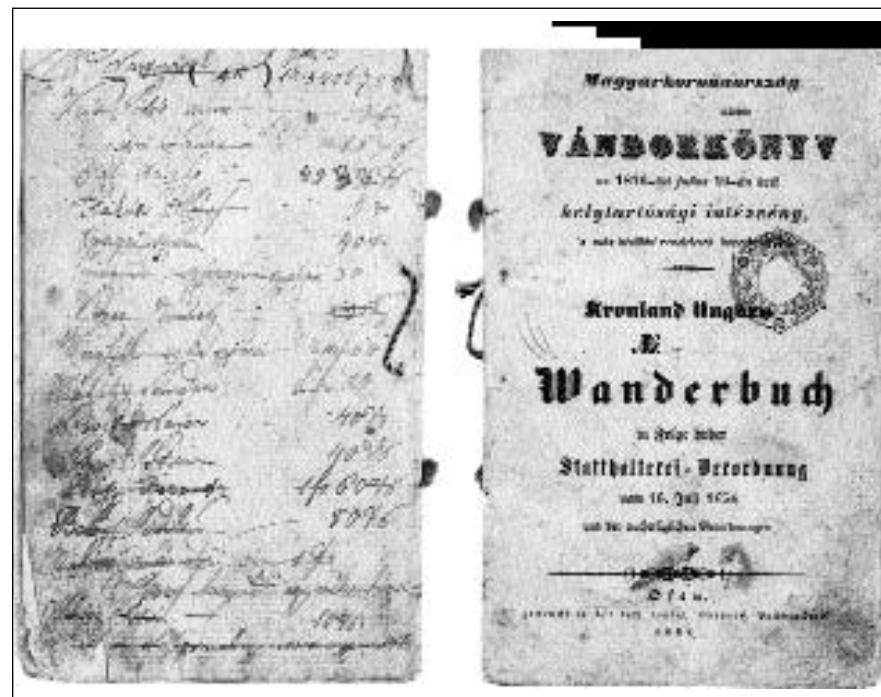
- Victor Hugo -

Forrás: Szeretet folyóirat, gimnáziumi évkönyvek, a pacseri egyház története.

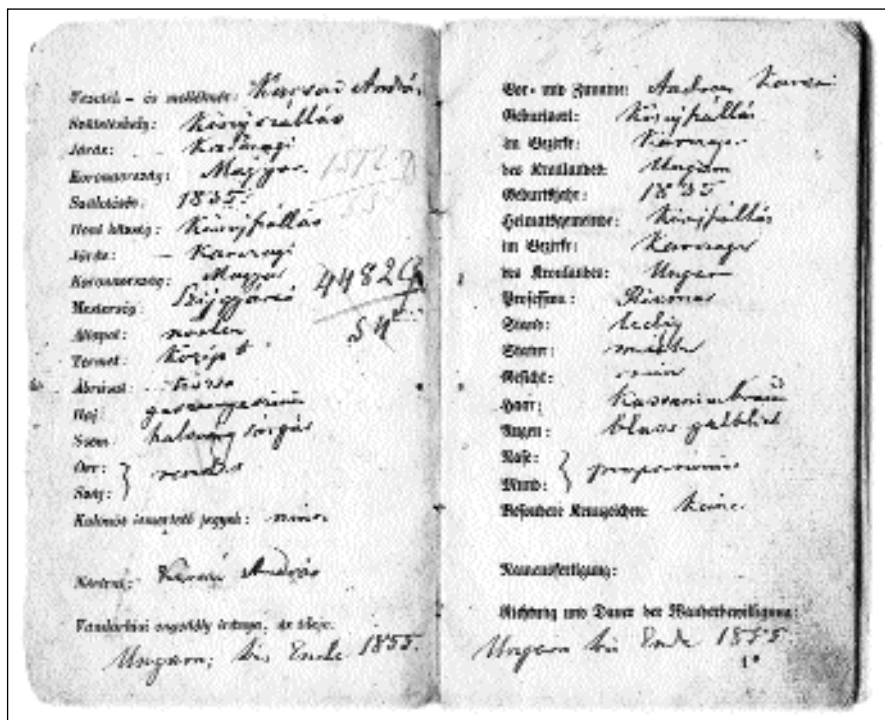
Vándorkönyv

Az elszármazottak ez évi találkozásán Göncki Lajostól és kedves feleségétől, Földi Erzsébettől, Zsókatól kaptam egy kedves ajándékot, egy 1851-ben kiadott Vándorkönyvet, amelyik egyik távoli felmenőjük tulajdona volt.

Ezek a könyvek az iparosok képzését, szakmájuk tökéletesítését szolgálták. Lehetőséget adtak a tulajdonosának, hogy mint egy útlevéllal az Osztrák- és Magyar Korona országaiban, valamint külföldön közlekedjenek és "vendégmunkásként" szakmájukban tovább képezzék magukat. A könyv, mint az alábbi másolat mutatja Karsai András szíjgyártó mester becses tulajdona volt.



A Vándorkönyv borítója



A Vándorkönyv belső oldala

A negyedik oldalon magyarul, az ötödiken németül "oktatást" olvashatunk a vándorkönyv használatáról.

A tizedik és azt követő oldalakon már a vándorlás állomásairól tájékozódhatunk. A tizedik oldalon olvasható:

"Hogy ezen becsületes Ifjú Szüljártó Legény Karsai András Török Szent Miklós járási Mező Túron Rátz Istvánnál Három esztendő inas képpen híven szakadattalanul el töltött Legénynek fel szabadult mejről Céhünk szokott petséjével nevünk aláírásával Tanu bizonyyságot teszünk.

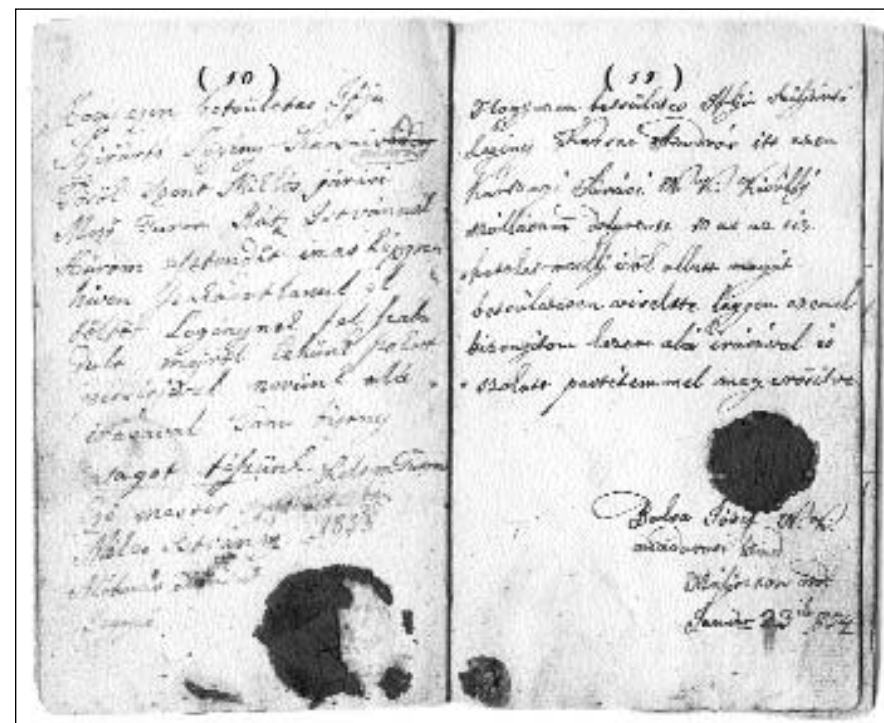
Cé mester
Mikes Istvány
Mólnár András
Jegyző"

Kelt m Túron
szeptember hó 20.
1853
(pecsét)

A tizenegyedik oldalon már a kunmadarasi mester igazolja Karsai András becsületes munkáját:

"Hogy ezen becsületes Ifjú Szüljártó Legény Karsai András itt ezen Kartzagi Járási W.N. Kisúllj szálláson dolgozott 10 az az tíz heteket melly idők alatt magát becsületesen viseltte légyen ezenel bizonyítom kezem alá írásával és szokott psetétemmel megerősítve

(pecsét)
Baksa József N.N.
madarasi land
Máljszter m.
Január 23^{ik} 854"



A Vándorkönyv borítója

Aztán oldalról oldalra debreceni, nagyvárad, nagykőrösi, pesti, kecskeméti stb. céhek mesterei igazolják, hogy Karsai András több hónapot az adott mester keze alatt dolgozott. A könyv bejegyzése igazolja, hogy vándorútja közben hazatértek mindig látamoztatta könyvét a város főbírójánál, így pl. 1854-ben és 1955-ben Nagy Sándor Főbírónál (15-17. oldalon).

Nagy becsben lehetett Karsai mester vándorkönyve, mert gyermekei születését is rögzítette a huszonötödik oldalon.

"Karsai András gyermekei születési ideje

Klára leányom született 1857-ik évi április hó 16-án

Endre fiam szül: 1861-ik év július 2-án oroszán és bak jegy alatt

Károly fiam 1863-ik év október 17-én nyilas jegy alatt

Sándor fiam 1866 október 21-én hal jegy alatt

Róza 1879 auguszt 19 vízöntő jegy alatt"

Hogy jól és eredményesen dolgozott a mester, azt a huszonharmadik oldalon lévő bejegyzésből tudjuk, ahol feljegyzi:

"Gőz Malmot meg vettem aug 25

első pénzt adtam 300 ft

íratási költség 10 ft 45"

A vándorkönyvbe ezen kívül más, a mester számára fontos dolgok is bejegyzésre kerültek: mit vett, mit adott el, kölcsön kinek adott, hova, mikor utazott. A vándorkönyvet olvasva elgondolkodtató, hogy a mai bonyolult, túlszabályozott szakképzési rendszer helyett nem célravezetőbb volt-e az akkori egyszerű gyakorlat, ami nagy kitartást, szorgalmat, komoly tapasztalatszerzést, de végül szilárd egzisztenciát eredményezett.

Dr. Ducza Lajos

Negyvenöt éves a magyarhertelendi tábor

Előzmények

A Móricz Zsigmond Gimnázium KISZ-szervezete 1965 tavaszán úgy döntött, hogy a legjobban dolgozó tagjai számára nyári jutalomtábort szervez. Az elhatározást tett követte. Az első tábor még abban az esztendőben, a Bakony egyik vadregényes patak völgyében, Városlődön meg is valósult. Már itt megszületett a gondolat: ezt a táborozási formát az ország más-más helyén nyaranta folytatni kell. Megfogalmazódott az ún. "négyzögelési program". Így szemeltük ki táborozásunk következő helyszínéül a Mecsek hegységet, majd az azt követő esztendőben Tokajt. A program negyedik állomása a festői szépségű Dunya-kanyarban Zebegény volt.

Az időközben bekövetkező változások (pl. kemping épült a korábbi táborhelyre) következtében ezt a "négyzögelési programot" megismételni már nem lehetett. A táborozás folytatására a legkedvezőbb feltételt, a nagy távolság ellenére is, a Mecsek hegység és környéke jelentette.



Rázsó Elek tanár úr a hertelendi tábor öreg tölgyfájával

Döntés a táborhelyről

Az idő sürgetett. Ezért 1966. március 16-án, egy keddi napon Demeter Kálmán tanár úr Wartburg kocsijával Búzás József akkori városi KISZ-titkár, Rázsó Elek városi úttörőtítkár és jómagam, a gimnázium akkori KISZ tanácsadó titkára felkerekedtünk, hogy konkrétan kiszemeljük a leendő nyári táborunk helyét. Alapvető szempont volt, hogy hozzánk minél közelebb, egy viszonylag még háborítatlan fürdőhelyen, és vonattal, még ha csatlakozással is, de elérhető legyen. Ez a kis baranyai táj csak a Mecsek-hát lehetett. A jól ismert üdülőhelyek (pl. Sikonda, Abaliget stb.) eleve szóba sem jöhettek. Ugyanilyen megfontolásból fürdő hiányában (pl. Magyaregregy, Kisújványa stb.) is kiesett a választható helyek sorából. Két helyen, Komlón a tanácsházán, és Sásdon a járási hivatalban szerencsére egybehangzóan jó ajánlatot kaptunk: ez volt Magyarhertelend. Dél körül már a helyszínen is voltunk. A hertelendi tanácselnök és a sásdi járás egyik hölgy alkalmazottja mutatta meg a leendő táborhelyet közvetlenül a fürdő tőszomszédságában. A fürdőt ekkortájt szinte csak a környékbeliek ismerték. Legtöbbször talán Komlóról jöttek egy-egy hétféle napon. Leszámítva a termálkút kifolyójának számító szoba nagyságú medencét csak egyetlen strandolásra is alkalmas úszómedencéje volt az akkori fürdőnek. Körötte szerény kivitelezésű öltöző, egy büfé, és egy deszkából összeeszkábált WC volt igen elhagyatott állapotban. Mindezek ellenére a környezet vonzó, kellemesnek mutatkozott. Úgy döntöttünk, hogy ez a hely leendő táborunk számára is megfelelő lesz. Ezzel, egy évvel a makói József Attila Gimnázium után, mi voltunk az első "honfoglalók" ezen a helyen. A táborhelyen százados kocsányos tölgyfák álltak, onnan szép kilátás nyílt a falura, a háttérben lévő erdős hegyoldalra és a forrásra. Az első táborozók tanúsíthatják, hogy ez az akkori hertelendi tábor nem volt ugyan komfortos, mégis maradandó élményt nyújtott mindannyiunknak. A katonai sátorban terjengett a szénairrat, mivel a völgyaljból felhozott széna volt a derékaljunk, hálósák hiányában pedig pokróccal takaróztunk.

A *Diákélet* nevű iskolai újságunk 1966. évi szeptemberi számában a *Magyarhertelend 1966* című írás is erről szólt, egy akkori táborozó diák (Lotti) tollából.

Ezzel az írással azonban nem a tábori emlékeket szerettem volna felleleveníteni, ez legyen egy újabb írás témája. Csupán emlékeztetni szerettem volna arra a tényre, hogy negyvenöt év óta városunknak van egy Magyarhertelendje is. Az a baranyai hely, ahol közel fél évszázad alatt megannyi tanuló, klub, egyesület, sőt határon túli vendég, magánszemély fordult meg élményekkel gazdagodva.

Az első sátorkaró leverése óta a hertelendi fürdő környéke is jelentősen megváltozott. Ma már utcasorok kötik össze a fürdőt a faluval, a városunk is kiépítette faházakból álló állandó táborát. Vele átellenben, tavaly a környék egyik legmodernebb fürdője is megépült, jövő nyárra pedig elkészül az az élmenyfürdő, amely az egyik legvonzóbb idegenforgalmi látványossága, vonzereje lesz ennek a baranyai vidéknek. Magyarhertelend és környéke még mindig őrzi egykori báját, várja az új és visszatérő látogatókat. Ennek ellenére városunkban korábban már felmerült a tábor eladásának szándéka is. Mind akkor, mind pedig most is, a nagy távolság ellenére ezt meggondolatlan, botor lépésnek tartanám.

Dr. Tóth Albert



*A táborhelyet kiválasztó "bizottság" 1966-ban
(szemben: Demeter Kálmán, mellette: Búzás József, a kép jobb szélén Rázsó Elek)*

Mozaikok Magyarhertelendről

Amikor visszaemlékezésként felidézem magamban élményeimet, először megjelenik egy úti kép, magáról a tájról, a Mecsekről és a Villányi-hegységről, amely tájegységek nemcsak történelmi emlékeikről, boraikról, gyógyfürdőikről, hanem vendégszeretetükről is híresek.

Ha közelebb fókuszálom magam előtt a tájat, egy alföldi utazó számára szembeötlő - ismertsége révén is - a Dobogó, a Zengő, a Jakab-hegy, a Tubes és a Misina hegyek (átlag 600 méter magas) csodálatos vonulatai. Higgye el az olvasó, az egyik legszebb tája hazánknak. Bár látszólag kissé hosszúnak tűnik a Kisújszállás-Magyarhertelend közötti út, de a fáradságot mégis feledtetni tudja az érintetlen táj szépsége.

A völgyvonulatban, már utunk végén ott található Magyarhertelend, ez a kis üdülőfalú, "otthona" a kisújiaknak a pihenésre, kikapcsolódásra, táborozásokra a fiataloknak, idősebbeknek, családoknak egyaránt. E hely "szelleme" minden ottlétem alkalmából bizonyította a közösségi összetartozás erősítésére való befolyását is, az értékek felismerését, lelkiüti gyarapodását.

Emlékeimet több alkalommal Ő. Tóthné Marika mint "megszállott" által kezdeményezett olvasótábori tagként, segítőként éltem meg, és mindig örömmel tettem eleget e felkéréseknek. A leírhatatlan sok értékteremtő eseményből nehéz kiválasztani bármelyiket is, mégis kiragadva néhány apró részletet, felidézek most ezekből.



Olvasótábori képek 1988-ból. Az 1848/49-es szabadságharc eseményeit idéztük fel

Mozaikok, emlékképek Magyarhertelendről

A legelső találkozás mindig magával ragadja az embert, a kisközösséghez tartozás érzése, felelős vállalása sok energiát szabadít fel minden ott lévőben ilyenkor. Különösen igaz ez akkor, amikor közel harmincöt gyerek van jelen felnőtt segítőkkel. E gyereksereg azért is különös izgalmakat tartogatott nekünk, kisújiaknak, mert fele Romániából, a testvérvárosi Négyfaluból érkezett. Meghatódtam, amikor az erdélyi csoport egyik vezetője, Gödri Annamária bemutatta azt a román kisfiút, aki akkor jöhetett a többiekkel, ha megtanul magyarul. Megtette, s még ha egy kicsit törte is a magyar nyelvet, büszkén vállalta e közösséghez tartozást. Vele élmény volt beszélgetnem, készséges volt, sok biztatást kapott mindenkitől, a számára idegen környezetben is "otthon" volt, nem volt honvágya! S ezen tiszta érzés gazdagodása miatt hálás volt nekünk, lelki erőt adott neki, és bizony megjelent a könnyecsepp is a szemében a búcsúzáskor.

A következő esemény felidézésekor nem is az évszám a fontos, hogy mikor került sor egy újbóli találkozásra, hanem az, hogy a már ismertté vált olvasótábori hívó szavak (Irány Magyarhertelend!) elhangzására szinte ugyanazon kisközösség, különböző korosztályú gyerekek, felnőtt segítők jelentkeztek ismét e lehetőségre. A készülődés során megszokott izgalmakkal, az arcokon látható öröme sugárzásával a megérkezéskor, az ismert faházakban eltöltött, olykor késő estébe nyúló pajkos történetekkel, huncutságokkal, egymás "zrikálásával", hangos játékokkal. Ismerős volt már ez a hangulat, és ami jellemző, fáradtság alig látszott a gyerekeken (itt jegyzem meg: aki számára csak halomásból volt ismert, vagy a régmúltat időző szlogenként jelenik meg az olvasókori mozgalom képe, annak elmondhatom, hogy itt mindig egy történelmi esemény feldolgozása, megtanulása szerepelt a programban, Mátyás királytól a szabadságharc eseményeiig, vagy a Nagykunsági lakodalmas emlékezetes előadása Négyfaluban, hogy néhányat kiemeljek. Egyszóval, nagyon komoly értékteremtő munka folyt minden alkalommal, a gyerekek olyan pluszt kaptak, amely hasznos volt tanulmányaik során). Az akkori "feszített" programba nem véletlen került be - kikapcsolódásként is - egy egész napos "talpastúra", Magyarhertelend-Orfű-Abaliget útvonal megtétele. Nem kis izgalmakkal indulunk neki (a táborhely hátsó, hiányzó drótkerítésén keresztül, rögtön egy "kis hegyet" megmászva) e közel 20 km-es útnak, vajon bírják-e a gyerekek, nem lesz-e közben baleset, az időjárás kedvez-e nekünk? Hát bevallom, nem kellett izgulnunk most sem! Útközben felfedezhettük e táj természeti, néprajzi és építészeti értékeit. A tiszta levegő, az érintetlen táj, a közepes nehézségű, sok helyen árnyékot adó dimbes-dombos erdei utak, a gazdag növényzet felejthetetlen élménye és szépsége tárult elénk. A tisztáson pihenés közben, a mohón

elfogyasztott úti csomag mellett még jutott erő egy kis játékra is. A folytatásban, meglepetésünkre sokan levették a cipőjüket a kissé sáros földuton barangolás közben. S amikor végre, a csapat elejének hangos kiáltására megpillanthattuk az orfűi tórendszer, az maga volt az élmények csúcsa, láttuk a gyerekek arcán is. Ide máskor is el kell jönni, mondogatták. Az út hátralévő részét már vígan tette meg a fáradságtól azért láthatóan kissé meggyötört csapat. Bátor próba volt!

Este már nem kellett alvásra "hívogatni" a legtöbbjüket, a tábor csendjét csak a szúnyogok "zaja" törte meg.

Egy fontos állomása volt ismét az olvasótáborosoknak, amikor egy történelmi esemény, a 48-as forradalom és szabadságharc egy pillanatának megjelenítésére készült a kisközösség. Eredeti ruházat, hősies helytállás, sugdoló-zások a két "szemben álló csapatot" alkotó erők tagjai között, ki, kit fog majd legyőzni az "öldöklő" harcban, egyszóval teljes izgalomban készültek a gyerekek. Nekem az volt a feladat, hogy gyártsak valamiből egy ágyút, mert nélküle a harc nem lesz hű. Fél délelőttöm ezzel töltöttem, bevallom, jól sikerült a kísérletem. Már csak egy gond volt, hogy fog elsülni a "papírcsöves rézágyú"! Ari Karcsi barátom, aki feleségével az ellátásban, az éhes gyomrok kiszolgálásában segédkezett egész héten, elhozta karikás ostorát (szabadidőben tanítva a gyerekeket annak használatára), s ez adta az ötletet. Egy nagy



Olasvótábori képek 1988-ból, József-napi vásár a táborban

papírzacskóba lisztet tettem és a harci jelenet közben - a nagy fa mögött megbújva - egyszerre hallatszott az ostorcsattintás hangja és a zacskó kipukasztása, a benne lévő liszt meg "felhőbe borította" a környéket (ez a visszajátszott videofelvételen is jól látszott, és élethű volt; az érdeklődők számára ma is megtekinthető a felvétel!). Erre még az ágyú mellett álló tűzér is meglepődött (ő sem tudta mi fog történni!). A harc végét, magát a történetet is a moderátor szerepét ellátó fiú jelentette be, mire a strandon lévő helybeli és sok külföldi vendég nagy tapssal jutalmazta meg a szabadságharc jelentét előadó gyerekeket. Látszott egy kis büszkeség az arcukon, amit jó volt látunk. Este a faházakból hallani lehetett a "nagy" hősöket, de a vesztesek sem hagyták szó nélkül mindezt.

A kilencvenes években lezajlott közösségépítő és hagyományteremtő találkozások lehet, hogy már a múltba merengenek, de ott vannak még ma is a kis házak falai között. Aki megismeri egyszer e hely szellemét, vonzását, az mindig nosztalgiával emlékezik a közeli múlttól, és csak ajánlhatom, hogy visszajáróként gazdagítsa tovább Magyarhertelend történetét.

Fekete Imre



Magyarhertelend most

Irány Pécs!

Európa Kulturális Fővárosa - magyarhertelendi szállással

Húsz év elteltével is bennem él a Magyarhertelenden töltött olvasótáborok élménye, emléke. A kisújszállásiai táborhelye a maga egyszerűségében is ideális. Köszönet és elismerés a város mindenkori vezetőinek, akik a nehéz körülmények ellenére is megtartották, szépítették, fejlesztették a szálláshelyet a táborozók örömeire.

A távolság nem lehet akadály, hiszen 2010-ben a Városi Nyugdíjas Klub összehozott közössége is összefogott azokkal a nosztalgiázni vágyó egykori táborozókkal, mai "mamákkal, papákkal", akik kitörölhetetlen emlékként őrzik a magyarhertelendi tábor élményét. Gazdag programmal indultunk a négynapos útnak. Úti célként az "Európa Kulturális Fővárosa" címmel kitüntetett, mediterrán hangulatot sugárzó várost, Pécs-et választottuk, s így lett a tábori jel-szavunk is a címben szereplő mondat.

Kirándulásunk alkalmával részt vettünk a város kulturális programjain, melyeket a "Fesztiválok éve" jegyében állítottak össze. A nagyszabású rendezvény-sorozat kulturális sokszínűségével minden látogató számára maradandó élményt nyújtott, amelyben benne volt a város lakóinak szeretete is.

Nagy várakozással indultunk útnak augusztus 5-én reggel (több mint 40 fő) idegenvezetőnkkel, dr. Tóth Albert tanár úrral együtt. Útban Magyarhertelend felé az első pihenőnk a Kígyósi Csárdánál volt, majd utunkat folytattuk a Kiskunsághoz, ahol tanár úr bemutatta és felsorolta a táj jellegzetes növényeit, a homokvilágot díszítő akácfát, a rezgőnyárfás részt, melyek a Kiskunsági Nemzeti Park védett természeti övezetét díszítik. A Duna folyón át, a 6-os úton folytattuk utunkat Paks felé. Az Atomerőműnél a látogatóközpontban fogadták csoportunkat. Itt lehetőségünk volt az energiatermelés folyamatát bemutató kiállítás megtekintése mellett telefonon keresztül üdvözölni C. Szabó István fizikust, városunk szülöttét is.

Egy újabb pihenő a Gemenci-táj közelében, a Sió-hídon át, a Duna-Sió toroklat természeti szépségének megtekintése volt, ahol a tiszta levegő még az étvágyunkat is meghozta. A táj szépsége úgy rabul ejtett bennünket, hogy idő-érzékünk is elszállt, így közel este hat óra volt, mire Magyarhertelendre érkezünk. Szálláshelyünkét rövid ismerkedés után belaktuk (testvéremmel, unokáimmal azt a szobát választottam, melyben húsz évvel ezelőtt is laktam), eközben előjöttek a volt tábori emlékképek is. Este a megszokott előkészületek zajlottak a piknik-partihoz, elkészültek a szalonnasütő helyek. Megterítettük a nagy asztalt, a koronakereszt szilvanedűt étvágygerjesztőként megiszogattuk,

majd Angyal Feri citeramuzsikája mellett a nyársonszült szalonnát elfogyasztottuk. A jó hangulat csak fokozódott vendégeink vörösbórának kínálata mellett (jelen voltak a Pécsen élő kisújszállási hozzátartozók: Csékeiné Korda Klára a férjével és dr. Szotáczy Mihályné Kudász Ildikó, akik rendszeres résztvevői az Elszármazottak Találkozásának), így egy kellemes estét tölthettünk el nótázással.

A tábor második napján elindultunk Pécsre (buszvezetőnk Nagy András [Bandi] volt), ahol már várt bennünket Csékeiné Korda Klára hivatásos idegenvezető, aki az egész napját felajánlotta nekünk (ő Pécsen született, gyökerei Kisújszálláshoz kötik). Első utunk a Misina-tetőn lévő 176 m magas tv-toronyhoz vezetett, ahonnan a látvány mindenkit megragadott, a történelmi városközpont, a megváltozott építészeti stílusú városrészek egymásra utaltságának felfedezésével. További városismertető programunkban megtekintettük az ország legnagyobb, késő római-ókeresztény síremlékét, amely a keresztény vallás óta is fontos szerepet tölt be a város életében; Gázi Kászem pasa dzsámiját, Pécs legterjedelmesebb török kori emlékét; megcsodálhattuk a Nagy Lajos Gimnáziumban Munkácsy Mihály Krisztus-trilógia című kiállítását is. Városnéző sétánkat a Szent Péter és Szent Pál Bazilika megtekintésével folytattuk, majd a Püspöki Pincészetben fejeztük be egy kis misebor elfogyasztásával, megköszönve idegenvezetőnk kalauzolását.

Este jutott még idő sétára és fürdőzésre is.



Szombaton reggeli tornával kezdődött a nap, Kondrácsné Erzsike irányításával. A reggeli étvágygerjesztő "csepp" elfogyasztása közben születésnapos klubtársainkról sem feledkeztünk meg, ezután ismét irány Pécs. A Csontváry és Zsolnay Múzeum megtekintése után városnéző kisvonattal közel egy órát utazva körbenézhattük a város történelmi emlékeit, építészeti örökségeit, a megszépült 2000 éves város sokszínűségét, hiszen ezek a látott felbecsülhetetlen értékek emelték a várost európai rangra. A délutáni programunk szerinti állomás Abaliget-Orfű és térsége, a természeti környezet még úgy is pihentető hatással volt ránk, hogy itt is népes látogató csoportokba ütköztünk. Nem zavart bennünket semmi, a tó melletti padokon a magunkkal vitt, csomagolt ebéd elfogyasztása csak fokozta az erőnket a felszín alatti világ megtekintéséhez, az abaligeti cseppkőbarlangtúrához. A barlangtúrát követően szálláshelyünkre érkezve, a Mathias Panzióban várt bennünket a finom vacsora, de egy kis séta és fürdőzés is belefért a szabad programba. Este ismét Pécsre utaztunk, az est meglepetése volt a huszonöt éves 100 Tagú Cigányzenekar koncertje (a jegyeket még májusban meg kellett rendelnünk!). E születésnap koncert felejthetetlen volt. Hogy mi volt a szépsége? A látványosság, a fantasztikus és virtuóz hatású hangzás, az együtt zenélés lenyűgöző ereje, amely a hallgatóság felé áradt és a művészi tudás. Brahms Magyar táncait hallgatva



Búcsú Magyarhertelendőtől, 2010. augusztus 8.

állíthatjuk, hogy művészi fokon játszanak előzenét, azzal az utánozhatatlan művészi alázattal és elkötelezettséggel, ami a hajdani muzsikosokat jellemezte. Mi, kisújszállási hagyományőrök a műsor közötti szünetben felkerestük a 100 Tagú Cigányzenekar igazgatóját, Buffó Rigó Sándort, és születésnapunk mellé átnyújtottuk könyvajándékunkat és az "alföldi béres cseppet" tartalmazó üveget, kérve elfogyasztásukat a kissé hideg időben. Az üveg tartalmát a közismert cimbalomművész leellenőrizte, majd kézfogással megköszönték kívánságainkat. Meglepetésünk nem maradt titokban, mert a műsorközli a közel nyolcszáz fős hallgatósággal megosztotta azt. A közönség nagy tapssal fogadta figyelmességünket és hagyományőr ruháink bemutatását. Büszkék voltunk, az est hátralévő részében jó volt kisújszállásinak lenni! Ilyen tartalmas és szép nap után éjfél meghaladóan hajtottuk állomra fejünket.

A negyedik napon, vasárnap reggel felsőhajtvá megállapítottuk, hogy sajnos igen rövid, de szép és értékes volt az eddigi programunk, és felejthetetlen élményekkel feltöltődve indulhattunk haza. Pécsről indulva déli irányba, a sokat emlegetett borutakon - Villány-Siklós -, majd a Mohács-Boly fehérborúton haladva Mohácsra érkeztünk, a szomorú emlékü ütközet helyszínére, mely a várostól délre, a mai Sátorhely község közelében zajlott. 1526. augusztus 29-én tizennyolcezer katona esett el Mohácsnál. A történelmi emlékparkot a mohácsi csata 450. évfordulóján avatták fel, 1976-ban. Meghatódva, mély lelkülettel jártuk körbe az emlékparkot, mint az emlékezés birodalmának szentélyét. További utunk a mohácsi Révkapu Vendéglőbe vezetett, ahol megkóstoltuk a híres halászlevet (bár volt, aki evett már jobbat is). Ezután a Kiskunságon át, Kecskemét-Szolnok irányában érkeztünk haza.

Még egy hét után is erről a négy napról esett szó összegyűjtésünkön. Az élményekért köszönet dr. Tóth Albert tanár úrnak, aki segítette közösségünket az értékek felismerésében, melyet őrizni fogunk.

Ö. Tóth Lajosné

Móricz nyomában

- Hagományápolás a kisújszállási gimnáziumban -

*"Be fog következni, hogy az egész iskola büszke lesz arra,
hogy valaha ő ennek az iskolának növendéke volt...
De akkor más tanárok lesznek itt és más növendékek..."*
(*Forr a bor*)

Dr. Pallagi Gyula (1867-1903) - A Forr a bor Isaák Gézája

Móricz Zsigmond kisújszállási éveit dr. Pallagi Gyulának, Móricz anyai nagybátyjának köszönhetjük. Pallagi Gyula Móricz Bálint támogatásával került a Debreceni Kollégiumba. Tehetsége korán megmutatkozott, diákkorában nagyúri gyerekek instruktoraként dolgozott, a középiskola nyolc évét hat év alatt végezte. Érettségi után Pestre került, ahol gépészmérnök szeretett volna lenni, de anyagi helyzete ezt nem engedte; fizika-mennyiségtan szakos egyetemi tanári diplomát szerzett. Egyetemi hallgató korában egyik tanítványa apjának több ezer forintos váltót írt alá kezesként. Az öngyilkosságba menekülő adós után maradt váltó élete végéig elkísérte, annak megfeszített munka árán is csak kamatait tudta fizetni. Egyetemi évei alatt tudományos értekezései jelentek meg. A tehetséges tudóst Eötvös Lóránd maga mellett akarta tartani asszisztensként, de mivel ez a munka fizetéssel nem járt, Pallagi a vidéki tanárság mellett kényszerült dönteni. Kisújszállásra 1893-ban került, az akkor hat osztályosból nyolc osztályosá fejlődő gimnáziumba tanárnak. 1895-ben doktori címet, majd magántanári képesítést szerzett. Három éven át szerény körülmények között élt egy kis parasztház bérelt szobájában édesanyjával. Innen költözött az újonnan épült gimnázium igazgatói lakásába 1896-ban mint megbízott igazgató. Ebben az épületben adott menedéket és otthont unokaöccsének, aki a sárospataki iskolában tanulási kudarcokkal küzdött. Pallagi Gyula a tanítás és iskolavezetés mellett természettudományos és pszichológiai tárgyú publikációkat készített, tankönyvírással (*Matematikai és fizikai földrajz*) és műfordítással (*Kipling - Dzsungel könyve*) foglalkozott, aktív közéleti szerep-



*Dr. Pallagi Gyula,
Móricz nagybátyja*

Dr. Pallagi Gyula (1867-1903) - A Forr a bor Isaák Gézája

vállalás volt rá jellemző. Pénzügyi gondjai ellenére önként vállalta rokonsága "terheit"; testvérei támogatását, Zsigmondnak és öccseinek taníttatását. 1901-ben megházasodott, majd röviddel később családjuk ikerfiakkal gyarapodott, növelve a család anyagi nehézségeit. A túlfeszített munka korán felőrölte ellenálló képességét, 1903 februárjában tüdőgyulladás után ragadta el a halál. Az író szeretett Gyula bátyja halálát a *Harmatos rózsza* című kisregényében örökítette meg.

Sikeres igazgatói tevékenységét méltatják a következő sorok;

"Hamupipókéből szép királylányvá, hatosztályosból nyolcosztályos főgimnáziummá fejlődött intézetünk." (Szeremley Barna)

"Mint igazgató olyan színvonalra emelte a kisújszállási gimnáziumot, hogy az ma bármely középiskolánkkal kiállja a versenyt." (Uránia)

A kisújszállási évek

Móricz 1896 decemberében került Kisújszállásra, miután a sárospataki gimnázium diákjaként három elégtelent vitt haza karácsonyra az iskolából. A családnál látogatóban járt Pallagi megvizsgáztatta a "bukott" tanulót, majd "szárnyai alá véve" elvitte őt a kisújszállási főgimnáziumba. Zsigmond az igazgatói lakás egy kis szobáját kapta meg, ez volt számára a menedék, ahol elbújhatott könyveivel, írásaival, gondolataival. Szabad bejárása volt a nagybátyja és az iskola könyvtárába, rengeteget olvasott. Nagybátyjával, aki egyben példaképe is volt, sokat vitázott, rengeteget tanult tőle. Tanulmányait jól végezte. Kezdetben az Arany János önképző-körbe járt, de mivel annak nivója nem ütötte meg az általa kívánt szintet, elmaradt. Szívesen lép ki közösség elé, nyilvánosság előtt szaval, értekezést, elbeszélést ír. Titokban színdarabot ír az Akadémia pályázatára. Nyolcadik osztályban társai az Ifjúsági Segítő Egyesület elnökének választották, ahol nagy energiákat mozgósított az ifjúság szociális helyzetének javítására, tankönyveinek és tanszereinek beszerzésére.



Az igazgatói ház bejárata

A kisújszállási évek nem múltak el nyomtalanul... A fiatal Móricz értelmi fejlődésének egyik legfontosabb állomását töltötte ezen a helyen, itt szerzett megfigyelései, tapasztalatai, gondolatai visszaköszönek későbbi műveiben. Közvetlenül a kisújszállási élményekből táplálkozik a *Forr a bor* és a *Kerek Ferkó* című regénye, de írásainak alakjaiban is felismerhetők a Nagyknység alakjai



Mórícz Zsigmond mellszobra az igazgatói lakás előtt

és története (Úri muri, Esőleső társaság, Rokonok). Mórícz Zsigmond 1899-ban tett jó eredményű érettségi vizsgát, és bár nagybátyja eljárta ügyében, hogy bekerülhessen az Eötvös Kollégiumba, ezt a segítséget visszautasította. Itt érett meg ugyanis az a gondolata, hogy írói pályát választ, és ösztönösen is megérezte, hogy az írói szabadságot nem szabad a kollégium szigorában feláldozni.

Végül a debreceni teológiára iratkozik, majd újságíró lesz és segédgyakornok. Kapcsolata azonban továbbra sem szakad meg Kisújszállással, gyakran látogat nagybátyjához, aki anyagi és szellemi támaszként szolgál számára. Sőt, kis híján a kisváros "foglya" is maradt. 1902 szeptemberében ugyanis, egy hirtelen lemondás folytán üresen maradt az iskola magyar-latin tanári tanszéke.

Pallagi Gyula indítványára, ideiglenes jelleggel,

az igazgatótanács Mórícz Zsigmond tanárjelöltet alkalmazta a feladat ellátására. Mórícz komoly szándékát jelezte, hogy beiratkozott a pesti egyetem bölcsészeti fakultására, és megpályázta az állás végleges betöltésére kiírt pályázatot. A tanári széket végül októbertől más nyerte el, így az író tanári pályafutása hirtelen véget ért. Mint ahogy nagybátyja hirtelen halálával elszakadt az a kapocs is, ami a városhoz kötötte. Mégis, haláláig visszajárt Kisújszállásra, még 1942 nyarán is megfordult itt.

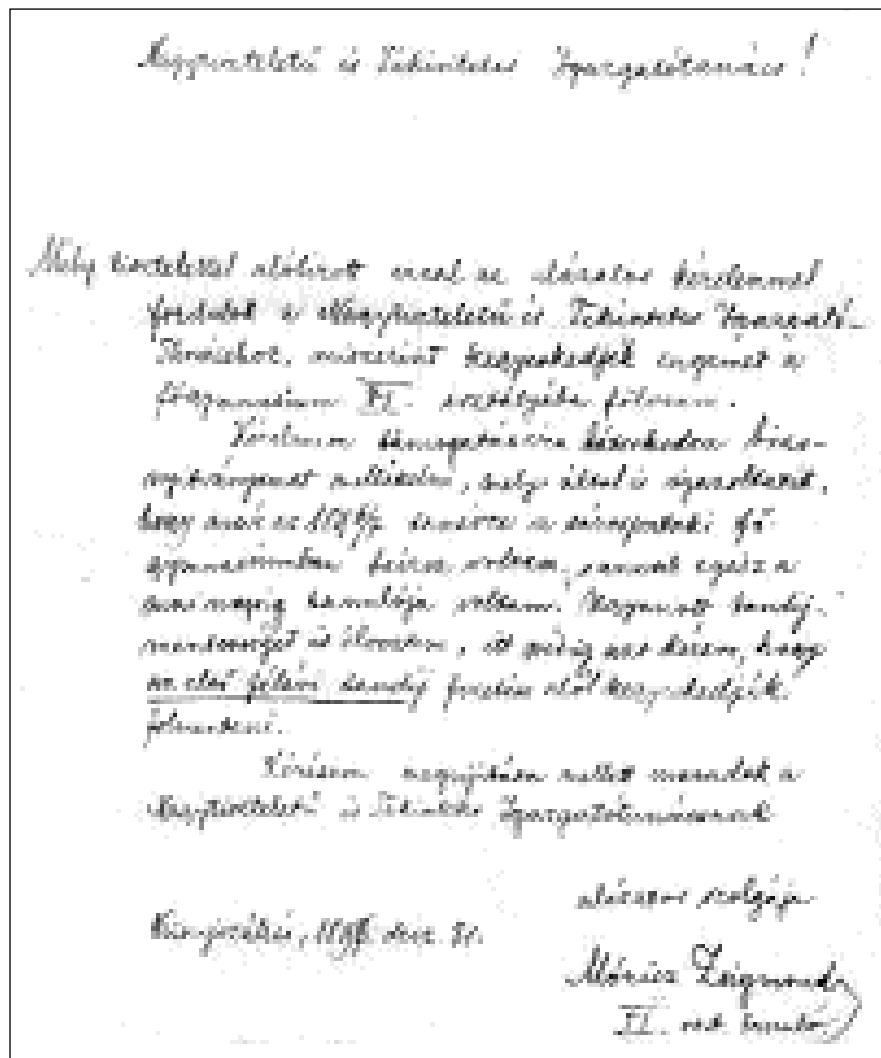
Tárgyi emlékeink

Kisújszállás városa, és ezen belül a település gimnáziuma is számtalan emléket őriz Mórícz Zsigmondról, szobrok és emléktáblák sokaságával tiszteleg az utókor a híres író életműve előtt.

Az iskolát, az egykori református főgimnáziumot, melynek tanulója volt, most Mórícz Zsigmond Gimnázium, Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégiumnak hívják. Az 1894. szeptember 12-én átadott, Alpár Ignác tervei alapján készült épület - kalandos körülmények között - 1952-ben vette fel az író nevét. A minisztérium először a törökszentmiklósi gimnáziumnak adta ezt a nevet, míg a mi gimnáziumunk Bercsényi



Dr. Pallagi Gyula síremléke



Mórícz Zsigmond felvételi kérelme

Miklósról kapta elnevezését. Az iskolák vezetőinek kérelmére 1952-ben megtörtént a Bercsényi-Mórícz névcseré, az első emeleti lépcsőfordulóban ma is látható márvány emléktábla (Papi Lajos alkotása) avatása az író halálának 10. évfordulóján Mórícz Virág és Szabó Pál jelenlétében, ünnepélyes keretek között történt. Ezen kívül az íróról utcát, nagybátyjáról a gimnázium melletti teret nevezték el a városban.

Dr. Pallagi Gyula síremléke a város déli temetőjében áll, a gránit emlékművet közadakozásból építették egykori tisztelői. Iskolaközösségünk minden évben megemlékezik az egykori kiváló igazgatóról, és gondosan ápolja a sírt.

A Városháza épülete előtti téren, virágos parkban, gondozott környezetben, Arany János szobrának szomszédságában találjuk Móricz Zsigmond egész alakos szobrát (*Somogyi Árpád alkotása, avatásának időpontja 1957*).

Az iskola, amely jellegében megőrizte építésekor kialakított arculatát, számtalan tárgyi emléket rejt. Az épület egésze, annak helyiségei, berendezési tárgyai, a szertármúzeumban megőrzött régi tanári börszékek és tanulói padok, mind a kor hangulatát idézik. Megőrződött Pallagi Gyula díszes íróasztala, amely jelenleg az iskola díszteremből kialakított könyvtárában található múzeumi tárgyként. Értékes írásbeli emlékünkből is maradt; a hatodik osztályos Móricz Zsigmond felvételi kérelmét nagy gonddal őrizzük. Az iskola értékes Móricz-emléke a bál eredeti meghívója és műsora, az ifjúsági segélyegylet pénztárkönyve Móricz aláírásával, a *Kötelevény* eredeti példánya az író aláírásával, amelyben vállalták a majdani találkozókon való megjelenést.

Az iskola tanulóközössége nevében állított márvány emléktábla 1979 óta díszíti a volt igazgatói lakás udvarra néző falát, annak a szobának ablaka mellett, amely annak idején Móricz Zsigmondnak biztosított "menedéket". 2001-ben a volt igazgatói lakás utcai falára az Öregdiákok Baráti Köre helyezte el emléktáblát, megemlékezve Pallagi Gyula munkásságáról.

Az iskola II. emeleti könyvtárában és folyosóján, illetve a földszinti média-termében állandó kiállításon emlékezünk meg az író életéről és munkásságáról. A könyvtárban - ami az író érettségi vizsgájának helyszíne volt - a korabeli bútorok és használati tárgyak mellett Papi Lajos szobrászművész Móricz-mellsobrát is megtaláljuk. Emellett eredeti és másolatok dokumentumok, fényképek egész sora emlékezteti diákjainkat névadónkra. Az igazgatói lakás, illetve Móricz diákszobája előtt 1996-ban avattuk fel az író bronzba öntött mellsobrát, amely Györfi Sándor karcagi szobrászművész alkotása Papi Lajos műve nyomán.



II. emeleti folyosó (részlet)



I. emeleti folyosó (részlet)

Az iskola I. emeleti folyosójának központjában, közvetlenül az igazgatói és a tanári szoba között található Móricz Zsigmond egészalakos szobra. A névadónk születésének 100. évfordulójára faragott szobrot Papi Lajos készítette Tiszacsécséről hozott 100 éves diófarönkből.

2003-tól egy minisztériumi kezdeményezés eredményeként az iskola II. emeleti fizikai termét a tudós igazgatóról Pallagi-teremnek neveztük el.

Iskolai hagyományaink

Nemcsak tárgyi emlékeinkben, hanem iskolánk szellemiségében, mindennapi működésében is tetten érhető a móriczi hagyományápolás kiemelkedő jelentősége. A mindennapi oktatásban nagy gondot fordítunk a helyi irodalmi hagyományok átfogó ismertetésére, ami az irodalom érettségi vizsgán tételként is szerepel.

Az íróhoz kötődő évfordulók megünneplésére jelentős energiákat mozgósítunk. Az évfordulókat versenyekkel, pályázatokkal, találkozókkal színesítjük. Ezen találkozók tiszteletbeli vendégei voltak az író családtagjai; elfogadta meghívásunkat az író lánya Móricz Virág, unokája Kolos Virág, illetve örökbe fogadott fia, Móricz Imre is. Az író születésének 100. évfordulóját négynapos rendezvénnyel ünnepelte iskolánk. Országos pályázat került kiírásra, prózamondó versenyt hirdettünk, iskolai évkönyv készült az alkalomból. Ekkor került sor a már említett diófából faragott szobor avatására.



Az unoka és a dédunoka egy iskolai előadáson

2002 novemberében egy gazdag programú tanítás nélküli iskolanap keretében megemlékeztünk a Móricz név felvételének 50. évfordulójáról. Ennek sikerén felbuzdulva az őszi Móricz-nap hagyománnyá vált nálunk, ezen a napon az iskola osztályai egymással versenyeznek a "legjobb Móricz-osztály" címért. Ugyanekkor tematikus irodalmi vetélkedőt tartunk a környező általános és középiskolák legjobb írásbeli eredményt elért csapatai részére. Az egésznapos programot kulturális műsor zárja, a vendég előadók mellett iskolánk tehetséges színjátzó körös diákjai is megmutatják magukat.

Az iskola ballagási ünnepségén a négy év alatt kiemelkedő teljesítményt nyújtó gimnáziumi, szakközépiskolai és kollégiumi tanulók Móricz Zsigmond arcképével díszített bronz emléklakettet kapnak. A nevelőtestület szavazata



Móricz-díj az iskola kiváló tanára részére

által megítélt, az Öregdiákok Baráti Köre által alapított díjat Papi Lajos készítette. A növendékektől a felnőttek is "elirigyelték" ezt a díjat.

A szülői munkaközösség kezdeményezésére 2005-től minden évben egy pedagógus megkapja az iskola kiváló tanára részére megítélt Móricz-díjat, egy bronz emléklakettet, amit Papi Lajos alkotása alapján, hozzátartozójának engedélyével Györfi Sándor készített el. A díjat a szülők, a diákok és az iskolavezetés együttes véleményének figyelembe vételével ítélik oda.

A ballagási ünnepség szép szokása a végzősök iskolától és várostól történő búcsúja. Az ünneplőbe öltözött diáksereg az iskolavezetés és az osztályfőnökök kíséretében, kíváncsi szemek keresztútjében vonul ki a gimnázium udvarára, majd a város főutcájára. Az iskola udvarán, a volt igazgatói lakás előtt Móricz Zsigmond mellszobrán, a Városháza előtti téren az író egész alakos szobrának talapzatán helyezik el a búcsúzóik koszorúját.

Az iskola gondot fordít az íróval kapcsolatos külső kapcsolatok ápolására is. 1987-ben intézményesen is alapító tagjai voltunk a Móricz Zsigmond Társaságnak, amellyel azóta is szoros kapcsolatot tartunk fenn. A Társaság felkérésére legutóbb az író születésének 130. évfordulóján vállaltuk egy előadás elkészítését az iskolai Móricz hagyományokról, amit a szülőfaluban, Tiszacsécsén adtunk elő.

Szabó Tamás igazgató



Ballagási koszorúzás (2009)

Forrás:

1. Kiss Tamás - Móricz Zsigmond kisújszállási évei. Különnyomat a Kossuth Gyakorló Gimnázium évkönyvéből (1959/1961. tanév)
2. Ari Sándor, dr. Borók Imre, Kiss Kálmánné, Szabó Lajos - Iskolánk múltja, A Kisújszállási Móricz Zsigmond Gimnázium és Szakközépiskola története. A kisújszállási Móricz Zsigmond Gimnázium és Szakközépiskola 250. évi jubileumi évkönyve 1966/67.
3. Dr. Kiss Kálmánné - Iskolánk az elmúlt 10 évben, A kisújszállási Móricz Zsigmond Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola jubileumi évkönyve, Móricz Zsigmond születésének 100., a kollégium létrejöttének 50. évfordulója alkalmából. Szolnok, 1979.
4. Dr. Borók Imre - Iskolánk életének múltjából Móricz Zsigmond Forr a bor c. regénye alapján, A kisújszállási Móricz Zsigmond Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola jubileumi évkönyve, Móricz Zsigmond születésének 100., a kollégium létrejöttének 50. évfordulója alkalmából. Szolnok, 1979.
5. Dr. Kiss Kálmánné - Kisúji harangszó Helytörténeti füzetek 18. Kisújszállás, 2006.

„Barátainkban leltük meg az egész világot”

Dr. Ducza Lajos öregdiák ballagókat köszöntő beszéde, mely elhangzott a Móricz Zsigmond Gimnázium, Közgazdasági Szakközépfiskola és Kollégium 2010. április 30-ai ballagási ünnepségén

Nagytisztelétű és Tekintetes Elöljáróság!

Mélyen Tisztelt Közönség! Nemes Tanuló Ifjúság!

E megszólítással kezdte az 1896-os tanévben, a millennium esztendejében dr. Pallagi Gyula iskolánk felejthetetlen igazgatója évváró beszédét; majd így folytatta:

"Egy határponton állunk e pillanatban, egy határponton a múlt és a jövő között. Olyan helyzetben vagyunk, mint az utas, aki egy határkőnél pillanatra megpihen, hogy visszatekintsen kissé a meghaladt útra, s méregesse szemével azt, amely még reá vár."

Tisztelt ünneplő Közönség, kedves ballagó Diákok!

A főgimnázium udvarán 114 évvel ezelőtt elhangzott szavak itt és most újra aktuálisak. És 50 évvel ezelőtt is azok voltak, amikor végzős osztálytársaimmal sötét ruhában, verőfényben és orgonaillatban úgy álltam itt, mint most Ti, kedves végzősök. Úgy éreztük, hogy ifjúságunk legszebb időszaka lezárult a ballagással, hogy a boldog ifjúság madara elszállt; de ma már tudjuk, hogy hűséges ez a madár, és vissza-visszatér. Négy év alatt félénk gyermekekből öntudatos ifjúvá: nővé, férfivá serdültünk, s most el kell válnunk szeretett iskolánktól és egy új, ismeretlen világ kihívásaira kell választ találnunk. Akkor, 1960-ban, négy évvel a levert forradalom után, még zaklatott idők jártak, a kihívás most, 2010-ben sem kisebb, de bízunk benne, hogy nehéz helyzetében vergődő hazánk hamarosan önmagára talál.

Az elválás pillanatai mindig ellentmondásosak. Hiszen minden pillanatban elmúlik valami, ami fájdalmas és szomorúsággal tölt el bennünket, de minden pillanatban születik valami új, ami szép és örömet okoz. Sok ilyen sorsdöntő pillanata van pályánknak, az iskolától való elválás is ilyen fordulópontja a ma elballagó diákok életének. A szép elmúló idő, és a reményteli új időnek fordulópontja ez, egy határok a ma itt ünneplőben búcsúzóknak. Kölcsey Ferenc így ír erről:

"Nincsen szebb kora az emberiségnek mint az első ifjúság évei. Azon láncok, melyek akkor köttettek

nem szakadnak el, megmaradnak örökké; mert nem a Világban kerestünk még akkor barátokat, hanem barátainkban leltük meg az egész Világot."

Most elválnak a barátok - "feszülnek a láncok" - új közösségek várnak benneteket és új feladatok. Tapasztalatom szerint az a fontos, hogy az ember megtalálja azt a célt, azt a feladatot, amiért élnie érdemes. Ezt a célt csak közösségekben, a közösség szolgálatában érdemes keresni.

Az ember feladata a szolgálat, értéke az, amit embertársai érdekében tesz. A 150 éve elhunyt Széchenyi szavaival: *"...minden ember annyit ér amennyit használ."* Ma úgy fogalmaznánk: amennyire hasznára van embertársainak. Az embert örömmel tölti el, ha látja, hogy a kisebb-nagyobb közösségnek hasznára lehet. Lehet ez a család, a baráti kör, városa, hazája, nemzete közössége. Ez jó iránytű. Így nem tévedhet el az ember, így nem válik feleslegessé, mi több, teherré közösségének. Ez a boldogság megőrzi a fiatalságot. Albert Schweitzer így fogalmazta ezt meg:

"A fiatalság mércéje nem az életkor, hanem a szellem és a lélek állapota: az akarat és képzelőerő, az érzelmek intenzitása, a jókedv és a kalandvágy győzelme a lustaságon.

Csak az öregszik meg, aki lemond eszményeiről. Az évek múlásával ráncossá lesz az arcod, de ha kialszik benned a lelkesedés, akkor lelked ráncosodik meg. Gondok, kétségek, az önbizalom hiánya, reménytelenség: mind hosszú évek, melyek nemcsak a testet húzzák le a föld porába, hanem a lelket is. Az ember - akár tizenhat éves, akár hatvanhat - csodára szomjazik, elámul a csillagok örökkévalóságán, a gondolatok és a dolgok szépségén: nem fél a kockázattól: gyermeki kíváncsisággal várja: mi lesz holnap, szabadon örül mindennek.

Olyan fiatal vagy, mint a reményeid, olyan öreg, mint a kétségeid. Olyan fiatal, mint önbizalmad, olyan öreg, mint a félelmed.

Fiatal, mint a hited, öreg, mint a csüggedésed. Fiatal vagy, amíg befogadod a szépség, az öröm, a merészség, a nagyság - az ember, a föld, a végtelenség hírnökeit.

Csak akkor öregszel meg, ha már nem szárnyalsz, és hagyod, hogy a pesszimizmus és a cinizmus megdermessze a szívedet."

Kedves fiatal Barátaim, kedves Közönség!

Öregdiák társaim nevében ezekkel a gondolatokkal búcsúzik el az Alma Mater - a Tápláló Anya - ma kirajzó generációjától, tőletek. Most múlt és jövő közt álltok, egy hosszú út elején, az igazi nagy kihívások és kalandok még ezután várnak rátok. Kísérjen benneteket jó szerencse és gondviselés ezen az úton, melyen ma elindultok. Adjon erőt, bátorságot és hitet az a szeretet és figyelem, amellyel mi itt maradók figyeljük pályátok, és várjuk visszatértetek egy-egy bátorító ölelésre.

Isten áldása legyen veletek.

50 éves találkozó az Arany János Általános Iskolában

Felejtethetlen nyolc évet töltöttünk az Arany János iskolában 1952-től 1960-ig. Az időben még külön lány és fiú osztályba jártunk. Most az 50 éves találkozót együtt szerveztük meg az akkor végzős osztálynak. Izgalommal vártunk a találkozás pillanatára, hiszen sokan voltunk, akik valójában nem találkoztunk az általános iskola elvégzése óta. Kerestük a régi fénykép alapján egymás dús fekete szép hosszú haját, de csillogó ősz fűrtök mögött a hajdani csillogó szemek, tekintetek árulták el kilétünket. A nagy találkozás osztályfőnöki órával folytatódott. Osztályfőnökeinkre, Béres Emíliaira, H. Tóth Istvánra, elhunyt kedves tanárainkra és osztálytársainkra emlékezve gyűjtöttünk gyertyát.

*"Mindazokért, akiket nem láttunk már régen,
Akik velünk együtt ünnepelnek az égen,
Kiknek őrizgetjük szellemét,
mindenkiért egy-egy gyertya égjen.*

*Mindazokért, akik elzárkóznak a jótól,
Akik nincsenek itt, és nem is értenek a szóból
mindenkiért, aki nem lehet itt,
mindenkiért egy-egy gyertya égjen."*
(Demjén)

A fiú és a lány osztályban egyaránt tanított bennünket Ágotai Lászlóné Baba néni, akit megkértünk, hogy legyen a találkozóunk osztályfőnöke, őt mindannyian tiszteljük és szeretjük. Kicsit előrehaladott korát teljesen legyőzve vezette végig a délelőtti órákat. Lélegzetelállító volt, ahogyan elmondta nekünk Petőfi Sándor *Szülőföldemen* című versét. A költő szavaival vallott önmagáról, és szólított meg szívszorítóan minket is, egykori tanítványait. Karácsonyi Marika saját versével köszöntötte a volt osztálytársakat *50 éves találkozó* címmel. A jelenlévők mindannyian beszámoltunk saját eddigi életünkről. Az osztályfőnöki óra végeztével együtt sétáltunk a Református templomhoz, ahol illetődötten hallgattuk végig az emlékharangozást az elhaltakra emlékezve. A találkozót a Kisúj étteremben jó hangulatú finom ebéddel fejeztük be. Sajnálunk azokat, akik nem tudtak részt venni ezen a szép rendezvényen. Bizakodva köszöntünk el egymástól, talán néhány év múltán még újra találkozunk.

Kelemen Béláné
Ignác Róza



Az 1960-ban végzett VIII. osztályosok találkozóján 2010. szeptember 25-én. Balról jobbra, ülő sor: Farkas Erzsébet, Törös Katalin, Karácsonyi Mária, Czibjel Magdolna, Nyikos Mária, Ágotai Lászlóné Baba néni, Horváth Teréz, Monoki Mária, Cs. Kiss Ilona, Dajka Margit, Karakas Klára. Álló sor: Tóth Elemené, G. Kovács István, Vigh Albert, Ignác Róza, Csíki Magdolna, Perz Sarolta, Szoboszlai Ilona, Pardi Erzsébet, Bugyik Margit, Vántus Erzsébet, Zilahi János. Felső álló sor: Sas Károly, S. Nagy Bálint, Kása Endre, Tóty Kálmán, Laczka Lajos, Tóth Kálmán, Fülöp Antal, Szűcs szigmond

50 éves találkozó a Kossuth Lajos Általános Iskolában



Az 1960-ban végzett VIII. osztályosok találkozója 2010. szeptember 25-én a Kossuth Lajos Általános Iskolában.

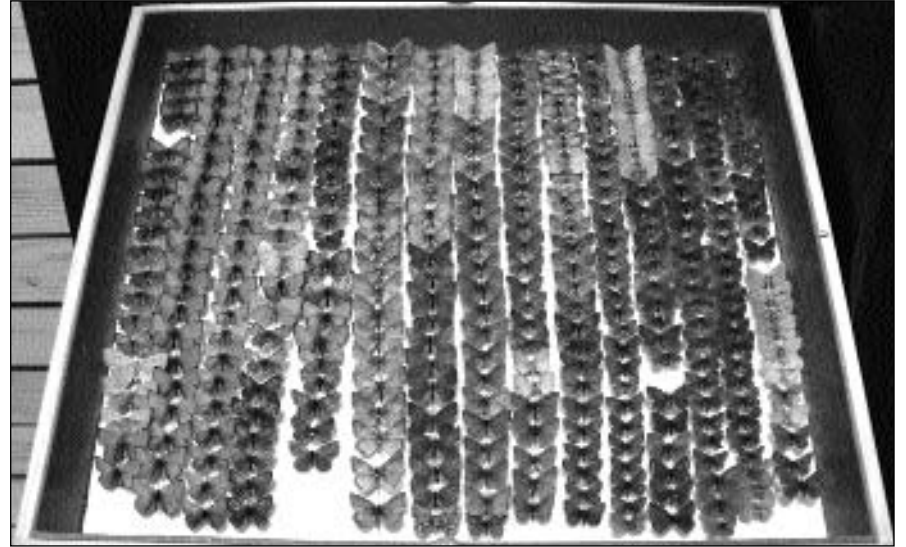
A harminckét lány közül jelen volt tizenhárom, a harmincegy fiúból pedig tizenkettő.

Balról jobbra, ülő sor: Szilágyi Lajos, Lakatos Istvánné osztályfőnök, Vona László tanár. Első álló sor; balról jobbra egymást követve: Földi Erzsébet Gönczi Lajosné, Farkas Mihály, Farkas Júlia Balla Károlyné, Bacsó Pál, Anders Elvira Janó Imréné, Dávid Erzsébet Berta Mihályné, Györi Katalin Kása Imréné, Posztós Katalin Nagy Sándorné, Seprenyi Ilona Domán Sándorné, Papp Teréz Dr. Jenénné, Igricz Katalin Tyihák Jánosné, Biri Emília Kis Pál Erőné, Oláh Mária Juhász Lajosné, K. Juhász Ilona, Nyikos Ilona Sürveges Zsigmondné, Békési Sándor, Makai Károly. Hátsó álló sor; balról jobbra egymást követve: Szabó Sándor, Papi Lajos, Bikki Károly, Imre Lajos, S. Kiss Lajos, Papp Endre, Posztós Károly

Lepkegyűjteményemről

A természet iránti szeretet és érdeklődés már gyerekkoromban meghatározó tulajdonságom volt. Így hamar felfigyeltem nagypapám és édesanyám rovargyűjteményeire. Közös élményeink során megtanultam felismerni a különböző nappali lepkéket, s mire már az éjjeli lepkékkel is javában foglalkoztam, észre sem vettem, hogy magával ragadott a rovaroknak, és magának a természetnek a sokrétűsége.

Az első lepkét valamikor alsós általános iskolás koromban preparáltam ki önállóan. Mai szemmel nézve hogy némi kívánnivalót maga után, de akkor nagyon büszke voltam rá. Nagy segítséget kaptam szüleimtől. Szerencsés vagyok, mert általuk eljuthattam Magyarország és Európa különböző tájaira, ahol gyűjthettem. De számos lehetőséget kaptam hobbi mélyebb gyakorlására Dr. Tóth Albert tanár úrtól, a Pro Natura-díjas Hortobágyi Természetvédelmi Kutatótábor vezetőjétől, ill. Buschmann Ferenctől (a jászberényi Jász Múzeum lepketárának vezetője), akire a 22. hortobágyi táborban (az volt az első táborom) Vidra Tamás (a Tápió-Hajta Vidéke Tájvédelmi Körzet tájegység-vezetője) és Kovács Norbert (a Tápiómenti Területfejlesztési Társulás projektmenedzsere) hívta fel a figyelmem. Ők meghívtak a saját táborukba, a jászberényi Öregerdei Gyermektáborba, ahol Feribá a sikeres lepkészethez kapcsolódó sok hasznos



tanáccsal látott el a közös fűben heverve figyelős fénycsapdázásaink alkalmával. Ahogy újabb és újabb tapasztalatokat szereztem, egyre bővült a kollekción. Lakóhelyem körül számos helyen és időszakban gyűjtöttem, s a legtöbb alkalommal találtam "új fajt" (azon a területen általam addig még meg nem figyelt fajt). Ahogy a vasat és a rezet idővel az oxigén és a víz együttes hatása roncsolja, úgy a lepkegyűjteményekre a különböző kártevő rovarok feltűnése jelent veszélyt. Ha nem figyelünk oda, napról napra ún. ugróvillás fajok jelenhetnek meg a dobozokban, ill. a múzeumbogarak különböző fajai tarrá rághatják az egész gyűjteményt. Még akkor is fenyegetést jelentenek, ha a tároló dobozok jól zárhatóak. Ezért különféle riasztószereket használok (ezek általában háztartási molyirtók - pl. a kristályos diklór-benzol). A szerencsések közé tartozom, mert a negyvenkét darab üvegtetejű fadobozban rendszerintanilag osztályozva tárolt gyűjteményemre nézve, csak kevés preparátumom esett áldozatul ezeknek a rovaroknak.

Mivel egy terület lepkefaunáját a lepkék lárváinak felkutatásával lehet a legpontosabban meghatározni, ezért látókörömet kiterjesztettem a lepkészet e részterületére is. Erre Dr. Csóka György (tudományos tanácsadó - ERTI - Mátrafüred) hívta fel a figyelmem még 2005-ben. Hiszen a fényhez vonzó éjjeli lepkék (vannak fényhez nem vonzó fajok is) nagy távolságokból is képesek odarepülni egy-egy, a sötét éjszakában fényesen világító fénycsapdához attól függetlenül, hogy az adott lepkefaj lárvájának a tápnövénye él-e a vizsgált területen, vagy nem. Ennek tudatában több, a tájra nézve új fajt írhatam a kisújszállási listába. A lárvák felkutatása különben is izgalmas dolog, hisz sok hernyó hatékony rejtőszínnel és álcázó alakkal igyekszik eltűnni a szem elől (persze elsősorban nem a mi szemünk elől), némely faj egyedei éjjel táplálkoznak, de pl. az ún. vízimolyok lárvái vízínövények leveleit fogyasztják.

Ma már nem lepkészek a régi intenzitással, de nem hagytam abba. A közeljövőre nézve, terveim között szerepel Kisújszállás és környékének lepkefaunisztikai publikálása a meglévő és folyamatosan bővülő adatokból.

Remélem, addig is számos fajjal bővíthetem a listát.

Kovács Kálmán

A nagykunsági rizsföldek természetvédelmi jelentősége

Bevezetés

Alföldünk sajátos megjelenésű és működésű másodlagos vizes élőhelyei a rizsföldek. A rizs termesztésével kapcsolatosan számos publikáció született, illetve a rizsföldek egyes madárfajok szempontjából betöltött szerepéről több dolgozatban találunk utalásokat.

A vizes élőhelyek között sajátos szerepet töltenek be az intenzív mezőgazdasági művelés alatt álló rizsföldek, hiszen az év egy jelentős részében számos vízimadár faj számára élőhelyként funkcionálnak. A rizsföldekre vonatkozóan azonban viszonylag kevés átfogó dolgozat született, különösen nagy hiány mutatkozik a Nagykovács területeire vonatkozóan.

Rizsföldek, mint vizes élőhelyek

A Nagykovács, Nagy-Sárrét és a Hortobágy találkozásánál egykoron kiterjedt mocsárvilág nyújtózott a Gyolcs-mocsár kunhegyesi végétől, a Kisújszállás és Karcag által közrefogott Kara János-mocsáron át, Túrkevéen keresztül, egészen a Berettyóig, illetve a Körösökig. A folyamszabályozási munkálatokkal továbbtűnt a hajdani hal- és madárbőség, a sárréti vízivilág vad romantikája, és a végeláthatatlan sár- és nádrengeteg. A Kara János-mocsár utolsó hírmondója a víztározóvá minősített Kecskeri-tó, illetve jónéhány, az elmúlt évtizedekben épített kisebb térségi halastórendszer. A hajdani gazdag mocsárvilág helyén létesített halastavak és rizsföldek ma már számos faj számára nyújtnak élőhelyet, bár a gazdasági élet dinamikus változásaival folyamatosan szűnnek meg értékes élőhelyek, miközben újak is születnek. A rizstermesztés napjainkban erősen lecsökkent területen zajlik, így a fennmaradt rizskultúrákon a gazdálkodási tevékenység folytatása különösen nagy jelentőséggel bír mind gazdasági, mind természetvédelmi szempontból.

A fehér- és az indiánrizs termesztéstechnológiáinak különbségei miatt eltérő adottságú vizes élőhelyként funkcionálnak. A fehér rizs termesztése alapon előkészített, simára egyengetett cellákat igényel, a vetést követően többször árasztják, csapolják, szárítják a parcellákat. Az indiánrizs termesztésénél viszont nem szükséges a cellákat teljesen elegendettni, hiszen a vetés általában repülőgépről történik. Az indiánrizs vetését követően egyszeri árasztás történik,

amit folyamatos és egyenletes vízborítás követ. Az egyengetés mellőzésével helyenként kisebb szigetek is kialakulhatnak, melyek fészkelőhelyként funkcionálnak, illetve mocsári növényfajok kolonizációjára kínálnak lehetőséget. Az indiánrizs jellegzetesen magasabb növésű a fehér rizsnél. A vetés vagy a természetesebb kisebb hibáiból fakadóan "ligetek", illetve nyílt vízfelületek alakulnak ki, valamint a gyakori mocsári növényfajok közül is több faj nagy tömegben tenyészik a cellákban. A fehér rizs esetében a sekélyebb vízborítás, az alacsonyabb, sűrűbb növése és homogén állománya miatt kevésbé diverz élőhely formálódik, szemben a változatos vegetációjú indiánrizs telepekkel. Az indiánrizs kultúrák tehát jobban emlékeztetnek egy mocsárra, és időben is tovább tart ez az állapot, mint a fehér rizs esetében, hiszen viszonylag hamar, magas növésű vegetáció alakul ki, kedvező takarást biztosítva a rejtett életmódú fajok számára.

Fontos hangsúlyozni, hogy a rizsföldek április végi, május eleji árasztása számos partimadár faj fő vonulási idején nyújt ideális táplálkozó- és pihenőhelyet. Különösen nagy jelentőséggel bírnak a rizsföldek aszályos években, mikor a Kárpát-medencén átvonuló partimadarak kevés alkalmas táplálkozóhelyet találhatnak. A rizsföldi madárfauna tanulmányozásának rendkívül izgalmas momentumuma a legelső árasztások indulása, hiszen az első vonuló madarak gyakran már a zsilipek nyitását követően megjelennek az egyre terjedő vízborítás szélein. A víz kiterjedésével egyre több faj egyre több egyede jelenik meg az árasztás alatt álló cellákon, és gyakorlatilag néhány óra leforgása alatt több száz madár szakítja meg vonulását, hogy pihenjen és kellő táplálékhoz jusson az északi költőterületek felé tartó út folytatásához. A nyár eleji időszakban a rizsföldek elsősorban az átnyaraló, költésből kimaradt partimadarak pl. nagy goda (*Limosa limosa*), gyülekező-, illetve a környéken fészkelő bíbicek (*Vanellus vanellus*) és székicsérek (*Glareola pratincta*) fiókanevelési szinterei, valamint a közeli gémtelpek fészkelői számára pótolhatatlan táplálkozóterületei.

Az 1990-es évek elejétől rendszeres felmérések révén folyamatosan gyűlnek az adatok a nagykunsági rizsföldek madárfaunájáról.

2010 végéig 170 madárfaj előfordulását sikerült a vizsgált rizsföldekről kimutatni, melyek közül 158 védett és 43 faj fokozottan védett.

A nagykunsági rizsföldek különösen kiemelkedő természeti értéke a székicsér (*Glareola pratincta*). A hortobágyi, dél-alföldi szikések egykori fészkelője ma már kizárólag a nagykunsági rizstelepek közelében fészkel, eltekintve a Felső-Kiskunságban, Bugyi és Apaj térségében agrárkörnyezetben fészkelő, mindössze néhány páros állománytól. Az egykori sziki fészkelőhelyek degradációjával, a legelő jószágállomány eltűnésével a székicsér intenzív mezőgazdasági művelés alatt álló területekre kényszerült. A rizsföldek, mint vizes élőhelyek a székicsérek táplálkozásában kulcsszerepet játszó rovaroknak biztosít



Székicsér (*Glareola pratincta*)

tanak szaporodó- és élőhelyet. A rizstelepekkel szomszédos kapáskultúrák, mint a napraforgó- és kukoricatáblák pedig fészkelőhelyként funkcionálnak. Az intenzív mezőgazdasági tevékenységek azonban mind táplálkozó-, mind fészkelési szempontból komoly veszélyt jelentenek. Egyrészt a rizstelepek folyamatos vegyszeres kezelése (a rovarölőszerek révén) veszélyezteti a madarak táplálékbázisát. A kapáskultúrák művelése ugyanakkor a fészkelőmadarakra jelent veszélyt, hiszen a tojásos fészkelőmadarak a munkavégző gépek révén elpusztulhatnak. Az aktív, e madárfajra irányuló természetvédelmi tevékenységek szervezésével a székicsérek fészkelőhelyei megőrizhetőek a gazdálkodókkal történő együttműködés, tájékoztatás révén, illetve a fészkek körüli védőzónák kijelölésével. Ugyanakkor kivédhetetlen és végzetes veszélyt jelentenek a költési időszak során a heves záporok, zivatarok, amelyek minden évben számos fészkelőmadarat mosnak el. A költések eredményessége nehezen mérhető, hiszen a fiókákat a szülőmadarak a költőtelepről átvezetik más kultúrákra, miután a kelés idejére a kukorica és a napraforgó olyan magasra nő, hogy a madarak szabad kilátását, be- és kirepülését akadályozza. A fészkelőhelyül szolgáló kapáskultúrákból ezért a szülőmadarak a fiókákat átvezetik szomszédos rizstáblák szigeteire, pihentetett, szárazon álló rizscellákra, ahol a fiókák a szántások barázdái mögött biztonságosan megbújhatnak. A székicsérek, a már röpképes fiókákkal, előszeretettel gyűlnek össze nagyobb csapatokban rizsgátak növénymentes gátjain, kopár belvízfoltok közelében, pihentetett száraz és gyér növényzetű rizscellákon.

Összegzés

A Hortobágy, Nagy-Sárrét, Közép-Tisza szorításában elterülő Nagykunság területén fennmaradt természeti értékek sajnos sokáig elkerülték a kutatók figyelmét. A Nagykunság természeti területei pont ebből a sajnálatos tényből fakadóan nem élveznek országos természetvédelmi oltalmat, kevés kivételtől eltekintve.

Kisújszállás határában fennmaradt fehérrizs-telepek országos szinten is egyedülállóak, hiszen a fehér rizs termesztése jelentős részben háttérbe szorult. Ugyanakkor szintén e térségben maradtak fenn olyan gémtelepek, amelyek léte rizsföldhöz kötődik. A Kenderesszigeti-halastavakon 2005-ben kialakult, homogén bakcsótelepből mára vegyes gémtelep fejlődött, miközben a rizsföldektől a termelési terület beszűkülésével távolabbra került farkas-zugi gémtelep változó népeséggel működik. 2009-től pedig Kisújszállás keleti határában a Téglagyár mellett alakult ki 45-50 páros bakcsókólonia.

A rizsföldek jelentős, másodlagos vizes élőhelyekként funkcionálnak, sajátos működésük és adottságaik miatt nemcsak a hazai mezőgazdaság színterét képezik, hanem kiemelkedő madárélőhelyek is egyben.

A nagykunsági rizsföldekről 170 madárfaj előfordulását sikerült kimutatni, melyek közül 158 védett és 43 faj fokozottan védett, továbbá számos faj nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozik, illetve az Európai Unió Madárvédelmi Irányelvének függelékeiben szerepel. A rizsföldek elsősorban a tavaszi madárvonulás kiemelt színterei, ugyanakkor fontos fészkelőhelyek is. Április második felében, május elején 6000-10000 példány pajszoscankó (*Philomachus pugnax*) vonul át, majd a nyár eleji időszakban 3000-4000 példány nagy goda (*Limosa limosa*) tartózkodik a nagykunsági rizsföldeken. Hazánkban a kipusztulás szélén álló, fokozottan védett székicsér utolsó menedékei a rizsföldek, így különösen nagy felelősségünk, hogy a gazdálkodókkal együttműködésben megőrizzük ezeket a sajátos agrárélőhelyeket.

*Monoki Ákos,
természetvédelmi tájegységvezető,
Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság*

Volt egyszer egy Alföld-program

„Sine ira et studio”

2011. április 17-én húsz éve annak, hogy az akkori Parlament egy fontos határozatot hozott az Alföld sorsával kapcsolatban. A vidékpolitika kapcsán napjainkban is mind gyakrabban vetődik fel a kérdés: mi lett a sorsa ennek az 1991-ben megszületett Alföld-programnak. Szakmai konferenciák, rendezvények rendre visszatérő kérdése lett ismét az Alföld-ügy.

Jómagam, mint az országgyűlési határozat kezdeményezője és elfogadtatója, ebben a kérdésben közvetlenül is érintett vagyok. A felmerülő kérdésekre csak egyet válaszolhatok: *volt egyszer egy Alföld-program, ami szép csendesen elhamvadt*. Az 1994-ben hatalomra került irányításnak már más volt az elképzelése. Új emberek, más eljárás, és merőben más érdekviszonyok bőségesen elegendő okot szolgáltatott arra, hogy amit elhivatottan, legjobb tudásunk alapján, a legnagyobb összefogással, tisztességgel megteremtettünk, azt semmivé tegyék.

Az Alföld-program ügyében a hosszas csendet 1997 tavasza törte meg. Ekortájt sorozatban jelentek meg a tanulmányok *Magyarország az új ezredfordulón* címmel. E stratégiai tanulmányok részeként a IV. kötet *A területfejlesztési program tudományos megalapozása* címet viselte, s ebben kapott helyet a *Területfejlesztés, rendszerváltás és az Alföld* című tanulmányblokk. Ebben az MTA Társadalomkutató Központ által megjelentetett kiadványban olvasható Glatz Ferenc előadása is *Az Alföld-program indulása* címmel. Ez az előadás 1997. március 19-én hangzott el a Stratégiai Kutatások Programja keretében, a Debreceni Akadémiai Bizottság rendezésében a Hortobágyon tartott területfejlesztési konferencián, amelyen a kutatókon kívül az alföldi megyei és városi önkormányzati vezetők vettek részt.

Az 1991-es Alföld-programot Glatz Ferenc, a Magyar Tudományos Akadémia akkori elnöke előadásában így értékelte: *"ez az Alföld-program társadalmi-tudományos célú volt. Kezdeményezője 1991-92-ben a Magyar Tudományos Akadémia és néhány, az Alföldről elszármazott erős akarátú parlamenti képviselő"*.

Az Alföld-program ilyenféle beállítása lényegbevágó tévedés! De haladjunk sorjában! Az Alföld-program nem csupán *"társadalmi-tudományos"* célú *"helyzettelírás"* volt.

Az Országgyűlés 24/1991. (IV. 17.) OGY határozata az Alföld egyes időszakos környezeti- és tájvédelmi, tájvédelmi és tájhasznosítási kérdéseiről szól. A határozat kimondta, hogy az *"Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy dolgozza ki az Alföld rövid- és hosszú távú tájvédelmi és tájhasznosítási koncepcióját. A korábbi és a jelenlegi*

kutatások eredményeire alapozva mindezt az ökológiai elvek és az ökonómiai érdekek egyeztetésével, a szigorú kölcsönösség alapján végezze el."

Fontosnak tartom azt is megemlíteni, hogy ezt az igen fontos elvi szempontot csak egy évvel később deklarálja az ENSZ 1992. évi *Riói Nyilatkozat a Környezetről és a Fejlődésről* című dokumentuma.

Alapvető tévedése Glatz Ferencnek az is, hogy az Alföld-program kezdeményezőjének a Magyar Tudományos Akadémiát nevezte meg. Holott az országgyűlési határozat 6. pontja világosan kimondja, hogy *az Országgyűlés kéri fel a Magyar Tudományos Akadémiát* a kutatások koordinálására, az ökológiai alapelvű tájfejlesztési koncepció kimunkálására pedig a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztériumot. Glatz Ferenc a kezdeményezők táborába sorol még *"néhány, az Alföldről elszármazott erős akarátú parlamenti képviselőt"* is. Köztük e sorok íróját, akinek önállóan benyújtott indítványát a végszavazáskor 198 igen szavazattal fogadta el az akkori parlament. Már pedig ez nem néhány képviselő! Ezt az eredményt hosszú, de következetes munkával sikerült elérni a rendkívül vegyes összetételű, már akkor is megosztott képviselői körben.

Ugyanígy érthetetlen számomra, hogy Glatz Ferenc kit tekint elszármazottnak. Annyi bizonyos, hogy akkortájt a Parlamentben 104 képviselő volt *"alföldinek"* tekinthető. Az előbbiekből egybevetve világosan kiderül, hogy az Alföld-programot nem csupán az Alföldön élők támogatták szavazatukkal.

Ami engem illet, hangsúlyozottan leszögezem, hogy nem vagyok *"elszármazott"*, őseim generációkra visszavezetve alföldi, kunsági, kisújszállási emberek voltak. Büszkén vállalom kálvinista, redemptus őseimet. Glatz Ferenc első gondolatai között említi, hogy *"szenvedélyesen érdekel az Alföld"*. Engem viszont nagykunságiként nem csak érdekel, de szeretem is, hozzá ezer szállal kötődöm. Nekem ez a honom.

Az Alföld ügyét önzetlenül támogató sok ezer közreműködő nevében mondhatom, hogy ez a munka jóval több volt, mint ahogyan ez a Duna partjáról megíthető. A beszéde elején megemlített tájékoztató beszélgetések az Akadémia honos tagjaival, s minden alkalommal a város, illetve a megyék vezetőivel is csak egy szűk metszetét adhatja a valóságnak. Az igazi értékek, érdekütközések, a lehetséges megoldások, akadályok azokon a térségi találkozókon, részkonferenciákon, egyeztető összejöveteleken, terepbejárásokon fogalmazódtak meg valóságghűen, életszerűen, amelyekből nyolcvanháromat rendeztünk az Alföld különböző területein. Ezek voltak az érdemi egyeztetések. Itt a polgármestertől a gátorig, a tanyasi gazdától az államtitkárig, a nemzeti park igazgatótól a falusi tanítóig, az erdésztől a földhivatal-vezetőig mindenki érdemi résztvevő volt.

Jelzésértékű az a tempó is, ahogyan az események követték egymást. Alig született meg 1991. április 17-én az országgyűlési határozat, már április 26-án

Debrecenben, a DAB székházban sor került az első programegyeztető vitülésre. Itt a vitaindító előadást Enyedi György akadémikus tartotta, aki egyben az *Alföld-projekt Tudományos Tanácsának elnöke* lett (társelnökök Stefanovits Pál akadémikus és Tóth Albert országgyűlési képviselő).

A kecskeméti központú *Alföldi Tudományos Intézet* valamennyi alföldi városi és községi önkormányzatot, illetve polgármestert (összesen 757 fő!) tájékoztató levélben keresett fel, kérve azok támogatását. A már korábban említett nyolcvanhárom térségi tanácskozás mellett számos tematikus munkakonferenciát is szerveztünk. Ilyen volt a szegedi Stratégiai Kongresszus és a békéscsabai Alföld Kongresszus, a csongrádi (a Tisza és az önkormányzatok), a szolnoki (a holtágokról), a püspökkladányi (az alföldfásítás), a karcagi (mezőgazdasági), a debreceni (az alföldi kutatóhelyek) stb. rendezvénysorozat. Ezeknek a tanácskozásoknak a szakmai anyaga sorozatkötetben is megjelent. Igazi szellemi műhelyként szolgáltak az évente megrendezett *Számadás konferenciák* (Hortobágy, Hódmezővásárhely, Gyula, Kisújszállás) is.



Vitülés a Magyar Tudományos Akadémia székházában Láng István akadémiai főtitkár elnökletével

A fentiekben csak vázlatosan megemlített szakmai munka jelentette az *Alföld-program "háttországát"*. Ezekben érlelődött a négy kihelyezett kormányülés (Nyíregyháza, Debrecen, Békéscsaba, Szolnok), és az ezekre alapozott három kormányhatározat feladatrendszere is.

Az Alföld-program 1994 tavaszára már "beérett". A kormány 2042/1994. sz. határozatát 1994. május 9-én, a kormány utolsó hivatalos ülésén látta el kézjegyével Boross Péter miniszterelnök. Ez az ún. visszatérő határozat ismét áttekinthette az Alföld sajátos helyzetét. Ez a határozat megerősítette, hogy az Alföld területfejlesztési, tájvédelmi, tájhasznosítási feladatait a kormányzat, az önkormányzatok és a vállalkozói szféra hosszú távú együttműködésével, az anyagi erőforrások koordinált felhasználásával kell megoldani. Kiemelt feladatként jelölte meg, hogy a tájvédelem és a tájhasznosítás feladatait az Alföld egymástól eltérő jellegű, közép- és kistérségeire kidolgozott területfejlesztési programok keretében kell összehangolni és végrehajtani. Központi helyet foglalt

el a határozatban a *"Tisza projekt"*. A Tiszát, a Széchenyi-féle egységes Tiszavölgy felfogásában értelmezi a rendszer részeként. A határozat foglalkozott az Alföld környezeti állapotának felmérésével, a fokozottan rossz környezetminőségű térségeinek meghatározásával, az ár- és belvízi fenyegetettség kérdésével, az éghajlatváltozás várható következményeivel. Figyelmet fordított a határainkon átnyúló területek tájökölógiai problémáira, a zöldfolyosórendszerek kapcsolódására, az ökoturizmus fejlesztésére, a vízgyapon védelmére, az agroökölógiai potenciálra, a tájjellegű termelési hagyományok fenntartására stb. Felkérte a Magyar Tudományos Akadémiát, hogy az 1992-ben újjáalakult Alföldi Tudományos Intézet közreműködésével támogassa az Alföldre vonatkozó további kutatásokat. Hasonlóan intézkedett arról is, hogy a szükséges mezőgazdaság-fejlesztési kutatásokat a Karcagi Kutatóintézet koordinálja. A kormányhatározat tételesen felsorolja 53 pontban a legsürgetőbbnek ítélt alföldi teendőket. Az intézkedési tervben kilenc minisztérium (PM, BM, FM, KHVM, MKM, IKM, MM, NIM, KTM) felelősségét nevezi meg betervezett költségvetéssel, határidő kijelölésével. A programok összehangolásával, ellenőrzésével az Alföld Tárcaközi Bizottságot bízta meg. Ekkor úgy tűnt, hogy az Alföld-program már szinte visszavonhatatlanul megvalósulhat. Nem így történt! Az Alföld-program egy deformált, vidék- és területfejlesztési torzónak silányodott. Végképp nem értem, hogy 1044 napig (az utolsó Boross-féle kormányhatározattól az Alföld-program 1997-es újraindításáig eltelt idő) miért nem történt semmi érdemleges folytatás?



Nyíri László, az Alföld-program egyik kulcsembere, a karcagi kutatóintézet igazgatójaként tájékoztatja a Parlament Környezetvédelmi Bizottságának tagjait (1991. május 30.)

Egyszer csak eljött 1997. március 19-e, és egyszeriben megvilágosodtunk. Előrántottuk a cilindert a nyuszt, és lőn mutatvány. Ahogy írja Glatz Ferenc. *"Most 1996-97-ben egy, az eddigiektől eltérő Alföld-kutatási programot akarunk indítani. Mi gyakorlatias célokat követünk."* Csak kérdezem, nem lett volna-e célszerűbb, tisztességesebb és főleg hasznosabb egy már kiérlelt és valóban érdemben megvitatott programot továbbvinni? Természetesen a szükséges kiigazításokat, módosításokat a legmesszebbmenőkig figyelembe véve. Ennek a jelentős fordulatnak értem én az okát. Akkortájt már új szelek fújdogáltak Brüsszel felől. A regionalizmus bővületében emberestől veszni hagyjuk az Alföldet, ezt a jobb sorsra érdemes, különös értékeket őrző európai nagytájat. Hangsúlyozom, hogy tájat és nem régiót. Mert a kettő nem ugyanaz! A régiót a politika hozza létre statisztikai-demográfiai alapon, művi határaival, míg a táj egy szerves önfejlődés eredménye. Az ember a táj alkotó részese, formálója. Politikai gyakorlattá vált az alultervezés, az áttervezés, az újratervezés. Irdatlan számban születtek napok alatt összeollózott "fércmunkák", számtalan jelzővel illelhető, jól megfizetett "tanulmányok", míg a legtisztességesebb módon elkészült munkáknak is hiányzott a kellő, érdemi megvitatása. Kiváltképpen elmaradt a sokoldalú, az ott élő közösséggel való párbeszéd.

Nem folytatom! Kérdezhetnék, hogy miért írtam meg ezt a visszaemlékező irományt? Talán savanyú a szőlő? Nem! Nem savanyú a szőlő! Nem vagyok mellőzött ember, azt sem mondhatom, hogy elismerés hiányában szenvedek. Sőt! Az Alföld ügyében végzett munkálkodásomért már szinte minden elismerést, díjat megkaptam. Egy dolog viszont nagyon fáj. Miért kell nekünk örökösen ilyen pazarlóan bánni értékeinkkel? Miért hagyjuk veszni felbecsülhetetlen szellemi, természeti és kulturális kincseinket? Miért hagyjuk elhanyagolni azt a kemény munkával megteremtett értékegyüttest, egy kiérlelt, érdemben megvitatott programot, amit egy remélt jobb jövőért önzetlenül dolgozó emberek megteremtettek?

A választ nem tudom! Illenék viszont megszívlelni Gróf Széchenyi Istvánnak 1846-ban megfogant, idevágó örökbecsű intelmét: *"a Tisza völgyét egykét félszeg rendelettel, akarom is, nem is féle munkával, s néhány nyomorult forintocskával rendezni nem lehet. Illy óriási munka diadalmas véghez hajtására minden anyagi és szellemi tényezőknek kellő méltánylata és egybehangzó mozgásba tétele kívánatik meg"*.

Dr. Tóth Albert

Együnk jót a csontjaink védelmében!

A csontok az egyik legfontosabb részét képezik az emberi testnek. Nem véletlen, hogy már az ókori emberek felfigyeltek fontosságára, a Bibliában számos esetben találkozhatunk a csontok és a testi-lelki egészség kapcsolatára utaló szövegekkel. Bölcs Salamon így fogalmaz: *"A vidám szív a legjobb orvos, a bánatos lélek pedig a csontokat is kiszáritja."* (Példabeszédek 17:22); *"A szelíd szív élleti a testet, az indulat viszont rothasztja a csontokat."* (Példabeszédek 14:30).

A csontszövetnek a szervezetben több feladata van. Egyrészt biztosítja a test szilárdságát, lehetővé teszi a mozgást (hiszen az izmok a csontokat mozgatják meg), ugyanakkor védelmet is nyújt. A csontozatnak egyrészt meg kell felelnie a szervezetet érő mechanikai terhelésnek, azaz elegendően szilárdnak kell lennie ahhoz, hogy akár a testsúlyunk alatt, akár terhek cipelése során ne roppanjon össze, másrészt, ha a vérben kevés a kalcium vagy a foszfor mennyisége, akkor a csontokból tudja azt a szervezet pótolni úgy, hogy a hormonrendszer segítségével kivonja belőle. A csontok élettani szerepének kapcsán nem szabad elfelejtkeznünk a csontvelőről sem, amely a vérképzés szerve.

A csont anyaga rendkívül összetett, ami egyszerűen fogalmazva olyan ásványi kristályokból áll, amelyek fehérjékkel vannak összekapcsolva. Ha csak ásványi anyagokból állna, akkor nagyon törékeny lenne, ha pedig csak fehérjékből, akkor pedig túl lágy. Azonban ez a speciális ásvány-fehérje összetétel tökéletesen biztosítja egyszerre a szilárdságot és a rugalmasságot. Ahhoz, hogy a csontok elég erősek legyenek, de ugyanakkor ne túl nehezek, a szerkezetük üreges. A csontjaink szerkezetének alakításában két sejt játszik fontos szerepet: az egyik felépít (oszteoblaszt), a másik lebont (oszteoklaszt). Egy egészséges felnőttben kb. tízévente kicserélődik a teljes csontszövet, tehát a megújulás meglehetősen lassú folyamat. Az életkor előrehaladtával azonban erősebbé válnak a lebontó folyamatok, így kb. negyvenéves kortól minden ember elkezd veszíteni a csontsűrűségéből.

A csonttritkulás népbetegséggé nőtte ki magát, amely elsősorban a nőket érinti, de manapság sajnos egyre több férfi is megbetegszik. Sokan úgy gondolják még ma is, hogy nem lehet túl sokat tenni ellene, mert genetikailag és hormonálisan is veszélyeztetve lehetünk, mely adottságokon nem, vagy csak alig lehet változtatni. Pedig ez nem így van.

Az életkorral összefüggő csonttritkulást nagyban befolyásolhatja az életmód. A betegség már fiatalon elkezdődik, de ekkor még a felépítő folyama-

tok jól tudják ellensúlyozni a lebontó mechanizmusokat, habár szinte minden esetben egy nagyon lassú, de folyamatos csontsűrűség mutatható ki már a serdülőkor végétől, esetleg hamarabb is. A betegség mindkét nemben előfordul, de a nők esetében kétszer-háromszor gyakrabban. A különbség azzal magyarázható, hogy amíg a férfiak esetében egy lassú és folyamatos ritkulási folyamat játszódik le az öregedéssel, addig a nőknél a menopauza környékén egy rendkívül gyors csontlebonlás figyelhető meg, ami négy-nyolc évig tart, utána folytatódik a férfiakra is jellemző lassú sebességű ritkulás. Ennek következtében a nők több csontszövetet vesztenek, mint a férfiak, ráadásul a menopauzára jellemző vesztés nagymértékben érinti azt a külső csonttréteget, ami nagyban felelős a keménységért és szilárdságért. Ez a gyors bomlás egyértelműen a szervezet ösztrogéntartalmának csökkenése miatt jön létre.

A lassú csonttritkulásban olyan tényezők játszhatnak szerepet, mint a csontfelépülésének életkorral összefüggő gyengülése (amibe beletartozik a kalciumfelszívóképesség romlása a vesékben és a bélben, és az oszteoblasztok működésének gyengülése), a D-vitamin-hiány, táplálkozási problémák és a kevés testmozgás. Meg kell jegyezni, hogy nem kell súlyos kalciumhiány ahhoz, hogy a csonttritkulás beinduljon, napi 50-100 mg hiány esetén már hosszútávon létrejön a betegség (300 mg kalcium van egy pohár tejben és kb. 100 mg kalciumot veszítünk egy csésze kávé elfogyasztásával). Ez a lassú folyamat férfiakra is jellemző, mivel az öregedő férfiak 30-50 százalékánál alacsonyabb a nemi hormon szint, mint a kívánatos.

A csontok egészségének megőrzésében óriási jelentősége van az egészséges táplálkozásnak, amelyet már nagyon fiatalon el kell kezdeni, ugyanis a csontjainkon nagyon meglátszik, ha hosszú évtizedekig helytelenül éltünk. Az étrendi összetevők közül a csontokkal kapcsolatban nagy hangsúly helyeződik a kalciumra és a szervezet D-vitamin-szintjére. Számos felmérés azt mutatja, hogy az átlagember kalciumbevitel elmarad a kívánatos szinttől. Az étellel bejutott kalciumnak kb. 30%-a szívódik fel a szervezetbe, és ennek egy része kiválasztódik a bélbe, így a valóban felszívódott mennyiség ennél kisebb. A kalcium felszívódásához szükség van a nemi hormonokra és a D-vitaminra is, amelyet legkönnyebben a szabadban való tartózkodással szerezhetünk be, hiszen a szervezetünkben a napfény hatására keletkezik. A kalciumban gazdag ételek közül a tejtermékek mellett meg kell említeni a szezámagot, mogyorót, szójababot és a mandulát.

A foszfor a csontok fontos alkotóeleme, azonban általában nem a kevés, hanem a túlzott fogyasztása okoz problémát. A hiányos foszforbevitel azért ritka, mert az élelmiszeripari termékek, elsősorban a konzervek a gyártási technológia révén nagyon sok foszfort tartalmaznak. Ugyancsak magas a foszfortartalma, foszforsav formájában, a kóla jellegű italoknak is. Mivel mind

konzerv-, mind pedig a kóla fogyasztás rendkívül magas, ezért a foszfor túlsúlya hozzájárul a csonttrikulás kialakulásához. A koffeines italok (tea, kóla, energiaitalok) fogyasztása sok egyéb mellett a csontoknak sem tesz jót. A vizsgálatok azt mutatják, hogy minél több koffeint fogyasztunk, annál kisebb lesz a csontsűrűségünk, amennyiben nem pótoljuk az elvesztett kalciumot. Minden egyes kávé elfogyasztásával kb. 100 mg kalciumot veszít a szervezet, ami egyrészt abból adódik, hogy a koffein megakadályozza a kalcium bélből való felszívódását, másrészt vizelethajtó tulajdonsága révén fokozza a vesén keresztüli kiválasztását. Ezért a rendszeres koffeinélvezet jelentősen megemelkedett kalciumigénnyel is jár.

A sok húst fogyasztóknak is problémáik lehetnek a csonttrikulással. Ennek hátterében az áll, hogy a fehérjéket felépítő aminosavak közül vannak olyanok, amelyek savas jellegűek. Mind az állati, mind pedig a növényi fehérjékben találunk ilyeneket. Azonban a növényi étrendben megtalálhatóak azok a lúgos jellegű komponensek, amelyek a fehérjék savasító hatását semlegesítik, míg az állati eredetű ételek ebben rendkívül szegények, így a savas hatások jobban érvényesülnek és így ártanak a csontoknak is.

Az alkohol sem kedvez a sűrűbb csontoknak. Annak ellenére, hogy néhány vizsgálatban azt találták, hogy a mérsékelt alkoholfogyasztás némileg kedvezően hat a nők csontozatára, mégis nagyon valószínűnek tűnik, hogy az esetek többségében épp a fordítottja igaz. Az alkoholos italok elősegítik a szervezet kalciumvesztését, ezenkívül gátolják a csont újraépülési folyamatait, elsősorban a D-vitamin hatékonyságának, valamint a csontépítő sejtek aktivitásának csökkentésével.

Így tehát a csontokat hosszú ideig megőrző étrend sok zöldséget, gyümölcsöt, gabonafélét tartalmaz, és mellőzi az alkohol, a kávé, a kóla és az energiaitalok fogyasztását. Természetesen a csontok egészségéhez szükség van még rendszeres testmozgásra és a dohányzásmentes életre is. Érdemes ezekre mind odafigyelni, hogy csontjaink valóban egy életen át kitartsanak.

*Dr. habil. Gáspár Róbert
egyetemi docens*

Az agyafúrt kun

Agyafúrt = furfangos. Én azonban a szó orvosi értelmezésében használom és írom le élményeimet, mint annak idején Karinthy Frigyes *"Utazás a koponyám körül"* címmel; bemutatva az orvostudomány állását a mai szinten jó és rossz értelemben.

2010. június 9-én cseresznyeszedés közben, annak végén eldőlt alattam jobb oldalra a háromrészes alumíniumlétra. Ugrottam, de aláestem. Nagyon megütöttem a jobb könyököm és a jobb oldalbordáimat, a fejem nem - úgy éreztem. A párom segítségével felálltam, még eltettük a cseresznyét, de másnapra már annyira fájt az oldalbordám, hogy bementem az itteni ügyeletre, majd átküldtek a karcagi kórház ügyeletére. Busszal oda- és visszajöttem, megállapították, hogy törés nincs, csak zúzódás. Fejsérülésről nem beszéltem, mert nem fájt, és nem is tudtam róla.

2010. július 30-án Kecskemétre utaztam. Augusztus 19-21 között Pécsre utaztunk. Éltük a magunk életét, a fájdalmaim egyre csökkentek, bizonyítják ezt az utazásaim is. Augusztus 23-án átmentem Karcagra a fül-orr szakrendelésre, mert nagyon fájt a fülem, de megállapították, hogy annak semmi baja. Nagyon fájt a tarkóm. Panaszommal augusztus 24-én elmentem a házi orvosomhoz, aki a karcagi kórház idegrendelésére, valamint dr. Gyányi Margit doktornőhöz - laborvizsgálatra küldött. A laborvizsgálat mindent rendben talált, dr. Gyányi Margit Dopplervizsgálatra küldött, hogy a nyaki ereim közül nem eltömődött-e - részben - valamelyik. Az idegrendelésen a főorvos kérdéseire jóformán csak hallgatással tudtam felelni. Nem tudtam, milyen nap van aznap, melyek a határos országok, csak Ukrajna jutott eszembe. Csoszogós öregember lettem, úgy jártam, mint egy 85 éves ember, aki nem képes felemelni a lábait.



Kovács József, Papi Lajos fotója

Nem szerettem beszélgetni, nem jutottak eszembe a szavak, lassan tudtam megformálni a mondatokat. Az addig tevékeny emberből egy helyben ülő, hallgatag emberré váltam. Szerettem olvasni, de most nem érdekelt, szerettem rejtvényt fejteni, de most nem tudtam. A főorvosnő megállapítása az volt, hogy öregkori leépülés. Azt nem mondtam, hogy fél évvel ezelőtt került kiadásra az első könyvem *"Jászkun huszárok emlékezete"* címmel, azt sem mondtam, hogy megütöttem a fejem, mert ezt nem is észleltem. CT-re küldött, de november végére kaptam helyet. Tudomásul vettem, de sokalltam. Kiültünk a párommal várni a buszt, és beszélgettünk erről a hosszú várakozásról. Ott ült egy ismerős kisújszállási asszony, aki beleszólt a beszélgetésünkbe, és mondta, hogy létezik egy fizetős lehetőség is, mely hamarabbi besorolású.

A párom, Irénke, a sógorom, Dénes és a húgom, Irénke segítségével megtudta a telefonszámot, és szeptember 17-i dátummal besoroltak. Valami miatt felkerestem ez előtt dr. Ducza Lajost, aki kért, hogy ha van cikkem a 2011-es kalendáriumba, adjam le. Mondtam neki, hogy ha az állapotom nem javul, én úgy érzem, soha többé nem tudok értelmes dolgot leírni. Nem tudtam a betűket helyes sorrendben összeírni, hogy értelmes mondattá álljon össze, zagyvaság jött ki belőle. Viszont a régi magyar nóták mind eszembe jutottak, hibátlanul és szívesen daloltam.

Szeptember 17-én a párommal elmentünk a Hetényi Kórházba CT-re, ahol pár ezer forint ellenében megcsinálták a koponya-átvilágítást. Megállapították, hogy a koponya bal oldalán (erre eshetett a létra) 2,8-9 cm folyadékgyülem ábrázolódik. A lelet alapján rögtön kórházba fogtak. Ha nem szedtem volna vérhígítót, már aznap megműtenek az agykoponyában felhalmozódott véromlenny miatt, de így csak 19-én műtöttek meg. Megfűrták a koponyámat, így lettem *"agyafűrt kun"*. A fűrészen keresztül eltávolították a felgyülemlt vért, mindez egy óra hosszat tartott. Mielőtt a műtétre került volna a sor, telefonon megkérdeztem a testvéreimet, mit üzennek az őseinknek, mivel egy ilyen műtét kétesélyes, de azt mondták, nem üzennek semmit, nekem még dolgaim vannak itt. A műtétet dr. Szabó Attila idegsebész főorvos és lelkes csapata végezte nagy szakértelemmel. Innen szeptember 24-én hazaengedtek, mert az Elszármazottak Találkozóját nem lehet kihagyni. Itt valamelyik ismerősömnek volt a véleménye, hogy *"agyafűrt"* lettem a szó legszorosabb, orvosi értelmében. Mivel anyai részről a kun származásom vitathatatlan, így aztán az agyafűrt kun elnevezést boldogan elfogadom. Mondtam a vacsorán a polgármesternek (akinek édesanyjával együtt végeztem a gimnáziumban), hogy olyan sok okos ember van a Polgármesteri Hivatalban, de egy igazi agyafűrt kun egy sem. Az ismerősömnek, barátainak - egy részüknek - ismételtelen be kellett mutatkoznom, mert a műtét előtt teljesen lekopaszítottak. Első műtét utáni találkozásunkkor a párom sem ismert meg. A műtét után egy órával felhívtam a szeretteimet,

akik közül a sógorom 150 kilométer távolságból megállapította, hogy a műtét sikerült, nem keresem a szavakat, folyékonyan tudok beszélni.

Ez az írás is alátámasztja ezt. Véleményem szerint az elkövetkezendő 5-10 év folyamán idősödő vezérigazgatóknál az lesz a trendi, hogy időről-időre átmosatják az agyukat, hogy az a régi fényében szikrázzon - mint nekem is.

1924-ben az apai rokonságomban már előfordult olyan baleset, mint nálam. Hogy baleset volt-e, azt nem tudom, de kísértetiesen hasonló volt az eset, mint az nálam. Édesapám kisöccse, aki akkor 2. osztályos volt, eleven, jó tanuló kisgyerek egyik napról a másikra vízfejű lett. Kovács Balázs nagyapám tehetős műhely- és géptulajdonos volt Mezőtúron (most Lali boltnak hívják a házat). Nagy ház, nagy műhely, élete során 46 tanulót tanított meg a szakma rejtelméire, megfelelő tőkével és 11 gyermekkel rendelkezett. Hiába vitte azonban fiát az ország leghíresebb professzoraihoz, nem tudtak rajta segíteni. Kínok kínja között halt meg a kislia. Elzáródott az agyvizet elvezető ér. Ma egyórás műtét, és meg van mentve.

Köszönöm a szeretteimnek, ismerőseimnek aggódó gondoskodását, orvosaimnak a kiváló helytállást. Jó őrangyalom lehet, hogy így, ismeretlenek és szeretteim segítségével megszervezte a sorsom jobbra fordulását. Ha buddhista lennék, akkor azt mondanám, hogy az őseim szelleme is közreműködött ebben. Ki tudja?! Hát így lettem *"agyafűrt kun"*, és ez már így is marad életem végéig.

Kovács József

Morzsák

"A bölcs emberek soha nem kívánták, hogy fiatalok legyenek."
- Jonathan Swift -

*"Ha megéred a százat, akkor megúszad.
Nagyon kevesen halnak meg száz éves kor felett."*
(névtelen)

"Nem érdemes túl komolyan venni az életet. Eddig úgyse élte túl senki."
(névtelen)

*"Az idős ember mindenben hisz, a középkorú mindent sejt,
a fiatal mindent tud."*
- Oscar Wilde -

Takarékosság a háztartásokban

Sajnos már szinte mindennap halljuk a hírekben, hogy nőnek az energiaárak. Egy kis odafigyeléssel azonban akár csökkenthetjük is számláinkat. Ebben kívánunk segíteni tanácsainkkal.

Ősztől tavaszig egy átlagos háztartás rezsiköltségeinek legnagyobb részét a fűtés teszi ki. Ha csökkentjük a lakás hőmérsékletét, jelentősen spórolhatunk. Mindössze 1 °C-kal hűvösebb lakással a költségek 7%-át spórolhatjuk meg. Ha párologtatunk, tovább spórolhatunk, hiszen a párásabb levegőjű szobát melegebbnek érezzük. Emellett azzal is takarékoskodhatunk, ha a központi fűtés csöveit szigeteljük, a radiátorok mögé pedig alumínium fóliát rakunk. (Ezt a konvektoroknál nem lehet használni, mert tűzveszélyes.) A szobák berendezésekor figyeljünk arra, hogy a fűtőtest elé ne kerüljön bútor, mert az felfogja a meleget. Szellőztetésnél csavarjuk le a termosztátot, s csak néhány percre nyissuk ki az ablakokat, csináljunk keresztuzatot. Így kevésbé hűl ki a lakás, mintha hosszú percekig szellőztetnénk. Az ablakokat és az ajtókat pedig szigeteljük - ezzel 15-20% fűtési energiát spórolhatunk.

A konyhában is sok energiát használunk. A hűtő folyamatosan fogyaszt - viszont kevesebbet, ha nem tesszük a tűzhely vagy fűtőtest mellé, illetve ha



csak akkor nyitjuk ki, ha tényleg szükséges. És csak annyira hűtsük a hűtőt, amennyire valóban szükséges - a legtöbb étel +5 °C-on is eláll. Csak annyi vizet forraljunk, amennyire szükség van. Ha ezt mindenki betartaná Európában, a megtakarított energiával a kontinens egyharmadának közvilágítását biztosítani tudnánk. Sütés-főzés közben se engedjük ki a meleget: ne főzzünk fedő nélkül, a sütot pedig az étel elkészülése előtt 5-10 perccel kapcsoljuk ki. Így is marad annyi hő, amire még szükség van. Ha nehezen főzhető dolgot készítünk, a hagyományos fazék helyett használjunk kuktát - így gyorsabban és kevesebb energia felhasználásával végzünk.

A fürdőszobában is sokat spórolhatunk. A mosógépet csak akkor indítsuk el, ha teletöltöttük. Bár a legtöbb készülék ma már tud fél adagot is mosni, ám akkor arányosan sokkal többet fogyaszt. A legtöbb esetben elég, ha 30-40 °C-on mosunk - a legtöbb folt így is kijön a ruhákból. Azzal is vizet spórolunk, ha fürdés helyett a zuhanyzást választjuk - ekkor feleannyi víz fogy. Ha a zuhanyzáshoz víztakarékos zuhanyfejet használunk, amely levegőt kever a víz-cseppekhez, tovább csökkenthető a fogyasztás. A csapok csöpögésével is sok víz folyhat el feleslegesen: hetente egy kádnyi mennyiség is kárba mehet. A bojlerre is érdemes figyelni: ha hosszabb időre elutazunk, csavarjuk le a bojlerrel. Nyáron akár ki is kapcsolhatjuk. Így megelőzhetjük a felesleges vízmelegítést. Fogmosáskor használjunk poharat. Az a vízmennyiség, amely folyóvízes fogmosásnál elfogy, négy afrikainak biztosítaná a napi vízszükségletét. A

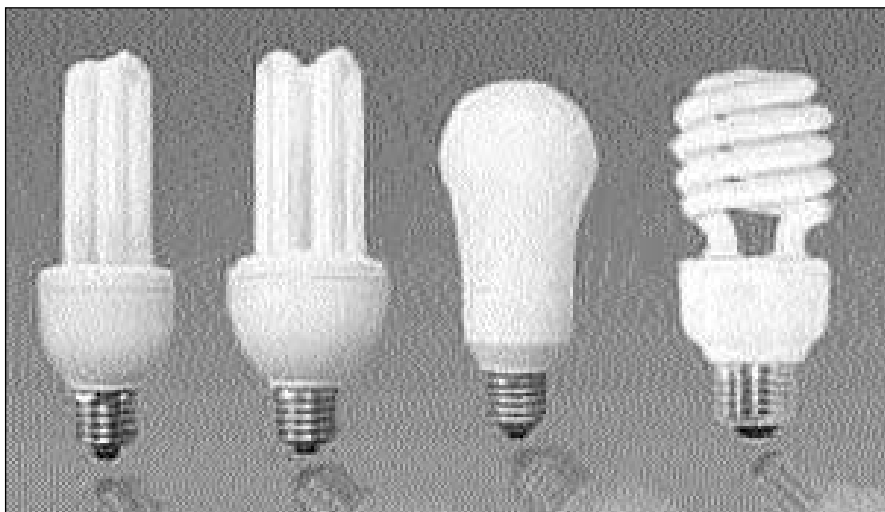


vécétartály is sok vizet használ minden egyes öblítésnél. Lehetőség szerint használjunk víztartalekos tartályt, amellyel szabályozható, mennyi vizet használunk. Ha hagyományos tartályunk van, tegyük bele nagyobb köveket, vízzel teli palackot - ezzel csökkentve az úrtartalmát.

Sok fogyasztó található a nappalokban, hálósobákban is. Figyeljünk oda ezekre is! Ne szóljon feleslegesen a televízió, kapcsoljuk le a világítást, ha öt percnél hosszabb időre megyünk ki a szobából. Ha a távirányítóval kapcsoljuk ki a tévét, a DVD-lejátszót, azok csak készenléti állapotba kerülnek. Kapcsoljuk ki a főkapcsolót is! Egy televízió fogyasztásának 40%-át a készenléti állapot jelenti. A telefonok töltője is fogyaszt akkor is, ha nem töltjük a telefont. Ne csak a készüléket vegyük le a töltőről, a töltőt is húzzuk ki a konnektorból.

Az előbb leírt tanácsok csak odafigyelést igényelnek. Ha pénzt is tudunk erre szálni, még többet spórolhatunk. Ma már mindenki ismeri az energia-takarékos izzókat. Ezek nemcsak kevesebbet fogyasztanak, hanem az élettartamuk is hosszabb, így ritkábban kell izzókat venni. Egy ilyen fényforrás élettartama alatt akár 15 ezer forintot is spórolhatunk. Háztartási gépeink vásárlásánál figyeljünk az energiaosztályra: a legjobb az A vagy A+ besorolás. Ha befér a családi költségvetésbe, szigeteltesük le a házat, cseréltesük ki a rosszul szigetelő nyílászárókat. Ha erre most nem jut, azzal is spórolhatunk, ha az ablakokat, ajtókat szivacscsíkkal körberagasztjuk. Ezzel csökkenthető a fűtési költség, így a nehéz gazdasági helyzet ellenére is spórolhatunk - akár a nyaralásra, akár a ház felújítására is.

Tán Eszter



Gyermekkorunk csínytevései

Ezek a dolgok már bizony elég régen történtek, 1948-ban, 53 évvel ezelőtt. Úgy látom, hogy a csínytevések is, mint sok más dolog, korszakhoz köthetőek. Ilyen hosszú idő távlatából is elmosolyodom, ha emlékeim felidézésekor felbukkannak; és természetesen újra előjönnek a jó barátok soha el nem feledhető kedves alakjai, akikből már sajnos egyre kevesebben vannak az élők sorában. Nem kirívó csínytevések voltak ezek, nekünk azonban izgalmas dolgoknak, nagy kalandnak számítottak, annak ellenére, hogy mi abban az időben tiszteltük a kort, a belénk nevelt törvényeket, de azért mi sem voltunk jobbak a "Deákné vásznánál"!

Micsurin kert

A Kossuth Lajos Iskolában nyolcadikos diákok voltunk, amikor ez az eset történt. Tóth Gábor Tanár Elvtárs - nekünk Tanár Úr -, szakkör keretében létrehozott egy úgynevezett "Micsurin kertet" az iskolaudvar délnyugati sarkában. Mint minden, amit a Tanár Úr csinált, ez is jól sikerült. A szakkör tagjaival sokat dolgoztak rajta, büszkén mutogatták a szépen fejlődő növényeket. A lekerített területet csak egy 60 centiméteres kerítés védte, nem is volt ezzel semmi baj, mindenki betartotta azt, hogy csak külső szemlélője lehet a sokszínű növényzetnek. Üde látványt nyújtott a poros, sivár iskolaudvarban.

Történt egyszer, hogy egy lukas óránkban nem volt helyettesítő tanár, nagy örömünkre kimehettünk az udvarra focizni. Mivel volt egy félbemaradt meccsünk az előző szünetből, nekiláttunk a befejezéshez. Aznap éjjel nagy, áztató eső esett, ezért igyekeztünk nem berúgni a labdát a kertbe. Sajnos a játék hevében gyakran átpattant a labda az alacsony kerítésen, így az eső áztatta talajban mély nyomokat hagyott a cipőnk, és letapostunk egyes növényeket is. Másnap Gabi bácsi órája következett, amelyre visszaemlékezem, amíg élek - az érintett osztálytársaimmal együtt. Letette a táskáját, majd olyat csapott ököllel a tanári asztalra, hogy a rajta lévő tintásüveg felpattant, és tartalma az osztálynaplóra ömlött, közben azt kiabálta magából kikelve: "Ki ...ta le a munkánkkal?" Gabi Bácsitól soha nem láttunk ilyen viselkedést, összenéztünk, és éreztük, hogy ennek nem lesz jó vége.

Megkérdezte, hogy van-e bátorsága jelentkezni annak, aki belül járt a kerítésen? Először néma csend, összenéztünk titokban, most mi legyen? A felszólítás megisméltődött, a feszültség egyre fokozódott. Azt meg kell jegyeznem, hogy vegyes osztályba jártam, és volt az osztályban egy kislány, akinek imponálni próbáltam, ezért nem látszhattam gyávának, így elsőként jelentkeztem.

Száraz válasz: gyere ki! Majd két másik osztálytársam is jelentkezett, utána azokat szólította, akik berúgták a labdát a kertbe, őket a másik oldalra állította ki. Ezek után elhangzott a jól ismert mondat: "Menj, hozd be a kis sárgát a szertárból!" - ez egy valódi nádpálca volt, melyet egyes osztálytársaim már jól ismertek. Mi hárman voltunk az elsők, akik megkaptuk a három pálca-ütést. Rá kellett hajolnunk az első padra. Gabi bácsinak valószínű, eszébe jutott a sok munka, amit a kertbe fektetett, ennek megfelelően minden dühét beleadta a porció kimérésébe. Hát mit mondjak, nem sírtunk, de a könny kicsordult a szemünkből a fájdalom hatására. A padban csak úgy tudtam ülni, hogy kezemet a fenekem alá tettem.

Később, mikor kimentünk a Sárga-gátra horgászni, gatyát letolva méregetünk, kinek van nagyobb hurka a fenekén. Így végződött a Micsurin-kerti csínytevésünk.

Mindezekről függetlenül még most is hálával gondolok az áldott emlékü Gabi bácsira. Egy csepp haragot nem éreztem akkor sem és most sem iránta, hiszen már akkor tudtuk, hogy megérdemeltük. Én ettől az embertől kaptam a legtöbb tudást a természetről, a nagyvilágról, ő tanította az akkori tematika szerint a növénytant, állattant és a földrajzot. Ez az ember mestere volt a szakmájának, minden órára részletes jegyzettel készült, melyet színes ábrával gazdagított. Színes előadómódjával megszeretette velünk mind a három említett tárgyat. Lehet, hogy ezért lettem horgász! Megmaradtak a földrajzi ismeretek, szinte hiánytalanul. Egyszerű előadásával magával ragadta diákjai érdeklődését, éppen ezért bocsássa meg focizó diákjainak a kertjében tett károkozást!

Lyukvágás a kerítésen

A Sugár, a Kórház, Erdő, Jókai, Kígyó utcák Téglagyár utca felőli részének és az Oncsasor gyerekeinek kedvenc játszó- és találkozóhelye volt az úgynevezett "Olajütő". Ez abban az időben télen-nyáron, az év minden időszakában remek játszóhely volt.

Ennek megfelelően a gyerekek kicsiktől a nagyokig megtalálták itt az idő eltöltésének módját. Ma már rá sem lehet ismerni a nekünk akkor oly soknak számító olajütőnkre. Szinte eltűnt, beépült, átalakult, már csak emlékeinkben él régi képében e táj, és az azt benépesítő kedves játszótársak.

Birodalmunk egyik oldalát, ami a szociális otthon volt, nagyon jó helynek tartottuk, hiszen a meglehetősen nagy kertjében tavasztól őszig szinte mindig értek a különböző gyümölcsök. A kerítés igen öreg és nagyon rossz állapotban volt, így nem volt gond a bejutni a kertbe a tiltott gyümölcserért. Az egyik tavaszon körbekerítették új drótkerítéssel, háromszoros szögesdrót szegéllyel. Nagyot néztünk, mikor megláttuk, és csak sóvárogunk a ránk mosolygó, érett gyümölcsök után. Az idős emberek szorgalmasan kertészkedtek, azzal a

tudattal, hogy munkájuk védve van. Egy alkalommal eszembe jutott, hogy apukámnak van egy kombinált fogója. Láttam, milyen könnyedén vágta vele a hasonló vastagságú drótot. Meg is született az elhatározás. Legjobb barátommal felmértük a helyzetet, zsebben a fogóval kerestünk egy olyan bokrokkal takart kerítésszakaszt, ahol ki lehetett vágni a drótot. Találtunk ilyen helyet, ki is vágunk egy akkora darabot, amin átfértünk. Így pár beavatott cimborámmal, néhány alkalommal csentünk az érett gyümölcsből.

Az olajütőn keresztül volt a csürhejárás is, ez lett majdnem a "vesztünk", ugyanis a kerítés melletti bozótos takarta a kilátást. A csürhés elaludt, arra ébredt, hogy nagy a kiabálás a szociális otthon felől. Bent volt a fél konda a kertben, mire észrevették, hatalmas pusztítást végeztek az állatok, a zöldségfélét mind letarolták. Pont azt a nyílást találták meg, melyet mi vágunk. Ezt mi már csak akkor tudtuk meg, amikor a rendőrök hívták azokat a tanulókat, akik a már említett utcából jártak az olajütőbe játszani. Nagyon megijedtünk, de megfogadtuk, hogy nem áruljuk el egymást. Ez az érzés sokáig kísértett bennünket. Ezek után megbeszéltük, hogy ilyet soha többé nem csinálunk, csak most az egyszer ússzuk meg.

Nem árultuk el egymást, de megbántuk tettünket, hiszen nem kalkuláltuk bele a csürhét, de ezek után nem látogattuk a szociális otthon kertjét, hiába mosolyogtak ránk az érett gyümölcsök.

Az emlék megmaradt, megmaradtak a barátok halványuló arcvonásai és cselekedetei is. Maradjon is meg nekünk örökre, hiszen olyan jó érzés ez már a mi korunkban, hogy mi is voltunk fiatalok, még akkor is, ha csínytevéseket követtünk el.

Dinnyeessenés

Az olajütő elnevezésű városszéltől nem messze vannak a "Cserépszín" elnevezésű földek, annak idején kukoricát is vetett bele a tsz. A kukoricás mellett volt közvetlenül a dinnyeföld. Akkoriban mi, gyerekek nagy előszeretettel mentünk folyófüvet szedni, hiszen akkor még nem volt vegyszerezés. A folyófüvet zsákba szedtük, ez tökéletes álcának bizonyult, zsákban a folyófüvel ki lehetett csempészni a dinnyét a táborhelyünkre, ott meglékeltek és közösen elfogyasztottuk. A táborhely az Olajütő bokros, eldugott helyén volt.

Egyik alkalommal, mikor elindultunk dinnyeportyánkra, rájöttünk, hogy a magnak szánt, jól fejlődött dinnyéket a csősz egy x-szel megjelölte, ami az ő esetében a dinnye héjának bekarcolásából állt, ezek voltak a legértettebbek.

Kimentünk a kukoricás szélébe, hogy takarva legyünk, meglestük, mikor van a csősz a legtávolabb, akkor kezdünk akcióba. Közben ügyelnünk kellett arra is, hogy a csősz éber kutyái észre ne vegyenek. Nagy csendben, már a tengeri szélében kiszemelt dinnyéhez laposkúszással közelítettünk, mikor levettük,

magunk előtt görgetve érkeztünk a tengeribe. Most is így csináltuk, azzal az érzéssel kezdtük lékelgetni a dinnyéket, hogy célba értünk, vihetjük a lakomázó helyünkre, az Olajütőbe. Majd, mint derült égből a villámcsapás, kb. öt, a tengerit kapáló tsz-tag, nagy lármával, anyázással rajtunk ütött. Az egyik jól futó utánam vetette magát, egy darabig bírtam a dinnyét magammal cipelni, de nem sokáig, mert állandóan a nyomomban volt. Így kénytelen voltam a dinnyét földhöz vágni. Nagy nehezen leráztam. Milyen jó volt, hogy csak klottgatyában voltam, mert volt olyan a csapatból, aki egéruat nyert, de a tűző napon ettük a megmentett dinnyéket.

Ezekről szüleink sose tudtak, ha kitudódott volna, szolgált volna sokunknál a nadrágszj. Szegények voltunk abban az időben, de a becsület, tisztesség nagyon sokat számított. Mi ezt a becsületet tettük kockára a dinnyecsenésünkel, de talán ezért volt ilyen izgalmas.

Gyapotszedés

Az 1949-50-es években sok mindennel próbálkoztak a tsz-ek, többek között a gyapot termesztésével is. Mikor ősszel eljött a betakarítás ideje, ránk, felső tagozatos iskolásokra várt ennek a munkának az elvégzése. Ezt ugyanis abban az időben csak kézi szedéssel lehetett elvégezni. Mi, diákok örültünk, hogy részt vehettünk ebben a munkában. Számunkra felüdülést jelentett az iskola-pad koptatásával szemben. Élveztük a kisvonton a ki- és hazautazást, élveztük az ebédet, amit kaptunk, lestük, hogy van-e repeta.

A szedést egy megbízott ember végezte a tsz-nek. A munka úgy történt, hogy először a fehér lepedővászorból varrt, nagy, elől zsebes kötőket kiosztották, amit a nyakunkba akasztottunk, hátul megkötöttük, és lehetett kezdeni az érett gyapot szedését. A föld végén volt egy mázsa, ahol lemérték mindenkinek, amit szedett, majd beírták a neve után a kilókat. Ez az a pont, ahol a csínytevésünket elköveztük. A mérésnél, a sorban állásnál kíváncsian vártuk az eredményünket. Feltűnt, hogy az egyik osztálytársunknak mindig jóval nehezebb volt a szütyője a mienknél. Elárulta néhányunknak a titkát: szerzett vagy három fél téglát, és a gyapot közé csempészte. Az ürítésnél nem volt jelen senki, így a téglákat visszacsempészte a szedőzsákba, és kezdődött minden előlről. A továbbiakban, a nagy sürgés-forgásban a beavatottak kicserélték egymás között a téglás szütyőt, és ezt mérettük le. Olyan jól működött, soha nem tűnt fel senkinek a csalásunk, pedig zsákjaink jelentősen súlyosabbak voltak a többinél.

Ez a csínytevés sem tartozik a látványos tettek sorába, de nekünk még ez is kedves emlékeket idéz fel a rég elmúlt gyermekkorunkból.

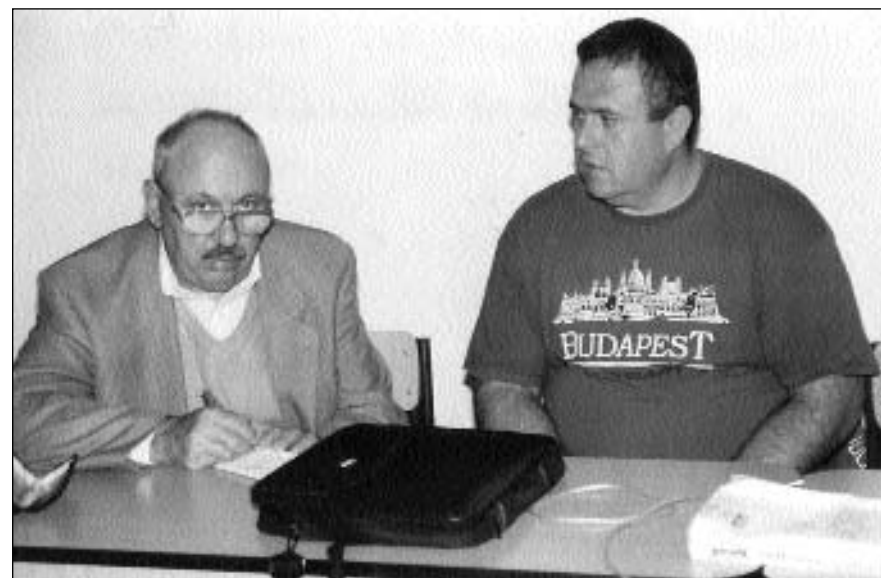
Id. Farkas Kálmán

„Élni a sportért, a súlyemelésért!”

Szűcs mester edző és tanítványai

A Kisújszállási Súlyemelő és Szabadidő Sportegyesület 2010-ben ünnepelte önálló sportegyesületté alakulásának 15. évfordulóját. Ebből az alkalomból 2010. június 26-án kiemelt szintű országos súlyemelő versenyt rendeztek a helyi Kossuth Lajos Általános Iskola tornatermében. A X. "Kisúj Kupa" elnevezésű meghívásos egyéni és csapatversenyre több városból érkeztek egyesületi csapatok. A házigazda egyesületen kívül Budapestről (Soroksár SE), Pécsről, Békéscsabáról, Kecskemétről, Téglásról és Biharnagybajomból is jöttek erős fiúk és lányok, összesen hetven versenyző. Közöttük a legnagyobb létszámmal - huszonhat fővel - a budapesti Soroksár Súlyemelő és Szabadidő-sport Egyesület tagjai képviseltették magukat. A kisújszállási születésű Szűcs Endre egyesületi elnök, edző által vezetett soroksári egyesület tagjai meghatározó szerepet vállaltak az országos szintű minősítő verseny sikeres megrendezésében, a technikai és versenybizottsági feladatok megvalósításában.

Szűcs Endrével a verseny kezdete és megnyitása előtt beszélgettem sportpályafutásáról, az általa vezetett egyesület eredményeiről. A negyvenes éveiben járó, igen jó erőben lévő, mindig mosolygós arcú, pozitív beállítottságú edző



Szűcs Endre edző és Ari Géza

sporthoz kötődő életútja - elmondása szerint - a kisúji súlyemelőteremből indult el. Onnan, ahová egyesületi vezetőként, edzőként mindig szívesen visszatér nyaranta a tanítványaival együtt táborozni. A tizenéves Szűcs Endre a súlyemelő sportág alapjaival a nyolcvanas évek elején, az akkori szakosztályvezető Ulveczki Mihály válogatott versenyző, súlyemelő edző irányítása alatt ismerkedett meg. Ebből adódóan Szűcs Endrét a kisúji súlyemelő szakosztály egyik alapító sportembereként is tisztelhetjük városunkban. Endre, miután Kisújszálláson elvégezte az általános iskolát, tanulmányait Budapesten folytatta. Sikeresen érettségizett a Vendéglátóipari Szakközépiskolában. Elmondása szerint ifjú szakemberként dolgozott éttermekben, szállodákban, majd a későbbiekben már vállalkozóként vendéglátó egységet is üzemeltetett. A tanult szakmája mellett mindig aktívan sportolt, több sportágban is kipróbálta, megmutatta izomzatát, erejét. A budapesti MTK-VM súlyemelő egyesület tagjaként igazolt, illetve válogatott versenyzőként több éven át eredményesen küzdött a tárcsákkal. Miután az MTK súlyemelő szakosztálya megszűnt, tagjai más egyesületekhez igazoltak. Ő gondolt egy merészet és cselekedett. Lakóhelyén, Soroksáron megalakította a Soroksári Súlyemelő és Szabadidősport Egyesületet. Azt, hogy ezen döntése helyes volt, bizonyítja az a tény is, hogy már huszonhárom éve irányítja az egyesület tevékenységét. A napi munkája mellett tanult is, időközben elvégezte a Testnevelési Egyetem edzői szakát. A szakmai munkában elért eredmények, sikerek alapján a Magyar Súlyemelő Szövetség felkérte a női szakág ifjúsági korosztálya válogatott edzőjének. Szűcs mester az eltelt évtizedek szakmai munkáját vezetői és edzői szemszögből nézve is eredményesnek érzi. Ezt néhány számadattal is igyekszik alátámasztani. Legfontosabbnak tartja, hogy az egyesületben a keze alatt több száz fiatal ismerkedett meg a sportággal, választotta a versenyzést, testedzést. A tehetséges súlyemelő fiatalok körébe tartozik két gyermeke, Szűcs Petra (16) és ifj. Szűcs Endre (13) is. Az edző büszke arra, hogy legeredményesebb tanítványai ez idáig nyolc súlyemelő világversenyen képviselték a magyar színeket. Az országos súlyemelő bajnokságokon versenyzői már hatvanegy bajnoki címet szereztek. Nyolcan súlycsoportjukban országos csúcstartóként is letették névjegyüket a súlyemelő sportágban. Örömmel mondja, hogy a soroksári egyesület jelenleg két korosztályos magyar válogatott emelővel büszkélkedhet. Az egyikük - talán nem véletlenül - az edző lánya, Petra. Ő már három korosztályos Európa-bajnokságon vett részt, a legjobb helyezése hetedik hely. Petra gimnáziumban tanul és érettségire készül. A szülei nem szorgalmazták, hogy súlyemeléssel foglalkozzon. Mégis büszkék rá, mert már háromszor kapta meg a "kiváló tanuló - kiváló sportoló" elismerést. Az egyesület másik tehetséges leány válogatott versenyzője Tukarcz Viktória. Ő Európa-bajnoki hatodik helyezést ért el. A soroksári egyesületnek jelenleg 37 igazolt versenyzője van. A nyári

hónapokban Szűcs Endre és Szabolcsi Károly, a kisúji súlyemelők edzője, felkészítő edzőtáborot is vezettek városunkban. A soroksári sportolók 2010. június 21-27. között már 16. alkalommal készültek a kisúji emelőkkel közösen az őszi régiós versenyekre, a korosztályos magyar bajnokságra. Az ezt követő hetekben városunkban edzőtáboroztak Szűcs Endre irányításával az utánpótlás korcsoportú magyar súlyemelő válogatott tagjai is. A táborozókat meglátogatta Dobos Imre, a Magyar Súlyemelő Szövetség elnöke is, aki elégedetten nyilatkozott a felkészítésről, a tábori körülményekről. Az ország különböző városaiból, egyesületeiből érkezett válogatott sportolók a napi kemény edzésadagok teljesítése után lehetőséget kaptak arra is, hogy megismerkedjenek Kisújszállás és környéke nevezetességeivel. Ennek örülve a két egyesület tagjai kirándultak, lovagoltak, strandoltak, szórakoztató programokon vettek részt. A vendégek Csízi Pál főzőmester és felesége jóvoltából finom bográcsban főtt kunsági ételekkel és megismerkedhettek.

Beszélgetésünk végén Szűcs Endre egyesületi elnök, edző és szülő így fogalmazta meg sportolói, sportvezetői hitvallását: *"Élni a sportért, élni a súlyemelésért!"*

Ari Géza



Szűcs Endre és Tyukodi András a X. Kisúj Kupa Súlyemelő Versenyen. Tyukodi András húsz éve, 1991. szeptember 1-jén Kassán a Serdülő Súlyemelő Európa-bajnokságon szakításban (110 kg-mal) Európa-bajnoki címet szerzett.

Porcsalmi Lajos velünk lesz a sportban

Kecze István polgármester avatóbeszéde, mely elhangzott a Porcsalmi Lajos Városi Sporttelep névadó rendezvényén, 2010. szeptember 11-én, a Kisújszállás-Szajol bajnoki labdarúgó-mérkőzés szünetében

"Azt mondják, az ember sorsát nem maga határozza meg" - Porcsalmi Lajos írta ezt a *Nagykun viadalok történetéről* írt könyvének előszavában. Úgy érezte, örömmel vállalt küldetés számára e könyv megírása. Ő volt az, aki a Nagykun Diák Sportviadalok hagyományát felújította, szervezte, majd védnökként támogatta.

Tizennyolc éves volt, amikor egy Nagykun Diák Sportviadalon a bajnok tornászcsapat tagja lehetett. Ez a bajnoki győzelem kötelezte el őt életre szólóan a sport mellett. Testnevelő tanár lett. Kisújszálláson, a gimnáziumban 1945-től 1961-ig, ezen belül több mint tíz évig a kollégium igazgatójaként dolgozott. Életének második szakaszában a megyei művelődési osztályon a megyei sportéletet szervezte. Mi, kisújszállásiak őrreá elsősorban a városunk sportéletében betöltött szerepéért emlékezünk. De ez talán önmagában kevés is lenne. Kortársai és tanítványai azonban sohasem felejtik el megemlíteni, hogy embernek is kiváló volt: művelt és humánus. De milyen is lehetne az, akinek személyiségét a sport ereje formálta?

Magam is hiszem, hogy az ember sorsát nemcsak önmaga határozza meg. Porcsalmi Lajos már tizenöt éve nincs közöttünk. Milyen erő az, mondjátok meg, kedves Barátaim, amely ennyi év távlatából megszólítja a mai kisújszállásiakat, bennünket, és arra mozdít, hogy őrreá nevezzük el városunk legnagyobb sportlétesítményét, ezt az elmúlt négy évben felújított sporttelepet? E labdarúgópályát, az önkormányzatunk által tavaly létrehozott sportöltözőt, a műfüves focipályát (melyet délelőtt avattunk), a befűvesített régi salakos pályát, azaz ezek együttesét? Miért kell egyáltalán elneveznünk valakiről is? ... Talán ebbe már az égiek szólnak bele?

Azt a gondolatot ültetik a szívünkbe, hogy emlékezünk, és a múltban keressük meg mindazt, ami a ma számára példa lehet. A példát ebben a rajongásig szeretett tanáremberben, sportolóban, sportszervezőben, Porcsalmi Lajosban találtuk meg. Benne, akít szíve mindig idekötött. Benne, aki az említett könyvében többször is megfogalmazta, mennyire vágyott arra, hogy a Nagykunságba tartozzon - azt mondta: *"én mindig igazi nagykun szerettem volna*

lenni". Benne, aki a kollégiumunk vendégkönyvének utolsó lapjára, búcsúzósakor, az utódoknak szóló jókívánságok mellé észrevétlenül azt is beleírta: *"Mindenkör szeretettel emlékezve az itt eltöltött időre, és mindig visszavágyva."*

Most ez megtörténik, drága Tanár Úr, kedves Lajos bácsi! Mostantól Ön mindig itt lesz velünk, nagykunságiként, kisújszállásiként. Itt lesz velünk a sportban, győztes és vesztes küzdelmeinkben egyaránt. Önnel együtt örülünk, ha győzünk, és Önnel együtt merítünk - csak azért is - erőt, ha kell, vesztes mérkőzéseinkből.

Kedves Barátaim! Mostantól kisújszállásiak javaslatára, az önkormányzat döntése szerint a kisújszállási sporttelep neve: Porcsalmi Lajos Városi Sporttelep. Kívánom, legyünk méltók sportküzdelmeinkben névadónkhoz.

Kedves szajoli labdarúgók! Bocsássák meg, ha azt kérem a kisújszállási csapattól, hogy most az első gólt, amit ellenetek szereznek, Porcsalmi Lajos emlékének ajánlják!

Ezzel köszönöm meg figyelmüket!

Hajrá Szajol! És hajrá, Kisújszállás!



Porcsalmi Lajos (1919-1995)

Focipillanatok

- Székely Attila fotóiból -

A 2010-es bajnokság őszi fordulójában Kisújszállás csapata huszonöt ponttal a megye I-es tabella negyedik helyén végzett. Gratulálunk focistáinknak a szép eredményhez.





Az utánpótlás



Bajnok lett a kisúji pingpongcsapat

A Kisújszállási Sportegyesület asztalitenisz szakosztályának Hárszépítők-Kisújszállás SE felnőtt férfi csapata az NB III. Észak-Alföld csoportjában véletlenül szerezte meg a 2009/2010. évi szezonban a bajnoki címet. Ezzel jogot szerzett arra, hogy a következő sportévadban - vagyis ősztől - már egy magasabb osztályban, az NB II-ben folytathatja szereplését. A sportági siker nem véletlenül született meg, hiszen a kisúji szakosztálynak tizenöt éve stabil játékosállománya van. Ez köszönhető a tervszerű szakmai munkának, a folyamatos utánpótlás nevelésnek is. Köztudott szakosztályi körökben az is, hogy a kisúji labdadabúvolókat a jó közösségi szellem, a sportszerűség, a győzni akarás vezérli. Az asztalitenisz szakosztály tapasztalt, rutinos versenyzőinek már harmadik alkalommal sikerült feljutniuk a nemzeti bajnokság (NB) magasabb osztályába.

A 2010 nyarán lezárult NB III-as asztalitenisz bajnokságot a kisújiak magabiztos versenyzéssel, megérdemelten nyerték meg. A tizenöt győzelmük mellett öt döntetlen eredményt értek el. Az említett Észak-Alföld csoportjukban összesen 12 csapat küzdött egymással a helyezésekért. A bajnoki évad végén a tabella dobogós helyezettei lettek az alábbi pontszámokkal:

I.	Hárszépítők-Kisújszállás SE	35 pont
II.	Mezőtúri AFC	32 pont
III.	Jászkun Volán SC II. csapat	28 pont

A bajnokságot nyert kisúji pingpongcsapat tagjai: Ágoston István, Ferenczi Zoltán, Hímer Ádám, Kecskés Róbert, Kruczhió Péter, Varró Dániel.

A kisújszállási asztaliteniszesezők szakmai munkáját Hímer Ádám szakosztályvezető és egyben játékos, továbbá Varró Dániel csapatkapitány és Szűcs István technikai vezető, egyben utánpótlásedző irányítja eredményesen. Az egyesület szakosztályának legfőbb anyagi támogatója a helyi önkormányzat, a kisújszállási Hárszépítők boltja, valamint az Arany János Általános Iskola igazgatósága. A pingpongosok edzései, a mérkőzések évtizedek óta az Arany-iskola tornatermében zajlanak egyre inkább javuló technikai feltételek mellett.

A sportévad nyári szünetét követően a kisúji bajnokcsapat összetételében Ferenczi Zoltán sérülése miatt egy változás történt. Leskó László személyében a Szolnoki Volán SC kiváló, egykoron a nemzeti bajnokság élvonalában is



Szűcs István edző, versenyző, az egyesület támogatója

játszott, rutinos versenyzőjét sikerült a szakosztálynak kölcsönjátékosként leigazolnia. A 2010 őszen elkezdődött új bajnoki évadban négy fordulót követően a csoportban szereplő tíz csapatból a kisújiak mérlege: két hazai mérkőzésen győzelem, két idegenbeli szereplésen vereség.

Az asztalitenisz szakosztály másik, a megyei első osztályú bajnokságban szereplő szintén férfi gárdája a 2009/2010. évi szezont a tabella harmadik helyén zárta. A bronzérmesek névsora: Palágyi Imre csapatkapitány, Belukács Gábor, Rézsó Attila, Vígh Richard, Szűcs István, Szöllősi Viktor, Szöllősi Tibor. Szeptember végén a csapatbajnoki küzdelmek a megyei I. osztályban is megkezdődtek. Az első három fordulót követően a kisújszállásiek a harmadik helyet foglalják el.

Amikor október elején egy hétfői edzésnapon ellátogattam az edzőterembe, örömmel láttam, hogy Szűcs István alias „Mester” utánpótlásedző és játékos, továbbá id. Palágyi Imre és Szöllősi Tibor felnőtt korú versenyzők segítségével több tizenéves fiatal ismerkedett az asztalitenisz sportág alapjaival, illetve készült a korosztályos versenyekre. Az edzés alkalmával közéjük tartozott: Horváth Katinka, Barabás Viktória, Szombat Ádám, Horváth Tibor, Németh Máté Bence, Szántó Gábor, Hajdú-Ráfis Kristóf, Szöllősi Viktor, Farkas Tamás, Rázsó Attila és ifj. Palágyi Imre.

Az előzőekben vázolt eredmények, az utánpótlás nevelésére való tudatos törekvés azt bizonyítja, hogy továbbra is van alapja és jövője az asztalitenisz sportágnak városunkban.

Ari Géza



Szűcs mester és tanítványai

A nemzet aranya

Magyarország nem tartozik a gazdag országok közé, de sok olyan dolog van, amiben gazdagok vagyunk, sőt dúsgazdagok, amit nem is tudunk, és nem is használunk ki.

Ilyen gazdagságforrásunk - a sok gyógynövényünk közül - az egész országban megtermő, így Kistújszállás határában is bőven begyűjthető vadrózsa termése, a csipkebogyó vagy hecsedli.



A tudomány kimutatta, a legtöbb C-vitamint tartalmazó citromnál tízszer több C-vitamin van benne. Országunk ebből a szempontból egy aranybánya, ahonnan a megfelelő mennyiségű C-vitamin ingyen kitermelhető. Sok módja van a hasznosításának, de ezekből is csak nagyon keveset használunk.

Most én egy teljesen új hasznosítási módot ismertetek, a csipkebogyó levét. Forgalmas úttól távollevő bokrokról szedjük le a pirosra beérett tiszta csipkebogyót. Ha kemény húsú, úgy egy naptól egy hétig terjedő időre, vékonyan szétterítve érleljük, míg egy kicsit megpuhul. Ezután mossuk meg, majd távolítsuk el a virág- és szármaradványokat. Melegítsünk vizet - legjobb az Arany János utcán lévő ártézi kút vize, mely nem klórozott - kb. 60-70 °C-ra, a csipkebogyó súlyának két-háromszorosát. Egy műanyag edénybe öntsük rá a csipkebogyóra, és hagyjuk állni legalább tizenkét órát. Ezután turmixszal, a víz és a csipkebogyó fenti arányát betartva turmixoljuk össze (akinek nincs turmixa, nyomkodja szét a megpuhult csipkebogyót). Majd olyan sűrűségű műanyag szitán passzírozzuk át fakanállal, hogy a mag visszamaradjon. Vassal a termék ne nagyon érintkezzen, mert a kioldódó vas hatástalanítja a C-vitamint. A szítamaradékot még ismételtelen felönthetjük vízzel, és a fent leírtak szerint hasznosíthatjuk.

Az átpasszírozott levét cukorral vagy édesítőszerrel ízesíthetjük, tegyük hozzá egy kevés tartósítószerrel - nátrium-benzoátot -, üvegbe és hűvös helyre téve sokáig eláll. Naponta igyunk belőle legfeljebb 2-3 deciliternyit, mely fedezi C-vitamin-szükségletünket. Ezen fölül még sok más, a szervezetünknek értékes anyagot is tartalmaz. Számítsunk rá, hogy vízajtó hatása is van, de ha sokat iszunk belőle, hashajtó, székletlazító hatást is észlelhetünk.

Hasznosítsuk ezt az aranybányánkat, a tüskeszúrások és a ráfordított munka bőven megtérül. Jó egészséget kívánok hozzá.

Kovács József

RECEPTEK

Ételeink régen és most, illetve azok elkészítése!

Legkorábbi gasztronómiai élményeink a "krónikás szerint" Mátyás király korából származnak. Hogy ez mennyire magyar jellegű, csak sejtethetjük. Összehasonlításként egy haléltelt mutatok be a kedves Olvasóknak.

Hal, zsírral párolva; régen:

A halat tisztítsd meg, hempergesd meg zsemle- és mézeskalácsmorzsában, süsd meg roston szép pirosra. Tégy egy üstbe vagy serpenyőbe jó bort, tégy bele körtét vagy almát, törd át egy szitán, tedd fel ismét a tűzre, tedd bele a felszeletelt halat, s ha felforrott, szegfűborssal, fahéjjal, sáfránnyal, ha savanykás, egy kis mézzel fűszerezd meg, és ha vadhoz adod, akkor sózd meg illően.

(Elkészítési idő stb. még ekkor nincs jelezve a kiadványban.)



Hal sütése roston, a grillezős mikrohullámú készülék idejében

Hazánkban az elmúlt évtizedekben szinte minden háztartás kiegészült mikrohullámú készülékekkel, melynek előnyére célszerű ráhangolódni az új ételkészítési technológiában is.

Íme az új halsütés a grillezős mikrohullámú sütőben:

A megtisztított halszeleteket alaposan bedörzsöljük sóval, őrölt borssal, petrezselyemmel, citromlével, majd hűtőbe tesszük pihentetni, hogy az ízek jól átjárják (célszerű a hal patkó alakú részeit így felhasználni). Ezt a műveletet a sütés előtti napon már elvégezhetjük. Sütéskor a halszeleteket grill rácra rakjuk, és a grillfokozaton 7-8 percig sütjük egy-egy oldalát, a sütési időt többször is megismételhetjük rövidebb periódusban, a túlsütés vagy kiszáradás elkerülése érdekében.

Különböző fűszereket használhatunk igény szerint. Köretnek sült vagy párolt burgonyát adunk hozzá, de kiegészíthetjük még salátákkal, tartármártással is az ételt.

Jó sütést-főzést, jó étvágyat kíván:

Tapasztló Szabolcs

„Jobban csókolok, mint főzök”

Kunsági ételrecept

Csizi Pál és felesége, Csiziné Varga Éva ajánlásával

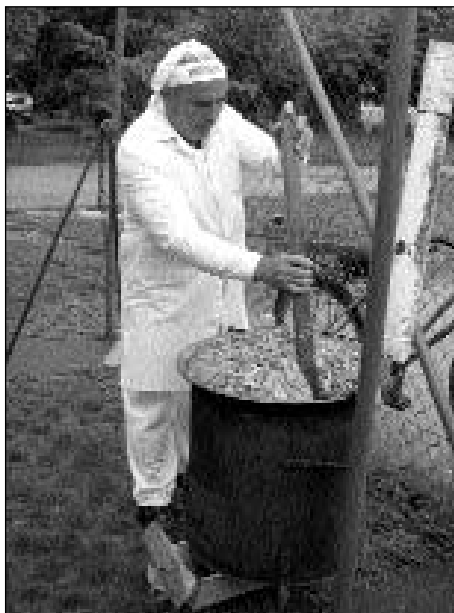
Hozzávalók (nyolcvan főre számolva):

40 kg marhalábszár hús (igény szerint belsősséggel vegyesen), 2 kg füstölt szalonna, 1-2 l étolaj, 4 kg vöröshagyma, 1 kg zöldpaprika, 1 kg paradicsom, 1 kg fokhagyma. Az ízesítéshez só, bors, színes paprika ízlés szerinti mennyiségben. (Aki szereti a csípős ízt, az erős paprikát is tehet bele.)

Az étel elkészítésének módja a szakács elmondása alapján:

Először a felvágott szalonna zsíját kiolvasztom 1,5 l olajon, a felaprított vöröshagymát megpárolom, beleteszem a feldarabolt zöldpaprikát, a paradicsomot, a fokhagymát. Majd erre az alapra ráteszem az elkészített darabolt húst. Az egészet lassan főzöm, hogy a hús a saját levében jól megpárolódjon. Amikor a hús a levét "feladta", az egészet ízesítem sóval,

borssal, erős csöves paprikával, és lehet még chilis szósszal is azoknak, akik csípősebben szeretik a pörköltet. (Pikáns ízt kölcsönöz a húsnak, ha egy kupica igazi kisüsti pálinkával is "megöntözzük" úgy, ahogyan a torkunkat is szoktuk.) Amíg a hús puhul, fő, előkészíthetjük a köretet is. Ennek az elkészítési módját a szakács felesége így ismertette: a 8 kg tarhonyát olajon megpirítom, hozzáadagolom a vöröshagymát, majd együtt pirítom a tarhonyával. A pirítást követően dupla mennyiségű vízzel félkészre főzöm. Majd ételízesítővel, kevés pörköltlével tovább ízesítem, végül a tarhonyát készre főzöm. Az elkészült ételt savanyú uborkával, kenyérrrel kínálom a vendégeknek. Természetesen itt és most a X. Kisúj Kupa súlyemelő verseny résztvevőinek - mondta a 2010. június 26-i rendezvény főszakácsa és az étkeket tálaló felesége, Éva asszony.

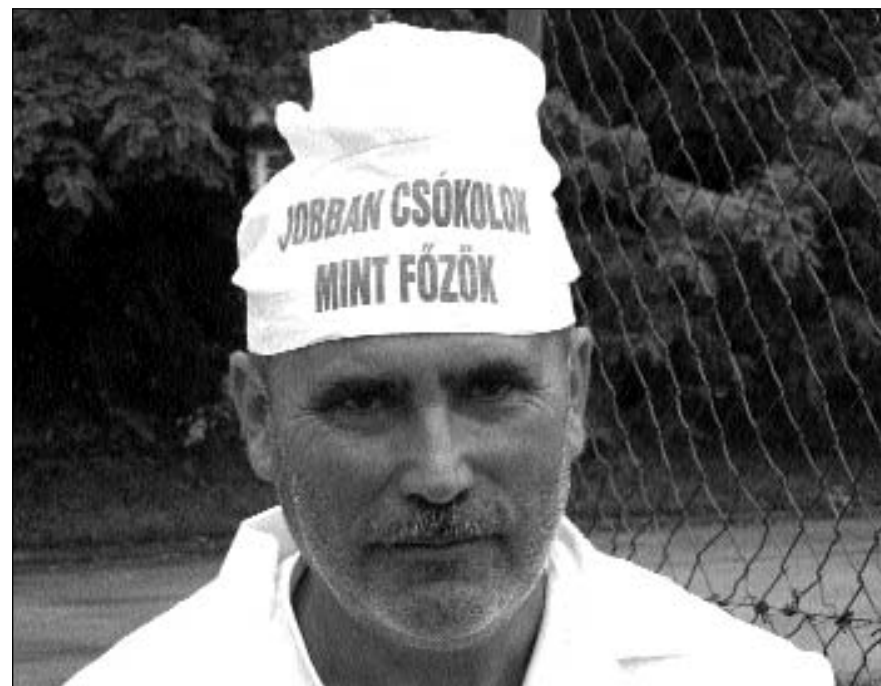


Csizi Pál főzés közben

Csizi Pál "népi főzőmester" és felesége sütés-főzés közben mindig jó hangulatot teremt a bogrács körül. Az említett eseményen, az egész napos szemerklő eső miatt a szakács nemcsak kötényt, hanem esőkabátot is kénytelen volt viselni. Viszont az eső okozta szomorkás hangulat minden résztvevőben feloldódott, mikor elolvasta a Pali bácsi fehér szakácsapokáján lévő rövid, de lényegre törő következő feliratot: *"Jobban csókolok, mint főzök!"* A vendégek között ezen kijelentő mondat első részének a megítélésében nagy vita - érthetően - nem alakult ki. A mosolyra derítő mondat másik részét illetően tény, hogy a nyugdíjas kor felé közelítő Pali bácsi most is jól és jót főzött, mert késő délutánig a negyven literes bográcsból a szaftos étel minden falatja elfogyott.

Az előzőekben leírt, a versenyen felszolgált kunsági ízesítésű étket "tesztelte", és a receptjét lejegyezte a Kalendárium olvasóinak:

Ari Géza



Csizi Pál

A régi disznótor

A régebbi időkben a disznóvágás, a disznótor kisebb családi ünnepnek számított. Többnyire évenként egyszer, rendszerint karácsony előtt jött el az ideje, amikor már elég hideg volt ahhoz, hogy a hús és az állat egyéb részei ne romoljanak meg. Emlékezetem szerint kisgyermekkoromban disznótorunknál édesapám keresztapja és családja segédkezett. A vacsora után még citerazene mellett táncoltak is. Később pedig édesapám öccsének sógora, akinek tanult szakmája volt a hentesség, vágta le a disznókat. Munkáját a pontosság és a szakértelem jellemezte. Az általa készített kolbász, hurka és sajt nagyon jó minőségű és ízletes volt. Természetesen, mikor már felnőttem és többet is vágtunk évente, saját magunk is megcsináltuk, de az nem volt az igazi. Egyébként ezek csak kisebb disznók, malacok voltak. Ha nagyobb disznót vágtunk édesapám sohasem sajnált szakembert hívni, akinek munkájáért kóstoló és pénzbeli fizetés járt.

A disznótor pedig az alábbiakban elmondottak szerint zajlott le. Már kora reggel talpon volt az egész család, még sötét volt odakint. Megérkezett a hentes is nagy gyékényszattyorral a vállán. Ebben voltak a szerszámai. Kezében pedig a hosszú perzselő - kétágú - villa. Mert az igazi perzselés csak szalmával történhetett, nem pedig fatüzelésű tekerős géppel, vagy mint manapság gázzal. A nagyüzemi kopasztásról nem is beszélve. Egyébként a szalmával való perzselést manapság már el is felejtették, pedig az így készült szalonna kitűnő eledel volt. Nem beszélve arról, hogy csak mangalicát tartottak, amiből sokkal egészségesebb ételek készültek. Mielőtt hozzáláttak volna a munkához egykét féldeci jóféle házi pálinka feltétlenül kijárt, némi melegítés céljából. Azután megfogták a disznót, amiben néha még a szomszéd is segédkezett, a hentes pedig megszurta. A kiömlő vért edénybe fogták fel. Ebből készült reggelire vöröshagymával a sült vér, mellé teával vagy tejeskávával. A kimaradt vérből készült később a véres hurka. Miután a jószág kimúlt, kezdődhetett a perzselés, aminek ugyancsak megvolt a sajátos menete, mert nem mindegy, hogyan csinálják. Ez mindig nagy élmény volt számomra, de nyugodtan mondhatom a többi gyerek számára is. A perzselés azzal kezdődött, hogy a disznót hasra fordították, jó vastagon beborították szalmával, amit meggyújtottak. Az égő szalmát a hentes a hosszúnyelű, kétágú villával úgy igazgatta, hogy egyenletesen égesse le az állat szőrét. Ettől néhány méterre egy kisebb csomó szalmával állandóan tüzelve üzemelt a kis tűz. Ennek gondozása ránk, az állandóan ott lábatlankodó gyerekekre lett bízva, nehogy kialudjon, és a további perzseléshez mindig újra kelljen gyújtani a tüzet. A perzselő tűz elégése után

a hamut le kellett seperni, hogy látható legyen, hol maradt még az állaton szőr, amit újabb szalmaterítéssel kellett leégetni. Majd a hátára fordították a disznót, hogy a hasi részét is le tudják perzselni. A nehezebben hozzáférhető helyekről pedig a villára tűzött égő szalmacsomóval szedték le a szőrt. Miután elkészültek a perzseléssel, bekenték a disznót pernye és föld keverékéből készült habarccsal. Majd megreggeliztek, s utána hozzáláttak a habarcs lekaparásához és letisztításához. Ez utóbbit meleg vízzel és gyökérkefével csinálták. Ezután következett a jószág szétbontása és beszállítása az épületbe, ahol a részletes feldolgozás történt.

Ennek során alakították ki az oldalszalonnát és a húsos oldalast. A szalonna teknőben való alapos sózás és kb. 2-3 heti sóban állás, kezelés után került felakasztva a padlásra, ahol nyárig minőségromlás nélkül tárolható és fogyasztható volt. Megjegyzem, hogy nádfedésű padlásról van szó. Ugyancsak ide kerültek néhány napi szikkadás és megfelelő füstölés után a tartósításra szánt húsos részek, az oldalas és a lábak is. A húsos részekből és a húsos nyesedékekből darabolás, darálás és megfelelő fűszerezés után készült a kolbásztöltelék, amelyet alaposan megtisztított vékonybélbe töltöttek. Az így nyert kolbász később megfüstölve ugyancsak a padlásra került. A belső szervekből alapos főzés - abálás - után megdarálva, fűszerezve, főtt rizs hozzáadásával készült a vastagbélbe töltött hurka, továbbá igény szerint a véres és a májas hurka. A fejből pedig főzés, darabolás és fűszerezés után az állat megtisztított gyomrába töltve készítették a disznósajtot, amit megszurkálás, préselés - amellyel a felesleges zsiradékot távolították el - és néhány napi szikkadás után már lehetett fogyasztani, esetleg megfüstölni. A hájból, valamint a szalonna nyesedékéből sütötték ki az egészséges disznózsírt.

Közben felkészítették az ebédet, ami orjalevesből, sült húsból, esetleg toros káposztából állott. Estére elkészült minden. Vacsorára habarás nélküli szilvaleves (befőttből) - szilvacibere -, sült kolbász és hurka készült, s néha egy kis bor is került az asztalra. Majd következett a korábban már említett citera zene és a tánc, ami később az új hentes beléptével megszűnt. Így zajlott le a sajátos hangulatú régi disznótor.

Ábri Balázs

Arany László meséje

A kakaska és a jércike

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy kis kakaska meg egy jércike; amint ott kapargáltak a szemétdombon, megtalált a jércike egy szem kökényt, el akarta nyelni, megakadt a torkán, elkezdett fulladozni, kérte a kakaskát:

- Eredj kakaskám, hozz a kúttól vizet, mert mindjárt megfúlok a kökénytől.

Elment a kakas a kúthoz.

- Kút! Adjál nekem vizet, vizet viszem pityikének, mert mindjárt megfullad a kökénytől.

- Nem adok biz én, míg nekem a fától zöld gallyat nem hozol.

Elment a kakaska a fához.

- Fa! Adjál nekem zöld gallyat, zöld gallyat adom kútnak, kút ad nekem vizet, vizet viszem pityikének, mert mindjárt megfullad a kökénytől.

- Bizony nem adok én - felel neki a fa -, míg nekem a szép leánytól koszorút nem hozol.

Elment a kakaska a szép leányhoz.

- Szép leány! Adjál nekem koszorút, koszorút adom fának, fa ad nekem zöld ágat, zöld ágat viszem kútnak, kút ad nekem vizet, vizet viszem pityikének, pityike mindjárt megfullad a kökénytől.

- Bizony nem adok én, míg nekem a vargától cipőt nem hozol.

Elment a kakaska a vargához.

- Varga! Adjál nekem cipőt! Cipőt viszem szép leánynak, szép leány ad érte koszorút, koszorút viszem fának, fa ad érte ágat, ágat viszem kútnak, kút ad érte vizet, vizet viszem pityikének, mert mindjárt megfullad a kökénytől.

- Bizony nem adok én, míg nekem a molnártól csirizt nem hozol.

Elment a kakaska a molnárhoz.

- Molnár! Adjál nekem csirizt, csirizt adom vargának, varga ad nekem cipőt, cipőt adom szép leánynak, szép leány ad nekem koszorút, koszorút adom fának, fa ad nekem ágat, ágat viszem kútnak, kút ad nekem vizet, vizet viszem pityikének, mert mindjárt megfullad a kökénytől.

- Nem adok addig, míg nekem a disznótól hájat nem hozol.

Elment a kakaska a disznóhoz.

- Disznó! Adjál nekem hájat, hájat viszem molnárnak, molnár ad nekem csirizt, csirizt viszem vargának, varga ad nekem cipőt, cipőt viszem szép leánynak, szép leány ad nekem koszorút, koszorút viszem fának, fa ad érte ágat, ágat viszem kútnak, kút ad nekem vizet, vizet viszem pityikének, pityike mindjárt megfullad a kökénytől.

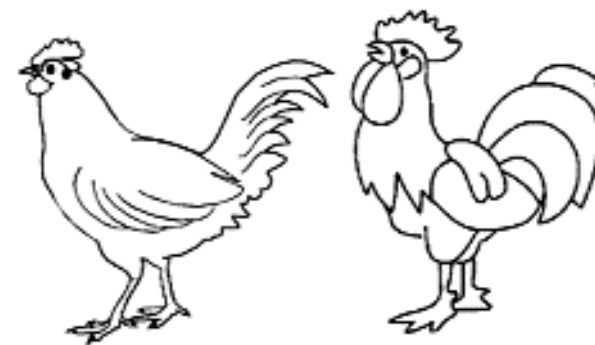
- Nem adok biz én, míg a szolgálótól moslékot nem hozol.

Elment a kakaska a szolgálóhoz.

- Szolgáló! Adjál nekem moslékot, moslékot viszem disznónak, disznó ad érte hájat, hájat viszem molnárnak, molnár ad érte csirizt, csirizt viszem vargának, varga ad érte cipőt, cipőt viszem szép leánynak, szép leány ad érte koszorút, koszorút viszem fának, fa ad érte ágat, ágat viszem kútnak, kút ad érte vizet, vizet viszem pityikének, pityike mindjárt megfullad a kökénytől.

A szolgáló adott neki moslékot, moslékot vitte disznónak, disznó adott neki hájat, hájat vitte molnárnak, molnár adott neki csirizt, csirizt vitte vargának, varga adott neki cipőt, cipőt vitte szép leánynak, szép leány adott neki koszorút, koszorút vitte fának, fa adott neki ágat, ágat vitte kútnak, kút adott neki vizet, vizet vitte pityikének, de a pityike már akkorra megfulladt a kökénytől.

Ha a pityike meg nem fulladt volna, az én mesém is tovább tartott volna.



Oldd meg a meséhez kapcsolódó feladatokat!

- Hol kapirgált a kakaska és a jércike?
- Kösd össze, hogy kitől mit kellett beszereznie a kakaskának, hogy megmentse a jércikét?

szolgáló	cipő
kút	zöld gally
szép lány	koszorú
varga	víz
molnár	csiriz
disznó	háj
fa	moslék
- Írj új befejezést a mesének! Mi történt volna, ha kakaska időben visszaér a jércikéhez?

Tudnivaló

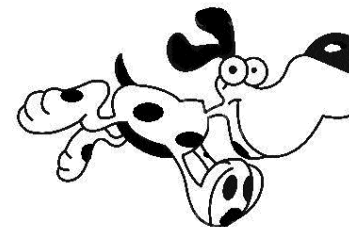


Arany László (Nagyszalonta, 1844. március 24. - Budapest, 1898. augusztus 1.) költő, tanulmányíró. Arany János fia. Költői pályájának legkiemelkedőbb alkotása, az 1872-ben a Kisfaludy Társaság által meghirdetett pályázatra névtelenül benyújtott elbeszélő költeménye, *A délibábok hőse*. Apjának halála után sajtó alá rendezte és kiadta levelezését és iratait, valamint népmese-gyűjteményt is megjelentetett.

Gondolkodó

Találós kérdések

1. Ezer kis lepke repül szárny nélkül,
jó egy ember láb nélkül,
mind megeszi száj nélkül.
2. Veheted a boltban,
veheted az utcán,
veheted vásárban,
veheted a pusztán,
veheted napközben,
és veheted este,
de nem fizetsz érte
soha egy fillért se.
3. Éppen olyan mint egy kefe,
mégsem fésülködhetsz vele
4. Nagyot ugrik mint a bolha,
úszik, mintha ember volna,
csücsül, szemét nagyra nyitja,
nem más ez, mint a ...
5. Télen ad jó meleget,
ősszel táplál tégedet,
nyáron árnyékot terít,
tavasszal meg felderít.
6. Melyik út nem porzik sose?
7. Melyik kör lehet szögletes?
8. Melyik tű nem szúr?



Szókereső

Ebben a szókeresőben az a feladat, hogy vízszintesen, függőlegesen, vagy átlósan lépegetve négyzetről négyzetre minél több három, vagy annál több betűs szót találj.

Egy szóban ugyanaz a betű csak egyszer szerepelhet!

D	Ó	M	M	I	T	K	D	A
R	A	N	P	O	R	E	É	I
K	I	B	L	Á	S	T	L	V



Számolj és színezz!

Jobbról nézve színezd pirosra az ötödik, kékre a második virágot!
Balról nézve színezd sárgára a negyedik virágot, a többit rózsaszínűre!



A számjáték megoldását segítő szabályok

A számokat 1-től X-ig az alábbi kulcsszabályok segítségével lehet a helyükre rakni.

A számjáték megoldásának szabályai:

1. szabály A számok elhelyezését mindig az 1-es számmal kell kezdeni, majd a növekvő sorrend szigorú betartásával kell folytatni.
2. szabály Az 1-es számot mindig a legfelső vízszintes sor középső kockájában kell elhelyezni.
3. szabály A 2-es számot mindig a legalsó vízszintes sor középső kockája melletti bal oldali kockába kell tenni. A következő számokat balra, felfelé (az átló vonalával párhuzamosan) haladva helyezük el mindaddig, amíg el nem érjük a bal oldali szélső függőleges sort.
4. szabály Innen egy vízszintes sorral feljebb lépve, majd ugyanebben a sorban maradván a jobb oldali szélső kockából indulunk. Balra, felfelé átlósan haladva folytatjuk a számok növekvő sorrendben történő beírását.
5. szabály Amikor felfelé haladva elértük a már foglalt kockát, az utolsónak beírt szám alá (egy vízszintes sorral lejjebb) írjuk a következő számot, és innen haladunk balra, átlósan felfelé az előbb leírtak szerint.
6. szabály Amikor elértük a felső vízszintes sort, és beírtuk a számot, akkor egy függőleges sorral balra lépünk, és a következő számot ennek a sornak a legalsó kockájába írjuk, majd innen folytatjuk a számok beírását balra, átlósan felfelé. (A számok mennyiségétől függően a fenti szabályok szerint folytatjuk a beírást addig, míg el nem érünk a 7. szabályban leírt állásig)
7. szabály Végül, amikor elértük a felső vízszintes sor legalsó kockáját, beleírjuk a soron következő számot, majd közvetlenül alá a következőt. Az azt követő szám a felső vízszintes sor utolsó kockájába kerül, majd a legalsó vízszintes sor utolsó előtti (jobbról a második) kockájába kell írni a számot. Innen balra, átlósan felfelé folytatjuk az eddig ismertek alapján.

Készítette: Sotus József

Akiket komolyan érdekel a számjáték és annak szabályai, azok keressenek fel. Cím: Kisújszállás, Pillangó u.16. A szabályok birtokosainak játék a megoldás.

A számjáték megoldása

120	103	86	69	52	35	18	1	224	207	190	173	156	139	122	1695
121	119	102	85	68	51	34	17	15	223	206	189	172	155	138	1695
137	135	118	101	84	67	50	33	16	14	222	205	188	171	154	1695
153	136	134	117	100	83	66	49	32	30	13	221	204	187	170	1695
169	152	150	1330	116	99	82	65	48	31	29	12	220	203	186	1695
185	168	151	149	132	115	98	81	64	47	45	28	11	219	202	1695
201	184	167	165	148	131	114	97	80	63	46	44	27	10	218	1695
217	200	183	166	164	147	130	113	96	79	62	60	43	26	9	1695
8	216	199	182	180	163	146	129	112	95	78	61	59	42	25	1695
24	7	215	198	181	179	162	145	128	111	94	77	75	58	41	1695
40	23	6	214	197	195	178	161	144	127	110	93	76	74	57	1695
56	39	22	5	213	196	194	177	160	143	126	109	92	90	73	1695
72	55	38	21	4	212	210	193	176	159	142	125	108	91	89	1695
88	71	54	37	20	3	211	209	192	175	158	141	124	107	105	1695
104	87	70	53	36	19	2	225	208	191	174	157	140	123	106	1695
1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695

120	103	86	69	52	35	18	1	224	207	190	173	156	139	122	1695
121	119	102	85	68	51	34	17	15	223	206	189	172	155	138	1695
137	135	118	101	84	67	50	33	16	14	222	205	188	171	154	1695
153	136	134	117	100	83	66	49	32	30	13	221	204	187	170	1695
169	152	150	1330	116	99	82	65	48	31	29	12	220	203	186	1695
185	168	151	149	132	115	98	81	64	47	45	28	11	219	202	1695
201	184	167	165	148	131	114	97	80	63	46	44	27	10	218	1695
217	200	183	166	164	147	130	113	96	79	62	60	43	26	9	1695
8	216	199	182	180	163	146	129	112	95	78	61	59	42	25	1695
24	7	215	198	181	179	162	145	128	111	94	77	75	58	41	1695
40	23	6	214	197	195	178	161	144	127	110	93	76	74	57	1695
56	39	22	5	213	196	194	177	160	143	126	109	92	90	73	1695
72	55	38	21	4	212	210	193	176	159	142	125	108	91	89	1695
88	71	54	37	20	3	211	209	192	175	158	141	124	107	105	1695
104	87	70	53	36	19	2	225	208	191	174	157	140	123	106	1695
1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695	1695

A Kisúji Kincskereső játékos vetélkedő rajzaiból



Németh Máté Bence rajza



Farkas Fanni rajza

A Kincsem pályázat díjazott rajzai



Bacsó Andrea rajza



Földvári Eszter rajza

A 2009/2010. tanévben kiváló tanulmányi vagy sporteredményeikért elismerésben részesült tanulók

Név	Évf.	Iskola	Eredmények
Cs. Nagy Tamasz Sára	5.	Arany	LOGO informaiika versenyen megyei 1. Kalmár László matematika versenyen megyei 1. Küldügrás csapatban megyei 1., országos 6.
Szabó Hilda	7.	Arany	Kalmár László matematika versenyen megyei 1. Hevesy György kémia versenyen megyei 1. Alapművelési matematika versenyen megyei 2. Erdős fizika versenyen megyei 3.
Szabó Kata Luca	3.	Arany	LOGO informaiika versenyen megyei 2. Bolyai matematika csapatversenyen megyei 2. Kalmár László matematika versenyen megyei 2.
Imbelyi Tamasz	7.	Arany	Kalmár László matematika versenyen megyei 2.
Bartuczsek Martin	4.	Arany	Curie kémia versenyen megyei 1. LOGO informaiika versenyen megyei 2. Kalmár László matematika versenyen megyei 3
Szabó Kata Luca, Kis Boglárka, Borbívis Zsófia, Földi József	3.	Arany	Bolyai matematika csapatversenyen megyei 2.
Óvári EszterAnna	6.	Arany	LOGO informaiika versenyen megyei 1.
Csathó RenátaEft	4		LOGO matematika versenyen megyei 1
Szabó Petra	5.		LOGO informaiika versenyen megyei 2.
Kovács Sándor	7		LOGO matematika versenyen megyei 2
Katona JánosF	4.		LOGO informaiika versenyen megyei 3.
Mónoki Beáta	3.		LOGO informaiika versenyen megyei 3.
Szabó Sára /sofia	5		LOGO informaiika versenyen megyei 3.
Rédei Erika	6	Arany	Kalmár László matematika versenyen megyei 1
Papai Georgina	6.		Kalmár László matematika versenyen megyei 2.
Dékány Gyula	8		Kalmár László matematika versenyen megyei 2
Nagy Anna	8		Kalmár László matematika versenyen megyei 2.
Agócs Erika	4.	Arany	Szerváczyháid földalmi és méréstípusi vetélkedőn, regionális 1.
Kapusi szék sanyar” díjazott szakkör			Wéber Sándor számítási Iskolai szinten megyei 1
Farkas Emán, Turók Viktória,	7	Arany	Megegy honismereti versenyen 2.
Gyászó Alexandra			
Nagy Szabolcs	2.	Arany	Szerváczyháid természettudományi verseny országos 9.
Gánczi SáraEft	8.	Arany	Környezetvédelmi versenyen megyei 1.
4 n osztály		Arany	Óbuda-Pannónia Nemzetközi kft. oktatásgyűjtemények keretében megrendezett versenyen regionális 1.évfoly

A 2009/2010. tanévben kiváló tanulmányi vagy sporteredményeikért elismerésben részesült tanulók

Budai Általános Iskola	7	Arany	Szilveszkében diákoltalmpan díjazottak országos 1. hely
Szűcs Bunkó	8	Arany	Karaté diákoltalmpan serfűlő kiutaztatlan országos 2. Országos Pályaórány 2. hely, 4 x 100 m váltó megyei 1., Török István tavaszbajnokságban megyei 2.
Zsoltos Mónika, Pásztor Éduárd, Dorók Róka, Török László	7-8.	Arany	III. leköszorpió Kálváriaújítás megyei 1., Távulugrás megyei 1. hely
S. Nagy Zoltán	6.	Arany	III. leköszorpió Kálváriaújítás megyei 1., Távulugrás megyei 1. hely
Nagy Szilárd, Orós Dániel, Király Zoltán, Mézes Róbert, Demeter Roland, Tóth Lajos Tamás	5-6.	Arany	III. leköszorpió négytusa csapat megyei 3.
Lakatos Éduárd, Cs. Nagy Eszter Sára, Nagy Krisztián, Dorók Róka	5-7.	Arany	IV. korcsoport lány kosárlabdó formációs csapat megyei 1., országos 6. hely, Dorók Róka teljesítménye több sportágban is kiemelkedő, azonos egyéni 300 m sífutás megyei 2., távulugrás megyei 3.
Balogh Érika, Deme Zoltán, Csipő Sára, Csutári Bernadett	4	Arany	IV. korcsoportos kosárlabdó csapat, diákoltalmpan megyei 3.
Dorók Róka, Török László, Zsoltos Mónika, Pásztor Éduárd, Kovács Kálmán, Csillag Judit, Szabó Zoltán, Hana, Kovács Nóra, Lakatos Éduárd, Nagy Helga, Kati Dóra, Máté Klaudia, Lévai Ágnes	6-7	Külön	Komplex Tanulmányi Verseny megyei fordulóján 1. helyezés
Almás Szilárd, Radnai Dániel, Farkas Szilárd			
Tóth Tamás			
Nagy Lajos Adolf	4	Középső	Kalmar László Országos Matematika-versenyen megyei 1., Megyei Angol Nyelvi Versenyen 2., Megyei szolffver versenyen 3.
Kovács György	7	Középső	Dunaföldi megyei 4.-helyen 3. helyen 1.
Katona Márk	3.	Középső	Kalmar László Országos Matematika-versenyen megyei 3.
Debreceni Zsolt	4.	Középső	Alpári Lovas Matematika-versenyen területi 1., megyei 4.
Márjai Gábor	5.	Középső	Kalmar László Országos Matematika- és Könyvtudományi Versenyen megyei 2., Középső Székelyföldi Versenyen megyei 2.
Póder Mihály	4	Középső	Megyei Angol Nyelvi Versenyen 2.
Németh Máté Benno	5.	Középső	Megyei Német Nyelvi Versenyen 2.
		Művészeti	Megyei szolffver versenyen 1.
		Művészeti	Megyei pályaversenyen 3.

A 2009/2010. tanévben kiváló tanulmányi vagy sporteredményeikért elismerésben részesült tanulók

Janos Sára, Klementi Bóla Zsófia, Marja Renáta, Sárkányi Gréta, Kovács Dorottya, Takács Anna, Déri-Dörög Kornél	6-8	Középső	Hungaricum Bonyi-Iskola Országos Zenei Versenyen megyei Summa Cum Laude Díj
Zsuzsi NagyKornél	1-4.	Középső	Országos arany minősítés
2.e osztály	2-8	Középső	„Az év kornász” minősítés
4.e osztály	4	Középső	W. Steiner Sándor Színházban Találkozón országos arany minősítés
Szabó Földi	4	Török P.	Dévanymon Székelyföldi Találkozón megyei kiváló minősítés
Békecsé Nikolett	4.	Török P.	Országos matematika versenyen 5.
Kása Szabolcs	1.	Török P.	Országos nyelvészet versenyen 4.
Darvas György	5.	Török P.	Országos Bibliai-történelmi versenyen 3.
Urboszkó Magdolna	6.	Török P.	Országos matematika versenyen 3.
Hári György	8.	Török P.	Országos történelem versenyen 4.
Kovács Noémi	6.	Török P.	Országos természetismeret versenyen 4., Regionális angol versenyen 1.
Füsti Richárd	7.	Török P.	Országos Műveltség versenyen, 800 m futás 4.
Nagy Ferenc	7.	Török P.	Országos Műveltség versenyen, 800 m futás 4.
Gergely Zita	5.	Török P.	Országos Műveltség versenyen, 800 m futás 5.
Mercse Dóra	6	Török P.	Országos Műveltség versenyen, 200 m futás 7.
Kovács Klára	6.	Török P.	Országos Műveltség versenyen, 200 m futás 7.
Oláh Csaba	6.	Török P.	Országos Műveltség versenyen, 200 m futás 8.
Tagyik Tímea	13.	Illéssy	Szakma Kiváló Tanulója Versenyen, pinér szaktáborban 3.
Györfi Szabina	13.	Illéssy	II. Könyvtárolási Részletkei Kupa pinér szaktáborban országos aranyérem
Kovács Ildikó	11-17.	Illéssy	V. Péllán Kupa Országos Csatoronómiai Versenyen, pinér szaktáborban országos aranyérem
Kerekes Vilmos	11.	Illéssy	Országos VII. Diák-Érdemdíjversenyben országos aranyérem
Huruth Nikolett	10	Illéssy	Háza Nándor Megyei Pályaórány Versenyen megyei 1.
Magyar Dániel	9	Illéssy	Katalin Pál Bodlányos Cs. Könyvtárolási Versenyen megyei 3.
Farkas Zoltán, Kovács István	4	Illéssy	Országos Szakszaki Közösségi Találkozó Verseny, díjnyújtandó résztvevő 5.
Demeter Benjámin, Kerekes Viktor, Kovács István, Szabó András, Szűcs Imre, Szűcs Mihály, Varga Andras, Varga Tivadar	4	Illéssy	Megyei diákoltalmpan korszakban 3.
Rácz Gabriella	13.	Móricz	Megyei diákoltalmpan, kiutaztatlan 3.
Fagyal Tímea	11.	Móricz	Megyei matematika versenyen 1.
			Angol nyelvi megyei versenyen 3.

A 2009/2010. tanévben kiváló tanulmányi vagy sporteredményeikért elismerésben részesült tanulók

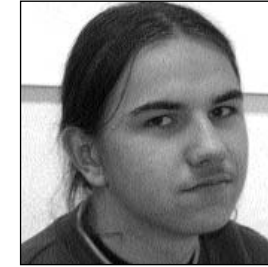
Póker Rt. diákallkötés (csapat: Polgár David, Sáfár Cintia, Tuza Anett, Szabó Dániel, Papp Nikolett, Kovács Lilla, Opóczki Zoltán, Tóth David)	Művész	Közgazdasági szakközépiskoláknek megrendezett országos szakmai versenyeken Diákallkötészek Verseny Szeged 11. hely, Vácsr. 3. hely, Utdr. Itaz: Ikarosonyi és Iusóvli vádtr 1. hely a kedvátóssabb mutatvány mutatásában
Barta Gergő	Művész	Öbözölés Irap Vársavem 8
Turák Jozsef, Nagy Gábor, Raperz Márta	Művész	Aupol nydvs tosdotvencvem megyei 1.
Márta Vírán	Művész	Perger Mária regionalis angol nyelvi szövegértési versenyen 2.
Halagos David	Művész	Megevi kollégiumi versenyen 2.
K. Szabó Vanda	Művész	Salkó, megyei diákolimpián 1., taja az OI H-ben hajnok kiapjzallási félnom csapatnak
1.én torna csapat: Szabó Gergő, Várdai Márk, Tóth Márk, Kakas Rézavó, Erneszt Ilurc, Varga Samóer	Művész	Ködluárában megyei 1., országos 3. helyezett
Anita Krisztián	Művész	Megevi tornaversenyen 1., országos dírtótsák III.
Tudny röplabda csapat	Művész	Országos keréapjvrseny, diákolimpián országos ötödik 6.
Csifó Dániel Márk	Művész	A megevi amatőr hajnokságon 2., megyei hajnokságon 4.
Palágyi Imre	Művész	Megevi szollezársnyen 3.
Tóth Zoltán	Művész	Megevi gharsavem 1.
Polnari Eszter	Művész	Megevi gharsavem 2.
Molnár Csilla	Művész	Művészeti iskolák Országos Versenyen a Kinesem versenytóts sziltársasak 13b. évfolyára rendezett képzóművészi versenyen 3.
Darvas Dóra	Művész	A "Tudatok az építeti és természet környezet védelméért" országos pályázaton 1. helyezett
Kossuth Nóvília	Művész	A "Tudatok az építeti és természet környezet védelméért" országos pályázaton nyvódi, természetéőri pályázaton ötödik kategóriában aranyzesen
Molnár Bianka	Művész	Nemzetközi pályázaton díjtótsáca: Kultúrinfóm aranyzesen

Az iskolák nevének rövidítései: Arany János Általános Iskola, Kádás: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kádás György Óvoda, Általános Iskola, Szakkiskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Diákotthon és Gyermekotthon, Kossuth: Kossuth Lajos Általános Iskola, eEgységes Pedagógiai Szakszolgálat és Diákotthon, Török P.: Török Pál Református Általános Iskola, Illéssy: Illéssy Sándor Szakközép- és Szakkiskola, Művészeti: Múrciz Zsigmond Gimnázium, Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégium, Művészeti: Alapfokú Művészeti Intézmény.

A Múrciz Zsigmond Gimnázium, Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégium kiemelkedő eredményeket elért tanulói



Antal Krisztina



Barta Gergő



Fagyal Bence



K. Szabó Vanda, megyei 1., országos 3. helyezett egyéni kötélugró



Rácz Gabriella



Turók József



Póker Rt.

Sáfár Cintia, Polgár Dávid, Tuza Anett, Szabó Dániel
(a képen nem szereplő tagok: Kovács Lilla, Tóth Dávid, Opóczki Zoltán, Papp Nikolett)



A móríczos röplabdacsapat

*Bérczi Sarolta, Tóth Szilvia, Vigh Fanni, Kocsis Cintia Dorina, Lódi Rita,
Dancsik Veronika, Kóti Fruzsina, Csontos Hajnalka, Koczó Márta,
Szénási László edző, Fehér Laura Barbara, Túri Klaudia*



A móríczos szertornacsapat

*K. Szabó János felkészítő tanár, Szabó Gergő, Kakas Rezső, Erneszt Imre,
Várdai Márk, Varga Sándor, Tóth Máté*

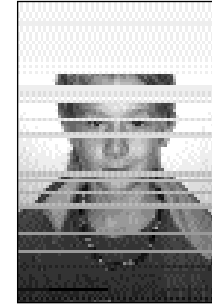
Az Arany János Általános Iskola kiemelkedő eredményeket elért tanulói



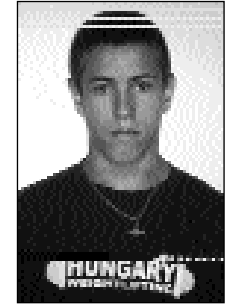
Ágotai Enikő



Barabás Zsófia



Bartucsek Martin



Budai Attila



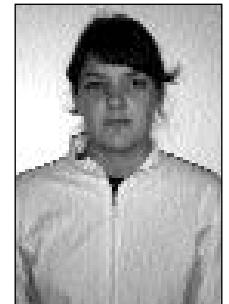
G. Nagy Eszter Sára



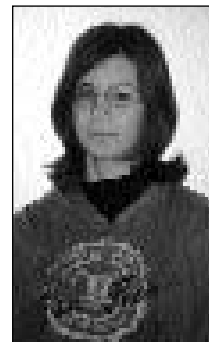
Gatán Bernadett



Dékány Gyula



Farkas Fanni



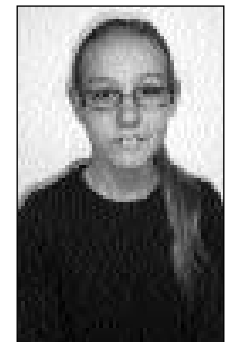
Gazsó Alexandra



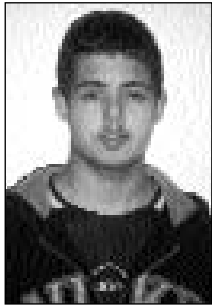
Gönczi Sarolta



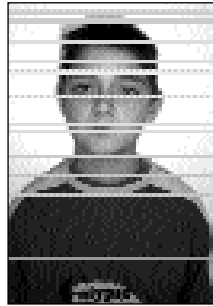
Hülvély Bence



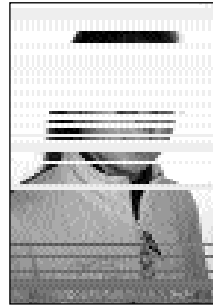
Kiss Boglárka



Kovács Sándor



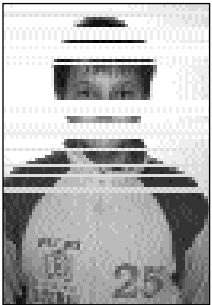
Monoki Balázs



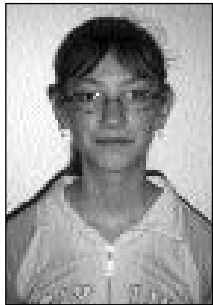
Nagy Anna



Nagy Szabolcs



Oláh Benjámín



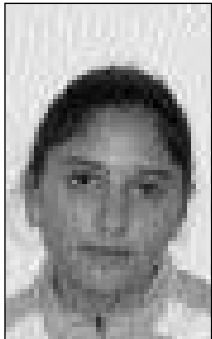
Pápai Georgina



Rác Erika



S. Nagy Zsolt



Soós Bianka



Szabó Balázs



Szabó Katalin Luca



Szabó Petra



Szabó Sára Zsófia



Tóth József



Turok Viktória



4 x 100 m-es leány váltó



Fú négytusa csapat



IV. korsz. kötélugró csapat



II. korsz. kötélugró csapat



IV. korsz. kosárlabda csapat



A környezetvédő 4. a osztály



Az Arany-iskola „Kopár szik sarjai” dráma szakkörösei

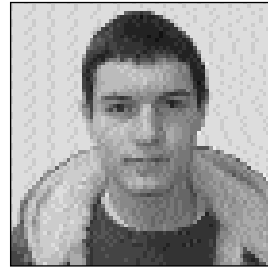
**Az Illéssy Sándor Szakközép- és Szakiskola
kiemelkedő eredményeket elért tanulói**



Farkas Zoltán



Horváth Nikoletta



Kerekes Viktor



Kovács István



Magyar Dániel



Oláh Csaba, SZKTV országos harmadik helyezett



*Az V. Pelikán Kupa
aranyérmesei:
Győrfi Szabina és
Bugyik Tímea*

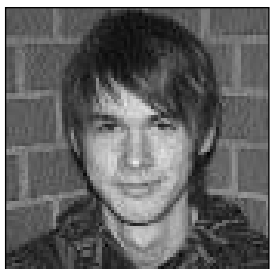
*A Kivilágos Kivirradtig
rendezvény káposztás ételek
főzőversenyének aranyérmesei:
Baktai Zoltán,
Nagy Mónika,
Márta István szakoktató,
Szatmári Anita,
Kovács Ildikó*



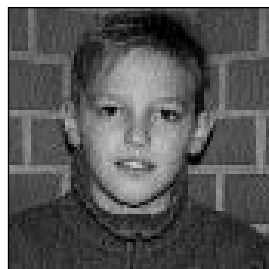
*A fegyverneki gulyásfőző
fesztivál aranyérmesei:
Bolgovics András,
Kovács Ildikó, Baktai Zoltán,
Juhász Anett, Furka Attila*



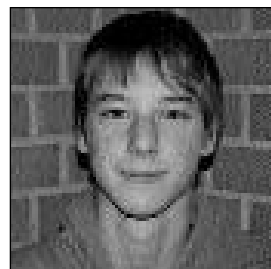
**A Kossuth Lajos Általános Iskola,
Egységes Pedagógiai Szakszolgálat és Diákotthon
kiemelkedő eredményeket elért tanulói**



Balatoni Zsolt



Katona Márk



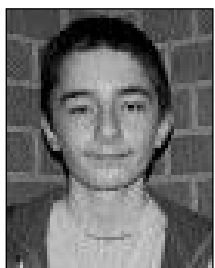
Kővári Gergő



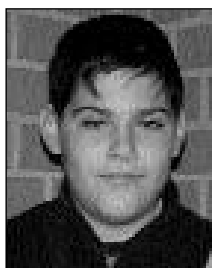
Marjai Gréta



Nagy Lajos Adolf



Németh Máté Bence



Pintér Márton



2. c osztály színjátszói



A 4. c osztály színjátszói



Janó Sára, Takács Anna, Márta Renátó, Sárkány Gréta, Klément-Balla Zsófia



A Diridongó Kórus



A Kossuth-iskola zenei nagykórusa

A Török Pál Református Általános Iskola kiemelkedő eredményeket elért tanulói



*Országos 5. helyezett duatloncsapat:
Kása Szabolcs, Molnár Dominik, Varga Tamás, Vatai Dániel*

hirdetések

Tartalom

Régi magyar áldás	5
Mottó	6
Előszó (Dr. Ducza Lajos)	7
Köszöntő (Kecze István)	9
Hónaptár	
Hónaptár	10
Névnapok	36
Vásárok 2011-ben	44
Évszakok képekben (Majláth Gábor)	45
Évfordulók, ünnepek	
Évfordulók 2011-ben	53
Zseni volt, adakozó - magyar és európai (Újváriné Oros Róza)	60
Hol van Trianon? (Kecze István)	64
"Magyar az, akinek fáj Trianon" (Dr. Ducza Lajos)	67
"Ismerjétek meg az igazságot..." (Takaró Mihály)	70
"Rabok legyünk vagy szabadok?" (Kecze István)	75
"A haza minden előtt" (Szidey István)	79
"Hitet adtál, jövődöt" (Kecze István)	82
Közös kincsünk a szabadság (Kecze István)	85
"A fű lehajlik a szélben, és megmarad, fiam" (Abádi Nagy Zoltán)	87
Hogyan élték át az '56-os forradalmat nagyszüleim? (tanulói pályázatok)	95
Sotus József: Emlékeztető	104
História	
Egy békeszerződés margójára (Pintér Zoltán)	107
Miért és hogyan halt meg gróf Széchenyi István? (Dr. Kiss Kálmán)	111
A nagykunok "vigaszlevele" (Dr. Ducza Lajos)	114
Az Illéssyek egy régi újságban (Dr. Ducza Lajos)	117
Magyarország belépése a II. világháborúba (Dr. Kiss Kálmán)	120

Így történt (Süveges Zsigmondné naplójából – Dr. Ducza Lajos)	124
Sírjaik hol domborulnak? (Kovács József)	130
"Jobbra tarts, balra előzz!" - 70 éve (Dr. Ducza Lajos)	134
Ez történt 2010-ben	
Megalakult az új képviselő-testület	135
Az új képviselő-testület tagjai	137
"...mit teszel a városodért?" (Kecze István)	144
Megújult a Morgó (Dr. Bartha Júlia)	149
Morgó: múlt és jelen (Kecze István)	153
Elszármazottak Találkozója (Zaharán-Lapikás Réka)	156
Bogarasi-halom (Dr. Tóth Albert)	159
Ismét szépült a város (Kecze Jánosné)	161
Születésnap ünnepség a Vasvári Óvodában	166
Huszonöt éves a Phoenix Vegyeskar (Blum Endréné)	168
Ifjúsági szálláshely Kisújszálláson (Kecze István)	170
Messziről jött ácsmesterek (Kocsisné Monoki Julianna)	174
Siker pályázat (Deme István)	178
Megújultak játszótereink (Kocsisné Monoki Julianna)	180
Ez történt - képekben	183
Kitüntetettjeink 2010-ben	
191	
Halottaink	
Reményik Sándor: Kegyelem	199
Ágotai László (Szabó Tamás)	200
In memoriam dr. Bernáth István (Dr. Tölgyvári Béla)	204
Balogh Márton (Dr. Bartha Júlia)	205
Lezárult egy hosszú életút (Dr. Tóth Albert)	207
Varga Zoltán (Szabó Lajos)	209

Portrék

A kistűszállási hollandok (Törös Ágnes)	213
A hentesmester (Ari Géza)	219
Én kicsi pónim (Lipcsei Anita)	224
Tükröm, tükröm mond meg nékem... (Zaharán-Lapikás Réka)	230
Citeraszóra nem lehet mulatni (Tán Eszter)	234

Nyelv - irodalom - művészet

Emlékezzünk Kazinczyra (Dr. Kiss Kálmánné)	236
Emlékeimből (Vitális Sándor)	240
Tréfás stilsztika (Szathmári István)	242
Papi Lajos fotográfus (Dr. Ducza Lajos)	246
"Képeim a lélek virágai" (Kecze István)	252
Ügyes kezek szép munkái (Vighné Horváth Ilona)	255
Losonczi József fotóiból	265
Tóth Tünde festményeiből	268
Józsa Poppea festményeiből	270
Szenti Ernő alkotásaiból	272

Iskoláink régen és ma

Oktatóink a régi időkben (Szentpéteri Géza)	274
Vándorkönyv (Dr. Ducza Lajos)	277
45 éves a magyarhertelendi tábor (Dr. Tóth Albert)	281
Mozaikok Magyarhertelendről (Fekete Imre)	284
Irány Pécs! (Ö. Tóth Lajosné)	288
Móricz nyomában (Szabó Tamás)	292
"Barátainkban leltük meg az egész világot" (Dr. Ducza Lajos)	300
50 éves találkozó az Arany-iskolában (Kelemen Béláné Ignác Róza)	302
50 éves találkozó a Kossuth Lajos Általános Iskolában (Papi Lajos)	304

Köröttünk a természet

Lepkegyűjteményemről (Kovács Kálmán)	305
A nagykunsági rizsföldek természetvédelmi jelentősége (Monoki Ákos)	307
Volt egyszer egy Alföld-program (Dr. Tóth Albert)	311

Magazin

Együnk jól a csontjaink védelmében! (Dr. habil. Gáspár Róbert)	316
Az agyafűrt kun (Kovács József)	319
Takarékosság a háztartásokban (Tán Eszter)	322
Gyermekkorunk csínytevői (Id. Farkas Kálmán)	325

Sport

"Élni a sportért, a súlyemelésért" (Ari Géza)	329
Porcsalmi Lajos velünk lesz a sportban (Kecze István)	332
Focipillanatok (Székely Attila)	334
Bajnok lett a kisúji pingpongcsapat (Ari Géza)	338

Ki mit főzött...

A nemzet aranya (Kovács József)	340
Receptek (Tapasztó Szabolcs)	341
"Jobban csókolok, mint főzök" (Ari Géza)	342
A régi disznótor (Ábri Balázs)	344

Gyermekoldalak

Gyerekeknek (Major Zita)	346
Számjáték (Sotus József)	351
A Kistúji Kincskereső rajzaiból	355
A Kincsem pályázat rajzaiból	356
Tanulói eredmények	357

Hirdetések

Hirdetések	374
------------	-----

Tartalom	402
----------	-----

Jegyzetek
